

వేదములు

విచారణ

యాజుష స్మార్తమంత్ర పాఠం-2

సదాశివ సమారంభాం

గురు దక్షిణామూర్తి

గురు వేదవ్యాస మహర్షి

గురు శుక మహర్షి

గురు నారద మహర్షి

గురు వాల్మీకి మహర్షి

గురు శ్రీకృష్ణ

శంకరాచార్య మధ్యమాం

గురు దత్తాత్రేయ

గురు బాబాజీ

గురు గౌతమ బుద్ధ

గురు ఆదిశంకరాచార్య

గురు రామానుజాచార్యులు

గురు జ్ఞానేశ్వర్

గురు రవిదాస్

గురు కబీర్ దాస్

గురు చైతన్య మహా ప్రభువు

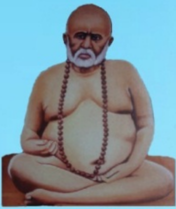

గురు నానక్

గురు రాఘవేంద్ర స్వామి

గురు వీరబ్రహ్మేంద్ర స్వామి

యోగి వేమన

అస్మదాచార్య పర్యంతాం

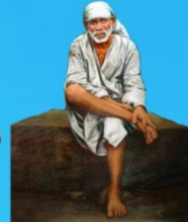

గురు త్రైలింగ స్వామి

గురు లాహిరి మహాశయ

గురు రామకృష్ణ పరమహంస, అమ్మ శారదాదేవి

గురు వివేకానంద

గురు సాయి బాబా

గురు అరబిందో

గురు రమణ మహర్షి

గురు యోగానంద

గురు భక్తివేదాంత ప్రభుపాద

గురు మళయాళస్వామి

గురు విద్యాప్రకాశానందగిరి

గురు చంద్రశేఖర పరమాచార్య

వందే గురుపరంపరాం..

నన్ను "నేను" తెలుసుకోవటానికి

నన్ను "నేను" మార్చుకోవటానికి

నన్ను "నేను" చేరుకోవటానికి

మరియు అత్యుత్తమ జీవన విధానానికి

కావలసిన భక్తి,జ్ఞాన,కర్మ,ధర్మ సమాచారం ఒకేచోట తెలుగులో ఉచితంగా!

సాధారణంగా వేదాంతం తెలుసుకోవాలనే కోరిక వుంటుంది, కాని గ్రంధాలు అందుబాటులో లేవు. ఇంకొకరి దగ్గర గ్రంధాలు వుంటాయి, కాని జిజ్ఞాసువులకి ఎక్కడ ఉన్నవో తెలియదు. అలాగే కొన్ని లైబ్రరీ లో కొన్ని రకాల పుస్తకాలు మాత్రమే లభ్యం అవుతున్నాయి, అంతేగాక విలువైన గ్రంధాలు సరైన సంరక్షణ లేక కనుమరుగైపోతున్నాయి, కనుక మన అందరి కోసం భారత ప్రభుత్వం పురాతన ఆధ్యాత్మిక గ్రంధాలను సంరక్షించే నిమిత్తం ఎంతో శ్రమతో కంప్యూటరీకరణ ద్వారా ఒక చోట చేర్చుతూ ఆన్ లైన్ చేయటం జరిగింది. ఇటువంటి విలువైన జ్ఞాన సంపదను మరింత సులభంగా అందుబాటులోకి తీసుకురావటానికి సాయి రామ్ సేవక బృందం ఉడతా భక్తి గా ఇప్పటివరకి దాదాపు **5000** పుస్తకాలను వివిధ వర్గాలుగా విభజించి PDF(eBOOK) రూపంలో ఆన్ లైన్ లో ఉచితంగా అందించటం జరిగింది. కనుక ప్రతి ఒక్కరు ఈ సదవకాశాన్ని సద్వినియోగం చేసుకోగలరు. ఇందుకు సహాయం అందించిన భారత ప్రభుత్వపు వెబ్ సైట్(డిజిటల్ లైబ్రరీ అఫ్ ఇండియా http://www.new.dli.ernet.in), ఆర్కైవ్ వెబ్ సైట్(https://archive.org), గూగుల్ వెబ్ సైట్(https://www.google.co.in), మైక్రోసాఫ్ట్ వెబ్ సైట్(http://www.microsoft.com) కు మేము ఋణపడివున్నాము.అలాగే ఇటువంటి బృహత్తర కార్యక్రమానికి పెద్ద మొత్తం లో గ్రంధాలను అందించిన తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానమునకు కూడా మనం ఋణపడివున్నాము. సాయి రామ్ సేవక బృందం కోరుకొనేది ఒక్కటే, ప్రతి ఇల్లు ఆధ్యాత్మిక జ్ఞాన గ్రంధాలతో నిండిపోవాలన్నదే మా కోరిక.

ఈ గ్రంధాలను ఉచితంగా ఆన్ లైన్ లో చదువుటకు, దిగుమతి(డౌన్లోడ్) చేసుకొనుటకు గల మార్గాలు:

1) భారత ప్రభుత్వపు వెబ్ సైట్: http://www.new.dli.ernet.in లేక http://www.dli.ernet.in
2) సాయి రామ్ వెబ్ సైట్: http://www.sairealattitudemanagement.org
3) సాయి రామ్ గూగుల్ సైట్: https://sites.google.com/site/sairealattitudemanagement
4) ఆర్కైవ్ వెబ్ సైట్: https://archive.org/details/SaiRealAttitudeManagement

ఈ జ్ఞాన యజ్ఞం పై గల సలహాలు,సూచనలకు సేవక బృందాన్ని సంప్రదించుటకు: sairealattitudemgt@gmail.com

సాయి రామ్ భక్తి,జ్ఞాన సమాచారం: https://www.facebook.com/SaiRealAttitudeManagement

సాయి రామ్ భక్తి,జ్ఞాన సంబంధ వీడియోలు: https://www.youtube.com/user/sairealattitudemgt

ఈ జ్ఞాన యజ్ఞంలో ప్రతి ఒక్కరు పాల్గొని, ఈ అవకాశాన్ని సద్వినియోగం చేసుకొని,మీరు సంతృప్తులైతే మరొక సాధకునికి, జిజ్ఞాసువులకు మార్గం చూపించగలరని ఆశిస్తున్నాము. మీరు చదువుకోవటంలో ఏమైనా ఇబ్బంది కలిగితే సేవక బృందంను సంప్రదించగలరు. ఒకవేళ మా సేవలో ఏమైన పొరపాటు వస్తే మన్నించగలరు.

ఈ గ్రంధపు భారత ప్రభుత్వ డిజిటల్ లైబ్రరీ గుర్తింపు సంఖ్య: 2020050019001

గమనిక: భక్తి,జ్ఞాన ప్రచారార్థం **ఉచితంగా eBook** రూపంలో భారత ప్రభుత్వపు సహాయంతో ఇవ్వడం జరిగింది. ఈ గ్రంధముపై వ్యాపార,ముద్రణ హక్కులు రచయిత,పబ్లిషర్స్ కి గలవు, కనుక వారిని సంప్రదించగలరని మనవి చేసుకొంటున్నాము.

Sai**R**eal**A**ttitude**M**anagement(SAI RAM) - సాయి నిజ వ్యక్తిత్వ నిర్వహణ(సాయి రామ్)

* సర్వం శ్రీ సాయినాథ పాద సమర్పణమస్తు *

భారత ప్రభుత్వపు వెబ్ సైట్ - డిజిటల్ లైబ్రరీ అఫ్ ఇండియా

http://www.new.dli.ernet.in

Digital Library of India: Inc

www.new.dli.ernet.in

Digital Library of India

Hosted by: Indian Institute of Science, Bangalore in co-operation with CMU, IIIT-H, NSF, ERNET and MCIT for the Govt. of India and 21 major participating centres.

Home | Vision | Mission | Goals | Benefits | Content Selection | Current Status | People | Funding | Copyright Policy | FAQ | RFP

Books Journals Newspapers Palm-Leaves (Manuscripts)

Title: Ramayanam
Author:
Year: to
Subject: Any Subject
Language: Telugu
Scanning Centre: Any Centre
Clear | Search

Presentations and Report
Statistics Report
Status Report
Feedback | Suggestions | Problems | Missing links or Books

Click here for PDF collection
DLI MIRROR at IUCAA Data Center PUNE

DLI

For the first time in history, the Digital Library of India is digitizing all the significant works of Mankind.

Click Here to know More about DLI New!

Books	Journals	Newspapers	Manuscripts
Rashtrapati Bhavan CMU-Books Sanskrit, TTD,Tirupathi Kerala Sahitya Akademi	INSA	Times of India Indian Express The Hindu Deccan Herald Eenadu Vaartha	Tamil Heritage Foundation AnnaUniversity NEW!

Title Beginning with.

A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z

Author's Last Name

A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z

Year

1850-1900 | 1901-1910 | 1911-1920 | 1921-1930 | 1931-1940 | 1941-1950 | 1951-

Subject

Astrophysics | Biology | Chemistry | Education | Law | Mathematics | Mythology | Religion | For more subjects...

Language

Sanskrit | English | Bengali | Hindi | Kannada | Marathi | Tamil | Telugu | Urdu

అతి విశిష్టం ఈ దానం!

స్వామి వివేకానంద

"దానాలలోకెల్లా ఆధ్యాత్మిక విద్యాదానం చాలా శ్రేష్ఠమైంది! దాని తరువాతిది లౌకిక జ్ఞానదానం, ప్రాణదానం, అన్నదానం" అని వ్యాసమహర్షి చెప్పారు.

మన ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానం భారతదేశ హద్దులలో నిలిచి పోకూడదు. లోకమంతటినీ ఆవరించాలి! ఇలా లోకవ్యాప్తమైన ధర్మప్రచారాన్ని మన పూర్వులు చేశారు. హైందవ వేదాంతం ఎన్నడూ ఈ దేశం దాటి పోలేదని చెప్పేవారూ, మతప్రచారార్థం తొలిసారిగా, పరదేశాలకు వెళ్ళిన సన్న్యాసిని నేనే అని చెప్పేవారూ, తమ జాతిచరిత్ర నెరుగని వారే! ఇలాంటి సంఘటనలు ఎన్నోసార్లు జరిగాయి. అవసరమైనప్పుడల్లా, భారతీయ ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానప్రవాహం వెల్లువలా లోకాన్ని ముంచెత్తుతూ వచ్చింది.

రాజకీయ ప్రచారాన్ని రణగొణధ్వనులతో, యోధులతో సాగించవచ్చు. అగ్నిని కురిపించి, కత్తిని ఝళిపించి, లౌకిక జ్ఞానాన్నీ, సంఘనిర్మాణ విజ్ఞానాన్నీ విరివిగా ప్రచారం చేయవచ్చు. కానీ ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానదానం కళ్ళకు కనిపించకుండా, చెవులకు వినిపించకుండా కురుస్తూ, రోజా పువ్వుల రాసుల్ని వికసింపజేసే మంచులాగా నిశ్శబ్దంగా జరగవలసి ఉంది. భారతదేశం నిరాడంబరంగా, లోకానికి మళ్ళీ మళ్ళీ చేస్తూ వచ్చిన దానమిదే!

మిత్రులారా! నేను అవలంబించే విధానాన్ని తెలియజేస్తాను వినండి. భారతదేశంలోనూ, ఇతర దేశాల్లోనూ మన పారమార్థిక ధర్మాలను బోధించడానికి తగినవారుగా మన యువకుల్ని తయారు చేయడానికై భారతదేశంలో కొన్ని సంస్థలను నెలకొల్పాలి! ఇప్పుడు మనకు కావలసింది బలిష్ఠులు, జవసంపన్నులు, ఋజువర్తనులు, ఆత్మ విశ్వాసపరులు అయిన యువకులు. అలాంటి వారు నూరుమంది దొరికినా, ప్రపంచం పూర్తిగా పరివర్తన చెందగలుగుతుంది!!

ఇచ్ఛాశక్తి తక్కిన శక్తులన్నిటి కన్నా బలవత్తరమైంది. అది సాక్షాత్తూ భగవంతుని దగ్గరి నుండి వచ్చేదే కాబట్టి దాని ముందు తక్కినదంతా లొంగిపోవలసిందే. నిర్మలం, బలిష్ఠం అయిన 'ఇచ్ఛ' (సంకల్పం) సర్వశక్తిమంతమైంది. దానిలో మీకు విశ్వాసం లేదా? ఉంటే మీ మతంలోని మహోన్నత ధర్మాలను ప్రపంచానికి బోధించడానికై కంకణం కట్టుకోండి. ప్రపంచం ఆ ధర్మాల కోసమై ఎదురుచూస్తోంది. అనేక శతాబ్దాలుగా ప్రజలకు క్షుద్రసిద్ధాంతాలు నేర్పడం జరిగింది. వారు వ్యర్థులని ప్రపంచమంతటా బోధలు జరిగాయి. ఎన్నో శతాబ్దాల నుండి వారు ఈ బోధనల వల్ల భయభ్రాంతులై, పశుప్రాయులైపోతున్నారు. తాము ఆత్మస్వరూపులమనే మాటను వినడానికైనా వారెన్నడూ నోచుకోలేదు. "నీచాతినీచుడిలో కూడా ఆత్మ ఉంది. అది అమృతం, పరమ పవిత్రం, సర్వశక్తిమంతం, సర్వవ్యాపకమైనది" అని వారికి ఆత్మను గురించి చెప్పండి. వారికి ఆత్మవిశ్వాసాన్ని ప్రసాదించండి. ❖

మూలం: శ్రీ రామకృష్ణ ప్రభ - ఫిబ్రవరి 2014

శ్రీః

పరబ్రహ్మణేనమః.

శ్రీసురాపస్తంబమహర్షయేనమః.

యాజుషస్మార్తమన్త్రపాఠము.

ద్వితీయభాగము.

ఇది

కృష్ణాజిల్లా మచిలీపట్టణ నివాసులును సుప్రసిద్ధులునైన

చల్లా నాగలింగశాస్త్రులవారిపుత్త్రుఁడగు

లక్ష్మీనృసింహశాస్త్రిచే

స్వరయుక్తముగఁ జేయఁబడి

బ్రహ్మశ్రీ వేమూరి చిరంజీవావధానులవారిచేతఁ

పరిష్కరింపఁబడి

మదరాసు

జ్యోతిష్మతీ ముద్రాక్షరశాలయందును

బందరు శ్రీకృష్ణాస్వదేశీముద్రాక్షరశాలయందును

ముద్రింపఁబడి ప్రకటింపఁబడియె.

ప్రథమముద్రణము. 1000

1913

దీని వెల రు. 1-8-0] [పోస్టుఖర్చు అ. 0-4-0

పీఠిక.

ఈ "యాజుషస్మార్త మన్త్రపాఠము ద్వితీయభాగము" అను గ్రంథము వైదికాభిమానవేదవిద్యాభిలాషుల యుపయోగార్థము ప్రకటించితిని, దీనికిఁగారణమేమన; నాచేఁబ్రకటీకృతములైన యాజుషస్మార్తానుక్రమణిక, యాజుషాపరప్రయోగానుక్రమణిక, యాజుషస్మార్త మన్త్రపాఠము, మొదలగుస్మార్తగ్రంథములఁగాంచినవారిలోఁ గొందఱు స్వాధ్యాయబ్రాహ్మణము, మన్త్రబ్రాహ్మణము, పెద్దబ్రాహ్మణము, సంజ్ఞానము, లోకోసి, తుభ్యము, సున్నాలపన్నము, పంచానువాకములు, బృహస్పతిసూక్తము, ఉదకశాంతి, ఆశీర్వచనమునకుఁ బ్రాముఖ్యములైన ఘనపనసలను స్వరమును,పదమును,క్రమమును జటయును ఘనయును ఇత్యాది ముఖ్యవిషయములనుసులభముగాబఠించుటకుఁ దగినట్లే దీనియొక యుత్తమగ్రంథమును బ్రకటింపుఁడని పలువురు తెలియఁబఱిచిరి. ఇప్పుడట్టి వారికోర్కెఁ కొనసాగుటకును, శీర్ణించుచున్న తాళపత్రములయందుండు ప్రాచీనవిషయములఁ బ్రకటన పఱుచుటకును, సమయము సంఘటించినందున నీగ్రంథము వెలువడె. బృహస్పతి సూక్తము. సరస్వతీ సూక్తము. సరస్వతీ స్తోత్రము మొదలగు కొన్ని విషయములు. చిత్తూరుపట్టణ నివాసులగు బ్రహ్మశ్రీ పరాశరము సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు నాయందలి వాత్సల్యంబున నాకొసంగిరి. కనుక వారి యభీష్టప్రకారము తద్విషయములును. మఱికొన్ని. స్మార్తవిషయములను బరిశోధించుటవలనఁ గలిగిన యాలస్యమునుగూర్చి వ్రాయనలవిగాదు, వేదశాస్త్ర ప్రవీణులగు బ్రహ్మశ్రీ వేమూరి చిరంజీవావధానులవారిచే స్వరములను బరిశోధింపఁజేసి భగవదనుగ్రహమువలనను, పెద్దలకృపవలనను. ప్రమాదీచసంవత్సర శ్రావణ కృష్ణపక్షంబున

ముద్రణముం బూర్తి కావించితిని ఇంక సజ్జనులు సహాయులై నాశ్ర మసార్థకము చేయుదురేని నిట్టియుద్గ్రంథము లనేకములు వెలువరింప నుత్సాహినగుదును. విద్యాదక్షులు సమయోచితమును సద్గ్రంథ ప్రకటన ప్రయోజనమును, నెఱుంగుదురుగాన విశేషము విన్నవింపం బనిలేదు. ఈగ్రంథమందు స్వరాదిస్ఖాలిత్యములున్నచో వానింగను గొన్న మహనీయులు నన్నుమన్నించి వానిని నాకుం దెలిపిరేని రెండవకూర్పునందు సవరణచేయుదును. కాంబట్టి బుధోత్తములను బ్రార్థించెదను.

మచిలీపట్టణము. ఇట్లు

1913 సం॥ చల్లా లక్ష్మీనృసింహశాస్త్రి

మృత్యులాంగులన్యాసము నందుండు మన్త్రము ౪౨ పుట యందు ముద్రింపంబడనందున నిచ్చట వ్రాయుచున్నాండను.

మన్త్రః॥ అథాతో యోగి జిహ్వామేమధు వాదిని । అహామేవ కాలో నాహంకాలస్య । ఋతగ్‌ం సత్యంపరంబ్రహ్మాపురుషం కృష్ణ పింగళమ్ । ఊర్ధ్వరేతం విరూపాక్షం విశ్వరూపాయ వై నమోనమః । అథవరవృషభ ఫెనకపాలాయపశుపతయే నమోనమః॥ యథాశక్తి జపంకృత్వా॥......మృత్యుగ్రహపరిహారో౽స్తు॥

(పిమ్మట దిగ్విమోచనము చెప్పుకొనవలయును)

శ్లో॥ కాయేన, వాచా మనసేంద్రియైర్వాబుద్ధ్యాత్మనా వాప్రకృతేస్స్వభావాత్ । కరోమియద్యత్సకలంపరస్మై నారాయణాయేతి సమర్పయామి॥

ఏతద్విషయాః

యాజుష స్మార్త మంత్రపాఠము -

ప్రథమభాగము—సస్వరము.

దీనివెల రు1-8-0 పోస్టుఖర్చులు ప్రత్యేకము.

ఇది 350 పేజీలుకలది- వెలసులభము- ఫలమధికము. ఈప్రకటన తమ మిత్రులకుఁ జూపుఁడు.

ఆలస్యముచేసిన ప్రయోజనముకలుగదు. ప్రతులుచాలాభాగము వ్యయపడినవి. ఇదిస్మార్తగృహస్థులకును, స్మార్తవిద్యార్థులకును, పురోహితులకును, రాజాశ్రితులకును, యాజ్ఞికులకును, స్వస్తివాచకులకును, శివాలయ-విష్ణ్వాలయార్చకులకును, కొంతభాగము ఋగ్వేదులకును, బ్రాహ్మణ మాత్రులకందఱికిని, అత్యావశ్యకముగ నుండఁదగినది. స్మార్తవిషయము లన్నియును, గురుసాహాయ్యము లేకయే సులభముగ గ్రహింపఁదగును.

రుద్రాభిషేకము మొదలగు వాని కావశ్యక మయిన నమకము-చమకము-పురుష సూక్తము- మహాన్యాసము దశశాన్తులు మొదలయినవియు

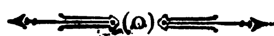
సూర్యనమస్కారములు మొదలగు వానికావశ్యకమయిన-అరుణము-సౌరము త్రిచవిధానము మొదలయినవియు

నిత్యపారాయణయోగ్యమయిన శ్రీసూక్తముభూసూక్తము- ఉపనిషత్తులు అనఁగా చిత్తి. శిక్ష. ఆనందవల్లి-భృగువల్లి. నారాయణము మొదలయినవియు.

గ్రహశాన్తులకును, నవగ్రహాదిజపములకును అత్యావశ్యకమయిన నక్షత్రేష్టి-స్వాహా కారములతో) ఇదిగాక నవగ్రహాదిమంత్రములు మొదలయినవియు. గ్రహపీడ, పిశాచపీడ మొదలగు నుపద్రవనివారణకు పఠింపఁదగిన సర్ప- దేవీ- రాత్రి- హిరణ్య- నీళాసూక్తములు మొదలగునవియు.

వివాహోపనయనాదికర్మల కావశ్యకమయిన మంత్రప్రశ్నములు రెండును, ఆబ్దికాదులయందు పఠింపఁదగిన అన్నసూక్తము. ఇదిగాక నాచికేతాంతము వఱకధిశ్రవణమును, అంత్యకర్మమనఁగా పైతృమేధికము-ఇందుకుపయోగించు పితృమేధప్రశ్నమును ఇందుకలవు.

యాజుషస్మార్తమన్త్రపాఠః

అథ ద్వితీయభాగః

ఆదౌ స్వాధ్యాయబ్రాహ్మణమ్

హరిః ఓమ్ ॥ నమో బ్రహ్మణే నమో అస్త్వగ్నయే నమః పృథివ్యై నమ ఓషధీభ్యః । నమో వాచే నమో వాచస్పతయే నమో విష్ణవే బృహతే కరోమి ॥ ఓం శాన్తిః శాన్తిః శాన్తిః.

హరిః ఓమ్ ॥ సహ వై దేవానాం చాసురాణాం చ యజ్ఞౌ ప్రతతావాస్తాం వయగ్గ్ం స్వర్గం లోకమేష్యామో వయమేష్యామ ఇతి తేఽసురాస్సన్నహ్య సహసైవాచరన్బ్రహ్మచర్యేణ తపసైవ దేవాస్తేఽసురా అముహ్యగ్గ్ంస్తేన ప్రాజానగ్గ్ంస్తే పరాభవన్తేన స్వర్గం లోకమాయన్ప్రసృతేన వై యజ్ఞేన దేవాస్స్వర్గం లోకమాయన్నప్రసృతేనాసురాన్పరాభావయన్ప్రసృతో హ వై యజ్ఞోపవీతినో యజ్ఞోఽప్రసృతోఽనుపవీతినో యత్కిఞ్చ బ్రాహ్మణో యజ్ఞోపవీత్యధీతే యజత ఏవ తత్తస్మాద్యజ్ఞోపవీత్యేవాధీయీత యాజయేద్యజేత వా యజ్ఞస్య ప్రసృత్యా అజినం వాసో వా దక్షిణత ఉపవీయ దక్షిణం బాహుముద్ధరతేఽవ ధత్తే సవ్యమితి యజ్ఞోపవీతమేతదేవ విపరీతం ప్రాచీనావీతగ్గ్ం సంవీతం మానుషమ్ ॥ ౧ ॥

రక్షాగ్ంసి హ వా పురోఽనువాకే తపోగ్రమతిష్ఠన్త తాన్ప్రజాపతిర్వరేణోపామన్త్రయత తాని వరమవృణీతాదిత్యో నో యోద్ధా ఇతి తాన్ప్రజాపతిరబ్రవీద్యోధయధ్వమితి తస్మాదుత్తిష్ఠన్తగ్ం హ వా తాని రక్షాగ్ంస్యాదిత్యం యోధయన్తి యావదస్తమన్వగాత్తాని హ వా ఏతాని రక్షాగ్ంసి గాయత్రియాఽభిమన్త్రితేనామ్భసా శామ్యన్తి తదు హ వా ఏతే బ్రహ్మవాదినః పూర్వాభిముఖాస్సన్ధ్యాయాం గాయత్రియాఽభిమన్త్రితా ఆప ఊర్ధ్వం విక్షిపన్తి తా ఏతా ఆపో వజ్రీభూత్వా తాని రక్షాగ్ంసి మన్దేహారుణే ద్వీపే ప్రక్షిపన్తి యత్ప్రదక్షిణం ప్రక్రమన్తి తేన పాప్మానమవధూన్వన్త్యుద్యన్తమస్తం యన్తమాదిత్యమభిధ్యాయన్కుర్వన్బ్రాహ్మణో విద్వాన్సకలం భద్రమశ్నుతేఽసావాదిత్యో బ్రహ్మేతి బ్రహ్మైవ సన్బ్రహ్మాప్యేతి య ఏవం వేద ॥ ౧ ॥

యద్దేవా దేవహేళనం దేవాసశ్చకృమా వయమ్ । ఆదిత్యాస్తస్మాన్మాముఞ్చతర్తస్యర్తేన మామిత । దేవా జీవనకామ్యా యద్వాచాఽనృతమూదిమ । తస్మాన్న ఇహ ముఞ్చత విశ్వే దేవాస్సజోషసః । ఋతేన ద్యావాపృథివీ ఋతేన త్వగ్ం సరస్వతి । కృతాన్నః పాహ్యేనసో యత్కిఞ్చానృతమూదిమ । ఇన్ద్రాగ్నీ మిత్రావరుణౌ సోమో ధాతా బృహస్పతిః । తే నో ముఞ్చన్త్వేనసో యదన్యకృతమారిమ । సజాతశగ్ంసాదుత జామి శగ్ంసాజ్జ్యాయసశ్శగ్ంసాదుత వా కనీయసః । అనాధృష్టం దేవకృతం యదేనస్తస్మాత్త్వమస్మాఞ్జాత-

వేదో ముముగ్ధి॥ 3॥ యద్వాచా యన్మనసా బాహుభ్యామూరుభ్యామ-
ష్ఠీవద్భ్యాగ్ంం శిశ్నై ర్యదనృతం చకృమా వయమ్। * అగ్నిర్మా
తస్మా దేనసః ప్ర ముఞ్చతు చకృమ యాని దుష్కృతా । యేన
త్రితో అర్ణవాన్నిర్బభూవ యేన సూర్యం తమసో నిర్ముమోచ ।
యేనేన్ద్రో విశ్వా అజహాదరాతీస్తేనాహం జ్యోతిషా జ్యోతిరానశాన
ఆక్షి । యత్కుసీదమప్రతీత్తం మయేహ యేన యమస్య నిధినా
చరామి । ఏత త్తదగ్నే అనృణో భవామి జీవన్నేవ ప్రతి తత్తే
దధామి। యన్మయి మాతా యదా పితేప్స యదన్తరిక్షం యదాశ-
సాఽతి క్రామామి త్రితే దేవా దివి జాతా యదాప ఇమం మే
వరుణ తత్త్వా యామి త్వం నోఅగ్నే సత్వం నో అగ్నే త్వమగ్నే
అయాసి ॥ 3 ॥ ॥ ౪ ॥ ముముగ్ధి సప్త చ ॥ 3 ॥

యదదీవ్యన్నృణమహం బభూవాదిత్సన్వా సం జగర జనేభ్యః।
అగ్నిర్మా తస్మాదిన్ద్రశ్చ సంవిదానౌ ప్రముఞ్చ తామ్। యద్ధస్తాభ్యాం
చకర కిల్బిషాణ్యక్షాణాం వగ్నుముప జిఘ్నమానః । ఉగ్రంపశ్యా చ
రాష్ట్రభృచ్చ తాన్యప్సరసావనుదత్తా మృణాని । ఉగ్రంపశ్యే రా-
ష్ట్రభృత్కిల్బిషాణి యదక్షవృత్తమనుద త్తమేతత్ । నేఽన్న ఋణా-
నృణవ ఇత్సమానో యమస్య లోకే అధిరజ్జురాయ । అవ తే
హేళ ఉదు త్తమమిమం మే వరుణ తత్త్వా యామి త్వంనో అగ్నే

---

* అగ్నిర్మా తస్మా దేనసో గార్హపత్యః ప్రముఞ్చతుచకృమ
యాని దుష్కృతా । ఇతి ద్రావిడపాఠః.

స త్వంన్నో అగ్నే । సంకుసుకో వికుసుకో నిర్ఋథో యశ్చ నిస్వనః । తే౽స్మద్యక్ష్మమనాగసోద్దూరాద్దూరమచీచతమ్ । నిర్యక్ష్మ మచీచతే కృత్యాం నిర్ఋతిం చ । తేన యో ౽స్మత్సమృచ్ఛాతై తమస్మై ప్రసువామసి । దుశ్శగ్ంసానుశగ్ంసాభ్యాం ఘణేనానుఘణేనచ తేనాన్యో౽స్మత్సమృచ్ఛాతై తమస్మై ప్ర సువామసి । సం వర్చసా పయసా సం తనూభిరగన్మహిమనసా సగ్ంశివేన । త్వష్టా నో అత్ర విదధాతు రాయో౽ను మార్ష్టు తన్వో౽ యద్విలిష్టమ్ ॥ ౪ ॥ ౫ ॥

కృత్యాం లిఽకతిం చ పఞ్చ చ ॥ ౪ ॥

ఆయుష్టే విశ్వతో దధదయమగ్ని ర్వరేణ్యః । పునస్తేప్రాణ ఆ యాతి పరా యక్ష్మగ్ం సువామి తే । ఆయుర్దా అగ్నే హవిషో జుషాణో ఘృతప్రతీకో ఘృతయోనిరేధి । ఘృతం పీత్వా మధు చారు గవ్యం పితేవ పుత్త్రమభి రక్షతాదిమమ్ । ఇమమగ్న ఆయుషే వర్చసే కృధి తిగ్మమోజో వరుణ సగ్ంశిశాధి । మాతేవాస్మా అదితే శర్మ యచ్ఛ విశ్వే దేవా జరదష్టిర్యథా౽సత్ । అగ్న ఆయూగ్ంషి పవస ఆ సువోర్జమిషం చ నః । ఆరే బాధస్వ దుచ్ఛునామ్ । అగ్నే పవస్వ స్వపా అస్మే వర్చస్సువీర్యమ్ । దధద్రయిం మయిపోషమ్ ॥ ౬ ॥ అగ్నిర్ఋషిః పవమానః పాఞ్చజన్యః పురోహితః । తమీమహే మహాగయమ్ । అగ్నే జాతాన్ప్రణుదానస్సపత్నాన్ప్రత్యజాతాఞ్జాతవేదో నుదస్వ । అస్మే దీదిహి సుమనా అహేడఞ్ఛర్మన్తే స్యామ త్రివరూథ ఉద్భౌ । సహసా జాతాన్ప్రణుదానస్స-

పత్నాన్ప్రత్యజాతాఞ్జాతవేదో నుదస్వ । అధా నో బ్రూహి సుమ-
నస్యమానో వయగ్గ్ం స్యామ ప్రణుదా నస్సపత్నాన్ । అగ్నే యో
నోఽభితో జనో వృకో వారో జిఘాగ్ంసతి । తాగ్ంస్త్వం వృత్ర-
హఞ్జహి వస్వస్మభ్యమా భర । అగ్నే యో నోఽభి దాసతి
సమానో యశ్చ నిష్ట్యః । తం వయగ్ం సమిధం కృత్వా
తుభ్యమగ్నేఽపి దధ్మసి॥ ౭॥ యో నశ్శపాదశపతో యశ్చ నశ్శపతశ్శపాత్
ఉషాశ్చ తస్మై నిమ్రుక్చ సర్వం పాపగ్ం సమూహతామ్ । యో
నస్సపత్నో యోఽరణో మర్తోఽభి దాసతి దేవాః । ఇధ్మస్యేవ ప్రక్ష-
క్షాయతో మా తస్యోచ్ఛేషి కించన । యో మాం ద్వేష్టి జాతవేదో
యం చాహం ద్వేష్మి యశ్చ మామ్ । సర్వాగ్ంస్తానగ్నే సం దహ
యాగ్ంశ్చాహం ద్వేష్మి యే చ మామ్ । యో అస్మభ్యమరాతీయా-
ద్యశ్చ నో ద్వేషతే జనః । నిన్దాద్యో అస్మాన్దిప్సాచ్చ సర్వాగ్ంస్తా-
న్మష్మషా కురు । సగ్ంశితం మే బ్రహ్మ సగ్ంశితం వీర్యం౨బలమ్ ।
సగ్ంశితం క్షత్రం మే జిష్ణు యస్యాహమస్మి పురోహితః । ఉదేషాం
బాహూ అతిరముద్వర్చో అథో బలమ్ । క్షిణోమి బ్రహ్మణాఽమి-
త్రానున్నయామి స్వాం ౨ అహమ్ । * పునర్మనః పునరాయుర్మ
ఆగాత్పునశ్చక్షుః పునశ్శ్రోత్రం మ ఆగాత్పునః ప్రాణః పునరాకూతం

---

* పునర్మనః పునరాయుర్మ ఆగాత్పునశ్చక్షుః పునశ్శ్రోత్రం మ
ఆగాత్పునః ప్రాణః పునరాకూతం మ ఆగాత్ । ఇతి ద్రావిడపాఠః.

మ ఆగ్రాత్పునశ్చ్ర త్తం పునరాధీతం మ ఆగాత్ । వైశ్వానరో మేఽ-
దబ్ధస్తనూపా అవబాధతాం దురితాని విశ్వా ॥ ౫ ॥ ౮ ॥

పోవం దధ్మసి పురోహితశ్చత్వారి చ ॥ ౫ ॥

వైశ్వానరాయ ప్రతివేదయామో యదీనృణగ్ం సఙ్గరో దేవతాసు । స ఏతాన్పాశాన్ప్రముఞ్చన్ప్రవేద స నో ముఞ్చాతు దురితా దవద్యాత్ । వైశ్వానరః పవయాన్నః పవిత్రైర్యత్సఙ్గరమభి ధావామ్యాశామ్ । అనాజానన్మనసా యాచమానో యదత్రైనో అవ తత్సువామి । అమీ యే సుభగే దివి విచృతౌ నామతారకే । ప్రేహామృతస్య యచ్ఛతామేతద్బద్ధకమోచనమ్ । విజిహీష్వ లోకాన్కృధి బన్ధాన్ముఞ్చాసి బద్ధకమ్ । యోనేరివ ప్రచ్యుతో గర్భస్సర్వాన్పథో అనుష్వ । స ప్రజానన్ప్రతి గృభ్ణీత విద్వాన్ప్రజాపతిః ప్రథమజా ఋతస్య । అస్మాభిర్దత్తం జరసః పరస్తాదచ్ఛిన్నం తన్తుమను సం చరేమ ॥ ౯ ॥ తతం తన్తుమన్వేకే అను సం చరన్తి యేషాం దత్తం పిత్ర్యమాయనవత్ । అబన్ధ్వేకే దదతః ప్రయచ్ఛాద్దాతుం చేచ్ఛక్నువాగ్ంస్స స్వర్గ ఏషామ్ । ఆరభేథామను సగ్ంరభేథాగ్ం సమానం పన్థామవథో ఘృతేన । యద్వాం పూర్తం పరివిష్టం యదగ్నౌ తస్మై గోత్రాయేహ జాయాపతీ సగ్ంరభేథామ్ । యదన్తరిక్షం పృథివీముత ద్యాం యన్మాతరం పితరం వాజిహిగ్ంసిమ । అగ్నిర్మా తస్మాదేనసో గార్హపత్య ఉన్నోనేషద్దురితా యాని చకృమ । భూమిర్మాతాఽదితిర్నో జనిత్రం

భ్రాతాఽన్తరిక్షమభిశస్త ఏనః । ద్యౌర్నః పితా పిత్ర్యాచ్ఛం
భవాసి జామిమిత్వా మా వివిత్సి లోకాత్ । యత్ర సుహార్దస్సు-
కృతో మదన్తి విహాయ రోగం తనువగ్ం స్వాయామ్ । అశ్లో-
ణాఙ్గైరహ్రుతాస్స్వర్గే తత్ర పశ్యేమ పితరంచ పుత్రమ్ । యద-
న్నమద్మ్యనృతేన దేవా దాస్యన్నదాస్యన్నుత వా కరిష్యన్ ।
యద్దేవానాం చక్షుష్యాగో అస్తి యదేవ కించ ప్రతిజగ్రాహాహమ-
గ్నిర్మా తస్మాదనృణం కృణోతు । యదన్నమద్మి బహుధా
విరూపం వాసో హిరణ్యముత గామజామవిమ్ । యద్దేవానాం
చక్షుష్యాగో అస్తి యదేవ కించ ప్రతిజగ్రాహాహమగ్నిర్మా తస్మా-
దనృణం కృణోతు । యన్మయా మనసా * వాచా కృతమేనః
కదాచన । సర్వస్మాత్తస్మాన్మేళితో మోగ్ధి త్వగ్ంహి వేత్థ యథా-
తథమ్ ॥ ౬ ॥ ౧౦॥ చరేమ పుత్రాగ్ం షట్చ ॥ ౬ ॥

వాతరశనా హ వా ఋషయశ్శ్రమణా ఊర్ధ్వమన్థినో బభూ-
వుస్తానృషయోఽర్థమాయగ్ంస్తే నిలాయమచరగ్ంస్తేఽనుప్రవిశుః
కూశ్మాణ్డాని తాగ్ంస్తేష్వన్వవిన్దఞ్ఛ్రద్ధయా చ తపసా చ తానృష-
యోఽబ్రువన్కథా నిలాయం చరథేతి త ఋషీనబ్రువన్నమో
వోఽస్తు భగవన్తోఽస్మిన్ధామ్ని కేన వస్సపర్యామేతి తానృషయో-
ఽబ్రువన్పవిత్రం నో బ్రూత యేనారేపసస్స్యామేతి త ఏతాని

---

* యన్మే మనసా వాచా కృతమేనః కదాచన । సర్వస్మాత్తస్మా-
న్మేళితో మోగ్ధి త్వగ్ంహి వేత్థ యథా తథమ్ । ఇతి ద్రావిడపాఠః.

సూక్తాన్యపశ్యన్ యద్దేవా దేవహేళనం యదదీవ్యన్నృణమహం బభూవాయుష్టే విశ్వతో దధదిత్యేతై రాజ్యం జుహుత వైశ్వానరాయ ప్రతివేదయామ ఇత్యుపతిష్ఠత యదర్వాచీనమేనో భ్రూణహత్యాయాస్తస్మాన్మోక్ష్యధ్వ ఇతి త ఏతైరజుహవుస్తే౽రేపసో౽భవన్క-ర్మాదిష్వేతైర్జుహుయాత్పూతో దేవలోకాన్త్సమశ్నుతే ॥ ౭ ॥ ౧౧ ॥

కూశ్మాణ్డైర్జుహుయాద్యో౽పూత ఇవ మన్యేత యథా స్తేనో యథా భ్రూణహైవమేష భవతి యో౽యోనౌ రేతస్సిఞ్చతి యదర్వాచీనమేనో భ్రూణహత్యాయాస్తస్మాన్ముచ్యతే యావదేనో దీక్షాముపైతి దీక్షిత ఏతైస్సతతి జుహోతి సంవత్సరం దీక్షితో భవతి సంవత్సరాదేవాత్మానం పునీతే మాసం దీక్షితో భవతి యో మాసస్స సంవత్సరస్సంవత్సరాదేవాత్మానం పునీతే చతుర్వి-గ్ంశతిగ్ం రాత్రీర్దీక్షితో భవతి చతుర్విగ్ంశతిరర్ధమాసాస్సంవ-త్సరస్సంవత్సరాదేవాత్మానం పునీతే ద్వాదశ రాత్రీర్దీక్షితో భవతి ద్వాదశ మాసాస్సంవత్సరస్సంవత్సరాదేవాత్మానం పునీతే షడ్రా-త్రీర్దీక్షితో భవతి షడ్వా ఋతవస్సంవత్సరస్సంవత్సరాదేవాత్మానం పునీతే తిస్రో రాత్రీర్దీక్షితో భవతి త్రిపదా గాయత్రీ గాయత్రియా ఏవాత్మానం పునీతే న మాగ్ంసమశ్నీయాన్న స్త్రియముపేయాన్నో-పర్యాసీత జుగుప్సేతానృతాత్పయో బ్రాహ్మణస్య వ్రతం యవాగూ రాజన్యస్యామిక్షా వైశ్యస్యాథో సౌమ్యే౽ప్యధ్వర ఏతద్వ్రతం

బ్రూయాద్వృద్ధి మస్యైతో౽పదస్యామీతి యో౽దనం ధానాస్సక్తూన్ ఘృత-
మిత్యనువ్రతయేదాత్మనో౽నుపదాసాయ ॥ ౮ ॥ ౧౨ ॥

అజాన్ హ వై పృశ్నీగ్ంస్తపస్యమానాన్ బ్రహ్మ స్వయ-
మ్భ్వభ్యానర్షత్త ఋషయో౽భవన్తదృషీణామృషిత్వం తాం దే-
వతాముపాతిష్ఠన్త యజ్ఞకామాస్త ఏతం బ్రహ్మయజ్ఞమపశ్యన్త-
మాహరన్తేనాయజన్త యదృచో౽ధ్యగీషత తాః పయస ఆహు-
తయో దేవానామభవన్ యద్యజూగ్ంషి ఘృతాహుతయో య-
త్సామాని సోమాహుతయో యదథర్వాఙ్గిరసో మధ్వాహుతయో
యద్బ్రాహ్మణానీతిహాసాన్పురాణాని కల్పాన్గాథా నారాశగ్ంసీర్మే-
దాహుతయో దేవానామభవన్తాభిః క్షుధం పాప్మానమపాఘ్నన్నప-
హతపాప్మానో దేవాస్స్వర్గం లోకమాయన్బ్రహ్మణస్సాయుజ్యమృ-
షయో౽గచ్ఛన్ ॥ ౯ ॥ ౧౩ ॥

పఞ్చ వా ఏతే మహాయజ్ఞాస్సతతి ప్రతాయన్తే సతతి
సన్తిష్ఠన్తే దేవయజ్ఞః పితృయజ్ఞో భూతయజ్ఞో మనుష్యయజ్ఞో
బ్రహ్మయజ్ఞ ఇతి యదగ్నౌ జుహోత్యపి సమిధం తద్దేవయజ్ఞ-
స్సన్తిష్ఠతే యత్పితృభ్యస్స్వధాకరో త్యప్యప స్తత్పితృయజ్ఞస్సన్తి-
ష్ఠతే యద్భూతేభ్యో బలిగ్ం హరతి తద్భూతయజ్ఞస్సన్తిష్ఠతే
యద్బ్రాహ్మణేభ్యో౽న్నం దదాతి తన్మనుష్యయజ్ఞస్సన్తిష్ఠతే య-
త్స్వాధ్యాయమధీయీతైకామప్యృచం యజుస్సామ వా తద్బ్ర-
హ్మయజ్ఞస్సన్తిష్ఠతే యదృచో౽ధీతే పయసః కుల్యా అస్య పితౄ-

న్స్వధా అభి వహన్తి యద్యజూగ్ంషి ఘృతస్య కుల్యా యత్సా-
మాని సోమ ఏభ్యః పవతే యదథర్వాఙ్గిరసో మధోః కుల్యా
యద్బ్రాహ్మణానీతిహాసాన్పురాణాని కల్పాన్గాథా నారాశగ్ంసీర్మేద-
సః కుల్యా అస్య పితౄన్స్వధా అభి వహన్తి యదృచోఽధీతే
పయస ఆహుతిభిరేవ తద్దేవాగ్ం స్తర్పయతి యద్యజూగ్ంషి ఘృతా-
హుతిభిర్యత్సామాని సోమాహుతిభిర్యదథర్వాఙ్గిరసో మధ్వాహుతి-
భిర్యద్బ్రాహ్మణానీతిహాసాన్పురాణాని కల్పాన్గాథా నారాశగ్ంసీర్మే-
దాహుతిభిరేవ తద్దేవాగ్ం స్తర్పయతి త ఏనం తృప్తా ఆయుషా తేజసా
వర్చసా శ్రియా యశసా బ్రహ్మవర్చసేనాన్నాద్యేన చ తర్పయన్తి॥
౧౦॥ ౧౪॥

బ్రహ్మయజ్ఞేన యక్ష్యమాణః ప్రాచ్యాం దిశి గ్రామాదచ్ఛ-
దిర్దర్శ ఉదీచ్యాం ప్రాగుదీచ్యాం వోదిత ఆదిత్యే దక్షిణత ఉప-
వీయోపవిశ్య హస్తావవనిజ్య త్రిరాచామేద్ద్విః పరిమృజ్య సకృదు-
పస్పృశ్య శిరశ్చక్షుషీ నాసికే శ్రోత్రే హృదయమాలభ్య యత్త్రి-
రాచామతి తేన ఋచః ప్రీణాతి యద్ద్విః పరిమృజతి తేన యజూ-
గ్ంషి యత్సకృదుపస్పృశతి * తేన సామాని యత్సవ్యం పాణిం
పాదౌ ప్రోక్షతి యచ్ఛిరశ్చక్షుషీ నాసికే శ్రోత్రే హృదయమాల-
భతే తేనాథర్వాఙ్గిరసో బ్రాహ్మణానీతిహాసాన్పురాణాని కల్పాన్గాథా
నారాశగ్ంసీః ప్రీణాతి దర్భాణాం మహదుపస్తీర్యోపస్థం కృత్వా

* తేన సామాని యచ్ఛిరశ్చక్షుషీ, ఇతి ద్రావిడపాఠః

ప్రాఙాసీనస్స్వాధ్యాయమధీయీతాపాం వా ఏష ఓషధీనాగ్ం
రసో యద్దర్భాస్సరసమేవ బ్రహ్మ కురుతే దక్షిణోత్తరౌ పాణీ*పాదౌ*
కృత్వా సపవిత్రావోమితి ప్రతిపద్యత ఏతద్వై యజుస్త్రయీం
విద్యాం ప్రత్యేషా వాగేతత్పరమమక్షరం తదేతదృచాఽభ్యుక్త-
మృచో అక్షరే పరమే వ్యోమన్ యస్మిన్దేవా అధి విశ్వే నిషేదు-
ర్యస్తన్న వేద కిమృచా కరిష్యతి య ఇత్తద్విదుస్త ఇమే సమాసత
ఇతి త్రీనేవ ప్రాయుఙ్క్త భూర్భువస్సువరిత్యాహైతద్వై వాచస్సత్యం
యదేవ వాచస్సత్యం తత్ప్రాయుఙ్క్తాథ సావిత్రీం గాయత్రీం త్రిర-
న్వాహ పచ్ఛోఽర్ధర్చశోఽనవానగ్ం సవితా శ్రియః ప్రసవితా శ్రి-
యమేవాప్నోత్యథో ప్రజ్ఞాతయైవ ప్రతిపదా ఛన్దాగ్ంసి ప్రతిపద్యతే॥
౧౧ ॥ ౧౪॥

గ్రామే మనసా స్వాధ్యాయమధీయీత దివా నక్తం వేతి హ
స్మాహ శౌచ ఆహ్నేయ ఉతారణ్యే బల ఉత వాచోత తిష్ఠన్నుత
వ్రజన్నుతాసీన ఉత శయానోఽధీయీతైవ స్వాధ్యాయం తపస్వీ
పుణ్యో భవతి య ఏవం విద్వాన్స్వాధ్యాయమధీతే నమో బ్రహ్మణే
నమో అస్త్వగ్నయే నమః పృథివ్యై నమ ఓషధీభ్యః। నమో వాచే
నమో వాచస్పతయే నమో విష్ణవే బృహతే కరోమి ॥౧౨॥ ౧౬॥

మధ్యన్దినే ప్రబలమధీయీతాసౌ ఖలు వావైష ఆదిత్యో
యద్బ్రాహ్మణస్తస్మాత్తర్హి తేజిష్ఠం తపతి తదేషాఽభ్యుక్తా। చిత్రం

---

* దక్షిణోత్తరౌ పాణీ కృత్వా ఇతి ద్రావిడపాఠః.

దైవానాముదగాదనీకం చక్షుర్మిత్రస్య వరుణస్యాగ్నేః । ఆఽప్రా
ద్యావాపృథివీ అన్తరిక్షగ్ం సూర్య ఆత్మా జగతస్తస్థుషశ్చేతి స వా
ఏష యజ్ఞస్సద్యః ప్రతాయతే సద్యస్సంతిష్ఠతే తస్య ప్రాక్సాయ-
మవభృథో నమో బ్రహ్మణ ఇతి పరిధానీయాం త్రిరన్వాహాప ఉప-
స్పృశ్య గృహానేతి తతో యత్కించ దదాతి సా దక్షిణా॥ ౧౩ ॥౮౭॥

తస్య వా ఏతస్య యజ్ఞస్య మేఘో హవిర్ధానం విద్యుద-
గ్నిర్వర్షగ్ం హవిస్తనయిత్నుర్వషట్కారో యదవస్ఫూర్జతి సోఽ-
నువషట్కారో వాయురాత్మాఽమావాస్యా స్విష్టకృద్య ఏవం వి-
ద్వాన్మేఘే వర్షతి విద్యోతమానే స్తనయత్యవస్ఫూర్జతి పవమానే
వాయావమావాస్యాయాగ్ం స్వాధ్యాయమధీతే తప ఏవ తత్తప్యతే
తపో హి స్వాధ్యాయ ఇత్యుత్తమం నాకగ్ం రోహత్యుత్తమస్సమా-
నానాం భవతి యావన్తగ్ం హ వా ఇమాం విత్తస్య పూర్ణాం
దదత్స్వర్గం లోకం జయతి తావన్తం లోకం జయతి భూయాగ్ంసం
చాక్షయ్యం చాప పునర్మృత్యుం జయతి బ్రహ్మణస్సాయుజ్యం
గచ్ఛతి ॥ ౧౪ ॥ ౧౫

తస్య వా ఏతస్య యజ్ఞస్య ద్వావనధ్యాయౌ యదాత్మాఽ-
శుచిర్యద్దేశస్సమృద్ధి దైవతాని య ఏవం విద్వాన్మహారాత్ర
ఉషస్యుదితే వ్రజగ్ంస్తిష్ఠన్నాసీనశ్శయానోఽరణ్యే గ్రామే వా
యావత్తరసగ్ం స్వాధ్యాయమధీతే సర్వాన్లోకాఞ్జయతి సర్వాన్లో-
కాననృణోఽనుసంచరతి, తదేషాఽభ్యుక్తా । అనృణా అస్మిన్న-

స్నృణాః పరస్మిగ్ంస్తృతీయే లోకే అనృణాస్స్యామ । యే దేవయానా ఉత పితృయాణాస్సర్వాన్పథో అనృణా ఆక్షీయేమేత్యగ్నిం వై జాతం పాప్మా జగ్రాహ తం దేవా ఆహుతీభిః పాప్మానమపాఘ్నన్నాహుతీనాం యజ్ఞేన యజ్ఞస్య దక్షిణాభిర్దక్షిణానాం బ్రాహ్మణేన బ్రాహ్మణస్య ఛన్దోభిశ్ఛన్దసాగ్ం స్వాధ్యాయేనాపహతపాప్మా స్వాధ్యాయో దేవపవిత్రం వా ఏతత్తం యోఽనూత్సృజత్యభాగో వాచి భవత్యభాగో నాకే తదేషాఽభ్యుక్తా । యస్తిత్యాజ సఖివిదగ్ం సఖాయం న తస్య వాచ్యపి భాగో అస్తి । యదీగ్ం శృణోత్యలకగ్ం శృణోతి న హి ప్రవేద సుకృతస్య పన్థామితి తస్మాత్స్వాధ్యాయోఽధ్యేతవ్యో యం యం క్రతుమధీతే తేన తేనాస్యేష్టం భవత్యగ్నేర్వాయోరాదిత్యస్య సాయుజ్యం గచ్ఛతి తదేషాఽభ్యుక్తా । యే అర్వాఞ్చుత వా పురాణే వేదం విద్వాగ్ంసమభితో వదన్త్యాదిత్యమేవ తే పరివదన్తి సర్వే అగ్నిం ద్వితీయం తృతీయం చ హగ్ంసమితి యావతీర్వై దేవతాస్తాస్సర్వా వేదవిది బ్రాహ్మణే వసన్తి తస్మాద్బ్రాహ్మణేభ్యో వేదవిద్భ్యో దివే దివే నమస్కుర్యాన్నాశ్లీలం కీర్తయేదేతా ఏవ దేవతాః ప్రీణాతి ॥ ౧౫ ॥ ౧౯ ॥

రిచ్యత ఇవ వా ఏష ప్రేవ రిచ్యతే యో యాజయతి ప్రతి వా గృహ్ణాతి యాజయిత్వా ప్రతిగృహ్య వాఽనశ్నంస్త్రిస్స్వాధ్యాయం వేదమధీయీత త్రిరాత్రం వా సావిత్రీం గాయత్రీమన్వాతిరేచయతి వరో దక్షిణా వరేణైవ వరగ్ం స్పృణోత్యాత్మా హి వరః ॥ ౧౬ ॥ ౨౦ ॥

మహే హ వా ఏష భద్రాగంసి యో యాజయతి స యేన యజ్ఞక్రతునా యాజయేత్సోఽరణ్యం పరేత్య శుచౌ దేశే స్వాధ్యాయమేవైనమధీయన్నాసీత తస్యానశనం దీక్షా స్థానముపసద ఆసనగ్ం సుత్యా వాగ్జుహూర్మన ఉపభృద్ధృతిర్ధ్రువా ప్రాణో హవిస్సామాధ్వర్యుస్స వా ఏష యజ్ఞః ప్రాణదక్షిణోఽనన్తదక్షిణస్సమృద్ధతరః ॥ ౧౭ ॥ ౨౧

కతిధాఽవకీర్ణీ ప్రవిశతి చతుర్ధేత్యాహుర్బ్రహ్మవాదినో మరుతః ప్రాణైరిన్ద్రం బలేన బృహస్పతిం బ్రహ్మవర్చసేనాగ్నిమేవేతరేణ సర్వేణ తస్యైతాం ప్రాయశ్చిత్తిం విదాఞ్చకార సుదేవః కాశ్యపో యో బ్రహ్మచార్యవకిరేదమావాస్యాయాగ్ం రాత్ర్యామగ్నిం ప్రణీయోపసమాధాయ ద్విరాజ్యస్యోపఘాతం జుహోతి కామావకీర్ణోఽస్మ్యవకీర్ణోఽస్మి కామకామాయ స్వాహా కామాభిద్రుగ్ధోఽస్మ్యభిద్రుగ్ధోఽస్మి కామకామాయ స్వాహేత్యమృతం వా ఆజ్యమమృతమేవాత్మన్ధత్తే హుత్వా ప్రయతాఞ్జలిః కవాతిర్యఙ్ఙగ్నిమభిమన్త్రయేత సం మా సిఞ్చన్తు మరుతస్సమిన్ద్రస్సం బృహస్పతిః । సం మాఽయమగ్నిస్సిఞ్చత్వాయుషా చ బలేన చాయుష్మన్తం కరోతు మేతి ప్రతి హాస్మై మరుతః ప్రాణాన్దధతి ప్రతీన్ద్రో బలం ప్రతి బృహస్పతిర్బ్రహ్మవర్చసం ప్రత్యగ్నిరితరథ్సర్వగ్ం సర్వతనుర్భూత్వా సర్వమాయురేతి త్రిరభిమన్త్రయేత త్రిషత్యా హి దేవా యోఽపూత ఇవ మన్యేత స ఇత్థం జుహుయాద్ద్విత మభిమన్త్రయేత పునీత ఏవాత్మానమాయురేవాత్మన్ధత్తే వరో దక్షిణా

వరేణ్యైవ వరగ్గ్ం స్పృణోత్యాత్మాహి వరః ॥ ౧౮ ॥ ౨౨॥

భూః ప్రపద్యే భువః ప్రపద్యే స్వః ప్రపద్యే భూర్భువస్సువః ప్రపద్యే బ్రహ్మ ప్రపద్యే బ్రహ్మకోశం ప్రపద్యేఽమృతం ప్రపద్యేఽమృతకోశం ప్రపద్యే చతుర్జాలం బ్రహ్మకోశం యం మృత్యుర్నావపశ్యతి తం ప్రపద్యే దేవాన్ప్రపద్యే దేవపురం ప్రపద్యే పరీవృతో వరీవృతో బ్రహ్మణా వర్మణాఽహం తేజసా కశ్యపస్య యస్మై నమస్తచ్ఛిరో ధర్మో మూర్ధానం బ్రహ్మోత్తరా హనుర్యజ్ఞోఽధరా విష్ణుర్హృదయగ్ం సంవత్సరః ప్రజననమశ్వినౌ పూర్వపాదావత్రిర్మధ్యం మిత్రావరుణావపరపాదావగ్నిః పుచ్ఛస్య ప్రథమం కాణ్డం తత ఇన్ద్రస్తతః ప్రజాపతిరభయం చతుర్థగ్ంస వా ఏష దివ్యశ్శాక్వర శ్శిశుమారస్తగ్ం హ య ఏవం వేదాపపునర్మృత్యుం జయతి జయతి స్వర్గం లోకం నాధ్వని ప్రమీయతే * నాగ్నౌ ప్రమీయతే నాప్సు ప్రమీయతే నానపత్యః ప్రమీయతే లఘ్వాన్నో భవతి ధ్రువస్త్వమసి ధ్రువస్య క్షితమసి త్వం భూతానామధిపతిరసి త్వం భూతానాగ్ం శ్రేష్ఠోఽసి త్వాం భూతాన్యుప పర్యావర్తన్తే నమస్తే నమస్సర్వం తే నమో † నమ శ్శిశుకుమారాయ నమః ॥ ౧౯ ॥ ౨౩॥

†† నమః ప్రాచ్యై దిశే యాశ్చ దేవతా ఏతస్యాం ప్రతివస-

---

*నాప్సు ప్రమీయతే నాగ్నౌ ప్రమీయతే ఇతి ద్రావిడపాఠః.

† నమస్తే నమస్సర్వం తే నమః. ఇత్యేతావదేవ ద్రావిడపాఠః.

†† నమః ప్రాచ్యై ఇత్యనువాకో ద్రావిడపాఠే నపఠితః.

న్త్యేతాభ్యశ్చ నమో నమో దక్షిణాయై దిశే యాశ్చ దేవతా ఏతస్యాం ప్రతివసన్త్యేతాభ్యశ్చ నమో నమః ప్రతీచ్యై దిశే యాశ్చ దేవతా ఏతస్యాం ప్రతివసన్త్యేతాభ్యశ్చ నమో నమ ఉదీచ్యై దిశే యాశ్చ దేవతా ఏతస్యాం ప్రతివసన్త్యేతాభ్యశ్చ నమో నమ ఊర్ధ్వాయై దిశే యాశ్చ దేవతా ఏతస్యాం ప్రతివసన్త్యేతాభ్యశ్చ నమో నమోఽధరాయై దిశే యాశ్చ దేవతా ఏతస్యాం ప్రతివసన్త్యేతాభ్యశ్చ నమో నమోఽవాన్తరాయై దిశే యాశ్చ దేవతా ఏతస్యాం ప్రతివసన్త్యేతాభ్యశ్చ నమో నమో గఙ్గాయమునయోర్మధ్యే యే వసన్తి తే మే ప్రసన్నాత్మానశ్చిరం జీవితం వర్ధయన్తి నమో గఙ్గాయమునయోర్మునిభ్యశ్చ నమో నమో గఙ్గాయమునయోర్మునిభ్యశ్చ నమః ॥ ౨౦ ॥

సహ రక్షాగ్ంసి యద్దేవాస్స్పృదశ్చ యదదీవ్యన్నృణఞ్చదశాయుష్టే చేతుస్త్రిగ్ంశద్వైశ్వానరాయ షడ్విగ్ంశతిర్వాతరశనా హ కూశ్మాణ్డైరజాః హ పఞ్చ బ్రహ్మ యజ్ఞేన గ్రామే మధ్యన్దినే తస్య వై మేఘస్తస్య వై ద్యావ రిచ్యతే గృహే హ కతిధాఽవకీర్ణీ భూర్నమః ప్రాచ్యై విగ్ంశతిః ॥ ౨౧ ॥

సహ బ్రహ్మయజ్ఞేన విగ్ంశతిః ॥ ౨౦ ॥ నమో బ్రహ్మణే ఇత్యాది శాన్తిః ॥

ఇతి స్వాధ్యాయ బ్రాహ్మణం సంపూర్ణమ్.

మన్త్రబ్రాహ్మణమ్.

ఓం నమోఽనుమదన్తు ॥ ఓం శాన్తిశ్శాన్తిశ్శాన్తిః.

నమో వాచే యా చోదితా యా చానుదితా తస్యై వాచే న-
మో నమో వాచే నమో వాచస్పతయే నమ ఋషిభ్యో మన్త్రకృద్భ్యో
మన్త్రపతిభ్యో మామామృషయో మన్త్రకృతో మన్త్రపతయః ప-
రాదుర్మాహమృషీన్మన్త్రకృతో మన్త్రపతీన్పరాదాం వైశ్వదేవీం వా-
చముద్యాసగ్ం శివామదస్తాం జుష్టాం దేవేభ్యశ్శర్మమే ద్యౌశ్శర్మ
పృథివీ శర్మ విశ్వమిదం జగత్ । శర్మ చన్ద్రశ్చ సూర్యశ్చ శర్మ
బ్రహ్మప్రజాపతీ । భూతం వదిష్యే భువనం వదిష్యే తేజో వదిష్యే
యశో వదిష్యే తపో వదిష్యే బ్రహ్మ వదిష్యే సత్యం వదిష్యే తస్మా
అహమిదముపస్తరణముపస్తృణ ఉపస్తరణం మే ప్రజాయై పశూ-
నాం భూయాదుపస్తరణమహం ప్రజాయై పశూనాం భూయాసం
ప్రాణాపానౌ మృత్యోర్మాపాతం ప్రాణాపానౌ మా మా హాసిష్టం
మధు మనిష్యే మధు జనిష్యే మధు వక్ష్యామి మధు వదిష్యామి
మధుమతీం దేవేభ్యో వాచముద్యాసగ్ం శుశ్రూషేణ్యాం మను-
ష్యేభ్యస్తం మా దేవా అవన్తు శోభాయై పితరోఽనుమదన్తు ॥ ఓం శాన్తి-
శ్శాన్తిశ్శాన్తిః ॥ ౧ ॥ ౧॥

---

* ద్రావిడాస్త్వమాం పఞ్చమం ప్రపాఠక మాహుః.

యుఞ్జతే మన ఉత యుఞ్జతే ధియః । విప్రా విప్రస్య బృహతో
విపశ్చితః । వి హోత్రా దధే వయునావిదేక ఇత్ । మహీ దేవస్య
సవితుః పరిష్టుతిః । దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవే । అశ్వినోర్బాహు-
భ్యామ్ । పూష్ణో హస్తాభ్యామాదదే । అభ్రిరసి నారిరసి । అధ్వర-
కృద్దేవేభ్యః । ఉత్తిష్ఠ బ్రహ్మణస్పతే ॥ ౧ ॥ ౨ ॥ దేవయన్తస్త్వే-
మహే । ఉప ప్రయన్తు మరుతస్సుదానవః । ఇన్ద్ర ప్రాశూర్భవా సచా ।
ప్రైతు బ్రహ్మణస్పతిః । ప్ర దేవ్యేతు సూనృతా । అచ్ఛా వీరం నర్యం
పఙ్క్తిరాధసమ్ దేవా యజ్ఞం నయన్తు నః । దేవీ ద్యావా పృథివీ
అను మేమగ్ంసాథామ్ । ఋధ్యాసమద్య । మఖస్య శిరః ॥ ౨ ॥ ౩ ॥
☞ మఖాయ త్వా । మఖస్య త్వా శీర్ష్ణే । ఇయత్యగ్ర ఆసీః ।
ఋధ్యాసమద్య । మఖస్య శిరః । మఖాయ త్వా మఖస్య త్వా శీర్ష్ణే ।
దేవీర్వమ్రీరస్య భూతస్య ప్రథమజా ఋతావరీః । ఋధ్యాసమద్య ।
మఖస్య శిరః ॥ ౩ ॥ ౪ ॥ ☞ మఖాయ త్వా । మఖస్య త్వా శీర్ష్ణే ।
ఇన్ద్రస్యౌజోఽసి । ఋధ్యాసమద్య । మఖస్య శిరః । మఖాయ త్వా ।
మఖస్య త్వా శీర్ష్ణే । అగ్నిజా అసి ప్రజాపతే రేతః । ఋధ్యాసమద్య ।
మఖస్య శిరః ॥ ౪ ॥ ౫ ॥ ☞ మఖాయ త్వా । మఖస్య త్వా శీర్ష్ణే ।
ఆయుర్ధేహి ప్రాణం ధేహి । అపానం ధేహి వ్యానం ధేహి । చక్షు-
ర్ధేహి శ్రోత్రం ధేహి । మనో ధేహి వాచం ధేహి । ఆత్మానం ధేహి
ప్రతిష్ఠాం ధేహి । మాం ధేహి మయి ధేహి । మధు త్వా మధులా క-
రోతు । మఖస్య శిరోఽసి ॥ ౫ ॥ ౬ ॥ యజ్ఞస్య పదే స్థః । గాయత్రే-

ణత్వా ఛన్దసా కరోమి । త్రైష్టుభేనత్వా ఛన్దసా కరోమి । జాగతేనత్వా
ఛన్దసా కరోమి । మఖస్య రాస్నాఽసి । అదితిస్తేబిలంగృహ్ణాతు ।
పాఙ్క్తేనఛన్దసా । సూర్యస్యహరసాశ్రాయ । మఖోఽసి ॥ ౬ ॥ ౭ ॥
సత్వేశిరబుృతావరీక్ బుధ్న్యాసముద్యమఖస్యశిరశ్శిరశ్శిరోఽసిపవచ ॥ ౨ ॥

ఇయత్యగ్రేఽఆసీన్మఖస్యాఽహంస్యగ్ని జాలస్యాయుర్ధేహి ప్రాణంపఙ్చ ॥

వృష్ణో అశ్వస్య నిష్పదసి । వరుణస్త్వాధృతవ్రత ఆధూపయతు । మిత్రావరుణయోర్ధ్రువేణధర్మణా । అర్చిషేత్వా । శోచిషేత్వా । జ్యోతిషేత్వా । తపసేత్వా । అభీమం మహినా దివమ్ । మిత్రోబభూవ సప్రథాః । ఉతశ్రవసాపృథివీమ్ ॥ ౭ ॥ ౮ ॥ మిత్రస్య చర్షణీధృతః । శ్రవోదేవస్య సానసిమ్ । ద్యుమ్నం చిత్రశ్రవస్తమమ్ । సిద్ధ్యైత్వా । దేవస్త్వా సవితోద్వపతు । సుపాణిస్స్వఙ్గురిః । సుబాహురుతశక్త్యా । అపద్యమానఃపృథివ్యామ్ । ఆశాదిశఆపృణ । ఉత్తిష్ఠబృహన్భవ ॥ ౮ ॥ ౯ ॥ ఊర్ధ్వస్తిష్ఠధ్రువస్త్వమ్ । సూర్యస్యత్వాచక్షుషాఽన్వీక్షే । ఋజవేత్వా । సాధవేత్వా । సుక్షిత్యై త్వాభూత్యైత్వా । ఇదమహమముమాముష్యాయణం విశా పశుభిర్బ్రహ్మవర్చసేనపర్యూహామి । గాయత్రేణత్వా ఛన్దసాఽఽచ్ఛృణద్మి । త్రైష్టుభేనత్వా ఛన్దసాఽఽచ్ఛృణద్మి । జాగతేనత్వా ఛన్దసాఽఽచ్ఛృణద్మి । ఛృణత్తుత్వావాక్ । ఛృణత్తుత్వోర్క్ । ఛృణత్తుత్వాహవిః । ఛృన్ధివాచమ్ । ఛృన్ధ్యూర్జమ్ । ఛృన్ధిహవిః । దేవపురశ్చరసఘ్యాసం త్వా ॥ ౯ ॥ ౧౦ ॥ సపృథివీ ఛన్దవాఖట్చ ॥ ౩ ॥

బ్రహ్మన్ప్రవర్గ్యేణ ప్రచరిష్యామః । హోతర్ఘర్మమభిష్టుహి । అగ్నీద్రౌహిణౌ పురోడాశావధిశ్రయ । ప్రతిప్రస్థాతర్విహర । ప్రస్తోతస్సామాని గాయ । యజుర్యుక్తగ్ం సామభిరాక్తఖం త్వా । విశ్వైర్దేవైరనుమతం మరుద్భిః । దక్షిణాభిః ప్రతతం పారయిష్ణుమ్ । స్తుభో వహన్తి సుమనస్యమానమ్ । స నో రుచం ధేహ్యహృణీయమానః । భూర్భువస్సువః । ఓమిన్ద్రవన్తః ప్రచరత ॥ ౧౦ ॥ ౧౧ ॥

అహృణీయమానో ద్వే చ ॥ ౮ ॥

బ్రహ్మన్ప్రచరిష్యామః । హోతర్ఘర్మమభిష్టుహి । యమాయ త్వా మఖాయ త్వా । సూర్యస్య హరసే త్వా । ప్రాణాయ స్వాహా వ్యానాయ స్వాహాఽపానాయ స్వాహా । చక్షుషే స్వాహా శ్రోత్రాయ స్వాహా । మనసే స్వాహా వాచే సరస్వత్యై స్వాహా । దక్షాయ స్వాహా క్రతవే స్వాహా । ఓజసే స్వాహా బలాయ స్వాహా । దేవస్త్వా సవితా మధ్వానక్తు ॥ ౧౧ ॥ ౧౨ ॥ పృథివీం తపసస్త్రాయస్వ । అర్చిరసి శోచిరసి జ్యోతిరసి తపోఽసి । సగ్ం సీదస్వ మహాగ్ం అసి । శోచస్వ దేవవీతమః । విధూమమగ్నే అరుషం మియేధ్య । సృజ ప్రశస్త దర్శతమ్ । అఞ్జన్తి యం ప్రథయన్తో న విప్రాః । వపావన్తం నాగ్నినా తపన్తః । పితుర్న పుత్ర ఉపసి ప్రేష్ఠః । ఆ ఘర్మో అగ్నిమృతయన్నసాదీత్ ॥ ౧౨ ॥ ౧౩ ॥ అనాధృష్యా పురస్తాత్ । అగ్నేరాధిపత్యే । ఆయుర్మే దాః । పుత్రవతీ దక్షిణతః । ఇన్ద్రస్యాధిపత్యే । ప్రజాం మే దాః । సుషదా పశ్చాత్ । దేవస్య సవితురాధిపత్యే ।

ప్రాణంమేదాః । అశ్రుతిరుత్తరతః ॥ ౧౩ ॥ ౧౪॥ మిత్రావరుణయోరా-
ధిపత్యే । శ్రోత్రంమేదాః । విధృతిస్సుపరిష్టాత్ । బృహస్పతేరాధిపత్యే ।
బ్రహ్మమేదాః క్షత్రంమేదాః । తేజో మేధావర్చో మేధాః । యశో మేధా-
స్తపో మేధాః । మనో మేధాః । మన్త్రోరశ్వాస్మి భూరిపుత్రా । విశ్వాభ్యో
మానాష్ట్రాభ్యఃపాహి ॥ ౧౪ ॥ ౧౫ ॥ సూపసదా మే భూయామామా
హిగ్ంసీః । తపో ష్వగ్నే అన్తరాగ్ం అమిత్రాన్ । తపాశగ్ంసమరరు-
షఃపరస్య । తపావసోచికితానో అచిత్తాన్ । వితేతిష్ఠన్తా మజరా అ-
యాసః । చితస్థ పరిచితః । స్వాహామరుద్భిః పరిశ్రయస్వ । మా అసి ।
ప్రమా అసి । ప్రతిమా అసి॥౧౫॥ ౧౬॥ సంమా అసి। విమా అసి। ఉన్మా
అసి । అన్తరిక్షస్యాన్తర్ధిరసి । దివంతపసస్త్రాయస్వ । ఆభిర్గీర్భిర్య-
దతోన ఊనమ్ । ఆప్యాయయ హరివో వర్ధమానః । యదాస్తోతృభ్యో
మహిగోత్రారుజాసి । భూయిష్ఠభాజో అధతేస్యామ । శుక్రం తే
అన్యద్యజతంతే అన్యత్ ॥ ౧౬ ॥ ౧౭ ॥ విషురూపే అహనీద్యౌరి-
వాసి । విశ్వాహిమాయా అవసిస్వధావః । భద్రా తే పూషన్నిహ
రాతిరస్తు । అర్హన్బిభర్షిసాయకానిధన్వ । అర్హన్నిష్కంయజ-
జతం విశ్వరూపమ్ । అర్హన్నిదం దయసేవిశ్వమబ్భువమ్ । నవా
ఓజీయో రుద్ర త్వదస్తి । గాయత్రమసి । త్రైష్టుభమసి । జాగత-
మసి । మధుమధుమధు ॥ ౧౭ ॥ ౧౮ ॥ అనక్త్వసాదీముత్తరతః పా-
హి ప్రతిమా అసియజతంతే అన్యజ్జాగతమస్యైకం చ ॥ ౫ ॥

దశప్రాచీర్దశభాసదక్షిణా । దశప్రతీచీర్దశభాస్యుదీచీః ।

దక్షోర్ధ్వా భాసి సుమనస్యమానః । సన్నో రుచం ధేహ్యహృణీయమానః । అగ్నిష్ట్వా వసుభిః పురస్తాద్రోచయతు గాయత్రేణ ఛన్దసా । స మా రుచితో రోచయ । ఇన్ద్రస్త్వా రుద్రైర్దక్షిణతో రోచయతు త్రైష్టుభేన ఛన్దసా । స మా రుచితో రోచయ । వరుణస్త్వాఽఽదిత్యైః పశ్చాద్రోచయతు జాగతేన ఛన్దసా । స మా రుచితో రోచయ ॥ ౧౮ ॥

౧౯ ॥ ☞ ద్యుతానస్త్వా మారుతో మరుద్భిరుత్తరతో రోచయత్వానుష్టుభేన ఛన్దసా । స మా రుచితో రోచయ । బృహస్పతిస్త్వా విశ్వైర్దేవైరుపరిష్టాద్రోచయతు పాఙ్క్తేన ఛన్దసా । స మా రుచితో రోచయ । రోచితస్త్వం దేవ ఘర్మ దేవేష్వసి । రోచిషీయాహం మనుష్యేషు । సమ్రాడ్ఘర్మ రుచితస్త్వం దేవేష్వాయుష్మాగ్ంస్తేజస్వీ బ్రహ్మవర్చస్యసి । రుచితోఽహం మనుష్యేష్వాయుష్మాగ్ంస్తేజస్వీ బ్రహ్మవర్చసీ భూయాసమ్ । రుగసి । రుచం మయి ధేహి ॥ ౧౯ ॥

౨౦ ॥ మయి రుక్ । దశ పురస్తాద్రోచసే । దశ దక్షిణా । దశ ప్రత్యఙ్ । దశోదఙ్ । దశోర్ధ్వో భాసి సుమనస్యమానః । స నస్సమ్రాడిషమూర్జం ధేహి । వాజీ వాజినే పవస్వ । రోచితో ఘర్మో రుచీయ ॥ ౨౦ ॥ ౨౧ ॥

రోచయ ధేహి నవ చ ॥ ౬ ॥

అపశ్యం గోపామనిపద్యమానమ్ । ఆ చ పరా చ పథిభిశ్చరన్తమ్ । స సధ్రీచీస్స విషూచీర్వసానః । ఆవరీవర్తి భువనేష్వన్తః । అత్ర ప్రావీః । మధు మాధ్వీభ్యామ్ । మధు మాధూచీభ్యామ్ । అను వాం దేవవీతయే । సమగ్నిరగ్నినా గత । సం దైవేన సవిత్రా । సగ్ం సూర్యేణారో-

చతే ॥ ౨౧ ॥ ౨౨ ॥ స్వాహాఽసమగ్నే స్తపసాగత । సన్దేవేనసవిత్రా ।
సగ్ంసూర్యేణారోచిష్ఠ । ధర్తాదివో విభాసిరజసః । పృథివ్యాధ-
ర్తా । ఉరోర న్తరిక్షస్యధర్తా । ధర్తాదేవోదేవానామ్ । అమర్త్య-
స్తపోజాః । హృదేత్వా । మనసేత్వా । దివేత్వా సూర్యాయత్వా ॥ ౨౨
౨౩॰ ॥ ☛ ఊర్ధ్వమిమమధ్వరంకృధి । దివిదేవేషుహోత్రాయ-
చ్ఛ । విశ్వాసాం భువాం పతే । విశ్వస్యభువనస్పతే । విశ్వస్య మన-
సస్పతే । విశ్వస్య వచసస్పతే । విశ్వస్యతపసస్పతే । విశ్వస్య బ్రహ్మ-
ణస్పతే । దేవశ్రూస్త్వం దేవఘర్మ దేవాన్పాహి । తపోజాం వాచ-
మస్మే నియచ్ఛదేవాయువమ్ ॥ ౨౩ ॥ ౨౪ ॥ గర్భోదేవానామ్ । పి-
తామతీనామ్ । పతిఃప్రజానామ్ । మతిఃకవీనామ్ । సన్దేవో దేవేన
సవిత్రాయతిష్ట । సగ్ంసూర్యేణారుక్త । ఆయుర్దాస్త్వమస్మభ్యం
ఘర్మవర్చోదా అసి । పితానోఽసి పితానోబోధ । ఆయుర్ధాస్తనూ-
ధాఃపయోధాః । వర్చోదావరివోదా ద్రవిణోదాః ॥ ౨౪ ॥ ౨౫ ॥
అన్తరిక్షప్ర ఉరోర్వరీయాన్ । అశీమహిత్వా మామాహిగ్ంసీః ।
త్వమగ్నే గృహపతిర్విశామసి । విశ్వాస్తాం మానుషీణామ్ । శతం
పూర్భిర్యవిష్ఠపాహ్యగ్ంహసః । సమేద్ధారగ్ం శతగ్ం హిమాః ।
తన్ద్రావిణగ్ం హార్దివానమ్ । ఇహైవరాతయస్సన్తు । త్వష్టీమతీ
తేసపేయ । సురేతారేతోదధానా । వీరం విదేయతవసన్దృశి ।
మాఽహగ్ం రాయస్పోషేణ వియోషమ్ ॥ ౨౫ ॥ ౨౬ ॥ గోచ-
తైస్సూర్యాయత్వా దేవాయువం ద్రవిణోదా దధానాద్వేచ ॥ ౭ ॥

దేవస్యత్వా సవితుః ప్రసవే । అశ్వినోర్బాహుభ్యామ్ । పూ-
ష్ణోహస్తాభ్యామాదదే । అదిత్యైరాస్నాఽసి । ఇడ ఏహి । అదిత
ఏహి । సరస్వత్యేహి । అసావేహి । అసావేహి । అసావేహి ॥ ౨౬ ॥
౨౭ ॥ అదిత్యా ఉష్ణీషమసి । వాయురస్యైడః । పూషాత్వోపావ-
సృజతు । అశ్విభ్యాం ప్రదాపయ । యస్తే స్తనశ్శశయో యో మయో-
భూః । యేనవిశ్వా పుష్యసి వార్యాణి । యో రత్నధా వసువిద్యస్సు-
దత్రః । సరస్వతి తమిహ ధాతవేకః । ఉస్రఘర్మగ్ం శిగ్ంష । ఉస్ర
ఘర్మం పాహి ॥ ౨౭ ॥ ౨౮ ॥ ఘర్మాయ శిగ్ంష । బృహస్పతిస్త్వోప
సీదతు । దానవస్స్థ పేరవః । విష్వగ్వృతో లోహితేన । అశ్విభ్యాం
పిన్వస్వ । సరస్వత్యై పిన్వస్వ । పూష్ణే పిన్వస్వ । బృహస్పతయే పిన్వస్వ ।
ఇన్ద్రాయ పిన్వస్వ । ఇన్ద్రాయ పిన్వస్వ ॥ ౨౮ ॥ ౨౯ ॥ గాయత్రోఽసి ।
త్రైష్టుభోఽసి । జాగతమసి । సహోర్జో భాగేనోపమేహి । ఇన్ద్రా-
శ్వినా మధునస్సారఘస్య । ఘర్మం పాతవసవో యజతావట్ । స్వాహా
త్వా సూర్యస్య రశ్మయే వృష్టివనయే జుహోమి । మధుహవిరసి ।
సూర్యస్య తపస్తప । ద్యావాపృథివీభ్యాం త్వా పరిగృహ్ణామి ॥ ౨౯ ॥
౩౦ ॥ అన్తరిక్షేణ త్వోపయచ్ఛామి । దేవానాం త్వా పితౄణామను-
మతో భర్తుగ్ం శకేయమ్ । తేజోఽసి । తేజోఽనుప్రేహి । దివిస్పృ-
ఙ్మామాహిగ్ంసీః । అన్తరిక్షస్పృఙ్మామాహిగ్ంసీః । పృథివిస్పృఙ్మా
మాహిగ్ంసీః । సువరసి సువర్మేయచ్ఛ । దివం యచ్ఛ దివో మా
పాహి ॥ ౩౦ ॥ ౩౧ ॥ ఏహీ పాహి పిన్వస్వ గృహ్ణామి నవ చ ॥ ౭ ॥

☞ సముద్రాయత్వా వాతాయస్వాహా । సలిలాయత్వా వాతాయస్వాహా । అనాధృష్యాయత్వా వాతాయస్వాహా । అప్రతిధృష్యాయత్వా వాతాయస్వాహా । అవస్యవేత్వా వాతాయస్వాహా । దువస్వతేత్వా వాతాయస్వాహా । శిమిద్వతేత్వా వాతాయ స్వాహా । అగ్నయేత్వా వసుమతేస్వాహా । సోమాయత్వా రుద్రవతేస్వాహా । వరుణాయత్వాఽఽదిత్యవతేస్వాహా ॥ ౩౦ ॥ ౩౧ ॥ బృహస్పతయేత్వా విశ్వదేవ్యావతేస్వాహా । సవిత్రేత్వర్భుమతే విభుమతేప్రభుమతే వాజవతేస్వాహా । యమాయత్వాఽఙ్గిరస్వతే పితృమతేస్వాహా । విశ్వా ఆశాదక్షిణసత్ । విశ్వాన్దేవానయాడిహ । స్వాహాకృతస్య ఘర్మస్య । మధోః పిబతమశ్వినా । స్వాహాఽగ్నయే యజ్ఞియాయ । శంయజుర్భిః । అశ్వినా ఘర్మం పాతగ్ం హార్దివానమ్ ॥ ౩౨ ॥ ౩౩ ॥ అహర్దివాభిరూతిభిః । అను వాం ద్యావాపృథివీమగ్ంసాతామ్ । స్వాహేన్ద్రాయ । స్వాహేన్ద్రావట్ । ఘర్మమపాతమశ్వినాహార్దివానమ్ । అహర్దివాభిరూతిభిః । అనువాం ద్యావాపృథివీ అమగ్ంసాతామ్ । తం ప్రావ్యం యథావట్ । నమోదివే । నమః పృథివ్యై ॥ ౩౪ ॥ దివిధా ఇమం యజ్ఞమ్ । యజ్ఞమిమం దివిధాః । దివం గచ్ఛ । అన్తరిక్షం గచ్ఛ । పృథివీం గచ్ఛ । పఞ్చప్రదిశో గచ్ఛ । దేవాన్ఘర్మపాన్గచ్ఛ । పితౄన్ఘర్మపాన్గచ్ఛ ॥ ౩౩ ॥ ౩౫ ॥

ఆదిత్యవతేస్వాహా హార్దివానంపృథివ్యా అష్టౌచ ॥ ☜

☞ ఇషే పీపిహి । ఊర్జే పీపిహి । బ్రహ్మణే పీపిహి । క్షత్త్రా-
య పీపిహి । అద్భ్యః పీపిహి । ఓషధీభ్యః పీపిహి । వనస్పతిభ్యః పీపి-
హి । ద్యావాపృథివీభ్యాం పీపిహి । సుభూతాయ పీపిహి । బ్రహ్మవ-
ర్చసాయ పీపిహి ॥ ౩౪ ॥ ౩౬ ॥ యజమానాయ పీపిహి । మహ్యం
జ్యైష్ఠ్యాయ పీపిహి । త్విష్యై త్వా । ద్యుమ్నాయ త్వా । ఇన్ద్రి-
యాయ త్వా భూత్యై త్వా । ధర్మాఽసి సుధర్మా మేఽన్యస్మే ।
బ్రహ్మాణి ధారయ । క్షత్త్రాణి ధారయ । విశం ధారయ । నేత్త్వా వాత-
స్స్కన్దయాత్ ॥ ౩౫ ॥ ౩౭ ॥ ☞ అముష్య త్వా ప్రాణే సాదయామి ।
అమునా సహ నిరర్థం గచ్ఛ । యోఽస్మాన్ ద్వేష్టి । యం చ వయం
ద్విష్మః । పూష్ణే శరసే స్వాహా । గ్రావభ్యస్స్వాహా । ప్రతిరేభ్య-
స్స్వాహా । ద్యావాపృథివీభ్యాగ్ం స్వాహా । పితృభ్యో ఘర్మపే-
భ్యస్స్వాహా । రుద్రాయ రుద్రహోత్రే స్వాహా ॥ ౩౬ ॥ ౩౮ ॥
అహర్జ్యోతిః కేతునా జుషతామ్ । సుజ్యోతిర్జ్యోతిషాగ్ం స్వాహా । రాత్రి-
ర్జ్యోతిః కేతునా జుషతామ్ । సుజ్యోతిర్జ్యోతిషాగ్ం స్వాహా । అపీప-
రో మాఽహ్నో రాత్రియై మా పాహి । ఏషా తే అగ్నే సమిత్ ।
తయా సమిధ్యస్వ । ఆయుర్మే దాః । వర్చసా మాఽఞ్జీః । అపీపరో
మా రాత్రియా అహ్నో మా పాహి ॥ ౩౭ ॥ ౩౯ ॥ ఏషా తే అగ్నే
సమిత్ । తయా సమిధ్యస్వ । ఆయుర్మే దాః । వర్చసా మాఽఞ్జీః ।
అగ్నిర్జ్యోతిర్జ్యోతిరగ్నిస్స్వాహా । సూర్యో జ్యోతిర్జ్యోతిస్సూర్య-
స్స్వాహా । భూస్స్వాహా । హూంతగ్ంహావిః । మధుహావిః । ఇన్ద్రత-

మైఽగ్నౌ । పితామహోఽసి మామాహిꣳసీః । అశ్యామ తే దేవఘర్మ ।
మధుమతో వాజవతః పితుమతః । అఙ్గిరస్వతస్స్వధావినః । అశీమ-
హిత్వా మామాహిꣳసీః । స్వాహా త్వా సూర్యస్య రశ్మిభ్యః ।
స్వాహా త్వా నక్షత్రేభ్యః ॥ ౩౮ ॥ ౪౦ ॥

బ్రహ్మవర్చసాయ పీపిహి స్తనయిత్నురుద్రాయ రుద్రహోతా-
త్రే స్వాహాఽహుత్వా మా పాహ్యగ్నౌ ప్రస్థచ ॥ ౧౦ ॥

ఘర్మ యా తే దివి శుక్ । యా గాయత్రే ఛన్దసి । యా బ్రా-
హ్మణే । యా హవిర్ధానే । తాం త ఏతేనావయజే స్వాహా । ఘర్మ
యా తేఽన్తరిక్షే శుక్ । యా త్రైష్టుభే ఛన్దసి । యా రాజన్యే ।
యాఽగ్నీధ్రే । తాం త ఏతేనావయజే స్వాహా ॥ ౩౯ ॥ ౪౧ ॥ ☞ ఘ-
ర్మ యా తే పృథివ్యాꣳ శుక్ । యా జాగతే ఛన్దసి । యా వైశ్యే ।
యా సదసి । తాం త ఏతేనావయజే స్వాహా । అను నోఽద్యానుమతిః ।
అన్విదనుమతే త్వమ్ । దివస్త్వా పరస్పాయాః । అన్తరిక్షస్య తనువః
పాహి । పృథివ్యాస్త్వా ధర్మణా ॥ ౪౦ ॥ ౪౨ ॥ వయమనుక్రామా-
మసువితాయ నవ్యసే । బ్రహ్మణస్త్వా పరస్పాయాః । క్షత్రస్య తను-
వః పాహి । విశస్త్వా ధర్మణా । వయమనుక్రామామసువితాయన-
వ్యసే । ప్రాణస్య త్వా పరస్పాయై । చక్షుష స్తనువః పాహి । శ్రోత్ర-
స్య త్వా ధర్మణా । వయమనుక్రామామసువితాయనవ్యసే । వఙ్గురసి
శంయుధాయాః ॥ ౪౧ ॥ ౪౩ ॥ శిశుర్జనధాయాః । శంచ వక్షి
పరిచ వక్షి । చతుస్స్రక్తిర్నాభిరృతస్య । సదో విశ్వాయుశ్శర్మస-

ప్రథాః । అపద్వేష్టో అపహ్వారః । అన్యద్వ్రితస్య సశ్చిమ । ఘర్మైతత్తేఽన్నమేతత్పురీషమ్ । తేన వర్ధస్వ చాచప్యాయస్వ । వర్ధిషీమహిచ వయమ్ । ఆచ ప్యాసిషీ మహి ॥ ౪౨ ॥ ౪౪ ॥ రన్తిర్నామాసి దివ్యో గన్ధర్వః । తస్య తే పద్వద్ధవిర్ధానమ్ । అగ్నిరధ్యక్షః । రుద్రోఽధిపతిః । సమహమాయుషా । సంప్రాణేన । సంవర్చసా । సంపయసా । సంగౌపత్యేన । సగ్ంరాయస్పోషేణ ॥ ౪౩ ॥ ౪౫ ॥ వ్యసౌ । యోఽస్మాన్ద్వేష్టి । యంచవయం ద్విష్మః । అచిక్రదద్వృషాహరిః । మహాన్మిత్రో నదర్శతః । సగ్ం సూర్యేణరోచతే । చిదసి సముద్రయోనిః । ఇన్దుర్దక్షశ్శ్యేన ఋతావా । హిరణ్యపక్షశ్శకునోభురణ్యుః । మహాన్థ్సధస్థే ధ్రువ ఆనిషత్తః ॥ ౪౪ ॥ ౪౬ ॥ నమస్తే అస్తు మామాహిగ్ంసీః । విశ్వావసుగ్ం సోమగన్ధర్వమ్ । ఆపోదదృశుషీః । తదృతేనావ్యాయన్ । తదన్వవైత్ । ఇన్ద్రోరారహాణ ఆసామ్ । పరిసూర్యస్య పరిధీగ్ంరపశ్యత్ । విశ్వావసురభితన్నో గృణాతు । దివ్యో గన్ధర్వో రజసోవిమానః । యద్వాఘాసత్యముతయన్నవిద్మ ॥ ౪౫ ॥ ౪౭ ॥ ధియోహిన్వానో ధియ ఇన్నో అవ్యాత్ । సస్నిమవిన్దచ్చరణే నదీనామ్ । అపావృణోద్దురో అశ్మవ్రజానామ్ । ప్రాసాం గన్ధర్వో అమృతానివోచత్ । ఇన్ద్రోదక్షం పరిజానాదహీనమ్ । ఏతత్త్వం దేవఘర్మదేవోదేవానుపాగాః । ఇదమహమ్మనుష్యోమనుష్యాన్ । సోమపీథానుమేహి । సహప్రజయా సహరాయస్పోషేణ । సుమిత్రానఆపఓషధయస్సన్తు ॥ ౪౬ ॥

న్సుమిత్రా స్తస్మై భూయాసుః । యో౽స్మాన్ద్వేష్టి । యంచవయం
ద్విష్మః । ఉద్వయం తమసస్పరి । ఉదుత్యం చిత్రమ్ । ఇమన్నూమ-
షుత్యమస్మభ్యగ్ం సనిమ్ । గాయత్రం నవీయాగ్ంసమ్ । అగ్నే
దేవేషుప్రవోచః ॥ ౮౬ ॥ ౮౯ ॥

యా౽గ్నౌ ద్ధి తాంతప్తేనావయజేస్వాహా ధర్మణా శం-
యుధాయాగ్ం వ్యసిష్ఠీమహ్నిపాషణా నిపత్తౌవిద్మస్తస్తప్తాచ ॥ ౧౧ ॥

మహీనాం పయోసి విహితం దేవత్రా । జ్యోతిర్భాఅసివ-
నస్పతీనామోషధీనాగ్ంరసః । వాజినంత్వా వాజినో౽వనయామః ।
ఊర్ధ్వం మనస్సువర్గమ్ ॥ ౮౭ ॥ ౫౦ ॥ ౧౨ ॥

అస్కాన్ద్యౌగపృథివీమ్ । అస్కాన్నృష్టభోయున్నాగాః । స్క-
న్నేమావిశ్వాభువనా । స్కన్నోయజ్ఞః ప్రజనయతు । అస్కానజని
ప్రాజని । ఆస్కన్నాజ్జాయతేవృషా । స్కన్నాత్ప్రజనిషీమహి ॥ ౮౮ ॥
౫౧ ॥ ౧౩ ॥

యాపురస్తాద్విద్యుదాపతత్ । తాంతప్తే నావయజేస్వాహా ।
యాదక్షిణతః । యాపశ్చాత్ । యోత్తరతః । యోపరిష్టాద్విద్యు-
దాపతత్ । తాంతప్తేనావయజేస్వాహా ॥ ౮౯ ॥ ౫౨ ॥ ౧౪ ॥

ప్రాణాయస్వాహా వ్యానాయస్వాహా౽పానాయస్వాహా । చ-
క్షుషేస్వాహా శ్రోత్రాయస్వాహా । మనసేస్వాహా వాచేసరస్వత్యై
స్వాహా ॥ ౯౦ ॥ ౫౩ ॥ ౧౫ ॥

పూష్ణేస్వాహా పూష్ణేశరసేస్వాహా । పూష్ణేప్రపథ్యాయ

స్వాహా పూష్ణే నరన్ధిషాయ స్వాహా । పూష్ణేఽఘృణయే స్వాహా
పూష్ణేఽనరుణాయ స్వాహా । పూష్ణే సాకేతాయ స్వాహా ॥ ౫౧ ॥ ౫౪ ॥ ౧౬ ॥

ఉదస్య శుష్మాద్భానుర్నార్త బిభర్తి । భారం పృథివీ న భూమ ।
ప్రశుక్రైతు దేవీ మనీషా । అస్మత్సుతష్టో రథో న వాజీ । అర్చన్త ఏకే
మహి సామ మన్వత । తేన సూర్యమధారయన్ । తేన సూర్యమరో-
చయన్ । ఘర్మశ్శిరస్తదయమగ్నిః । పురీషమసి సంప్రియం ప్రజ-
యా పశుభిర్భువత్ । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా దేవతయాఽ-
ఙ్గిరస్వద్ధ్రువా సీద ॥ ౫౨ ॥ ౫౫ ॥ ౧౭ ॥

యాస్తే అగ్న ఆర్ద్రా యోనయో యాః కులాయినీః । యే తే
అగ్న ఇన్దవో యా ఉ నాభయః । యాస్తే అగ్నే తనువ ఊర్జో నామ ।
తాభిస్త్వముభయీభిస్సంవిదానః । ప్రజాభిరగ్నే ద్రవిణేహ సీద ।
ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా దేవతయాఽఙ్గిరస్వద్ధ్రువా సీద ॥
౫౩ ॥ ౫౬ ॥ ౧౮ ॥

అగ్నిరసి వైశ్వానరోసి । సంవత్సరోసి పరివత్సరోసి । ఇ-
దావత్సరోసి దువత్సరోసి । ఇద్వత్సరోసి వత్సరోసి । తస్య తే వస
న్తశ్శిరః । గ్రీష్మో దక్షిణః పక్షః । వర్షాః పుచ్ఛమ్ । శరదుత్తరః పక్షః ।
హేమన్తో మధ్యమ్ । పూర్వపక్షాశ్చితయః ॥ ౫౪ ॥ అపరపక్షాః పు-
రీషమ్ । అహోరాత్రాణీష్టకాః । తస్య తే మాసాశ్చార్ధమాసాశ్చ
కల్పన్తామ్ । ఋతవస్తే కల్పన్తామ్ । సంవత్సరస్తే కల్పతామ్ । అహోరా-
త్రాణి తే కల్పన్తామ్ । ఏతి ప్రేతి వీతి సమిత్యుదితి । ప్రజాపతిస్త్వా

సాదయతు । తయా దేవతయాఽఙ్గిరస్వద్ధ్రువాసీద ॥ ౧౪ ॥ ౧౫ ॥ ౧౯ ॥

భూర్భువస్సువః । ఊర్ధ్వ ఊషుణ ఊతయే । ఊర్ధ్వో నః పాహ్యగ్ంహసః । విధుం దద్రాణగ్ం సమనే బహూనామ్ । యువానగ్ం సన్తం పలితో జగార । దేవస్య పశ్య కావ్యం మహిత్వాద్యా మమార । సహ్యస్సమాన । యద్వృతే చిదభిశ్రిషః । పురా జర్తృభ్య ఆతృదః । సన్ధాతా సన్ధిం మఘవా పురూవసుః ॥ ౧౬ ॥ ౧౭ ॥ నిష్కర్తా విహ్రుతం పునః । పునరూర్జా సహ రయ్యా । మా నో ఘర్మ వ్యథితో వివ్యథో నః । మా నః పరమధరం మా రజో నైః । మో ష్వస్మాగ్ంస్తమస్యన్తరాధాః । మా రుద్రియాసో అభిగుర్వృధానః । మా నః క్రతుభిర్హీడితేభిరస్మాన్ । ద్విషాసునీతే మా పరాదాః । మా నో రుద్రో నిర్ ఋతిర్మా నో అస్తా । మా ద్యావాపృథివీ హీడిషాతామ్ ॥ ౧౮ ॥ ౨౦ ॥ ఉప నో మిత్రావరుణావిహావతమ్ । అన్వాదీధ్యాథామిహ నస్సఖాయా । ఆదిత్యానాం ప్రసితిర్హేతిః । ఉగ్రా శతాపాష్ఠా ఘువిషా పరి ణో వృణక్తు । ఇమం మే వరుణ తత్త్వా యామి । త్వం నో అగ్నే స త్వం నో అగ్నే త్వమగ్నే అయాసి । ఉద్వయం తమసస్పరి । ఉదు త్యం చిత్రమ్ । వయస్సుపర్ణాః ॥ ౧౭ ॥ ౨౧ ॥.

పునో వసు హీడిషాతాగ్ం సుపర్ణాః ॥ ౨౦ ॥

భూర్భువస్సువః । మయి త్యదిన్ద్రియం మహత్ । మయి దక్షో మయి క్రతుః । మయి ధాయి సువీర్యమ్ । త్రిశుగ్ఘర్మో విభాతు మే । ఆకూత్యా మనసా సహ । విరాజా జ్యోతిషా సహ । యజ్ఞేన పయసా సహ ।

బ్రహ్మణా తేజసాసహ । క్షత్త్రేణయశసాసహ । సత్త్యేనతపసాసహ। తస్యదోహమశీమహి । తస్యసుమ్న మశీమహి । తస్యభక్షమశీమహి। తస్యత ఇన్ద్రేణపీతస్యమధుమతః । ఉపహూతస్యోపహూతో భక్ష- యామి ॥ ౫౭ ॥ ౬౨ ॥ యశసాసహాషట్చ ॥ ౨౧ ॥

యా స్తేఅగ్నే ఘోరా స్తనువః । క్షుచ్చతృష్ణాచ । అస్ను- క్చానాహుతిశ్చ । అశనయాచ పిపాసాచ । సేదిశ్చామతిశ్చ । ఏతా స్తేఅగ్నే ఘోరా స్తనువః । తాభిరముంగచ్ఛ । యోఽస్మాన్ద్వేష్టి। యంచవయం ద్విష్మః ॥ ౫౯ ॥ ౬౩ ॥ ౨౨ ॥

స్నిక్చస్నీహితిశ్చ స్నిహితిశ్చ । ఉష్ణాచ శీతాచ । ఉగ్రాచ భీమాచ । సదామ్నీ సేదిరనిరా । ఏతాస్తే అగ్నే ఘోరా స్తనువః । తాభిరము౦ గచ్ఛ । యోఽస్మాన్ద్వేష్టి । యంచ వయంద్విష్మః ॥ ౬౦ ॥ ౬౪ ॥ ౨౩ ॥

ధునిశ్చ ధ్వాన్తశ్చ ధ్వనశ్చ ధ్వనయన్గ్‌ంశ్చ । నిలిమ్పశ్చ విలిమ్పశ్చ విక్షిపః ॥ ౬౧ ॥ ౬౫ ॥ ౨౪ ॥

ఉగ్రశ్చ ధునిశ్చ ధ్వాన్తశ్చ ధ్వనశ్చ ధ్వనయన్గ్‌ంశ్చ । సహ- సహ్వాగ్‌ంశ్చ సహమానశ్చ సహస్వాగ్‌ంశ్చ సహీయాగ్‌ంశ్చ । ఏత్యప్రేత్యవిక్షిపః ॥ ౬౨ ॥ ౬౬ ॥ ౨౫ ॥

అహోరాత్రైస్త్వోదీరయతామ్ । అర్ధమాసాస్త్వోదీంజ- యన్తు । మాసాస్త్వాశ్రపయన్తు । ఋతవస్త్వాపచన్తు । సంవత్సర- స్త్వాహన్త్వసౌ ॥ ౬౩ ॥ ౬౭ ॥ ౨౬

ఖట్ఫడ్జహి । * ఛిన్ధిభిన్ధిహన్ధికట్ । ఇతివాచఃక్రూరాణి॥

౬౪ ॥ ౬౫ ॥ ౨౭ ॥

విగాఇన్ద్రవిచరన్త్స్పాశయస్వ । స్వపన్తమిన్ద్రపశుమన్తమిచ్ఛ। వజ్రేణాముం బోధయదుర్విదత్రమ్ । స్వపతోఽస్య ప్రహరభోజనేభ్యః । అగ్నేఅగ్నినాసంవదస్వ । మృత్యోర్మృత్యునాసంవదస్వ । నమస్తేఅస్తుభగవః । సకృత్తేఅగ్నేనమః । ద్విస్తేనమః । త్రిస్తేనమః। చతుస్తేనమః । పఞ్చకృత్వస్తేనమః । దశకృత్వస్తేనమః । శతకృత్వస్తేనమః । ఆసహస్రకృత్వస్తేనమః । అపరిమితకృత్వస్తే నమః । నమస్తే అస్తు మామాహిగ్ంసీః ॥ ౬౫ ॥ ౬౬ ॥

త్రిస్తేనమస్పస్తుచ ॥ ౨౮ ॥

ఆస్యృత్యుఘోరుధిరేణావృక్షః । యమస్యదూతశ్శ్వపాద్విధావసి । గృధ్రస్సుపర్ణఃకుణపం నిషేవసే । యమస్యదూతఃప్రహితో భవస్యచోభయోః ॥ ౬౬ ॥ ౭౦ ॥ ౨౯ ॥

యద్వేతద్వ్రకసాభూత్వా । వాగ్దేవ్యభిరాయసి । ద్విషన్తం మేఽభిరాయ । తంమృత్యోమృత్యవేనయ । సఆర్త్యాఽఽర్తిమాగ్ఛతు ॥ ౬౭ ॥ ౭౧ ॥ ౩౦ ॥

యదీషితో యదివాస్వకామీ । భయేడకోవదతివాచమేతామ్ । తామిన్ద్రాగ్నీ బ్రహ్మణాసంవిదానా । శివామస్మభ్యం కృణుతం గృహేషు ॥ ౬౮ ॥ ౭౨ ॥ ౩౧ ॥

* ఛిన్ధిభిన్ధిహన్ధి । కడితివాచఃక్రూరాణి । ఇతి ద్రావిడాః పఠన్తి.

దీర్ఘముఖిదుర్హణు । మాస్మదక్షిణతో వదః । యదిదక్షిణతో
వదాద్ద్విషన్తం మేఽవబాధాసై ॥ ౬౯ ॥ ౨౩ ॥ ౩౨ ॥

ఇత్థాదులూకఆపప్తత్ । హిరణ్యాక్షో అయోముఖః । ర-
క్షసాం దూతఆగతః । తమితో నాశయాగ్నే ॥ ౭౦ ॥ ౨౪ ॥ ౩౩ ॥

యద్వేతద్భూతాన్యన్వావిశ్య । దైవీంవాచం వదసి । ద్విష-
తో నఃపరావద । తాన్సృత్యో మృత్యవేనయ । త ఆర్త్యాఽఽర్తి-
మార్ఛన్తు । అగ్నినాఽగ్నిస్సంవదతామ్ ॥ ౭౧ ॥ ౨౫ ॥ ౩౪ ॥

ప్రసార్యసక్థ్యౌపతసి । సవ్యమక్షినిపేపిచ । మేహాకస్య చ-
నామమత్ ॥ ౭౨ ॥ ౨౬ ॥ ౩౫ ॥

అత్రిణా త్వాక్రిమేహన్మి । కణ్వేన జమదగ్నినా । విశ్వావ-
సోర్బ్రహ్మణాహతః । క్రిమీణాగ్ం రాజా । అప్యేషాగ్ం స్థపతిర్
హతః । అథో మాతాఽథో పితా । అథో స్థూరా అథో క్షుద్రాః ।
అథో కృష్ణా అథో శ్వేతాః । అథో ఆశాతికా హతాః । శ్వేతాభి-
స్సహసర్వేహతాః ॥ ౭౩ ॥ ౨౭ ॥ ౩౬ ॥

ఆహరావద్య । శృతస్య హవిషోయథా । తత్సత్యమ్ । య-
దముం యమస్యజమ్భయోః । ఆదధామి తథాహి తత్ । ఖణ్ఫణ్మ్రసి ॥
౭౪ ॥ ౨౮ ॥ ౩౭ ॥

బ్రహ్మణాత్వాశపామి । బ్రహ్మణస్త్వాశపథేన శపామి । ఘో-
రేణత్వా భృగూణాం చక్షుషాప్రేక్షే । రౌద్రేణత్వాఽఙ్గిరసాం మ-
నసాధ్యాయామి । అఘస్యత్వా ధారయావిధ్యామి । అధరో మత్స్వ-

ద్యస్స్వాహా ॥ ౨౫ ॥ ౭౯ ॥ ౩౮ ॥

ఉత్తుద శిమిజావరి । తల్పేజే తల్పఉత్తుద । గిరీగ్ంరను ప్రవేశయ । మరీచీరుపసంనుద । యావదితఃపురస్తాదుదయాతి సూర్యః । తావదితోఽముంనాశయ । యోఽస్మాన్ద్వేష్టి । యంచవయంద్విష్మః ॥ ౨౬ ॥ ౮౦ ॥ ౩౯ ॥

భూర్భువస్సువో భూర్భువస్సువ్రా భూర్భువస్సువః । భువోద్ధాయి భువోద్ధాయి భువోద్ధాయి । నృణ్ణాయినృణ్ణం నృణ్ణాయినృణ్ణం నృణ్ణాయినృణ్ణమ్ । నిధాయ్యోవాయి నిధాయ్యోవాయి నిధాయ్యోవాయి । *ఏఅస్సైఅస్సై । సువర్ణజ్యోతీః ॥ ౨౭ ॥ ౮౧ ॥ ౪౦ ॥

పృథివీసమిత్ । తామగ్నిస్సమిన్ధే । సాఽగ్నిగ్ం సమిన్ధే । తామహగ్ం సమిన్ధే । సామాసమిద్ధా । ఆయుషా తేజసా । వర్చసాశ్రియా । యశసాబ్రహ్మవర్చసేన । అన్నాద్యేన సమిన్తాగ్ంస్వాహా । అన్తరిక్షగ్ం సమిత్ ॥ ౨౮ ॥ ౮౨ ॥ తాం వాయుస్సమిన్ధే । సావాయుగ్ం సమిన్ధే । తామహగ్ం సమిన్ధే । సామా సమిద్ధా । ఆయుషా తేజసా । వర్చసా శ్రియా । యశసా బ్రహ్మవర్చసేన । అన్నాద్యేన సమిన్తాగ్ం స్వాహా । ద్యౌస్సమిత్ । తామాదిత్యస్సమిన్ధే ॥ ౨౯ ॥ ౮౩ ॥ సాఽఽదిత్యగ్ం సమిన్ధే । తామహగ్ం సమిన్ధే । సామాసమిద్ధా । ఆయుషా తేజసా । వర్చసాశ్రియా । యశసాబ్రహ్మవర్చసేన । అన్నాద్యేనసమిన్తాగ్ం స్వాహా । ప్రజాపత్యామే సమిదసి

---

* ఏఅస్సై । అస్సైసువర్ణజ్యోతీః । ఇతి ద్రావిడపాఠః.

సపత్నక్షయణీ । భ్రాతృవ్యహా మేఽసి స్వాహా । అగ్నే వ్రతపతే వ్రతం చరిష్యామి ॥ ౧౦ ॥ ౧౪ ॥ తచ్ఛకేయం తన్మే రాధ్యతామ్ । వాయో వ్రతపత ఆదిత్య వ్రతపతే । వ్రతానాం వ్రతపతే వ్రతం చరిష్యామి । తచ్ఛకేయం తన్మే రాధ్యతామ్ । ద్యౌస్సమిత్ । తామాదిత్యస్సమిన్ధే । సాఽఽదిత్యగ్ం సమిన్ధే । తామహగ్ం సమిన్ధే । సా మా సమిద్ధా । ఆయుషా తేజసా ॥ ౧౧ ॥ ౧౫ ॥ వర్చసా శ్రియా । యశసా బ్రహ్మవర్చసేన । అన్నాద్యేన సమిన్ధాగ్ం స్వాహా । అన్తరిక్షగ్ం సమిత్ । తాం వాయుస్సమిన్ధే । సా వాయుగ్ం సమిన్ధే । తామహగ్ం సమిన్ధే । సా మా సమిద్ధా । ఆయుషా తేజసా । వర్చసా శ్రియా ॥ ౧౨ ॥ ౧౬ ॥ ☞ యశసా బ్రహ్మవర్చసేన । అన్నాద్యేన సమిన్ధాగ్ం స్వాహా । పృథివీ సమిత్ । తామగ్నిస్సమిన్ధే । సాఽగ్నిగ్ం సమిన్ధే । తామహగ్ం సమిన్ధే । సా మా సమిద్ధా । ఆయుషా తేజసా । వర్చసా శ్రియా । యశసా బ్రహ్మవర్చసేన ॥ ౧౮ ॥ ☞ అన్నాద్యేన సమిన్ధాగ్ం స్వాహా । ప్రాజాపత్యా మే సమిదసి సపత్నక్షయణీ । భ్రాతృవ్యహా మేఽసి స్వాహా । ఆదిత్య వ్రతపతే వ్రతమచారిషమ్ । తదశకం తన్మేఽరాధి । వాయో వ్రతపతేఽగ్నే వ్రతపతే । వ్రతానాం వ్రతపతే వ్రతమచారిషమ్ । తదశకం తన్మేఽరాధి ॥ ౧౩ ॥ ౨౨ ॥

సమిత్సమిన్ధే వ్రతం చరిష్యామ్యాయుషా తేజసా వర్చసా శ్రియా యశసా బ్రహ్మవర్చసేనాన్నాద్యేన చ ॥ ౪౧ ॥

శంనో వాతః పవతాం మాతరిశ్వా శంనస్తపతు సూర్యః ।

అహానిశం భవన్తునశ్శగ్ంరాత్రీః ప్రతిధీయతామ్ । శముషానోవ్యు-
చ్ఛతు శమాదిత్య ఉదేతునః । శివానశ్శన్తమాభవ సుమృడీకా
సరస్వతి । మా తే వ్యోమసన్దృశి । ఇడాయై వాస్త్వసి వాస్తుమద్వా-
స్తు మన్తోభూయాస్మ మా వాస్తోశ్ఛిథ్స్మహ్యవాస్తుస్సభూయాద్యోఽ-
స్మాన్ద్వేష్టి యంచవయం ద్విష్మః । ప్రతిష్ఠాఽసి ప్రతిష్ఠావన్తోభూ-
యాస్మ మా ప్రతిష్ఠాయాశ్ఛిథ్స్మహ్యప్రతిష్ఠస్సభూయాద్యోఽస్మా-
న్ద్వేష్టి యంచవయం ద్విష్మః । ఆవాతవాహి భేషజం వివాతవాహి
యద్రపః । త్వగ్ంహి విశ్వభేషజో దేవానాం దూత ఈయసే । ద్వా-
విమౌ వాతౌ వాత ఆసిన్ధోరాపరావతః ॥ ౮౮ ॥ ౮౯ ॥ దక్షంమే
అన్య ఆవాతు పరాన్యోవాతు యద్రపః । యద్దదో వాత తే గృ-
హేఽమృతస్య నిధిర్హితః । తతో నో దేహి జీవసే తతో నో ధేహి
భేషజమ్ । తతో నో మహ ఆవహ వాత ఆవాతు భేషజమ్ । శంభూర్మ-
యోభూర్నో హృదే ప్రణ ఆయూగ్ంషి తారిషత్ । ఇన్ద్రస్య గృహోఽసి
తం త్వా ప్రపద్యే సగుస్సాశ్వః । సహ యన్మే అస్తి తేన । భూః ప్రప-
ద్యే భువః ప్రపద్యే సువః ప్రపద్యే భూర్భువస్సువః ప్రపద్యే వాయుం
ప్రపద్యేఽనార్తాం దేవతాం ప్రపద్యేఽశ్మానమాఖణం ప్రపద్యే ప్ర-
జాపతేర్బ్రహ్మకోశం బ్రహ్మ ప్రపద్య ఓం ప్రపద్యే । అన్తరిక్షం మ ఉ-
ర్వన్తరం బృహదగ్నయః పర్వతాశ్చ యయా వాతస్స్వస్త్యా స్వస్తి-
మాన్తయా స్వస్త్యా స్వస్తిమానసాని । ప్రాణాపానౌ మృత్యోర్మా
పాతం ప్రాణాపానౌ మా మా హాసిష్టం మయి మేధాం మయి ప్రజాం

మయ్యగ్నిస్తేజో దధాతు మయి మేధాం మయి ప్రజాం మయీన్ద్ర ఇ-
న్ద్రియం దధాతు మయి మేధాం మయి ప్రజాం మయి సూర్యో భ్రా-
జో దధాతు ॥ ౮౫ ॥ ౯౦ ॥ ద్యుభిరక్తుభిః పరిపాతమస్మానరిష్టేభిరశ్వి-
నా సౌభగేభిః । తన్నో మిత్రో వరుణో మామహన్తామదితిస్సిన్ధుః పృ-
థివీ ఉత ద్యౌః । కయా నశ్చిత్ర ఆభువదూతీ సదావృధస్సఖా ।
కయా శచిష్ఠయా వృతా । కస్త్వా సత్యో మదానాం మంహిష్ఠో మ-
త్సదన్ధసః । దృఢా చిదారుజే వసు । అభీషుణస్సఖీనామవితా జరితౄ-
ణామ్ । శతం భవాస్యూతిభిః । వయస్సుపర్ణా ఉపసేదురిన్ద్రం ప్రి-
యమేధా ఋషయో నాధమానాః । అపధ్వాన్తమూర్ణుహి పూ-
ర్ధి చక్షుర్ముముగ్ధ్యస్మాన్నిధయేఽవ బద్ధాన్ ॥ ౮౬ ॥ ౯౧ ॥ శం నో
దేవీరభిష్టయ ఆపో భవన్తు పీతయే । శం యోరభిస్రవన్తు నః । ఈశా-
నా వార్యాణాం క్షయన్తీశ్చర్షణీనామ్ । అపో యాచామి భేషజమ్ ।
సుమిత్రా న ఆప ఓషధయస్సన్తు దుర్మిత్రాస్తస్మై భూయాసుర్యోఽ-
స్మాన్ద్వేష్టి యం చ వయం ద్విష్మః । ఆపో హి ష్ఠా మయో భువస్తాన ఊర్జే
దధాతన । మహే రణాయ చక్షసే । యో వశ్శివతమో రసస్తస్య భా-
జయతేహ నః । ఉశతీరివ మాతరః । తస్మా అరం గమామ వో యస్య
క్షయాయ జిన్వథ ॥ ౮౭ ॥ ౯౨ ॥ ఆపో జనయథా చ నః । పృథివీ
శాన్తా సాఽగ్నినా శాన్తా సా మే శాన్తా శుచగ్ం శమయతు । అన్తరి-
క్షగ్ం శాన్తం తద్వాయునా శాన్తం తన్మే శాన్తగ్ం శుచగ్ం శమ-
యతు । ద్యౌశ్శాన్తా సాఽఽదిత్యేన శాన్తా సా మే శాన్తా శుచగ్ం శమ-

యతు । పృథివీశాన్తిరన్తరిక్షగ్ం శాన్తిర్ద్యౌశ్శాన్తిర్దిశశ్శాన్తిర-
వాన్తర దిశాశ్శాన్తిరగ్నిశ్శాన్తిర్వాయుశ్శాన్తి రాదిత్యశ్శాన్తిశ్చ-
న్ద్రమాశ్శాన్తి ర్నక్షత్రాణి శాన్తిరాపశ్శాన్తిరోషధయశ్శాన్తి-
ర్వనస్పతయశ్శాన్తిర్గౌశ్శాన్తిరజా శాన్తిరశ్వశ్శాన్తిః పురుషశ్శాన్తి-
ర్బ్రహ్మశాన్తి ర్బ్రాహ్మణశ్శాన్తి శ్శాన్తిరేవశాన్తిశ్శాన్తిర్మే అస్తు
శాన్తిః । తయాఽహగ్ం శాన్త్యా సర్వశాన్త్యా మహ్యం ద్విపదే
చతుష్పదేచ శాన్తింకరోమి శాన్తిర్మే అస్తుశాన్తిః । ఏహ శ్రీశ్చ
హ్రీశ్చ ధృతిశ్చ తపో మేధా ప్రతిష్ఠా శ్రద్ధా సత్యం ధర్మశ్చైతాని
మోత్తిష్ఠన్తమనూత్తిష్ఠన్తు మామాగ్ం శ్రీశ్చ హ్రీశ్చ ధృతిశ్చ
తపోమేధాప్రతిష్ఠా శ్రద్ధా సత్యం ధర్మశ్చైతాని మామాహాసి-
షుః । ఉదాయుషా స్వాయుషోదోషధీనాగ్ం రసేనోత్పర్జన్యస్య
శుష్మేణోదస్థామమృతాగ్ం అను । తచ్చక్షుర్దేవహితం పురస్తా-
చ్ఛుక్రముచ్చరత్ । పశ్యేమశరదశ్శతం జీవేమశరదశ్శతం నన్దా-
మ శరదశ్శతం మోదామ శరదశ్శతం భవామ శరదశ్శతగ్ంశృ-
ణవామ శరదశ్శతం ప్రబ్రవామ శరదశ్శత మజీతాస్స్యామశరద-
శ్శతం జ్యోక్చసూర్యందృశే । యఉదగాన్మహతోఽర్ణవాద్వి-
భ్రాజమానస్సరిరస్య మధ్యాత్సమావృషభో లోహితాక్ష సూర్యో
విపశ్చిన్మనసాపునాతు । బ్రహ్మణశ్చోతన్యసి బ్రహ్మణ ఆణీస్థోబ్రహ్మణ
ఆవపనమసి ధారితేయం పృథివీ బ్రహ్మణా మహీధారితమేనేనమహ-
దన్తరిక్షం దివం దాధారపృథివీగ్ం సదేవాం యదహం వేద తద-

హంధారయాణి మామద్వేదోఽధివిస్రసత్ । మేధామనీషే మావి-
శతాగ్ం సమీచీ భూతస్య భవ్యస్యావరుద్ధ్యై సర్వమాయుర-
యాణి సర్వమాయురయాణి । ఆభిర్గీర్భిర్యదతోన ఊనమాప్యా-
యయహరివో వర్ధమానః । యదా స్తోతృభ్యో మహిగోత్రా రుజాసి
భూయిష్ఠభాజో అధ తేస్యామ । బ్రహ్మప్రావాదిష్మ తన్నో మాహా-
సీత్ । ఓం శాన్తిః శాన్తిః శాన్తిః ॥౪౭॥ ౯౩ ॥

పర్గావతోఽదధాతు బద్ధాజ్జిన్వథద్రశే స్తచ ॥ ౪౧ ॥

నమో యుఞ్జతే వృష్ణో అశ్వస్య బ్రహ్మన్ప్రవర్గ్యేణ బ్రహ్మన్ప్ర
చరిష్యామో దశ ప్రాచీ రపశ్యం గోపాం దేవస్య సమ్రుద్రాయ మేపే
పీపిహి ఘర్మయా తే మహీనాం చత్వార్యష్టౌ యాపురస్తాత్స-
ప్తస ప్తప్రాణాయ త్రీణి పూష్ణే చత్వార్యుద్వస్యైకాదశ యా స్తేస-
ప్తాగ్నిఘర్మవస్నీవైకాన్న విగ్ంశతిర్యాభూర్వస్త్రిగ్ంశద్యాభర్మ -
ఘోషోడశ యాస్తే ఘోరానవ స్నికాచ్చతాధు నిశ్చద్వే ఉగ్రశ్చ
త్రీణ్యాహారాత్రే పఞ్చ ఖట్త్రిణి విగానప్తదశాస్యన్మఖశ్చత్వారి
యదేతన్న్వకసగఞ్చ యదీక్షితశ్చత్వారి దీర్ఘముఖి త్రీణ్యశ్చ -
త్వారి యద్దేతద్భూతాని షట్పరిసార్వత్రీణ్యత్రిణా దశాహారావద్య
బ్రహ్మణా షట్ ఫ్షణుత్తుద్రాష్టౌ భూష్టట్పృథివ్యష్టషష్టిశ్శంనస్సప్త -
పఞ్చాశద్ద్విచత్వారిగ్ంశత్ ॥ ౪౧

యుఞ్జతే బ్రహ్మన్ప్రచరిష్యామోఽపశ్యం గోపాగ్ సమ్రుద్రా-
య వయ మన్రుకామామ పూష్ణే ధునిశ్చ యద్దేతద్భూతానితచ్ఛ -

కేయమష్టాశీతిః ॥ ౮౮ ॥

నమోవాచే బ్రహ్మన్ప్రవర్గ్యేణ మయిరుగ్గన్తరిక్షేణ ఘర్మ-
యాతేద్దివిశుగస్తాన్ద్యౌః పృథివీముపనో మిత్రావరుణా యద్దైత -
ద్వృక్షసో భూర్భువస్సువర్ద్యేభిస్త్రిర్నవతిః ॥ ౯౩ ॥ ఇత్యపి పాఠః.

ఓం నమోఽనుమదన్తు ॥ ఓం శాన్తిశ్శాన్తిశ్శాన్తిః.

ఇతి మన్త్రబ్రాహ్మణమ్

సమాప్తమ్.

పెద్దబ్రాహ్మణమ్.

ద్రావిడాస్త్రీయమం అష్టమం ప్రపాఠక మారభ్యతే.

ఓమ్॥ శం నస్తన్నో మా హాసీత్। ఓం శాన్తిః శాన్తిః శాన్తిః॥ హరిః ఓమ్॥ దేవా వై సత్రమాసత। ఋద్ధిపరిమితం యశస్కామాః। తేఽబ్రువన్। యన్నః ప్రథమం యశ ఋచ్ఛాత్। సర్వేషాం నస్తత్సహాసదితి। తేషాం కురుక్షేత్రం వేదిరాసీత్। తస్యై ఖాణ్డవో దక్షిణార్ధ ఆసీత్। తూర్ఘ్నముత్తరార్ధః। పరీణజ్జఘనార్ధః। మరవ ఉత్కరః॥ ౧॥ తేషాం మఖం వైష్ణవం యశ ఆర్ఛత్। తన్న్యకామయత। తేనాపాక్రామత్। తం దేవా అన్వాయన్। యశోఽవరురుత్సమానాః। తస్యాన్వాగతస్య। సవ్యాద్ధనురజాయత। దక్షిణాదిషవః। తస్మాదిషుధన్వం పుణ్యజన్మ। యజ్ఞజన్మా హి॥ ౨॥ తమేకగ్ంసన్తమ్। బహవో నాభ్యధృష్ణువన్। తస్మాదేకమిషుధన్వినమ్। బహవోఽనిషవో నాభిధృష్ణువన్తి। సోఽస్మయత। ఏకం మా సన్తం బహవో నాభ్యధర్షిషురితి। తస్య సిష్మియాణస్య తేజోఽపాక్రామత్। తద్దేవా ఓషధీషు న్యమృజుః। తే శ్యామాకా అభవన్। స్మయాకా వై నామైతే॥ ౩॥ తత్స్మయాకానాగ్ం స్మయాకత్వమ్। తస్మాద్దీక్షితేనాపిగృహ్య స్మేతవ్యమ్। తేజసో ధృత్యై। స ధనుః ప్రతిష్కభ్యాతిష్ఠత్। తా ఉపదీకా అబ్రువన్। వరం వృణామహై। అథ వ ఇమగ్ం రన్ధయామ। యత్ర క్వచ

ఖనామ । తదపాభితృణత్సామేతి । తస్మాదుపదీకా యత్ర క్వచ ఖన-
న్తి । తదపోభితృన్దన్తి ॥ ౪ ॥ వారేవృతగ్ం హ్యాసామ్ । తస్య జ్యా-
మప్యాదన్ । తస్య ధనుర్విప్రవమాణగ్ం శిర ఉదవర్తయత్ । త-
ద్ద్యావాపృథివీ అనుప్రావర్తత । యత్ప్రావర్తత । తత్ప్రవర్గ్యస్య
ప్రవర్గ్యత్వమ్ । యద్ఘ్రాం ఇత్యపతత్ । తద్ఘర్మస్య ఘర్మ-
త్వమ్ । మహతో వీర్యమపప్తదితి । తన్మహావీరస్య మహావీరత్వ-
మ్ ॥ ౫ ॥ యదస్యాస్సమభరన్ । తత్సమ్రాజస్సమ్రాట్త్వ-
మ్ । తగ్ం స్తృతం దేవతాస్త్రేధా వ్యగృహ్ణత । అగ్నిః ప్రాతస్స-
వనమ్ । ఇన్ద్రో మాధ్యన్దినగ్ం సవనమ్ । విశ్వేదేవాస్తృతీయసవ-
నమ్ । తేనాపశీర్ష్ణా యజ్ఞేన యజమానాః । నాశిషోఽవారున్ధత ।
న సువర్గం లోకమభ్యజయన్ । తే దేవా అశ్వినావబ్రువన్ ॥ ౬ ॥
భిషజౌ వై స్థః । ఇదం యజ్ఞస్య శిరః ప్రతిధత్తమితి । తావబ్రూతాం
వరం వృణావహై । గ్రహ ఏవ నావత్రాపి గృహ్యతామితి । తాభ్యా-
మేతమాశ్వినమగృహ్ణన్ । తావేతద్యజ్ఞస్య శిరః ప్రత్యధత్తామ్ ।
యత్ప్రవర్గ్యః । తేన సశీర్ష్ణా యజ్ఞేన యజమానాః । అవాశిషోఽరు-
న్ధత । అభి సువర్గం లోకమజయన్ । యత్ప్రవర్గ్యం ప్రవృణక్తి ।
యజ్ఞస్యైవ తచ్ఛిరః ప్రతిదధాతి । తేన సశీర్ష్ణా యజ్ఞేన యజమానః ।
అవాశిషో రున్ద్ధే । అభి సువర్గం లోకం జయతి । తస్మాదేష ఆశ్వినప్ర-
వయా ఇవ । యత్ప్రవర్గ్యః ॥ ౭ ॥ ఉత్సాదో హ్యేతే ఽత్సృన్దన్తి మహావీ-
రత్వమబ్రువన్నజయన్తస్తచ ॥ ౮ ॥

సావిత్రం జుహోతి ప్రసూత్యై । చతుర్గృహీతేన జు-హోతి । చతుష్పాదః పశవః । పశూనేవావరున్ధే । చతస్రో దిశః । దిక్ష్వేవ ప్రతితిష్ఠతి । ఛన్దాగ్ంసి దేవేభ్యోఽపాక్రామన్న్ । న వోఽభా-గాని హవ్యం వక్ష్యామ ఇతి । తేభ్య ఏతచ్చతుర్గృహీతమధార-యన్న్ । పురోఽనువాక్యాయై యాజ్యాయై ॥ ౮ ॥ దేవతాయై వష-ట్కారాయ । యచ్చతుర్గృహీతం జుహోతి । ఛన్దాగ్ంస్యేవ తత్ప్రీణాతి । తాన్యస్య ప్రీతాని దేవేభ్యో హవ్యం వహన్తి । బ్రహ్మవా-దినో వదన్తి । హోతవ్యం దీక్షితస్య గృహా3ఇ న హోతవ్యా3-మితి । హవిర్వై దీక్షితః । యజ్జుహుయాత్ । హవిష్కృతం యజ-మానమగ్నౌ ప్రదధ్యాత్ । యన్న జుహుయాత్ ॥ ౯ ॥ యజ్ఞపరు-రన్తరియాత్ । యజురేవవదేత్ । న హవిష్కృతం యజమానమగ్నౌ ప్రదధాతి । న యజ్ఞపరురన్తరేతి । గాయత్రీ ఛన్దాగ్ంస్యత్యమన్యత । తస్యై వషట్కారోఽభ్యాయత్య శిరోఽచ్ఛినత్ । తస్యై ద్వేధా రసః ప-రాఽపతత్ । పృథివీమర్ధః ప్రావిశత్ । పశూనర్ధః । యః పృథివీం ప్రా-విశత్ ॥ ౧౦ ॥ స ఖదిరోఽభవత్ । యః పశూన్ । సోఽజామ్ । యత్ఖాదిర్యభ్రిర్భవతి । ఛన్దసామేవ రసేన యజ్ఞస్య శిరస్సమ్భరతి । య-దౌదుమ్బరీ । ఊర్గ్వా ఉదుమ్బరః । ఊర్జైవ యజ్ఞస్య శిరస్సమ్భరతి । యద్వైణవీ । తేజో వై వేణుః ॥ ౧౧ ॥ తేజసైవ యజ్ఞస్య శిరస్స-మ్భరతి । యద్వైకఙ్కతీ । భా ఏవావరున్ధే । దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవ ఇత్యభ్రిమాదత్తే ప్రసూత్యై । అశ్వినోర్బాహుభ్యామిత్యా-

హ । అశ్వినౌహి దేవానామధ్వర్యూ ఆస్తామ్ । పూష్ణోహస్తాభ్యామి-త్యాహాయత్యై । వజ్ర ఇవ వా ఏషా । యదభ్రిః । అభ్రిరసి నారిరసీత్యాహ శాన్త్యై ॥ ౧౨ ॥ అధ్వరకృద్దేవేభ్య ఇత్యాహ । యజ్ఞో వా అధ్వ-రః । యజ్ఞకృద్దేవేభ్య ఇతి వా వైతదాహ । ఉత్తిష్ఠ బ్రహ్మణస్పత ఇత్యా-హ । బ్రహ్మణైవ యజ్ఞస్య శిరోఽచ్ఛైతి । ప్రైతు బ్రహ్మణస్పతిరి-త్యాహ । ప్రేత్యైవ యజ్ఞస్య శిరోఽచ్ఛైతి । ప్రదేవ్యేతు సూనృతే-త్యాహ । యజ్ఞో వై సూనృతా । అచ్ఛా వీరం నర్యం పఙ్క్తిరాధస మి-త్యాహ ॥ ౧౩ ॥ పాఙ్క్తో హి యజ్ఞః । దేవా యజ్ఞం నయన్తు న ఇ-త్యాహ । దేవానేవ యజ్ఞనియఙ్కురుతే । దేవీ ద్యావాపృథివీ అను మే మగ్ంసాథామిత్యాహ । ఆభ్యామేవానుమతో యజ్ఞస్య శిరస్సంభ-రతి । ఋధ్యాసమద్య మఖస్య శిర ఇత్యాహ । యజ్ఞో వై మఖః । ఋ-ధ్యాసమద్య యజ్ఞస్య శిర ఇతి వా వైతదాహ । మఖాయ త్వా మఖ-స్య త్వా శీర్ష్ణ ఇత్యాహ । నిర్దిశ్యైవైనద్ధరతి ॥ ౧౪ ॥ త్రిర్హరతి । త్రయ ఇమే లోకాః । ఏభ్య ఏవ లోకేభ్యో యజ్ఞస్య శిరస్సం-భరతి । తూష్ణీం చతుర్థగ్ం హరతి । అపరిమితాదేవ యజ్ఞస్య శిర-స్సంభరతి । మృత్ఖనాదగ్రే హరతి । తస్మాన్మృత్ఖనః కరుణ్యతమః । ఇయత్యగ్ర ఆసీరిత్యాహ । అస్యామేవాఛమ్బట్కారం యజ్ఞస్య శిర-స్సంభరతి । ఊర్జం వా ఏతగ్ం రసం పృథివ్యా ఉపదీకా ఉద్దిహన్తి ॥ ౧౫ ॥ యద్వల్మీకమ్ । యద్వల్మీకవపా సంభారో భవతి । ఊర్జమేవ ర-సం పృథివ్యా అవరున్ధే । అథో శ్రోత్రమేవ । శ్రోత్రగ్ం హ్యేతత్పృ-

ధివ్యాః । యద్వృలీకః । అబధిరో భవతి । య ఏవం వేద । ఇన్ద్రో వృ-
త్రాయ వజ్రముదయచ్ఛత్ । స యత్ర యత్ర పరాక్రమత ॥ ౧౬ ॥ తన్నా-
ధ్రియత । స పూతీకస్తమ్బే పరాక్రమత । సోఽధ్రియత । సోఽబ్ర-
వీత్ । ఊతిర్వై మే ధా ఇతి । తదూతీకానామూతీకత్వమ్ । యదూ-
తీకా భవన్తి । యజ్ఞాయైవోతిం దధతి । అగ్నేర్జాతసిక్థాః ప్రజాపతేరే-
తస ఇత్యాహ । య ఏవ రసః పశూన్ప్రావిశత్ ॥ ౧౭ ॥ ☞ తమేవావరున్ధే
పఞ్చైతే సంభారా భవన్తి । పాఙ్క్తో యజ్ఞః । యావానేవ యజ్ఞః ।
తస్య శిరస్సమ్భరతి । యద్గ్రామ్యాణాం పశూనాం చర్మణా సమ్భ-
రేత్ । గ్రామ్యాన్పశూఞ్ఛుచాఽర్పయేత్ । కృష్ణాజినేన సమ్భరతి । ఆ-
రణ్యానేవ పశూఞ్ఛుచాఽర్పయతి । తస్మాత్సమావత్పశూనాం ప్రజా-
యమానానామ్ ॥ ౧౮ ॥ ఆరణ్యాః పశవః కనీయాగ్ంసః । శుచా
హ్యృతాః । లోమతస్సమ్భరతి । అతో హ్యస్య మేధ్యమ్ । పరిగృ-
హ్యయన్తి । రక్షసామపహత్యై । బహూ ప్రాహరన్తి । అపచితమేవా-
స్మిన్దధతి । ఉద్ధతే సికతోపోప్తే పరిశ్రితే నిదధతి శాన్త్యై । మదన్తీ-
భిరుపసృజతి ॥ ౧౯ ॥ ☞ తేజ ఏవాస్మిన్దధాతి । మధు త్వా మధు-
లా కరోత్విత్యాహ । బ్రహ్మణైవాస్మిన్తేజో దధాతి । యద్గ్రామ్యాణాం-
పాత్రాణాం కపాలైస్సగ్ంసృజేత్ । గ్రామ్యాణి పాత్రాణి శుచాఽ-
ర్పయేత్ । అర్మకపాలైస్సగ్ంసృజతి । ఏతాని వా అనుపజీవనీ-
యాని । తాన్యేవ శుచాఽర్పయతి । శర్కరాభిస్సగ్ంసృజతి ధృత్యై ।
అథో శన్త్వాయ । అజలోమైస్సగ్ంసృజతి । ఏషా వా అగ్నేః ప్రియా

తనూః । యదజా । ప్రియయైవైనం తనువా సగ్ం సృజతి । అథో
తేజసా । కృష్ణాజినస్య లోమభిస్సగ్ం సృజతి । యజ్ఞో వై కృష్ణాజిన -
మ్ । యజ్ఞేనైవ యజ్ఞగ్ం సగ్ం సృజతి ॥ ౧౦ ॥ యాజ్యాయైనజు -
హూయాదవిశ్వే దేవాః శాన్త్యైపత్యై రాధసమిత్యాహ హారతి దిహాన్ని
పరాక్రమతావిశత్ప్రజాయమానానాగ్ం సృజతి శన్త్వా వ్యయాస్టోచ ॥ ౨ ॥

పరిశ్రితే కరోతి । బ్రహ్మవర్చసస్య పరిగృహీత్యై । నకుర్వ -
న్నభిప్రాణ్యాత్ । యత్కుర్వన్నభిప్రాణ్యాత్ । ప్రాణాఞ్ఛుచార్ప -
యేత్ । అపహాయ ప్రాణితి । ప్రాణానాం గోపీథాయ । న ప్రవర్గ్యం
చాదిత్యం చాన్తరేయాత్ । యదన్తరేయాత్ । దుశ్చర్మా స్యాత్ ॥
౧౧ ॥ ☞ తస్మాన్నాన్తరాయ్యమ్ । ఆత్మనో గోపీథాయ । వేణు -
నా కరోతి । తేజో వై వేణుః । తేజః ప్రవర్గ్యః । తేజసైవ తేజస్సమ -
ర్ధయతి । మఖస్య శిరోసీత్యాహ । యజ్ఞో వై మఖః । తస్యైతచ్ఛి -
రః । యత్ప్రవర్గ్యః ॥ ౧౨ ॥ ☞ తస్మాదేవమాహ । యజ్ఞస్య
పదేస్థ ఇత్యాహ । యజ్ఞస్య హ్యేతే పదే । అథో ప్రతిష్ఠిత్యై । గా -
యత్రేణత్వా ఛన్దసా కరోమీత్యాహ । ఛన్దోభిరేవైనం కరోతి । త్ర్యు -
ద్ధిం కరోతి । త్రయ ఇమే లోకాః । ఏషాం లోకానామాప్త్యై । ఛన్దో -
భిః కరోతి ॥ ౧౩ ॥ వీర్యం వై ఛన్దాగ్ంసి । వీర్యేణైవైనం కరోతి । యజు -
షా బిలం కరోతి వ్యావృత్త్యై । ఇయన్తం కరోతి । ప్రజాపతినా యజ్ఞ -
ముఖేన సంమితమ్ । ఇయన్తం కరోతి । యజ్ఞపరుషా సంమితమ్ । ఇ -
యన్తం కరోతి । ఏతావద్వై పురుషే వీర్యమ్ । వీర్యసంమితమ్ ॥ ౧౪ ॥

☞ అపరిమితం కరోతి । అపరిమితస్యావరుద్ధ్యై । పరిగ్రీవంకరో-
తిధృత్యై । సూర్యస్య హరసాశ్రాయేత్యాహ । యథాయజురేవై-
తత్ । అశ్వశకేనధూపయతి । ప్రాజాపత్యోవా అశ్వస్సయోనిత్వా-
య । వృష్ణోఅశ్వస్య నిష్పదసీత్యాహ । అసావాఆదిత్యోవృషాఽ-
శ్వః । తస్యఛన్దాగ్ంసి నిష్పత్ ॥ ౨౧ ॥ ☞ ఛన్దోభిరేవైనం
ధూపయతి । అర్చిషేత్వాశోచిషేత్వేత్యాహ । తేజఏవాస్మిన్దధాతి ।
వారుణోఽభీద్ధః । మైత్రియోపైతిశాన్త్యై । సిద్ధ్యై త్వేత్యాహ । య-
థాయజురేవైతత్ । దేవస్త్వా సవితోద్వపత్విత్యాహ । సవితృప్ర-
సూతఏవైనం బ్రహ్మణాదేవతాభిరుద్వపతి । అపద్యమానఃపృథివ్యా-
మాశాదిశఆపృణేత్యాహ ॥ ౨౨ ॥ తస్మాదగ్నిస్సర్వాదిశోఽనువి-
భాతి । ఉత్తిష్ఠబృహన్భవోర్ధ్వస్తిష్ఠధ్రువస్త్వమిత్యాహప్రతిష్ఠిత్యై ।
ఈశ్వరోవా ఏషోఽన్ధోభవితోః । యఃప్రవర్గ్యమన్వీక్షతే । సూర్య-
స్యత్వాచక్షుషాఽన్వీక్షఇత్యాహ । చక్షుషో గోప్తీథాయ । ఋజ-
వేత్వా సాధవేత్వా సుక్షిత్యైత్వాభూత్యై త్వేత్యాహ । ఇయం
వాఋజుః । అన్తరిక్షగ్ంసాధు । అసౌసుక్షితిః ॥ ౨౩ ॥ దిశోభూతిః ।
ఇమానేవాస్మైలోకాన్కల్పయతి । అథోప్రతిష్ఠిత్యై । ఇదమహమ-
మునామముష్యాయణంవిశాపశుభిర్బ్రహ్మవర్చసేన పర్యూహామీత్యా-
హ । విశైవైనం పశుభిర్బ్రహ్మవర్చసేన పర్యూహతి । విశేతి రాజ-
న్యస్యబ్రూయాత్ । విశైవైనం పర్యూహతి । పశుభిరితివైశ్యస్య ।
పశుభిరేవైనం పర్యూహతి । అసుర్యం పాత్రమనాచ్ఛృణ్ణమ్ ॥ ౨౪ ॥

ఆచ్ఛృణత్తి । దైవత్రాకః । అజక్షీరేణాచ్ఛృణత్తి । పరమంవా ఏ-
తత్పయః । యదజక్షీరమ్ । పరమేణైవైనం పయసాఽఽచ్ఛృణత్తి ।
యజుషా వ్యావృత్త్యై । ఛన్దోభిరాచ్ఛృణత్తి । ఛన్దోభిర్వా ఏష
క్రియతే । ఛన్దోభిరేవ ఛన్దాగ్ంస్యాచ్ఛృణత్తి । ఛృన్ధి వాచమి-
త్యాహ । వాచమేవావరున్ధే । ఛృన్ధ్యూర్జమిత్యాహ । ఊర్జమేవా-
వరున్ధే । ఛృన్ధి హవిరిత్యాహ । హవిరేవాకః । దేవపురశ్చరసఘ్యా-
సంత్వేత్యాహ । యథాయజురేవైతత్ ॥ ౨౯ ॥ స్వాద్యత్ప్రివర్గ్య-
శ్ఛన్దోభిః కరోతి వీర్యసంమితం ఛన్దాగ్ంసి విష్పత్తృణేత్యాహాసుక్షితి-
రనాచ్ఛృణ్ణాం ఛన్దాగ్ంస్యాచ్ఛృణత్త్యష్టౌ చ ॥ 3 ॥

బ్రహ్మన్ప్రచరిష్యామో హోతర్ఘర్మ మభిష్టుహీత్యాహ ।
ఏష వా ఏతర్హి బృహస్పతిః । యద్బ్రహ్మా । తస్మా ఏవ ప్రతిప్రోచ్య ప్ర-
చరతి । ఆత్మనోఽనార్త్యై । యమాయ త్వా మఖాయ త్వేత్యాహ ।
ఏతా వా ఏతస్య దేవతాః । తాభిరేవైనగ్ం సమర్ధయతి । మదన్తీ-
భిః ప్రోక్షతి । తేజ ఏవాస్మిన్దధాతి ॥ 3౦ ॥ ☞ అభిపూర్వం ప్రో-
క్షతి । అభిపూర్వమేవాస్మిన్తేజో దధాతి । త్రిః ప్రోక్షతి । త్ర్యావృద్ధి
యజ్ఞః । అథో మేధ్యత్వాయ । హోతాఽన్వాహ । రక్షసామప-
హత్యై । అనవానమ్ । ప్రాణానాగ్ం సన్తత్యై । త్రిష్టుభస్సతీర్గా-
యత్రీరివాన్వాహ ॥ 3౧ ॥ ☞ గాయత్రో హి ప్రాణః । ప్రాణ-
మేవ యజమానే దధాతి । సన్తతమన్వాహ । ప్రాణానామన్నాద్య-
స్య సన్తత్యై । అథో రక్షసామపహత్యై । యత్పరిమితా అనుబ్రూయా-

త్ । పరిమితమవరున్ధీత । అపరిమితాఽనన్వాహ । అపరిమితస్యా-
వరుద్ధ్యై । శిరో వా ఏతద్యజ్ఞస్య ॥ ౩౨ ॥ యత్ప్రవర్గ్యః । ఊ-
ష్మణ ఊష్మా । యస్మాదూష్మో నైదో భవతి । ఊష్మణైవ యజ్ఞస్య శిరస్సమ-
ర్ధయతి । ప్రాణాహుతీర్జుహోతి । ప్రాణానేవ యజమానే దధాతి ।
సప్త జుహోతి । సప్త వై శీర్షణ్యాః ప్రాణాః । ప్రాణానేవాస్మిన్ద-
ధాతి । దేవస్త్వా సవితా మధ్వాఽనక్త్విత్యాహ ॥ ౩౩ ॥ [illegible] తే-
జసైవైనమనక్తి । పృథివీం తపసస్త్రాయస్వేతి హిరణ్యముపాస్యతి ।
అస్యా అనతిదాహాయ । శిరో వా ఏతద్యజ్ఞస్య । యత్ప్రవర్గ్యః । అ-
గ్నిస్సర్వా దేవతాః । ప్రలవానాదీప్యోపాస్యతి । దేవతాస్వేవ య-
జ్ఞస్య శిరః ప్రతిదధాతి । అప్రతిశీర్ణాగ్రం భవతి । ఏతద్బ్రహ్మ-
హ్యేషః ॥ ౩౪ ॥ అర్చిరసి శోచిరసీత్యాహ । తేజ ఏవాస్మిన్బ్రహ్మ-
వర్చసం దధాతి । సగ్ంసీదస్వ మహాగ్ం అసీత్యాహ । మహా-
న్హ్యేషః । బ్రహ్మవాదినో వదన్తి । ఏతే వావ త ఋత్విజః । యే దర్-
శపూర్ణమాసయోః । అథ కథా హోత్రా యజమానాః స్వాశిషా నా-
శాస్త ఇతి । పురస్తాదాశీః ఖలు వా అన్యో యజ్ఞః । ఉపరిష్టాదాశీరన్యః ॥
౩౫ ॥ అనాధృష్టా పురస్తాదితి యదేతాని యజూగ్ంషి ప్యాహ । శీ-
ర్షత ఏవ యజ్ఞస్య యజమాన ఆశిషోఽవరున్ధే । ఆయుః పురస్తాదా-
హ । ప్రజాం దక్షిణతః । ప్రాణం పశ్చాత్ । శ్రోత్రముత్తరతః । వి-
ధృతిముపరిష్టాత్ । ప్రాణానేవాస్మై సమీచో దధాతి । ఈశ్వరో వా
ఏష దిశోఽనూన్మదితోః । యం దిశోఽను వ్యాస్థాపయన్తి ॥ ౩౬ ॥

మనోరశ్వాఽసిభూరిపుత్రేతీమామభిమృశతి । ఇయంవై మనోరశ్వా
భూరిపుత్రా । అస్యామేవప్రతితిష్ఠత్యనున్మాదాయ । సూపసదా మే
భూయామా మామాహిగ్ంసీరిత్యాహాహిగ్ంసాయై । చితస్థపరిచిత
ఇత్యాహ । అపచితిమేవాస్మిన్దధాతి । శిరో వా ఏతద్యజ్ఞస్య । య-
త్ప్రవర్గ్యః । అసౌ ఖలు వా ఆదిత్యః ప్రవర్గ్యః । తస్య మరుతో రశ్మ-
యః ॥ ౩౭ ॥ స్వాహా మరుద్భిః పరిశ్రయస్వేత్యాహ । అముమేవా-
దిత్యగ్ం రశ్మిభిః పర్యూహతి । తస్మాదసా వాదిత్యోఽముష్మిన్లోకే ర-
శ్మిభిః పర్యూఢః । తస్మాద్రాజా విశా పర్యూఢః । తస్మాద్గ్రామణీస్సజా-
తైః పర్యూఢః । అగ్నేస్సృష్టస్య యతః । వికఙ్కతం భా ఆర్ఛత్ ।
యద్వైకఙ్కతాః పరిధయో భవన్తి । భా ఏవావరున్ధే । ద్వాదశ భవ-
న్తి ॥ ౩౮ ॥ ☞ ద్వాదశ మాసాస్సంవత్సరః । సంవత్సరమేవావరు-
న్ధే । అస్తి త్రయోదశో మాస ఇత్యాహుః । యత్త్రయోదశః పరిధి-
ర్భవతి । తేనైవ త్రయోదశం మాసమవరున్ధే । అన్తరిక్షస్యాన్తర్ధి-
రసీత్యాహ వ్యావృత్త్యై । దివన్తపసస్త్రాయస్వేత్యుపరిష్టాద్ధిరణ్యమ-
ధినిదధాతి । అముష్యా అనతిదాహాయ । అభిత ఆభ్యామేవైన ముభ-
యతః పరిగృహ్ణాతి । అర్క్ హన్నిభర్ష్టిసాయకానిధస్వేత్యాహ ॥ ౩౯ ॥
స్త్రాత్యైవైనమేతత్ । గాయత్రమసి త్రైష్టుభమసి జాగతమసీతి ధవి-
త్రాణ్యాదత్తే । ఛన్దోభిరేవైనాన్యాదత్తే । మధు మధ్వితి ధూనోతి ।
ప్రాణో వై మధు । ప్రాణమేవ యజమానే దధాతి । త్రిః పరియన్తి ।
త్రివృద్ధి ప్రాణః । త్రిః పరియన్తి । త్రివృద్ధి యజ్ఞః ॥ ౪౦ ॥ ☞ అథో

రక్షసామపహత్యై । త్రిఃపునః పరియన్తి । షట్ సంపద్యన్తే । షడ్వా ఋతవః । ఋతుష్వేవ ప్రతితిష్ఠన్తి । యో వై తీర్థ్యస్యత్రియాం తనువమాక్రామతి । దుశ్చర్మావై సభవతి । ఏష హవా అస్యత్రియాంతనువమాక్రామతి । యస్త్రిః పరీత్య చతుర్థం పర్యేతి । ఏతాగ్ం హవా అస్యాగ్రదేవో రాజస్విరాచక్రామ ॥ ౪౧ ॥ తతో వై సదుశ్చర్మాఽభవత్ । తస్మాత్త్రిః పరీత్య న చతుర్థం పరీయాత్ । ఆత్మనో గోపీథాయ । ప్రాణా వై ధవిత్రాణి । అవ్యతిషజ్గం ధూన్వన్తి । ప్రాణానామవ్యతిషఙ్గాయక్లృప్త్యై । వినిషద్య ధూన్వన్తి । దిక్ష్వేవ ప్రతితిష్ఠన్తి । ఊర్ధ్వం ధూన్వన్తి । సువర్గస్య లోకస్య సమష్ట్యై । సర్వతో ధూన్వన్తి । తస్మాద్దయగ్ం సర్వతః పవతే ॥ ౪౨ ॥ దధాతీవా న్యావాహ యజ్ఞస్యైవ పురస్తాదాశీర్ననో వ్యస్థాపయన్తి రక్షో భవన్తి ధ్రేవ్యత్యావాహ యజ్ఞశ్చ క్రిమసమష్ట్యై ద్వే చ ॥ ౪ ॥

అగ్నిష్ట్వా వసుభిః పురస్తాద్రోచయతు గాయత్రేణ ఛన్దసేత్యాహ । అగ్నిరేవైనం వసుభిః పురస్తాద్రోచయతి గాయత్రేణ ఛన్దసా । సమారుచితో రోచయేత్యాహ । ఆశిషమేవైతామాశాస్తే । ఇన్ద్రస్త్వా రుద్రైర్దక్షిణతో రోచయతు త్రైష్టుభేన ఛన్దసేత్యాహ । ఇన్ద్ర ఏవైనగ్ం రుద్రైర్దక్షిణతో రోచయతి త్రైష్టుభేన ఛన్దసా । సమారుచితో రోచయేత్యాహ । ఆశిషమేవైతామాశాస్తే । వరుణస్త్వాఽఽదిత్యైః పశ్చాద్రోచయతు జాగతేన ఛన్దసేత్యాహ । వరుణ ఏవైనమాదిత్యైః పశ్చాద్రోచయతి జాగతేన ఛన్దసా ॥ ౪౩ ॥

☞ సమారుచితో రోచయేత్యాహ । ఆశిషమేవైతామాశాస్తే ।
ద్యుతానస్త్వా మారుతో మరుద్భిరుత్తరతో రోచయత్వానుష్టుభేన
ఛన్దసేత్యాహ । ద్యుతానఏవైనం మారుతో మరుద్భిరుత్తరతో రో-
చయత్యానుష్టుభేన ఛన్దసా । సమారుచితో రోచయేత్యాహ ।
ఆశిషమేవైతామాశాస్తే । బృహస్పతిస్త్వా విశ్వైర్దేవైరుపరిష్టా-
ద్రోచయతు పాఙ్క్తేన ఛన్దసేత్యాహ । బృహస్పతిరేవైనం విశ్వైర్దేవై-
రుపరిష్టాద్రోచయతి పాఙ్క్తేన ఛన్దసా । సమారుచితో రోచ-
యేత్యాహ । ఆశిషమేవైతామాశాస్తే ॥౮౮॥ రోచితస్త్వం దేవఘర్మ
దేవేష్వసీత్యాహ । రోచితో హ్యేష దేవేషు । రోచిషీయాహం మను-
ష్యేష్విత్యాహ । రోచత ఏవైష మనుష్యేషు । సమ్రాడ్ఘర్మ రుచితస్త్వం
దేవేష్వాయుష్మాగ్ం స్తేజస్వీ బ్రహ్మవర్చస్యసీత్యాహ । రుచితో
హ్యేష దేవేష్వాయుష్మాగ్ం స్తేజస్వీ బ్రహ్మవర్చసీ । రుచితోఽహం
మనుష్యేష్వాయుష్మాగ్ం స్తేజస్వీ బ్రహ్మవర్చసీ భూయాసమిత్యాహ ।
రుచిత ఏవైష మనుష్యేష్వాయుష్మాగ్ం స్తేజస్వీ బ్రహ్మవర్చసీ భవతి ।
రుగసి రుచం మయి ధేహి మయి రుగిత్యాహ । ఆశిషమేవైతామా
శాస్తే । తం యదేతైర్యజుర్భిరరోచయిత్వా । రుచితో ఘర్మ ఇతి
ప్రబ్రూయాత్ । అరోచుకోఽధ్వర్యుస్స్యాత్ । అరోచుకో యజ-
మానః । అథ యదేనమేతైర్యజుర్భిరోచయిత్వా । రుచితో ఘర్మ ఇతి
ప్రాహ । రోచుకోఽధ్వర్యుర్భవతి । రోచుకో యజమానః ॥౮౯॥
పశ్చాద్రోచయతి జాగతేన ఛన్దసా సమారుచితో రోచయే-

త్యాహాశిషమేవైతయాశాస్తే శాస్తిఽఽష్టాచ ॥ ౫ ॥

శిరోవా ఏతద్యజ్ఞస్య । యత్ప్రవర్గ్యః । గ్రీవా ఉపసదః । పురస్తాదుపసదాం ప్రవర్గ్యం ప్రవృణక్తి । గ్రీవాస్వేవ యజ్ఞస్య శిరః ప్రతిదధాతి । త్రిః ప్రవృణక్తి । త్రయ ఇమేలోకాః । ఏభ్య ఏవ లోకేభ్యో యజ్ఞస్య శిరోఽవరున్ధే । షట్ థ్సమ్పద్యన్తే । షడ్వా ఋతవః ॥ ౪౬ ॥ ఋతుభ్య ఏవ యజ్ఞస్య శిరోఽవరున్ధే । ద్వాదశకృత్వః ప్రవృణక్తి । ద్వాదశ మాసాస్సంవథ్సరః । సంవథ్సరాదేవ యజ్ఞస్య శిరోఽవరున్ధే । చతుర్విꣳశతిస్సమ్పద్యన్తే । చతుర్విꣳశతిరర్ధమాసాః । అర్ధమాసేభ్య ఏవ యజ్ఞస్య శిరోఽవరున్ధే । అథో ఖలు । సకృదేవ ప్రవృజ్యః । ఏకꣳ హి శిరః ॥ ౪౭ ॥ అగ్నిష్టోమే ప్రవృణక్తి । ఏతావాన్వై యజ్ఞః । యావానగ్నిష్టోమః । యావానేవ యజ్ఞః । తస్య శిరః ప్రతిదధాతి । నోక్థ్యే ప్రవృఞ్జ్యాత్ । ప్రజా వై పశవ ఉక్థాని । యదుక్థ్యే ప్రవృఞ్జ్యాత్ । ప్రజాం పశూనస్య నిర్దహేత్ । విశ్వజితి సర్వపృష్ఠే ప్రవృణక్తి ॥ ౪౮ ॥ పృష్ఠాని వా అచ్యుతం చ్యావయన్తి । పృష్ఠైరేవాస్మా అచ్యుతం చ్యావయిత్వాఽవరున్ధే । అపశ్యం గోపామిత్యాహ । ప్రాణో వై గోపాః । ప్రాణమేవ ప్రజాసు వియాతయతి । అపశ్యం గోపామిత్యాహ । అసౌ వా ఆదిత్యో గోపాః । స హీమాః ప్రజా గోపాయతి । తమేవాసాం ప్రజానాం గోప్తారం కురుతే । అనిపద్యమానమిత్యాహ ॥ ౪౯ ॥ స హ్యేష న నిపద్యతే । ఆ చ పరా చ పథిభిశ్చరన్తమిత్యాహ । ఆ చ హ్యేష పరా చ పథిభిశ్చరతి । స సధ్రీచీ-

స్వవిష్టాచీర్వసాన ఇత్యాహ । స్వద్ధ్రీచీశ్చ హ్యేష విషూచీశ్చ వసానః
ప్రజా అభివిపశ్యతి । ఆవరీవర్తి భువనేష్వన్తరిత్యాహ । ఆ హ్యేష
వరీవర్తి భువనేష్వన్తః । అత్ర ప్రావీర్మధుమాధ్వీభ్యాం మధుమా-
ధూచీభ్యామిత్యాహ । వాసన్తికావేవాస్మా ఋతూ కల్పయతి । సమ-
గ్నిరగ్నినా గతేత్యాహ ॥ ౫౦ ॥ ☞ గ్రైష్మావేవాస్మా ఋతూ క-
ల్పయతి । సమగ్నిరగ్నినా గతేత్యాహ । అగ్నిర్హ్యేష అ-
గ్నినా సంగచ్ఛతే । స్వాహా సమగ్నిస్తపసా గతేత్యాహ । పూర్వ-
మేవోదితమ్ । ఉత్తరేణాభిగృణాతి । ధరుణో విభాసి రజసః
పృథివ్యా ఇత్యాహ । వార్షికావేవాస్మా ఋతూ కల్పయతి । హృదా
త్వా మనసా త్వేత్యాహ । శారదావేవాస్మా ఋతూ కల్పయతి ॥ ౫౧ ॥
దివి దేవేషు హోత్రా యచ్ఛేత్యాహ । హోత్రాభిరేవేమాన్లో-
కాన్థ్సందధాతి । విశ్వాసాం భువాం పత ఇత్యాహ । హైమన్తికావే-
వాస్మా ఋతూ కల్పయతి । దేవశ్రూస్త్వం దేవ ఘర్మ దేవాన్పాహీ-
త్యాహ । శైశిరావేవాస్మా ఋతూ కల్పయతి । తపోజాం వాచమస్మే
నియచ్ఛ దేవాయువమిత్యాహ । యా వై మేధ్యా వాక్ । సా తపోజాః ।
తామేవావరున్ధే ॥ ౫౨ ॥ గర్భో దేవానామిత్యాహ । గర్భో హ్యేష
దేవానామ్ । పితా మతీనామిత్యాహ । ప్రజా వై మతయః । తాసా-
మేష ఏవ పితా । యత్ప్రవర్గ్యః । తస్మాదేవమాహ । పతిః ప్రజా-
నామిత్యాహ । పతిర్హ్యేష ప్రజానామ్ । మతిః కవీనామిత్యాహ ॥
౫౩ ॥ మతిర్హ్యేష కవీనామ్ । సం దేవో దేవేన సవిత్రా యతిష్ట సం

సూర్యేణారురుక్షేత్యాహ । అముంచైవాదిత్యం ప్రవర్గ్యంచ సగ్ం
శాస్తి । ఆయుర్ధాస్త్వమస్మభ్యం ఘర్మవర్చోదా అసీత్యాహ । ఆశి -
షమేవైతామాశాస్తే । పితానోసి పితానో బోధేత్యాహ । బోధ -
యత్యేవైనమ్ । నవైతేఽవకాశాభవన్తి । పత్నియైదశమః । నవ
వై పురుషే ప్రాణాః ॥ ౫౪ ॥ ☞ నాభిర్దశమీ । ప్రాణానేవ యజ -
మానేదధాతి । అథోదశాక్షరావిరాట్ । అన్నంవిరాట్ । విరా -
జైవాన్నాద్యమవరుద్ధే । యజ్ఞస్య శిరోఽచ్ఛిద్యత । తద్దేవా
హోత్రాభిఃప్రత్యదధుః । ఋత్విజోఽవేక్షన్తే । ఏతావైహో -
త్రాః । హోత్రాభిరేవ యజ్ఞస్య శిరఃప్రతి దధాతి ॥ ౫౫ ॥ రుచి -
తమవేక్షన్తే । రుచితాద్వైప్రజాపతిఃప్రజా అసృజత । ప్రజానాగ్ం
సృష్ట్యై । రుచితమవేక్షన్తే । రుచితాద్వైపర్జన్యోవర్షతి । వర్ -
షుకఃపర్జన్యోభవతి । సంప్రజాఏధన్తే । రుచితమవేక్షన్తే । రుచితంవై
బ్రహ్మవర్చసమ్ । బ్రహ్మవర్చసినో భవన్తి ॥ ౫౬ ॥ అధీయన్తోఽ -
వేక్షన్తే । సర్వమాయుర్యన్తి । నపత్న్యవేక్షేత । యత్పత్న్యవేక్షేత ।
ప్రజాయేత । ప్రజాంత్వస్యై నిర్దహేత్ । యన్నావేక్షేత । నప్రజా -
యేత । నాస్యైప్రజాం నిర్దహేత్ । తిరస్కృత్య యజుర్వాచయతి ।
ప్రజాయతే । నాస్యైప్రజాం నిర్దహతి । త్వష్టీమతీతే సపేయేత్యాహ ।
సపాద్ధి ప్రజాః ప్రజాయన్తే ॥ ౫౭ ॥

ఋతవో హి శిరస్సర్వపృష్ఠే ప్రవృణక్త్యనిపద్యమానస్మి -
త్యాహగ్ంతత్యాహ శారదానేవాస్మాఋతూ కల్పయతి రుద్రైకప్సినా -

మిత్యాహ ప్రాణ్యాప్రతిదధాతి భవన్తివాచయతిచత్వారి చ ॥ ౬ ॥

దేవస్యత్వా సవితుః ప్రసవ ఇతి రశనామాదత్తే ప్రసూత్యై ।
అశ్వినోర్బాహుభ్యామిత్యాహ । అశ్వినౌహిదేవానామధ్వర్యూ ఆ -
స్తామ్ । పూష్ణోహస్తాభ్యా మిత్యాహ యత్యై । ఆదదేఽదిత్యైరా -
స్నాఽసీత్యాహయజుష్కృత్యై । ఇడఏహ్యదితఏహి సరస్వత్యే -
హీత్యాహ । ఏతానివా అస్యై దేవనామాని । దేవనామైరేవైనా -
మాహ్వయతి । అసావేహ్యసావేహ్యసావేహీత్యాహ । ఏతాని వా
అస్యై మనుష్యనామాని ॥ ౫౮ ॥ మనుష్యనామైరేవైనామా -
హ్వయతి । షడ్భిః సంహ్వయన్తి । షడ్వాఋతవః । ఋతుభిరేవైనా -
మాహ్వయతి । అదిత్యాఉష్ణీషమసీత్యాహ । యథాయజురేవై -
తత్ । వాయురస్యైడ ఇత్యాహ । వాయుదేవత్యోవైవత్సః । పూ -
షా త్వోపావసృజత్విత్యాహ । పౌష్ణావై దేవతయాపశవః ॥ ౫౯ ॥
స్వయైవైనం దేవతయోపావసృజతి । అశ్విభ్యాంప్రదాపయే -
త్యాహ । అశ్వినౌవైదేవానాం భిషజౌ । తాభ్యామేవాస్మై భేషజం
కరోతి । యస్తే స్తనశ్శశయ ఇత్యాహ । స్తుత్యైవైనామ్ । ఉస్రఘ -
ర్మగ్ంశిషగ్ంసోస్రఘర్మం పాహిఘర్మాయ శిగ్ంషేత్యాహ । యథా
బ్రూయాదముష్మై దేహీతి । తాదృగేవతత్ । బృహస్పతిస్త్వోపసీ -
దత్విత్యాహ ॥ ౬౦ ॥ బ్రహ్మవైదేవానాం బృహస్పతిః । బ్ర -
హ్మణైవైనాముప సీదతి । దానవస్థ పేరవ ఇత్యాహ । మేధ్యానేవై -
నాన్కరోతి । విష్వగ్వృతో లోహితేనేత్యాహ వ్యావృత్త్యై ।

అశ్విభ్యాం పిన్వస్వ సరస్వత్యై పిన్వస్వ పూష్ణే పిన్వస్వ బృహస్ప -
తయే పిన్వస్వేత్యాహ । ఏతాభ్యో హ్యేషా దేవతాభ్యః పిన్వతే ।
ఇన్ద్రాయ పిన్వస్వేన్ద్రాయ పిన్వస్వేత్యాహ । ఇన్ద్రమేవ భాగధేయేన
సమర్ధయతి । ద్విరిన్ద్రాయేత్యాహ ॥ ౬౧ ॥ ☞ తస్మాదిన్ద్రో దేవ -
తానాం భూయిష్ఠభాక్తమః । గాయత్రోఽసి త్రైష్టుభోఽసి జాగతమసీతి
శఫోపయమానాదత్తే । ఛన్దోభిరేవైనన్నానాదత్తే । సహోర్జో
భాగేనోపమేహీత్యాహ । ఊర్జ ఏవైనం భాగమకః । అశ్వినౌ వా
ఏతద్యజ్ఞస్య శిరః ప్రతిదధతావబ్రూతామ్ । ఆవాభ్యామేవ పూర్వా -
భ్యాం వషట్క్రియాతా ఇతి । ఇన్ద్రాశ్వినా మధునః సారఘస్యేత్యాహ ।
అశ్విభ్యామేవ పూర్వాభ్యాం వషట్కరోతి । అథో అశ్వినావేవ భాగ -
ధేయేన సమర్ధయతి ॥ ౬౨ ॥ ఘర్మం పాత వసవో యజతా వడిత్యాహ ।
వసూనేవ భాగధేయేన సమర్ధయతి । యద్వషట్కుర్యాత్ । యాత -
యామాఽస్య వషట్కారః స్యాత్ । యన్న వషట్కుర్యాత్ । రక్షాగ్ం -
సి యజ్ఞగ్ం హన్యుః । వడిత్యాహ । పరోక్షమేవ వషట్కరోతి ।
నాస్య యాతయామా వషట్కారో భవతి । న యజ్ఞగ్ం రక్షాగ్ంసి ఘ్నన్తి ॥
౬౩ ॥ స్వాహా త్వా సూర్యస్య రశ్మయే వృష్టివనయే జుహోమీ -
త్యాహ । యో వా అస్య పుణ్యో రశ్మిః । స వృష్టివనిః । తస్మా ఏవైనం
జుహోతి । మధు హవిరసీత్యాహ । స్వదయత్యేవైనమ్ । సూర్య -
స్య తపస్తపేత్యాహ । యథాయజురేవైతత్ । ద్యావాపృథివీభ్యాం
త్వా పరిగృహ్ణామీత్యాహ । ద్యావాపృథివీభ్యామేవైనం పరిగృహ్ణాతి ॥

౬౪ ॥ అన్తరిక్షేణ త్వోపయచ్ఛామీత్యాహ । అన్తరిక్షేణైవైన-
ముపయచ్ఛతి । నవా ఏతం మనుష్యా భర్తుమర్హన్తి । దేవానాం
త్వా పితృణామనుమతో భర్తుగ్ం శకేయమిత్యాహ । దేవైరేవైనం
పితృభిరనుమత ఆదత్తే । వివా ఏనమేతదర్ధయన్తి । యత్పూర్వాత్పరి-
వృజ్య పురో జుహోతి । తేజోఽసి తేజోఽను ప్రేహీత్యాహ । తేజ ఏవా-
స్మిన్దధాతి । దివిస్పృఙ్మా మాహిగ్ంసీరన్తరిక్షస్పృఙ్మా మాహిగ్ంసీః
పృథివిస్పృఙ్మా మాహిగ్ంసీరిత్యాహాహిగ్ంసాయై ॥ ౬౫ ॥ ☞ సు-
వరసి సువర్మే యచ్ఛ దివం యచ్ఛ దివో మా పాహీత్యాహ । ఆశిష-
మేవైతామాశాస్తే । శిరో వా ఏతద్యజ్ఞస్య । యత్ప్రవర్గ్యః । ఆత్మా
వాయుః । ఉద్యత్య వాతనామాన్యాహ । ఆత్మన్నేవ యజ్ఞస్య శిరః
ప్రతిదధాతి । అనవానమ్ । ప్రాణానాగ్ం సన్తత్యై । పఞ్చాహ ॥
౬౬ ॥ ☞ పాఙ్క్తో యజ్ఞః । యావానేవ యజ్ఞః । తస్య శిరః ప్ర-
తిదధాతి । అగ్నయే త్వా వసుమతే స్వాహేత్యాహ । అసౌ వా ఆది-
త్యోఽగ్నిర్వసుమాన్ । తస్మా ఏవైనం జుహోతి । సోమాయ త్వా
రుద్రవతే స్వాహేత్యాహ । చన్ద్రమా వై సోమో రుద్రవాన్ । తస్మా
ఏవైనం జుహోతి । వరుణాయ త్వాఽఽదిత్యవతే స్వాహేత్యాహ ॥
౬౭ ॥ అప్సు వై వరుణ ఆదిత్యవాన్ । తస్మా ఏవైనం జుహోతి । బృ-
హస్పతయే త్వా విశ్వదేవ్యావతే స్వాహేత్యాహ । బ్రహ్మ వై దేవా-
నాం బృహస్పతిః । బ్రహ్మణ ఏవైనం జుహోతి । సవిత్రే త్వర్భు-
మతే విభుమతే ప్రభుమతే వాజవతే స్వాహేత్యాహ । సంవత్సరో

వై సవితర్ఋభుమాన్విభుమాన్ప్రభుమాన్ వాజవాన్ । తస్మాదేవైనం
జుహోతి । యమాయత్వాఽఙ్గిరస్వతే పితృమతే స్వాహేత్యా-
హ । ప్రాణో వై యమోఽఙ్గిరస్వాన్పితృమాన్ ॥ ౬౭ ॥ ☞ తస్మా
దేవైనం జుహోతి । ఏతాభ్య ఏవైనం దేవతాభ్యో జుహోతి ।
దశ సంపద్యన్తే । దశాక్షరా విరాట్ । అన్నం విరాట్ । విరాజై-
వాన్నాద్యమవ రున్ధే । రోహిణాభ్యాం వై దేవాస్సువర్గం లోకమా-
యన్ । తద్రోహిణయో రోహిణత్వమ్ । యద్రోహిణౌ భవతః ।
రోహిణాభ్యామేవ తద్యజమానస్సువర్గం లోకమేతి । అహర్జ్యోతిః
కేతునా జుషతాగ్ం సుజ్యోతిర్జ్యోతిషాగ్ం స్వాహా రాత్రిర్జ్యోతిః కేతు-
నా జుషతాగ్ం సుజ్యోతిర్జ్యోతిషాగ్ం స్వాహేత్యాహ । ఆదిత్యమేవ
తదముష్మిన్లోకేఽహ్నా పురస్తాద్దాధార । రాత్రియాఽవస్తాత్ । తస్మా-
దసావాదిత్యోఽముష్మిన్లోకేఽహోరాత్రాభ్యాం ధృతః ॥ ౬౮ ॥

మనుష్యనామాని పశవస్సదత్విత్యాహేన్ద్రాయేత్యాహార్ధ-
యతి ఘ్నన్తి గృహ్ణాత్యహింసాయై పఞ్చాహాదిత్యవతే స్వాహే-
త్యాహ పితృమానేతి చత్వారి చ ॥ ౭ ॥

విశ్వా ఆశా దక్షిణసదిత్యాహ । విశ్వానేవ దేవాన్ప్రీణాతి ।
అథో దురిష్ట్యా ఏవైనం పాతి । విశ్వాన్దేవానయాడిహేత్యాహ ।
విశ్వానేవ దేవాన్భాగధేయేన సమర్ధయతి । స్వాహాకృతస్య ఘ-
ర్మస్య మధోః పిబతమశ్వినేత్యాహ । అశ్వినావేవ భాగధేయేన స-
మర్ధయతి । స్వాహాఽగ్నయే యజ్ఞియాయ శంయజుర్భిరిత్యాహ ।

ఆభ్యామేవైనం ఘారయతి । అథో హావిరేవాకః ॥ ౭౦ ॥ అశ్వినా ఘర్మం
పాతగ్ం హార్ద్వానమహర్దివాభిరూతిభిరిత్యాహ । అశ్వినావేవ
భాగధేయేన సమర్ధయతి । అను వాం ద్యావాపృథివీమగ్ం సాతామి -
త్యాహానుమత్యై । స్వాహేన్ద్రావ్య స్వాహేన్ద్రావడిత్యాహ । ఇన్ద్రా
యహిం ప్రరోచయాయతే । ఆశ్రావ్యాహ ఘర్మస్య యజేతి । వషట్కృ -
తేజూహూతి । రక్షసామపహత్యై । అనుయజతిస్వగాకృత్యై ।
ఘర్మమపాతమశ్వినేత్యాహ ॥ ౭౧ ॥ పూర్వమేవోదితమ్ । ఉత్తరే -
ణాభిగృణాతి । అను వాం ద్యావాపృథివీ అమగ్ంసాతామిత్యాహా -
నుమత్యై । తం ప్రావ్యం యథావణ్ణమోదివే నమఃపృథివ్యా ఇత్యా -
హ । యథాయజుర్యేవైతత్ । త్రివిధా ఇమం యజ్ఞం యజ్ఞమిమం
త్రివిధా ఇత్యాహ । సువర్గమేవైనం లోకం గమయతి । దివంగ -
చ్ఛాన్తరిక్షం గచ్ఛ పృథివీం గచ్ఛేత్యాహ । ఏష్వేవైనం లోకేషు
ప్రతిష్ఠాపయతి । పఞ్చప్రదిశో గచ్ఛేత్యాహ ॥ ౭౨ ॥ దిక్ష్వేవైనం
ప్రతిష్ఠాపయతి । దేవాన్ఘర్మపాన్గచ్ఛ పితౄన్ఘర్మపాన్గచ్ఛేత్యాహ ।
ఉభయేష్వేవైనం ప్రతిష్ఠాపయతి । యత్పిన్వతే । వర్షుకః పర్జన్యో
భవతి । తస్మాత్పిన్వమానః పుణ్యః । యత్ప్రాఙ్పిన్వతే । తద్దేవానామ్ ।
యద్దక్షిణా । తత్పితౄణామ్ ॥ ౭౩ ॥ యత్ప్రత్యక్ । తన్మను -
ష్యాణామ్ । యదుదఙ్ । తద్రుద్రాణామ్ । ప్రాఞ్చముదఞ్చం పిన్వ -
యతి । దేవత్రాకః । అథో ఖలు । సర్వా అనుదిశః పిన్వయతి ।
సర్వా దిశస్సమేధన్తే । అన్తః పరిధి పిన్వయతి ॥ ౭౪ ॥ తేజసోఽస్క -

న్ద్రాయ । ఇషే పీపిహీత్యాహ । ఇషమేవోర్జం యజమానే దధాతి । యజమానాయ పీపిహీత్యాహ । యజమానాయైవై- తామాశిషమాశాస్తే । మహ్యం జ్యైష్ఠ్యాయ పీపిహీత్యాహ । ఆత్మన ఏవైతామాశిషమాశాస్తే । త్విష్యై త్వా ద్యుమ్నాయ త్వే- న్ద్రియాయ త్వా భూత్యై త్వేత్యాహ । యథాయజురేవైతత్ । ధర్మా- ఽసి సుధర్మా మేఽన్యస్మే బ్రహ్మాణి ధారయేత్యాహ ॥ ౭౫ ॥ బ్రహ్మ- న్నేవైనం ప్రతిష్ఠాపయతి । నేత్త్వా వాతస్స్కన్దయాదితి । యద్యభిచ- రేత్ । అముష్య త్వా ప్రాణే సాదయామ్యమునా సహ నిరర్థం గచ్ఛేతి బ్రూయాద్యం ద్విష్యాత్ । యమేవ ద్వేష్టి । తేనైనగ్ం సహ నిరర్థం గమయతి । పూష్ణే శరసే స్వాహేత్యాహ । యా ఏవ దేవతా హుతభాగాః । తాభ్య ఏవైనం జుహోతి । గ్రావభ్యస్స్వాహే- త్యాహ । యా ఏవాన్తరిక్షే వాచః ॥ ౭౬ ॥ ☞ తాభ్య ఏవైనం జుహోతి । ప్రతీతేభ్యస్స్వాహేత్యాహ । ప్రాణా వై దేవాః ప్రతీతాః । తేభ్య ఏవైనం జుహోతి । ద్యావాపృథివీభ్యాగ్ం స్వాహేత్యాహ । ద్యావాపృథివీభ్యామేవైనం జుహోతి । పితృభ్యో ఘర్మపేభ్యస్స్వా- హేత్యాహ । యే వై యజ్వానః । తే పితరో ఘర్మపాః । తేభ్య ఏవైనం జుహోతి ॥ ౭౭ ॥ రుద్రాయ రుద్రహోత్రే స్వాహేత్యాహ । రుద్రమేవ భాగధేయేన సమర్ధయతి । సర్వతస్సమనక్తి । సర్వత ఏవ రుద్రం నిరవదయతే । ఉదఞ్చం నిరస్యతి ఏషా వై రుద్రస్య దిక్ । స్వాయామేవ దిశి రుద్రం నిరవదయతే । అప ఉపస్పృశతి మేధ్య-

త్వాయ । నాన్వీక్షేత । యదన్వీక్షేత ॥ ౭౮ ॥ ☞ చక్షురస్య ప్ర-
మాయుకగ్గ్ంస్యాత్ । తస్మాన్నాన్వీక్ష్యః । అపీపరో మాఽహ్నో
రాత్రియై మా పాహ్యేషా తే అగ్నే సమిత్తయా సమిధ్యస్వాయుర్మే
దా వర్చసా మాఽఽఞ్జీరిత్యాహ । ఆయురేవాస్మిన్వర్చో దధాతి । అపీప-
రో మా రాత్రియా అహ్నో మా పాహ్యేషా తే అగ్నే సమిత్తయా
సమిధ్యస్వాయుర్మే దా వర్చసా మాఽఽఞ్జీరిత్యాహ । ఆయురేవాస్మిన్వ-
ర్చో దధాతి । అగ్నిర్జ్యోతిర్జ్యోతిరగ్నిస్స్వాహా సూర్యో జ్యోతిర్జ్యోతి-
స్సూర్యస్స్వాహేత్యాహ । యథాయజురేవైతత్ । బ్రహ్మవాదినో
వదన్తి । హోతవ్యమగ్నిహోత్రా౩ న హోతవ్యా౩మితి ॥ ౭౯ ॥
యద్యజుషా జుహుయాత్ । అయథాపూర్వమాహుతీ జుహుయాత్ ।
యన్న జుహుయాత్ । అగ్నిః పరాభవేత్ । భూస్స్వాహేత్యేవ
హోతవ్యమ్ । యథాపూర్వమాహుతీ జుహోతి । నాగ్నిః పరా-
భవతి । హుతగ్గ్ం హవిర్మధుహవిరిత్యాహ । స్వదయత్యేవైనమ్ ।
ఇన్ద్రతమేఽగ్నావిత్యాహ ॥ ౮౦ ॥ ☞ ప్రాణో వా ఇన్ద్రతమోఽ-
గ్నిః । ప్రాణ ఏవైనమిన్ద్రతమేఽగ్నౌ జుహోతి । పితానోఽసి మా
మాహిగ్ంసీరిత్యాహాహిగ్ంసాయై । అశ్యామ తే దేవఘర్మ
మధుమతో వాజవతః పితుమత ఇత్యాహ । ఆశిషమేవైతామా
శాస్తే । స్వధావినోఽశీమహి త్వా మా మా హిగ్ంసీరిత్యాహాహి-
గ్ంసాయై । తేజసా వా ఏతే వ్యృధ్యన్తే । యే ప్రవర్గ్యేణ చరన్తి ।
ప్రాశ్నన్తి । తేజ ఏవాత్మన్దధతే ॥ ౮౧ ॥ సంవత్సరం న మాగ్ం-

సమక్షీ̃ఛర్దయాత్ । న స్త్రియముపేయాత్ । న మృన్మయేన పిబేత్ । నాస్య గ్రామ ఉచ్ఛిష్టం పిబేత్ । తేజ ఏవ తత్సగ్ంశ్యతి । దేవాసురా స్సంయత్తా ఆసన్ । తే దేవా విజయముపయన్తః । విభ్రాజి సౌర్యే బ్రహ్మసంన్యదధత । యత్కించ దివాకీర్త్యమ్ । తదేతేనైవ వ్రతేనాగోపాయత్ । తస్మాదేతద్వ్రతం చార్యమ్ । తేజసో గోప్త్యై । తస్మాదేతాని యజూగ్ంషి విభ్రాజస్సౌర్యస్యేత్యాహుః । స్వాహా త్వా సూర్యస్య రశ్మిభ్య ఇతి ప్రాతస్సగ్ంసాదయతి । స్వాహా త్వా నక్షత్రేభ్య ఇతి సాయమ్ । ఏతా వా ఏతస్య దేవతాః । తాభిరేవైనగ్ం సమర్ధయతి ॥ ౮౧ ॥

ఉత్కరత్స్వనేత్యాహ ప్రదిశో గచ్ఛేత్యాహ పితౄణాం స్తూప - నిధి పిన్వయతి ధారయేత్యాహ వాచో ఘర్మపాస్తేభ్య ఏవైనం జుహోత్యస్వాక్షేత హోతర్వా 3 మిత్యగ్నావిత్యాహ దధతే గోపాయక్షన్నస్త చ ॥ ౮ ॥

ఘర్మయా తేద్దివిశుగితి తిస్ర ఆహుతీర్జుహోతి । ఛ - న్దోభిరేవాస్మై భ్యో లోకేభ్యస్సుకృతమవయజతే । ఇయత్యగ్రే జు - హోతి । అథేయత్యథేయతి । త్రయ ఇమే లోకాః । ఏభ్య ఏవ లోకేభ్యస్సుకృతమవయజతే । అనునోఽద్యానుమతిరిత్యాహానుమ - త్యై । దివస్త్వా పరస్పాయా ఇత్యాహ । దివ ఏవేమాన్లోకాన్దాధార । బ్రహ్మణస్త్వా పరస్పాయా ఇత్యాహ ॥ ౮౩ ॥ ఏష్వేవ లోకేషు ప్రజా దాధార । ప్రాణస్య త్వా పరస్పాయా ఇత్యాహ । ప్రజాస్వేవ ప్రాణా-

న్దాధార । శిరో వా ఏతద్యజ్ఞస్య । యత్ప్రవర్గ్యః । అసౌ ఖలు వా
ఆదిత్యః ప్రవర్గ్యః । తం యద్దక్షిణా ప్రత్యఞ్చముదఞ్చముద్వాస -
యేత్ । జిహ్మం యజ్ఞస్య శిరో హరేత్ । ప్రాఞ్చముద్వాసయతి ।
పురస్తాదేవ యజ్ఞస్య శిరః ప్రతిదధాతి ॥ ౬౪ ॥ ☞ ప్రాఞ్చము-
ద్వాసయతి । తస్మాదసావాదిత్యః పురస్తాదుదేతి । శఫోపయమాన్ధ -
విత్రాణ్యాసీధృష్టీ ఇత్యన్వవహరన్తి । సాత్మానమేవైనగ్ం సతనుం కరోతి ।
సాత్మాఽముష్మిన్ లోకే భవతి । య ఏవం వేద । ఔదుమ్బరాణి భవన్తి ।
ఊర్గ్వా ఉదుమ్బరః । ఊర్జమేవావరున్ధే । వర్త్మనా వా అన్విత్య ॥ ౬౫ ॥
యజ్ఞగ్ం రక్షాగ్ంసి జిఘాగ్ంసన్తి । సామ్నా ప్రస్తోతాఽన్వవైతి ।
సామ వై రక్షోహా । రక్షసామపహత్యై । త్రిర్నిధనముపైతి । త్రయ
ఇమే లోకాః । ఏభ్య ఏవ లోకేభ్యో రక్షాగ్ంస్యపహన్తి । పురుషః
పురుషో నిధనముపైతి । పురుషః పురుషో హి రక్షస్వీ । రక్షసామపహ -
త్యై ॥ ౬౬ ॥ యత్పృథివ్యాముద్వాసయేత్ । పృథివీగ్ం శుచాఽ -
ర్పయేత్ । యదప్సు । అపశ్శుచాఽర్పయేత్ । యదోషధీషు । ఓష-
ధీశ్శుచాఽర్పయేత్ । యద్వనస్పతిషు । వనస్పతీఞ్ఛుచాఽర్పయేత్ ।
హిరణ్యం నిధాయోద్వాసయతి । అమృతం వై హిరణ్యమ్ ॥ ౬౭ ॥
☞ అమృత ఏవైనం ప్రతిష్ఠాపయతి । వల్గురసి శంయుధాయా
ఇతి త్రిః పరిషిఞ్చన్పర్యేతి । త్రివృద్వా అగ్నిః । యావానేవాగ్నిః ।
తస్య శుచగ్ం శమయతి । త్రిః పునః పర్యేతి । షట్ థ్సంపద్యన్తే ।
షడ్వా ఋతవః । ఋతుభిరేవాస్య శుచగ్ం శమయతి । చతుస్స్రి -

త్తిర్నాభిర్ఋతస్యేత్యాహ ॥ ౮౮ ॥ ఇయంవా ఋతమ్ । తస్యా
ఏషపృష్ఠనాభిః । యత్ప్రవర్గ్యః । తస్మాదేవమాహ । సనో విశ్వాయు-
రిత్యాహ । సర్వాఁహీయమ్ । అపద్వేషో అపహ్వర ఇత్యాహ భ్రా-
తృవ్యాపనుత్త్యై । ఘర్మైతత్తేఽన్నమేతత్పురీషమితి దధ్నా మధు-
మిశ్రేణ పూరయతి । ఊర్గ్వా అన్నాద్యం దధి । ఊర్జైవైనమ-
న్నాద్యేన సమర్ధయతి ॥ ౮౯ ॥ ☞ అనశనాయుకో భవతి ।
యఏవం వేద । రన్తిర్నామాసి దివ్యో గన్ధర్వ ఇత్యాహ । రూపమే-
వాస్యైతన్మహిమానగ్ం రన్తిం బన్ధుతాం వ్యాచష్టే । సమహమా-
యుషా సంప్రాణేనేత్యాహ । ఆశిషమేవైతామాశాస్తే । వ్యసౌ
యోఽస్మాన్ద్వేష్టి యంచ వయం ద్విష్మ ఇత్యాహ । అభిచార ఏవా-
స్యైషః । అచిక్రదద్వృషాహరిరిత్యాహ । వృషాహ్యేషః ॥ ౯౦ ॥
☞ వృషాహరిః । మహాన్మిత్రో న దర్శత ఇత్యాహ । స్తౌత్యేవై-
నమేతత్ । చిదసి సముద్రయోనిరిత్యాహ । స్వామేవైనం యో-
నింగమయతి । నమస్తే అస్తు మామాహిగ్ంసీరిత్యాహాహిగ్ంసాయై ।
విశ్వావసుగ్ం సోమగన్ధర్వమిత్యాహ । యదేవాస్య క్రియమాణ-
స్యాన్తర్యన్తి । తదేవాస్యైతేనాప్యాయయతి । విశ్వావసురభితన్నో
గృణాత్విత్యాహ ॥ ౯౧ ॥ ☞ పూర్వమేవోదితమ్ । ఉత్తరేణా-
భిగృణాతి । ధియో హిన్వానో ధియ ఇన్నో అవ్యాదిత్యాహ ।
ఋతూనేవాస్మై కల్పయతి । ప్రాసాంగన్ధర్వో అమృతాని వోచదిత్యా-
హ । ప్రాణావా అమృతాః । ప్రాణానేవాస్మై కల్పయతి । ఏతత్త్వం

దేవఘర్మ దైవో దైవానుపాహా ఇత్యాహ । దేవేభ్యో హ్యేషస న్దైవాను-
పైతి । ఇదమహం మనుష్యో మనుష్యానిత్యాహ ॥ ౯-౨ ॥ మను-
ష్యేభ్యో హి । ఏష సన్మనుష్యానుపైతి । ఈశ్వరో వై ప్రవర్గ్యముద్వాస-
యన్ । ప్రజాం పశూన్థ్సోమపీథమనూద్వాసస్సోమపీథాను-
మేహి । సహ ప్రజయా సహ రాయస్పోషేణేత్యాహ । ప్రజామేవప-
శూన్థ్సోమపీథమాత్మన్ధత్తే । సుమిత్రా న ఆప ఓషధయస్సన్త్విత్యాహ ।
ఆశిషమేవైతామాశాస్తే । దుర్మిత్రాస్తస్మై భూయాసుర్యోఽస్మా-
న్ద్వేష్టి యంచ వయంద్విష్మ ఇత్యాహ । అభిచార ఏవాస్యైషః ॥
౯-౩ ॥ ప్రవా ఏషోఽస్మాల్లోకాచ్చ్యవతే । యః ప్రవర్గ్యముద్వాస
యతి । ఉదుత్యం చిత్రమితి సౌరీభ్యామృగ్భ్యాం పునరేత్య గార్హ-
పత్యే జుహోతి । అయం వై లోకో గార్హపత్యః । అస్మిన్నేవ లోకే
ప్రతితిష్ఠతి । అసౌ ఖలు వా ఆదిత్యస్సువర్గో లోకః । యథ్సౌరీ భవతః ।
తేనైవ సువర్గాల్లోకాన్నైతి ॥ ౯-౪ ॥

బ్రహ్మణస్త్వా పరస్పాయా ఇత్యాహ దధాత్యన్నీత్య రక్షస్వీ
రక్షసామపహత్యై హిరణ్యమూర్ధయతి హ్యేష గృహాత్యో త్యా-
హ మనుష్యానిత్యాహ స్త్యైషోఽస్తౌ చ ॥ ౯ ॥

ప్రజాపతిం వై దేవాశ్శుక్రం పయోఽదుహ్రన్ । తదేభ్యో నవ్య-
భవత్ । తదగ్నిర్వ్యకరోత్ । తాని శుక్రియాణి సామాన్యభవన్ ।
తేషాం యో రసోఽత్యక్షరత్ । తాని శుక్రయజూగ్ంష్యభవన్ ।
శుక్రియాణాం వా ఏతాని శుక్రియాణి । సామ్నస్త్రయుసంవా ఏతయో-

రన్యత్ । దైవానామన్యత్పయః । యద్గోః పయః ॥ ౯౫ ॥ తన్మా-
నుషః పయః । యదజాయై పయః । తద్దేవానాం పయః । తస్మా-
ద్యత్రైతైర్యజుర్భిశ్చరన్తి । తత్పయసా చరన్తి । ప్రజాపతిన్నైవ తద్దే-
వాన్పయసాఽన్నాద్యేన సమర్ధయన్తి । ఏష హ త్వై సాక్షాత్ప్ర-
వర్గ్యం భక్షయతి । యస్యైవం విదుషః ప్రవర్గ్యః ప్రవృజ్యతే ।
ఉత్తరవేద్యాముద్వాసయేత్తేజస్కామస్య । తేజో వా ఉత్తరవేదిః ॥
౯౬ ॥ [redacted] తేజః ప్రవర్గ్యః । తేజసైవ తేజస్సమర్ధయతి । ఉత్త-
రవేద్యాముద్వాసయేదన్నకామస్య । శిరో వా ఏతద్యజ్ఞస్య ।
యత్ప్రవర్గ్యః । ముఖముత్తరవేదిః । శీర్ష్ణైవ ముఖగ్ం సందధాత్య-
న్నాద్యాయ । అన్నాద ఏవ భవతి । యత్ర ఖలు వా ఏతముద్వా-
సితం వయాగ్ంసి పర్యాసతే । సర్వై తాగ్ం సమాం ప్రజా నయాగ్ం-
స్యాసతే ॥ ౯౭ ॥ తస్మాదుత్తరవేద్యా ఏవోద్వాసయేత్ । ప్రజానాం
గోపీథాయ । పురో వా పశ్చాద్వోద్వాసయేత్ । పురస్తాద్వా ఏత-
జ్జ్యోతిరుదేతి । తత్పశ్చాన్నిమ్రోచతి । స్వామేవైనం యోనిమ-
నూద్వాసయతి । అపాం మధ్య ఉద్వాసయేత్ । అపాం వా ఏతన్మ-
ధ్యాజ్జ్యోతిరజాయత । జ్యోతిః ప్రవర్గ్యః । స్వ ఏవైనం యోనౌ ప్రతి-
ష్ఠాపయతి ॥ ౯౮ ॥ యం ద్విష్యాత్ । యత్ర స స్యాత్ । తస్యాం
దిశ్యుద్వాసయేత్ । ఏష వా అగ్నిర్వైశ్వానరః । యత్ప్రవర్గ్యః ।
అగ్నినైవైనం వైశ్వానరేణాభి ప్రవర్తయతి । ఔదుమ్బర్యాగ్ం
శాఖాయాముద్వాసయేత్ । ఊర్గ్వా ఉదుమ్బరః । అన్నం ప్రాణః ।

శుగ్ఘర్మః ॥ ౯౮ ॥ ఇదమహమముష్యాముష్యాయణస్య శుచాప్రా -
ణమపిదధామీత్యాహ । శుచైవాస్య ప్రాణమపిదధాతి । తాజగా -
ర్తిమార్ఛతి । యత్ర దర్భా ఉపదీకసన్తతాస్స్యుః । తదుద్వాస -
యేద్వృష్టికామస్య । ఏతా వా అపామనూఖ్యావర్త్యానామ । యద్ద -
ర్భాః । అసౌ ఖలు వా ఆదిత్య ఇతో వృష్టిముదీరయతి । అసావేవా -
స్మా ఆదిత్యో వృష్టిం నియచ్ఛతి । తా ఆపో నియతా ధన్వనాయన్తి ॥ ౯౯ ॥

గోగపయ ఉత్తరవేదిరాసతే స్థాపయతి ఘర్మోయన్తి ॥ ౧౦ ॥

ప్రజాపతిస్సంభ్రియమాణః । సంరాట్ సంభృతః । ఘ -
ర్మః ప్రవృక్తః । మహావీర ఉద్వాసితః । అసౌ ఖలు వావైష ఆదిత్యః ।
యత్ప్రవర్గ్యః । స ఏతాని నామాన్యకురుత । య ఏవం వేద । విదు -
రేనం నామ్నా । బ్రహ్మవాదినో వదన్తి ॥ ౧౦౦ ॥ యో వై వసీయాం -
సం యథానామముపచరతి । పుణ్యార్తిం వై స తస్మై కామయతే ।
పుణ్యార్తిమస్మై కామయన్తే । య ఏవం వేద । తస్మాదేవం విద్వాన్ ।
ఘర్మ ఇతి దివాఽఽచక్షీత । సంరాడితి నక్తమ్ । ఏతే వా ఏతస్య ప్రియే
తనువౌ । ఏతే అస్య ప్రియే నామనీ । ప్రియయైవైనం తనువా ॥ ౧౦౧ ॥
ప్రియేణ నామ్నా సమర్ధయతి । కీర్తిరస్య పూర్వా గచ్ఛతి జన -
తామాయతః । గాయత్రీ దేవేభ్యోఽపాక్రామత్ । తాం దేవాః ప్ర -
వర్గ్యేణైవాను వ్యభవన్ । ప్రవర్గ్యేణాప్నువన్ । యచ్చతుర్వింశం -
శతికృత్వః * ప్రవర్గ్యం ప్రవృణక్తి । గాయత్రీమేవ తదను విభ -

* 'శతిః కృత్వః' ఇతి కేచిత్

వతి । గాయత్రీమాప్నోతి । పూర్వ్యోఽస్య జనం యతః కీర్తిర్గచ్ఛతి ।
వైశ్వదేవస్సగ్ంసన్నః ॥ ౧౦౨ ॥ వసవః ప్రవృక్తః । సోమోఽభి-
కీర్యమాణః । ఆశ్వినః పయస్యానీయమానే । మారుతః క్వథన్ ।
పౌష్ణ ఉదన్తః । సారస్వతో విష్యన్దమానః । మైత్రశ్శరో గృహీతః ।
* తేజ ఉద్యతః వాయుః । హ్రియమాణః ప్రజాపతిః । హూయమా-
నో వాగ్ఘుతః ॥ ౧౦౩ ॥ అసౌ ఖలు వావైష ఆదిత్యః । యత్ప్రవర్గ్యః
స ఏతాని నామాన్యకురుత । య ఏవం వేద । విదురేనం నామ్నా ।
బ్రహ్మవాదినో వదన్తి । యన్మృన్మయ మాహుతిం నాశ్నుతేఽథ ।
కస్మాదేషోఽశ్నుత ఇతి । వాగేష ఇతి బ్రూయాత్ । వాచ్యేవ
వాచం దధాతి ॥ ౧౦౪ ॥ తస్మాదశ్నుతే । ప్రజాపతిర్వా ఏష ద్వాద-
శధా విహితః । యత్ప్రవర్గ్యః । యత్ప్రాగవకాశేభ్యః । తేన ప్రజా
అసృజత । అవకాశైర్దేవాసురానసృజత । యదూర్ధ్వమవకాశేభ్యః ।
తేనాన్నమసృజత । అన్నం ప్రజాపతిః । ప్రజాపతిర్వావైషః ॥ ౧౦౫ ॥

† వదన్తి తనువా సగ్ంసన్నో హూయమానో వాగ్ఘుతో
దధాత్యేషః ॥ ౧౧ ॥

* తేజ ఉద్యతః । వాయుర్హ్రియమాణః । ప్రజాపతిః హూయమా-
మానః । వాగ్ఘుతః । ఇతి వా పాఠః.

† వదన్తి తనువా సగ్ం సన్నో హూయమానో బ్రూయాదన్నం
ప్రజాపతిరేకం చ ॥ ఇతి వా పాఠః.

సవితా భూత్వా ప్రథమేఽహన్ప్రయుజ్యతే । తేన కామాగ్ం
ఏతి । యద్ద్వితీయేఽహన్ప్రయుజ్యతే । అగ్నిర్భూత్వా దేవానేతి ।
యత్తృతీయేఽహన్ప్రయుజ్యతే । వాయుర్భూత్వా ప్రాణానేతి ।
యచ్చతుర్థేఽహన్ప్రయుజ్యతే । ఆదిత్యో భూత్వా రశ్మీనేతి । యత్ప-
ఞ్చమేఽహన్ప్రయుజ్యతే । చన్ద్రమా భూత్వా నక్షత్రాణ్యేతి ॥ ౧౦౬ ॥
☞ యత్షష్ఠేఽహన్ప్రయుజ్యతే । ఋతుర్భూత్వా సంవథ్సరమేతి ।
యథ్సప్తమేఽహన్ప్రయుజ్యతే । ధాతా భూత్వా శక్వరీమేతి । యద-
ష్టమేఽహన్ప్రయుజ్యతే । బృహస్పతిర్భూత్వా గాయత్రీమేతి ।
యన్నవమేఽహన్ప్రయుజ్యతే । మిత్రో భూత్వా త్రివృత ఇమాన్లో-
కానేతి । యద్దశమేఽహన్ప్రయుజ్యతే । వరుణో భూత్వా విరాజమేతి ॥
౧౦౭ ॥ యదేకాదశేఽహన్ప్రయుజ్యతే । ఇన్ద్రో భూత్వా త్రిష్టుభ-
మేతి । యద్ద్వాదశేఽహన్ప్రయుజ్యతే । సోమో భూత్వా సత్యమేతి ।
యత్పురస్తాదుపసదాం ప్రయుజ్యతే । తస్మాదితః పరాఙమూన్లోకా-
గ్ంస్తపన్నేతి । యదుపరిష్టాదుపసదాం ప్రయుజ్యతే । తస్మాదము-
తోఽర్వాఙిమాన్లోకాగ్ం స్తపన్నేతి । య ఏవం వేద । అవతపతి ॥ ౧౦౮ ॥

నక్షత్రాణ్యేతి విరాజమేతి తపతి ॥ ౧౨ ॥

దేవా వై సత్రగ్ం సావిత్రం పరిశ్రితే బ్రహ్మన్ప్రచరిష్యా-
మోఽగ్నిష్ట్వా శిరో గ్రీవా దేవస్య రశనాం విశ్వా ఆశా ఘర్మః
యా తే ప్రజాపతిగ్ం శుక్రం ప్రజాపతిస్సంభ్రియమాణస్సవితా భూ-
త్వా ద్వాదశ ॥ ౧౨ ॥

దేవావైసత్రగ్ంస ఖదిరస్య పరిశితేఽభిపూర్వమక్షో రక్షాంసి ప్రైష్మాద్వైవాస్తే బ్రహ్మవై దేవానామశ్వినా ఘర్మం పాతు ప్రాణోవై వృషా హరిర్యో వై వసీయాగ్ం సం యథానామమష్టౌత్ర శతమ్ ॥ ౧౦౮ ॥ (శంన స్తన్నో మహాసీత్)

ఓం శాన్తిశ్శాన్తిశాన్తిః ॥ హరిః ఓమ్ ॥

ఇతి పెద్దబ్రాహ్మణమ్

సమాప్తమ్.

అథ సంజ్ఞానమ్.

శ్లో॥ సావిత్రో నాచికేతశ్చ చాతుర్హోత్ర స్తృతీయకః ।
తుర్యో వైశ్వసృజ స్తద్వ ద్వాహ్ని రారుణ కేతుకః ।
స్వాధ్యాయ బ్రాహ్మణం చేతి సర్వం కాఠక మీరితమ్ ॥

హరిః ఓమ్ ॥ (1) సంజ్ఞానం విజ్ఞానం ప్రజ్ఞానం జానదభిజానత్ । సంకల్పమానం ప్రకల్పమాన ముపకల్పమాన ముపక్లృప్తం క్లృప్తమ్ । శ్రేయో వసీయ ఆయత్సంభూతం భూతమ్ । (2) చిత్రః కేతుః ప్రభా నాభా న్త్సంభాన్ । జ్యోతిష్మాగ్ం స్తేజస్వా నాతపగ్గ్ం స్తపన్న భితపన్ । రోచనో రోచమాన శ్శోభన శ్శోభమానః కల్యాణః । (3) దర్శా దృష్టా దర్శతా విశ్వరూపా సుదర్శనా । ఆప్యాయమానా ప్యాయమానా ప్యాయా సూనృతేరా । ఆపూర్యమాణా పూర్యమాణా పూరయన్తీ పూర్ణా పౌర్ణమాసీ । (4) దాతా ప్రదాతా ఽఽనన్దో మోదః ప్రమోదః ॥ ౧ ॥

ఆవేశయ న్నివేశయన్త్సంవేశన స్సగ్ం శాంత శ్శాంతః । ఆభవ న్ప్రభవన్త్సంభవ న్త్సంభూతో భూతః । (5) ప్రస్తుతం విష్టుతగ్ం సగ్ంస్తుతం కల్యాణం విశ్వరూపం । శుక్రమమృతం తేజస్వి తేజస్సమిద్ధమ్ । అరుణం భానుమన్మరీచి మదభితప త్తపస్వత్ । (6) సవితా ప్రసవితా దీప్తో దీపయ న్దీప్యమానః । జ్వలంజ్వలితా తప

న్వితపర్క్ సంతపర్న్ । రోచనోరోచమాన శ్శుంభూశ్శుమ్భమానో వామః । (7) సుతాసున్వతీ ప్రసుతా సూయమానాభిషూయమాణా పీతీప్రపా సంపాతృప్తి స్తర్పయంతీ ॥ ౨ ॥

కాంతా కామ్యా కామజాతాయుష్మతీ కామదుఘా । (8) అభి శాస్తానుమంతా నందో మోదః ప్రమోదః ఆసాదయన్నిషాదయన్ సగ్ంసాదనస్సగ్ం సన్నస్సన్నః । ఆభూర్విభూః ప్రభూశ్శమ్భూర్భువః (9) పవిత్రం పవయిష్యన్ పూతో మేధ్యః । యశో యశస్వానాయురమృతః । జీవోజీవిష్యన్ స్వర్గో లోకః । (10) సహస్వాన్ సహీయానో జస్వాన్ సహమానః । జయన్నభిజయన్ సుద్రవిణో ద్రవిణోదాః । ఆర్ద్రపవిత్రో హరికేశో మోదః ప్రమోదః ॥ 3 ॥

(11) అరుణోరుణరజాః పుండరీకో విశ్వజిదభిజిత్ । ఆర్ద్రః పిన్వమానోన్నవాన్ రసవా నిరావాన్ । సర్వౌషధస్సమ్భరో మహస్వాన్ । (12) ఏజత్కా జోవత్కాః । క్షుల్లకాశ్శిపివిష్టకాః । సరిస్రరాస్సుశేరవః । అజిరాసోగమిష్ణవః । (13) ఇదానీం తదానీమేతర్హి క్షిప్రమజిరమ్ । ఆశుర్నిమేషః ఫణో ద్రవన్నతి ద్రవన్ । త్వరగ్గ్ం స్త్వరమాణ ఆశురాశీయాం జవః । (14) అగ్నిష్టోమ ఉక్థ్యోతి రాత్రో ద్విరాత్ర స్త్రిరాత్రశ్చతూరాత్రః । (15) అగ్నిక్రతు స్సూర్యక్రతుశ్చంద్రమా క్రతుః । (16) ప్రజాపతిస్సంవత్సరో మహాన్కః ॥ ౪ ॥

ప్రమోద స్తర్పయంతీ ప్రమోదాజవ స్త్రీణిచ ॥ ౧ ॥

౨. అనువాకః, స్వయమాతృణ్ణోపధానమ్.

(1) భూరగ్నించ పృథివీంచ మాంచ । త్రీగ్ంశ్చలోకాన్థ్ సంవథ్సరంచ । ప్రజాపతిస్త్వాసాదయతు । తయాదేవతయాంగిరస్వద్ధ్రువాసీద । (2) భువోవాయుంచాంతరిక్షంచమాంచ । త్రీగ్ంశ్చలోకాన్థ్ సంవథ్సరంచ । ప్రజాపతిస్త్వాసాదయతు । తయాదేవతయాంగిరస్వద్ధ్రువాసీద । స్వరాదిత్యఞ్చ దివఞ్చమాంచ । త్రీగ్ంశ్చలోకాన్థ్ సంవథ్సరంచ । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయాదేవతయాంగిరస్వద్ధ్రువాసీద । భూర్భువస్స్వశ్చంద్రమసంచదిశశ్చమాంచ। త్రీగ్ంశ్చలోకాన్థ్ సంవథ్సరంచ । ప్రజాపతిస్త్వాసాదయతు। తయాదేవతయాంగిరస్వద్ధ్రువాసీద ॥ ౧ ॥ ౫ ॥

సంవథ్సరంచ షట్చ ॥ ౨ ॥

3. అనువాకః, అధ్వర్యోరుపస్థానమ్.

త్వమేవత్వాం వేత్థయోఽసి సోఽసి । త్వమేవత్వామచైషీః । చితశ్చాసి సంచితశ్చాస్యగ్నే । ఏతావాగ్ంశ్చాసి భూయాగ్ంశ్చాస్యగ్నే । యత్తే అగ్నేన్యూనం యదుతేతి రిక్తమ్। ఆదిత్యాస్తదంగిరసశ్చిన్వంతు । విశ్వేతేదేవాశ్చితిమాపూరయంతు । చితశ్చాసి సంచితశ్చాస్యగ్నే । ఏతావాగ్ంశ్చాసి భూయాగ్ంశ్చాస్యగ్నే । మాతే అగ్నేచ యేనమాతిచ మేనాయురావృక్షి । సర్వేషాం జ్యోతిషాం జ్యోతిర్యదదావుదేతి। తపసో జాతమనిభృష్టమోజః। తత్తేజ్యోతిరిష్టకే। తేనమేతప । తేనమేజ్వల । తేనమేదీదిహి । యావద్దేవాః । యావద

సాత్రినూర్యః । యావద్దుతాప్తి బ్రహ్మ ॥ ౧ ॥ ౯॥
అవృక్షినవచ ॥ ౩ ॥

౪. అనువాకః, యజమానస్యోపస్థానమ్.

సంవత్సరోసి పరివత్సరోసి । ఇదావత్సరోసీ దువత్సరోసి । ఇద్వత్సరోసి వత్సరోసి । తస్య తే వసన్తశ్శిరః । గ్రీష్మో దక్షిణః పక్షః । వర్షాః పుచ్ఛమ్ । శరదుత్తరః పక్షః । హేమన్తో మధ్యమ్ । పూర్వపక్షాశ్చితయః । అపరపక్షాః పురీషమ్ ॥ ౧ ॥ ౭ ॥

అహోరాత్రాణీష్టకాః । ఋషభోసి స్వర్గో లోకః । యస్యాం దిశి సంహీయసే । తతో నో మహ ఆవహ । ఆయుర్ధాత్వా సర్వాదిశ ఆవాహి । సర్వాదిశోనువివాహి । సర్వాదిశోనుసంవాహి । చిత్యా చిత్తిమాపృణ । అచిత్త్యా చిత్తి మాపృణ । చిదసి సముద్రయోనిః ॥ ౨॥౮॥

ఇన్దుర్దక్షశ్శ్యేన ఋతావా । హిరణ్యపక్షశ్శకునోభురణ్యుః । మహాన్థ్సధస్థే ధ్రువ ఆసిషత్తః । నమస్తే అస్తు మా మా హిగ్ంసీః । పత్త్రెపెత్తి పీత్తి సమిత్యుదిత్తి । దివం మే యచ్ఛ । అన్తరిక్షం మే యచ్ఛ । పృథివీం మే యచ్ఛ । పృథివీం మే యచ్ఛ । అన్తరిక్షం మే యచ్ఛ । దివం మే యచ్ఛ । అహ్నః ప్రసారయ । రాత్ర్యా సమచ । రాత్ర్యాః ప్రసారయ । అహ్నా సమచ । కామం ప్రసారయ । కామగ్ం సమచ ॥ ౩ ॥ ౯ ॥

పురీషగ్ం సముద్రయోనిః పృథివీం మే యచ్ఛాన్తరిక్షం మే యచ్ఛ సప్తచ ॥ ౪ ॥

౫. అనువాకః, హోతురనుశంసనమ్.

భూర్భువస్సువః । ఓజోబలమ్ । బ్రహ్మక్షత్రమ్ । యశోమహత్ । సత్యం తపోనామ । రూపమమృతమ్ । చక్షుశ్శ్రోత్రమ్ । మన ఆయుః । విశ్వం యశోమహః । సమం తపోహరోభాః । జాతవేదా యదివా పావకోఽసి । వైశ్వానరో యదివా వైద్యుతోఽసి । శంప్రజాభ్యో యజమానాయ లోకమ్ । ఊర్జం పుష్టిం దదదభ్యావవృత్స్వ ॥ ౧ ॥ ౧౦ ॥

భాశ్చత్వారి చ ॥ ౫ ॥

౬. అనువాకః, ముఖవిమార్జనమ్.

రాష్ట్రి విరాష్ట్రి । సమ్రాష్ట్రి స్వరాష్ట్రి । అర్చిశ్శోచిః । తపోహరోభాః । అగ్నిరింద్రో బృహస్పతిః । విశ్వేదేవా భువనస్యగోపాః । తేమాసర్వే యశసా సగం సృజంతు ॥ ౧ ॥ ౧౧ ॥

రాష్ట్రింద్రో సప్త ॥ ౬ ॥

౭. అనువాకః, హోమమన్త్రాః.

అసవేస్వాహా వసవేస్వాహా । విభువేస్వాహా వివస్వతేస్వాహా । అభిభువేస్వాహాధిపతయేస్వాహా । దివాంపతయేస్వాహా । గం హస్పత్యాయస్వాహా । చాక్షుష్మత్యాయ స్వాహా జ్యోతిష్మత్యాయ స్వాహా । రాజ్ఞేస్వాహా విరాజ్ఞేస్వాహా । సమ్రాజ్ఞేస్వాహా స్వరాజ్ఞేస్వాహా । సోమాయస్వాహా సూర్యాయస్వాహా । చంద్రమసే స్వాహా జ్యోతిషేస్వాహా । సగంసర్పాయస్వాహా కల్యాణా

యస్వాహా । అర్జునాయస్వాహా ॥ ౧ ॥ ౧౨

కల్యాణాయ స్వాహాలోకంచ ॥ ౭

౮. అనువాకః, మృత్యుగ్రహః.

(1) విపశ్చితే పవమానాయగాయత । మహీనధారాత్యంధో అర్షతి । అహిర్నజూర్ణామతిసర్పతి త్వచమ్ । అత్యోనక్రీడన్నసర ద్వృషాహరిః । ఉపయామగృహీతోఽసి మృత్యవేత్వాజుష్టం గృహ్ణామి । ఏషతేయోని ర్మృత్యవేత్వా । (2) అపమృత్యు మపక్షుధమ్ । అపేతశ్శ పథంజహి । అధానో అగ్న ఆవహ । రాయస్పోషగ్ం సహస్రి ణమ్ ॥ ౧ ॥ ౧౩ ॥

యే తేసహస్రమయుతం పాశాః । మృత్యోమర్త్యాయ హన్తవే । తాన్ యజ్ఞస్యమాయయా । సర్వానవయజామహే । భక్షోఽ స్యమృతభక్షః । తస్యతే మృత్యుపీతస్యామృతవతః । స్వగాకృతస్య మధుమతః । ఉపహూతస్యోప హూతోభక్షయామి । (3) మన్ద్రాభి భూతిః కేతుర్యజ్ఞా నాంవాక్ । అసావేహి ॥ ౨ ॥ ౧౪ ॥

అన్ధో జాగృవిఃప్రాణ । అసావేహి । బధిరఆక్రందయితర పాన । అసావేహి । అహస్తోస్త్వా చక్షుః । అసావేహి । అపా దాస్తో మనః । అసావేహి । కవ్యైవిప్రచిత్తేశ్రోత్ర । అసావేహి ॥ ౩ ॥ ౧౫ ॥

సుహస్తస్సువాసాః । శూషానామాస్యమృతోమర్త్యేషు । తం త్వాహం తథావేద । అసావేహి । అగ్నిర్మేవాచిశ్రితః । వాగ్ఘృ

దయే । హృదయంమయి । అహమమృతే । అమృతం బ్రహ్మణి ।
వాయుర్మే ప్రాణేశ్రితః ॥ ౪ ॥ ౧౬ ॥

ప్రాణోహృదయే । హృదయంమయి । అహమమృతే । అమృతం బ్రహ్మణి । సూర్యోమే చక్షుషిశ్రితః । చక్షుర్హృదయే । హృదయంమయి । అహమమృతే । అమృతం బ్రహ్మణి । చంద్రమామే మనసిశ్రితః ॥ ౫ ॥ ౧౭ ॥

మనోహృదయే । హృదయం మయి । అహమమృతే । అమృతం బ్రహ్మణి । దిశోమే శ్రోత్రేశ్రితాః । శ్రోత్రగ్ం హృదయే । హృదయంమయి । అహమమృతే । అమృతం బ్రహ్మణి । ఆపోమే రేతసిశ్రితాః ॥ ౬ ॥ ౧౮ ॥

రేతోహృదయే । హృదయంమయి । అహమమృతే । అమృతం బ్రహ్మణి । పృథివీమే శరీరేశ్రితా । శరీరగ్ం హృదయే । హృదయంమయి । అహమమృతే । అమృతం బ్రహ్మణి । ఓషధివనస్పతయోమే లోమసుశ్రితాః ॥ ౭ ॥ ౧౯ ॥

లోమాని హృదయే । హృదయం మయి । అహమమృతే । అమృతం బ్రహ్మణి । ఇంద్రోమే బలేశ్రితః । బలగ్ం హృదయే । హృదయం మయి । అహమమృతే । అమృతం బ్రహ్మణి । పర్జన్యోమే మూర్ధ్నిశ్రితః ॥ ౮ ॥ ౨౦ ॥

మూర్ధాహృదయే । హృదయంమయి । అహమమృతే । అమృతంబ్రహ్మణి । ఈశానోమే మన్యౌశ్రితః । మన్యుర్హృదయే ।

హృదయంమయి । అహమమృతే । అమృతంబ్రహ్మణి । ఆత్మా మ ఆత్మ నిశ్రితః ॥ ౯ ॥ ౨౦ ॥

ఆత్మాహృదయే । హృదయంమయి । అహమమృతే । అమృతంబ్రహ్మణి । పునర్మ ఆత్మాపునరాయురాగాత్ । పునః ప్రాణః పునరాకూతమాగాత్ । వైశ్వానరోరశ్మిభిర్వావృధానః । అంతస్తిష్ఠత్వమృతస్య గోపాః ॥ ౧౦ ॥ ౨౧ ॥

సహస్రణమిష్టోశ్రోత్రా ప్రావేహోమాన్జేశ్రితో మనసిశ్రితో శ్రిత స్రితా లోమసుశ్రితాహుర్తూద్ధ్న శ్రిత ఆత్మని శ్రితో ష్టాచ ॥ ౮ ॥

అగ్నిర్వాయుస్సూర్యశ్చన్ద్రమా దిశ ఆపః పృథివ్యోషధివనస్పతయ ఇన్ద్రః పర్జన్య ఈశాన ఆత్మాపునర్మైత్ర యోదశ ॥

౯. అనువాకః, ధ్యానరూపా సావిత్రాగ్నివిద్యా.

(1) ప్రజాపతిర్దేవానసృజత । తేపాప్మనా సందితా అజాయంత । తాన్వ్యద్యత్ । యద్వ్యద్యత్ । తస్మాద్విద్యుత్ । తమవృశ్చత్ యదవృశ్చత్ తస్మాద్వృష్టిః । తస్మాద్యత్రైతే దైవతే అభిప్రాప్నుతః । విచ హైవాస్య తత్ర పాప్మానం ద్యతః ॥ ౧ ॥ ౨౩ ॥

వృశ్చతశ్చ । (2) ఏషవావామావ్రాగం సాగ్ని హైవాత్ర ప్రవ పన్నా । అథో ఆహుః । సర్వేషు యజ్ఞక్రతుష్వితి । (3) హైవాస్య న్నప ఉపస్పృశేత్ । విద్యుదసి విద్యమే పాప్మానమితి । అథ హ్యుపస్పృశేత్ । వృష్టిరసి వృశ్చమే పాప్మానమితి । యక్ష్యమాణోవై ష్ట్వా వా । విచ హైవాస్య తద్దేవతే పాప్మానం ద్యతః ॥ ౨ ॥ ౨౪ ॥

న్వృశ్చతశ్చ । (4) అత్యగ్ం హైనాహారుణిః । బ్రహ్మచారిణేప్ర శ్నాన్ప్రోవిచ్య ప్రజిఘాయ । పరేహి । ప్లక్షందైయ్యాం పతింపృచ్ఛ । వేత్థసావిత్రా 3 న్న వేత్థా 3 ఇతి । తమాగత్యపప్రచ్ఛ । ఆచార్యో మాప్రాహైషీత్ । వేత్థసావిత్రా 3 న్న వేత్థా 3 ఇతి । సహోవాచ వేదేతి ॥ 3 ॥ ౨౫ ॥

(5) సకిస్మిన్ప్రతిష్ఠితఇతి । పరోరజసీతి । కస్తద్యత్పరోరజా ఇతి । ఏషవావసపరోరజాఇతి హోవాచ । యఏషతపతి । ఏషోర్వాగ్రజా ఇతి । సకస్మిన్నోతఇతి । సత్యఇతి । కింతథ్సత్యమితి । తపఇతి ॥ ౪ ॥ ౨౬ ॥

కస్మిన్నుతప ఇతి । బలఇతి । కింతద్బలమితి । ప్రాణఇతి । మాస్మ ప్రాణమతి । పృచ్ఛఇతి మాచార్యోబ్రవీదితి హోవాచబ్రహ్మచారీ । (6) సహోవాచప్లక్షోదైయ్యాం పతిః । యద్వై బ్రహ్మచారిన్ప్రాణ మత్యప్రక్ష్యః । మూర్ధాతేవ్యపతిష్యత్ । అహముతో ఆచార్యాచ్ఛ్రే యాన్భవిష్యామి । యోమాసావిత్రే సమవాదిష్టేతి ॥ ౫ ॥ ౨౬ ॥

తస్మాథ్సావిత్రేణ సంవదేత । (7) సయోహవైసావిత్రం విదుషా సావిత్రేణ సంవదతే । సహాస్మిన్ఛ్రియం దధాతి । అనుహవా అస్మా అసౌ తపన్ఛ్రియం మన్యతే । అన్వస్మైశ్రీస్తపో మన్యతే । అన్వస్మైతపోబలం మన్యతే । అన్వస్మైబలం ప్రాణంమన్యతే । (8) సయదాహ । సంజ్ఞానం విజ్ఞానం దర్శాద్దృష్టేతి । ఏషఏవతత్ ॥ ౬ ॥ ౨౮ ॥

(9) అథయదాహ । ప్రస్తుతం విష్టుతగ్ం స్తుతాసుత్యేతీతి । ఏష

ఏవతత్ । (10) ఏష హ్యేవ తాన్యహాని । ఏష రాత్రయః । (11) అథ యదాహ । చిత్రః కేతుర్ధాతా ప్రదాతా సవితా ప్రసవితాభిశాస్తాను మన్తేతి । ఏష ఏవతత్ । ఏష హ్యేవ తే హ్నో ముహూర్తాః । ఏష రాత్రేః ॥ ౭ ॥ ౨౯ ॥

(12) అథయదాహ । పవిత్రం పవయిష్యన్త్సహస్వాన్త్సహీయానరుణోరుణరజా ఇతి । ఏష ఏవతత్ । ఏష హ్యేవ తేర్ధమాసాః । ఏష మాసాః । (13) అథయదాహ । అగ్నిష్టోమ ఉక్థ్యోగ్నిరృతుః ప్రజాపతిస్సంవథ్సర ఇతి । ఏష ఏవతత్ । ఏష హ్యేవ తే యజ్ఞక్రతవః । ఏష ఋతవః ॥ ౮ ॥ ౩౦ ॥

ఏష సంవథ్సరః । (14) అథయదాహ । ఇదానీం తదానీమితి । ఏష ఏవతత్ । ఏష హ్యేవ తే ముహూర్తానాం ముహూర్తాః (15) జనకో హ వై వైదేహః । అహోరాత్రైస్సమాజగామ । తగ్ంహోచుః । యో వా అస్మాన్వేద । విజహత్పాప్మానమేతి ॥ ౯ ॥ ౩౧ ॥

సర్వమాయురేతి । అభిస్వర్గం లోకంజయతి । నాస్యాముష్మిన్ లోకేన్నం క్షీయత ఇతి । (16) విజహద్ధవై పాప్మానమేతి । సర్వమాయురేతి । అభిస్వర్గం లోకంజయతి । నాస్యాముష్మిన్ లోకేన్నం క్షీయతే । య ఏవం వేద । (17) అహీనా హాశ్వథ్యః । సావిత్రం విదాంచకార ॥ ౧౦ ॥ ౩౨ ॥

సహ హగ్ంసో హిరణ్మయో భూత్వా । స్వర్గం లోకమియాయ । ఆదిత్యస్య సాయుజ్యమ్ । (18) హగ్ంసో హ వై హిరణ్మయో భూత్వా । స్వర్గం లోకమేతి । ఆదిత్యస్య సాయుజ్యమ్ । య ఏవం వేద । (19) దేవ

భాగోహ్ రౌక్షకషః । సావిత్రంవిదాంచకార । తగ్ంహావాగదృశ్య
మానాభ్యువాచ ॥ ౧౧ ॥ ౩౩ ॥

సర్వంబత గౌతమో వేద । యస్సావిత్రం వేదేతి । సహోవాచ।
కైషావాగసీతి । అయమహగ్ం సావిత్రః । దేవానాముత్తమోలోకః ।
గుహ్యంమహైవాబిభ్రదితి । ఏతావతిహ గౌతమః । యజ్ఞోపవీతం కృ
త్వాధోనిపపాత । నమోనమ ఇతి ॥ ౧౨ ॥ ౩౪ ॥

సహోవాచ । మాభైషీర్గౌతమ । జితో వై తేలోక ఇతి ।
(20) తస్మాద్యేకేచ సావిత్రంవిదుః । సర్వే తేజితలోకాః । సయోహవై
సావిత్రస్యాష్టాక్షరం పదగ్ంశ్రియాభిషిక్తంవేద । శ్రియాహైవాభిషి
చ్యతే । ఘృణిరితిద్వే అక్షరే । సూర్య ఇతిత్రీణి । ఆదిత్య ఇతిత్రీణి
॥ ౧౩ ॥ ౩౫ ॥

ఏతద్వై సావిత్రస్యాష్టాక్షరం పదగ్ంశ్రియాభిషిక్తమ్ । యఏ
వంవేద । శ్రియాహైవాభిషిచ్యతే । (21) తదేతదృచాభ్యుక్తమ్ । ఋ
చో అక్షరేపరమేవ్యోమన్ । యస్మిన్ దేవా అధివిశ్వే నిషేదుః। యస్త
న్న వేద కిమృచాకరిష్యతి । యఇత్తద్విదుస్త ఇమేసమాసత ఇతి ।
(22) నహవా ఏతస్యర్చాన యజుషాన సామ్నార్థోఽస్తి । యస్సా
విత్రం వేద ॥ ౧౪ ॥ ౩

(23) తదైతత్పురి యద్దేవ చక్రమ్ । ఆర్ద్రంపిన్వమానగ్ం స్వర్గే
లోక ఏతి । పీజసాద్విశ్వా భూతాని సంపశ్యత్ । (24) ఆర్ద్రోహవై
పిన్వమానస్స్వర్గేలోక ఏతి । విజసాద్విశ్వాభూతాని సంపశ్యన్ ।

యఏవంవేద । శూషోహవై వార్ష్ణేయః । ఆదిత్యేన సమాజగామ । తగ్ంహోవాచ । ఏహి సావిత్రం విద్ధి । అయంవై స్వర్గ్యో౽గ్నిః పారయిష్ణురమృతాత్సంభూత ఇతి । ఏష వా వససావిత్రః । యఏషతపతి । ఏహీమాం విద్ధి । ఇతిహైవైనం తదువాచ ॥ ౧౫ ॥ ౩౭ ॥

దృష్ట్వాదృష్ట్వా వేదేతీతప ఇతి సమవాదిష్టేతి త్రిరాత్రేణ బుతవసతి చకారోవాచ సముఇత్యాదిత్య ఇతి త్రీణి సావిత్రం వేదవిద్ధిపంచచ ॥ ౯ ॥

ప్రజాపతిర్దేవాః థ్ సంజ్ఞానం ప్రస్తుతంతాన్యహాన్యేష రాత్రయశ్చిత్రః కేతు స్తేహ్నాం ముహూర్తారాత్రేః పవిత్రం తేర్ధమాసా అగ్నిష్టోమో యజ్ఞక్రతవఇదానీం ముహూర్తానాం జనకో హీనా దేవభాగః కైషావాజ్యాశ్శూషోహవై షోడశ ॥ ౯ ॥

౧౦. అనువాకః, సావిత్రావయవ విశేషవేదనాని.

(1) ఇయంవావసరఘా । తస్యా అగ్నిరేవసారఘంమధు । యా ఏతాః పూర్వపక్షా పరపక్షయో రాత్రయః । తా మధుకృతః । యాన్యహాని । తేమధువృషాః । సయోహవా ఏతామధుకృతశ్చ మధువృషాగ్ంశ్చ వేద । కుర్వంతిహాస్యైతా అగ్నౌ మధు । నాస్యేష్టాపూర్తం ధయంతి। (2) అథయోనవేద ॥ ౧ ॥ ౩౮ ॥

నహాస్యైతా అగ్నౌ మధుకుర్వంతి । ధయంత్యస్యేష్టాపూర్తమ్ । (3) యోహవా అహోరాత్రాణాం నామధేయానివేద । నాహోరాత్రేష్వార్తిమార్ఛతి । సంజ్ఞానం విజ్ఞానం దర్శాదృష్టేతి । ఏతావనువాకౌ పూర్వపక్షస్యాహోరాత్రాణాం నామధేయాని। ప్రస్తుతం విష్టు

తగ్ం సుతాసున్వతీతి। ఏతావనువాకా వపరపక్ష స్యాహోరాత్రాణాం నామధేయాని। నాపహోరాత్రేష్వార్తిమార్ఛతి। య ఏవం వేద॥ ౨॥ ౩౯॥

(4) యో హ వై ముహూర్తానాం నామధేయాని వేద । నముహూర్తేష్వార్తిమార్ఛతి । చిత్రః కేతుర్దాతా ప్రదాతా సవితా ప్రసవితాభిశాస్తానుమన్తేతి । ఏతేనువాకా ముహూర్తానాం నామధేయాని । నముహూర్తేష్వార్తిమార్ఛతి । య ఏవం వేద । (5) యో హ వా అర్ధమాసానాఞ్చ మాసానాంచ నామధేయాని వేద। నార్ధమాసేషు నమాసేష్వార్తిమార్ఛతి । పవిత్రం పవయిష్యన్ సహస్వాన్ సహీయానరుణోరుణరజా ఇతి । ఏతేనువాకా అర్ధమాసానాఞ్చ మాసానాంచ నామధేయాని ॥ ౩ ॥ ౪౦ ॥

నార్ధమాసేషు నమాసేష్వార్తిమార్ఛతి । య ఏవం వేద । (6) యో హ వై యజ్ఞక్రతూనాంచ ఋతూనాంచ సంవథ్సరస్యచ నామధేయాని వేద। నయజ్ఞక్రతుషు నర్తుషు న సంవథ్సర ఆర్తిమార్ఛతి। అగ్నిష్టోమ ఉక్థ్యోగ్నిర్ ఋతుః ప్రజాపతి సంవథ్సర ఇతి । ఏతేనువాకా యజ్ఞక్రతూనాంచ ఋతూనాంచ సంవథ్సరస్యచ నామధేయాని । నయజ్ఞక్రతుషు నర్తుషు నసంవథ్సర ఆర్తిమార్ఛతి । య ఏవం వేద । (7) యో హ వై ముహూర్తానాం ముహూర్తాన్ వేద । నముహూర్తానాం ముహూర్తేష్వార్తిమార్ఛతి ॥ ౪ ॥ ౪౧ ॥

ఇదానీం తదానీమితి। ఏతే వై ముహూర్తానాం ముహూర్తాః । నముహూర్తానాం ముహూర్తేష్వార్తిమార్ఛతి । య ఏవం వేద । (8)

అథో॑ యథా॒ క్షేత్ర॒జ్ఞో భూ॒త్వానుప్ర॒విశ్యాన్నమ॒త్తి । ఏవమేవైతాఙ్క్షేత్ర॒జ్ఞో భూ॒త్వాను ప్ర॒విశ్యాన్నమ॒త్తి । సఏతేషామే॒వస॒లో॑కతా॒గ్ం సాయుజ్యమశ్నుతే । అపపున మృ॒త్యుంజయతి । యఏవంవేద ॥౯॥౪౨॥

న వేద్యై॒వం వేదానువాకా అర్ధమాసానాఞ్చ మాసానాఞ్చ నామధేయాని ముహూర్తా॒ష్టాత్రిగ్ం మార్తతి నవచ ॥ ౧౦ ॥

ఇయముహూర్తా॒ర్రాత్రాణాగ్ం సంజ్ఞానం పూర్వపక్షస్య ప్రస్తుతమపరపక్షస్య ముహూర్తానాం చిత్రః క్రతు రర్ధమాసానాం పవిత్రం యజ్ఞక్రతూనామగ్నిష్టోమో యజ్ఞక్రతూనామిదానీం ముహూర్తానాం ముహూర్తా వేదేదానీ మథో ద్వాదశ ॥

౧౧. అనువాకః, అన్వయవ్యతిరేకాభ్యాం విద్యాప్రశస్యతే.

(1) కశ్చిద్ధవా అస్మాల్లో॒కాత్ప్రే॒త్య । ఆ॒త్మానం వేద । అ॒యమ॒హమస్మీతి । కశ్చిత్స్వం లో॒కం నప్రతి॒ ప్రజానాతి । (2) అగ్నిముగ్ధో హైవ ధూమతాన్తః । స్వంలో॑కం । నప్రతి ప్రజానాతి । అథయోహైవైతమ॒గ్నిగ్ం సావి॒త్రం వేద । సప్రవాస్మాల్లో॑కాత్ప్రేత్య । ఆ॒త్మానం వేద । అ॒యమ॒హమస్మీతి ॥ ౧ ॥ ౪౩ ॥

సస్వంలో॑కం ప్రతిప్రజానాతి । (3) ఏషఉ వేవైనం తథా సావిత్రః స్వర్గం లో॑కమభివహతి । (4) అ॒హోరాత్రైర్వా ఇదగ్ం సయుగ్భిః క్రియతే । ఇతి॒రాత్రాయా దీక్షిపత । ఇతిరాత్రాయప్రతము పాగురితి । తానిహాసేవం విదుషః । అముష్మిఌ్ లో॒కే శేవధిం ధయంతి । ధీతగ్ం హై

వసశ్శేవధిమనుపర్యేతి । (5) అథయోహైవైతమగ్నిగ్ం సావిత్రం
వేద ॥ ౧ ॥ ౪౪ ॥

తస్యహైవాహోరాత్రాణి । అముష్మిఁల్లోకే శేవధిం నధ
యంతి । అథితగ్ం హైవవసశ్శేవధిమను పర్యేతి । (6) భరద్వాజోహ
త్రిభిరాయుర్భి ర్బ్రహ్మచర్యమువాస । తగ్ం హజీర్ణిగ్గ్ం స్థవిరగ్ం
శయానమ్ । ఇంద్రఉపవ్రజ్యోవాచ । భరద్వాజ । యత్తే చతుర్థ మా
యుర్దద్యామ్ । కిమేనేన కుర్యా ఇతి । బ్రహ్మచర్యమేవైనేన చరేయ
మితిహోవాచ ॥ ౩ ॥ ౪౫ ॥

తగ్ం హత్రీన్గిరిరూపా నవిజ్ఞాతానివ దర్శయాంచకార ।
తేషాగ్ం హైకైకస్మాన్ముష్టినాదదే । సహోవాచ । భరద్వాజేత్యా
మంత్ర్య । వేదావాఏతే । అనంతావై వేదాః । ఏతద్వా ఏతైస్త్రిభి
రాయుర్భిరన్వవోచథాః । అథత ఇతరదననూక్తమేవ । ఏహీమంవిద్ధి ।
అయంవై సర్వవిద్యేతి ॥ ౪ ॥ ౪౬ ॥

తస్మైహైతమగ్నిగ్ం । సావిత్రమువాచ । తగ్ం సవిదిత్వా ।
అమృతోభూత్వా । స్వర్గం లోకమియాయ । ఆదిత్యస్య సాయుజ్యమ్।
(7) అమృతోహైవభూత్వా । స్వర్గం లోకమేతి । ఆదిత్యస్య సాయు
జ్యమ్ । యఏవంవేద । (8) ఏషాఏవ త్రయీ విద్యా ॥ ౫॥ ౪౭ ॥

యావంతగ్ం హవైత్రయ్యావిద్యయాలోకం జయతి । తావంతం
లోకం జయతి । యఏవంవేద । (9) అగ్నేర్వాఏతాని నామధేయాని।
అగ్నేరేవసాయుజ్యగ్ం సలోకతామాప్నోతి । యఏవం వేద । వాయో

ర్వా ఏతాని నామధేయాని । వాయోరేవ సాయుజ్యగ్ం సలోకతా మాప్నోతి । య ఏవం వేద । ఇంద్రస్యవా ఏతాని నామధేయాని॥౬॥౪౮॥

ఇంద్రస్యైవ సాయుజ్యగ్ం సలోకతామాప్నోతి । య ఏవం వేద । బృహస్పతేర్వా ఏతానినామధేయాని । బృహస్పతేరేవ సాయుజ్యగ్ం సలోకతామాప్నోతి । య ఏవం వేద । ప్రజాపతేర్వాఏతాని నామధేయాని । ప్రజాపతేరేవ సాయుజ్యగ్ం సలోకతామాప్నోతి । య ఏవం వేద । బ్రహ్మణో వా ఏతాని నామధేయాని । బ్రహ్మణ ఏవసా యుజ్యగ్ం సలోకతా మాప్నోతి । య ఏవం వేద । (10) స వా ఏషోఽగ్ని రపక్షపుచ్ఛో వాయురేవ । తస్యాగ్ని ర్ముఖమ్ । అసావాదిత్యశ్శిరః । స యదేతే దేవతే అంతరేణ । తత్సర్వగ్ం సీవ్యతి । తస్మాద్వా విత్రః ॥ ౭ ॥ ౪౯ ॥

అయ ముహమస్మీతి వేదహోవాచ సర్వవిద్యేతి విద్యేం ద్రస్యవా ఏతాని నామధేయాని బ్రహ్మణ ఏవ సాయుజ్యగ్ం సలోకతా మాప్నోతి స ప్త చ ॥ ౧౦ ॥

అగ్నేర్వాయోరింద్రస్య బృహస్పతేః । ప్రజాపతేర్బ్రహ్మణస్స వె స ప

సంజ్ఞానం భూ స్త్వమేవ సంవత్సరోఽసి భూరాజ్య స వేవిపశ్చితే ప్రజాపతి ర్దేవానియం వావసరక్షూ కశ్చిద్ధకాదశ ॥

సంజ్ఞానగ్ం రాజ్ఞీ మూర్ధా హ్లాదయ ఏష స్సంవత్సరో నార్ధ మాసేషు నవచత్వారిగ్ంశత్ ॥

ఇతి సంజ్ఞానమ్ సమాప్తమ్.

అథ లోకోసి.

ఇష్టకోపధానమన్త్రాః.

హరిః ఓమ్ ॥ (1) లోకోసి స్వర్గోఽసి । అనన్తోఽస్యపారోసి । అక్షితోఽస్యక్షయ్యోసి । తపసః ప్రతిష్ఠా । త్వయీదమన్తః । విశ్వం యక్షం విశ్వంభూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్య భర్తా విశ్వస్య జనయితా । తంత్వోపదధే కామదుఘమక్షితమ్ । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయాదేవతయాంగిరస్వ ధ్రువాసీద ॥ ౧ ॥

(2) తపోసి లోకేశ్రితమ్ । తేజసః ప్రతిష్ఠా । త్వయీదమన్తః । విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్య భర్తృ విశ్వస్య జనయితృ । తంత్వోపదధే కామదుఘమక్షితమ్ । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయాదేవ తయాంగిరస్వ ధ్రువాసీద ॥ ౨ ॥

(3) తేజోసి తపసిశ్రితమ్ । సముద్రస్య ప్రతిష్ఠా । త్వయీదమన్తః । విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్య భర్తృ విశ్వస్య జనయితృ । తంత్వోపదధే కామదుఘమక్షితమ్ । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయాదేవ తయాంగిరస్వ ధ్రువాసీద ॥ 3 ॥

(4) సముద్రోసి తేజసిశ్రితః । అపాంప్రతిష్ఠా । త్వయీదమన్తః । విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వ

స్య భర్తా విశ్వస్య జనయితా । తంత్వోపదధే కామదుఘమక్షితమ్ ।
ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా దేవ తయాంగిరస్వ ధ్రువాసీద ॥౪॥

(5) ఆపస్థ సముద్రే శ్రితాః । పృథివ్యాః ప్రతిష్ఠాయుష్మాసు । ఇదమంతః । విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్య భర్త్రీర్విశ్వస్య జనయిత్ర్యః । తా వ ఉపదధే కామదుఘా అక్షితాః । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా దేవ తయాంగిరస్వ ధ్రువాసీద ॥ ౫ ॥

(6) పృథివ్యస్యప్సు శ్రితా । అగ్నేః ప్రతిష్ఠా । త్వయీదమంతః। విశ్వం యక్షం విశ్వంభూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్య భర్త్రీ విశ్వస్య జనయిత్రీ । తాంత్వోపదధే కామదుఘా మక్షితామ్ । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా దేవ తయాంగిరస్వ ధ్రువాసీద ॥ ౬ ॥

(7) అగ్నిరసి పృథివ్యాగ్ం శ్రితః । అంతరిక్షస్య ప్రతిష్ఠా । త్వయీదమంతః । విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్య భర్తా విశ్వస్య జనయితా । తంత్వోపదధే కామదుఘ మక్షితమ్ । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా దేవ తయాంగిరస్వ ధ్రువాసీద ॥ ౭ ॥

(8) అంతరిక్షమస్యగ్నౌ శ్రితమ్ । వాయోః ప్రతిష్ఠా । త్వయీదమంతః । విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్య భర్తృ విశ్వస్య జనయితృ । తత్త్వోపదధే కామదుఘ మక్షితమ్।

ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా దేవతయాంగిరస్వ ద్ధ్రువాః సీద ॥ ౮ ॥

(9) వాయురస్యంతరిక్షే శ్రితః । దివః ప్రతిష్ఠా । త్వయీదమంతః । విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్య భర్తా విశ్వస్య జనయితా । తంత్వోపదధే కామదుఘ మక్షితమ్ । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా దేవతయాంగిరస్వ ద్ధ్రువాసీద ॥ ౯ ॥

(10) ద్యౌరసి వాయౌ శ్రితా । ఆదిత్యస్య ప్రతిష్ఠా । త్వయీదమంతః । విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్య భర్త్రీ విశ్వస్య జనయిత్రీ । తాంత్వోపదధే కామదుఘా మక్షితామ్ । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా దేవతయాంగిరస్వ ద్ధ్రువాసీద ॥ ౧౦ ॥

(11) ఆదిత్యోఽసి దివి శ్రితః । చంద్రమసః ప్రతిష్ఠా । త్వయీదమంతః । విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్య భర్తా విశ్వస్య జనయితా । తంత్వోపదధే కామదుఘమక్షితమ్ । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా దేవతయాంగిరస్వ ద్ధ్రువాసీద ॥ ౧౧ ॥

(12) చంద్రమా అస్యాదిత్యే శ్రితః । నక్షత్రాణాం ప్రతిష్ఠా । త్వయీదమంతః । విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్య భర్తా విశ్వస్య జనయితా । తంత్వోపదధే కామదుఘ

మక్షితమ్ । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా దేవ తయాంగిరస్వ ద్ధ్రువాసీద ॥ ౧౨ ॥

(13) నక్షత్రాణిస్థ చంద్రమసి శ్రితాని । సంవత్సరస్య ప్రతిష్ఠా యుష్మాసు । ఇదమంతః । విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్యభర్తృణి విశ్వస్య జనయిత్ర్యాణి । తానివ ఉపదధే కామదుఘాన్యక్షితాని । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా దేవ తయాంగిరస్వ ద్ధ్రువాసీద ॥ ౧౩ ॥

(14) సంవత్సరోసి నక్షత్రేషు శ్రితః । ఋతూనాం ప్రతిష్ఠా । త్వయీదమంతః । విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్య భర్తా విశ్వస్య జనయితా । తంత్వోపదధే కామదుఘమక్షితమ్ । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా దేవ తయాంగిరస్వ ద్ధ్రువాసీద ॥ ౧౪ ॥

(15) ఋతవస్థ సంవత్సరే శ్రితాః । మాసానాం ప్రతిష్ఠాయు ష్మాసు । ఇదమంతః । విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్య భర్తారో విశ్వస్యజనయితారః । తాన్ వఉపదధే కామదుఘా నక్షితాన్ । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా దేవ తయాంగిరస్వ ద్ధ్రువాసీద ॥ ౧౫

(16) మాసాస్థర్తుషుశ్రితాః । అర్ధమాసానాం ప్రతిష్ఠా యుష్మాసు । ఇదమంతః । విశ్వం యక్షం విశ్వంభూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్య భర్తారో విశ్వస్య జనయితారః । తాన్ వ ఉపదధే

కామదుఘా నక్షితాః । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా దేవ
తయాంగిరస్వ ధ్రువాసీద ॥ ౧౬ ॥

(17) అర్ధమాసాస్థమాసుశ్రితాః । అహోరాత్రయోః ప్రతిష్ఠా
యుష్మాసు । ఇదమంతః । విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం
సుభూతమ్ । విశ్వస్య భర్తారో విశ్వస్య జనయితారః । తాన్ వ ఉప
దధే కామదుఘానక్షితాః । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా దేవ
తయాంగిరస్వ ధ్రువాసీద ॥ ౧౭ ॥

(18) అహోరాత్రేస్థోర్ధమాసేషు శ్రితే । భూతస్య ప్రతిష్ఠే
భవ్యస్య ప్రతిష్ఠే । యువయోరిదమంతః । విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం
విశ్వగ్ం సుభూతం । విశ్వస్య భర్త్ర్యౌ విశ్వస్య జనయిత్ర్యౌ । తేవా
ముపదధే కామదుఘే అక్షితే । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా
దేవతయాంగిరస్వ ధ్రువాసీద ॥ ౧౮ ॥

(19) పౌర్ణమాస్యష్టకామావాస్యా । అన్నాదాస్థాన్నదుఘో
యుష్మాసు । ఇదమంతః । విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం
సుభూతమ్ । విశ్వస్య భర్త్ర్యో విశ్వస్య జనయిత్ర్యః । తా వ ఉపదధే
కామదుఘా అక్షితాః । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా దేవత
యాంగిరస్వ ధ్రువాసీద ॥ ౧౯ ॥

(20) రాడసి బృహతీ శ్రీరసీంద్రపత్నీ ధర్మపత్నీ । విశ్వం
భూతమనుప్రభూతా । త్వయీదమంతః । విశ్వం యక్షం విశ్వం
భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్య భర్త్రీ విశ్వస్య జనయిత్రీ ।

తాంత్వోపదధే కామదుఘామక్షితామ్ । ప్రజాపతిస్త్వాసాదయతు । తయాదేవతయాంగిరస్వ ధ్రువాసీద॥ ౨౦ ॥

(21) ఓజోస్సి సహోసి । బలమసి భ్రాజోసి । దేవానాం ధామామృతమ్ । అమర్త్యస్తపోజాః । త్వయీదమంతః । విశ్వంయక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్య భర్తా విశ్వస్య జనయితా । తంత్వోపదధే కామదుఘమక్షితమ్ । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయాదేవతయాంగిరస్వ ధ్రువాసీద ॥ ౨౧ ॥

లోకస్తపస్తేజస్సముద్రఆపః పృథివ్యగ్నిరంతరిక్షం వాయుర్ద్యౌరాదిత్యశ్చంద్రమా నక్షత్రాణి సంవత్సరఋతవో మాసా అర్ధమాసాఅహోరాత్రే పౌర్ణమాసీరాడస్యోజోస్యేకవిగ్ంశతిః ॥ ౧ ॥

లోకోసి భర్తాతమ్ । తపస్తేజోసి భర్తృతత్ । సముద్రోసి భర్తాతమ్ । ఆపస్థభర్త్ర్యస్తావః । పృథివీ భర్త్రీతామ్ । అగ్నిరసి భర్తాతమ్ । అంతరిక్షం భర్తృతత్ । వాయురసి భర్తాతమ్ । ద్యౌరసి భర్త్రీతామ్ । ఆదిత్యశ్చంద్రమా భర్తాతమ్ । నక్షత్రాణిస్థ భర్తృణి తానివః । సంవత్సరోసి భర్తాతమ్ । ఋతవోమాసా అర్ధమాసా భర్తారో భర్తారో భర్తారస్తావః । అహోరాత్రే భర్త్ర్యౌతేవామ్ । పౌర్ణమాసీ భర్త్ర్యస్తావః । రాడసి భర్త్రీతామ్ ॥

ఓజోసి భర్తాతమేకవిగ్ంశతిః ॥

౨. అనువాకః, హోమమన్త్రాః.

త్వమగ్నెరుద్రోఅసురోమహోదివః । త్వగ్ంశర్ధోమారుతం

పృతనాషాహే । త్వాం వాతైరరుణైర్యాసి శంగయః । త్వం పూషా విధతః పాసి నుత్మనా । దేవాద్దేవేషు శ్రయధ్వమ్ । ప్రథమాద్ద్వితీయేషు శ్రయధ్వమ్ । ద్వితీయాస్తృతీయేషు శ్రయధ్వమ్ । తృతీయాశ్చతుర్థేషు శ్రయధ్వమ్ । చతుర్థాః పఞ్చమేషు శ్రయధ్వమ్ । పఞ్చమాష్షష్ఠేషు శ్రయధ్వమ్ ॥ ౧ ॥ ౨౨ ॥

షష్ఠాస్సప్తమేషు శ్రయధ్వమ్ । సప్తమా అష్టమేషు శ్రయధ్వమ్ । అష్టమా నవమేషు శ్రయధ్వమ్ । నవమా దశమేషు శ్రయధ్వమ్ । దశమా ఏకాదశేషు శ్రయధ్వమ్ । ఏకాదశా ద్వాదశేషు శ్రయధ్వమ్ । ద్వాదశాస్త్రయోదశేషు శ్రయధ్వమ్ । త్రయోదశాశ్చతుర్దశేషు శ్రయధ్వమ్ । చతుర్దశాః పంచదశేషు శ్రయధ్వమ్ । పంచదశాష్షోడశేషు శ్రయధ్వమ్ ॥ ౨ ॥ ౨౩ ॥

షోడశాస్సప్తదశేషు శ్రయధ్వమ్ । సప్తదశా అష్టాదశేషు శ్రయధ్వమ్ । అష్టాదశా ఏకాన్నవిగ్ంశేషు శ్రయధ్వమ్ । ఏకాన్నవిగ్ంశా విగ్ంశేషు శ్రయధ్వమ్ । విగ్ంశా ఏకవిగ్ంశేషు శ్రయధ్వమ్ । ఏకవిగ్ంశా ద్వావిగ్ంశేషు శ్రయధ్వమ్ । ద్వావిగ్ంశాస్త్రయోవిగ్ంశేషు శ్రయధ్వమ్ । త్రయోవిగ్ంశాశ్చతుర్విగ్ంశేషు శ్రయధ్వమ్ । చతుర్విగ్ంశాః పంచవిగ్ంశేషు శ్రయధ్వమ్ । పంచవిగ్ంశాష్షడ్విగ్ంశేషు శ్రయధ్వమ్ ॥ ౩ ॥ ౨౪ ॥

షడ్విగ్ంశాస్సప్తవిగ్ంశేషు శ్రయధ్వమ్ । సప్తవిగ్ంశా అష్టా

విగ్ంశేషు శ్రయధ్వమ్ । అష్టావిగ్ంశా ఏకాన్నత్రిగ్ంశేషు శ్రియ
ధ్వమ్ । ఏకాన్నత్రిగ్ంశా స్త్రిగ్ంశేషు శ్రయధ్వమ్ । త్రిగ్ంశా ఏక
త్రిగ్ంశేషు శ్రయధ్వమ్ । ఏకత్రిగ్ంశా ద్వాత్రిగ్ంశేషు శ్రయధ్వమ్ ।
ద్వాత్రిగ్ంశాస్త్రయస్త్రిగ్ంశేషు శ్రయధ్వమ్ । దేవాస్త్రి రేకాద
శా స్త్రిస్త్రయస్త్రిగ్ంశాః । ఉత్తరేభవత । ఉత్తరవర్త్మాన ఉత్తర
సత్వానః । యత్కామ ఇదం జుహోమి । తన్మే సమృధ్యతామ్ ।
వయగ్ంస్యామపతయోరయీణామ్ । భూర్భువస్సువస్స్వాహా ॥౪॥ ౨౫॥

షష్ఠేషు శ్రయధ్వగ్ంషోడశేషు శ్రయధ్వగ్ం షడ్విగ్ంశేషు
శ్రయధ్వముత్తరేభవతోత్తరవర్త్మాన ఉత్తర సత్వానశ్చత్వారిచ ॥౨॥

౩. అనువాకః, హోమమన్త్రాః.

అగ్నావిష్ణూసజోషసా । ఇమావర్ధంతువాంగిరః । ద్యుమ్నైర్వా
జేభిరాగతమ్ । రాజ్ఞీవిరాజ్ఞీ । సమ్రాజ్ఞీస్వరాజ్ఞీ । అర్చిశ్శోచిః ।
తపోహరోభాః । అగ్నిస్సోమో బృహస్పతిః । విశ్వేదేవా భువనస్యగో
పాః । తేసర్వే సంగత్య । ఇదంమె ప్రావతావచః । వయగ్ంస్యామపత
యోరయీణామ్ । భూర్భువస్సువస్స్వాహా ॥ ౧ ॥ ౨౬ ॥

సంగత్య త్రీణిచ ॥ 3 ॥

౪. అనువాకః, హోమమన్త్రాః.

అన్నపతేన్నస్యనోదేహి । అనమీవస్య శుష్మిణః । ప్రప్రదా
తారంతారిషః । ఊర్జన్నోధేహి ద్విపదే చతుష్పదే । అగ్నే పృథివీ
పతే । సోమవీరుధాంపతే । త్వష్టస్సమిధాంపతే । విష్ణవాశానాం

పతే । మిత్రసత్యానాంపతే। వరుణధర్మణాంపతే ॥౧॥౨౭॥

మరుతోగణానాం పతయః । రుద్రపశూనాంపతే । ఇంద్రౌజసాంపతే । బృహస్పతే బ్రహ్మణస్పతే । ఆరుచాగోచైహగ్ం స్వయమ్ । రుచారుచె రోచమానః । అతీత్యాదస్వరాభరెహ । తస్మిన్ యోనౌప్రజనౌప్రజాయేయ । వయగ్ం స్యామపతయోరయీణామ్ । భూర్భువస్సువస్స్వాహా ॥ ౨॥ ౨౮॥

వరుణధర్మణాం పతే స్వస్వాహా ॥ ౪

(౬ అనువాకః, హోమమన్త్రాః)

సప్తతే అగ్నె సమిధస్సప్త జిహ్వాః । సప్తర్షయస్సప్తధామప్రియాణి । సప్తహోత్రా అనువిద్వాన్ । సప్తయోనీరాపృణస్వాఘృతేన । ప్రాచీదిక్ । అగ్నిర్దేవతా । అగ్నిగ్ంసదిశాం దేవం దేవతానామృచ్ఛతు । యోమైతస్యై దిశోభిదాసతి । దక్షిణాదిక్ । ఇంద్రోదేవతా ॥౧॥ ౨౯॥

ఇంద్రగ్ం సదిశాం దేవం దేవతానామృచ్ఛతు । యోమైతస్యై దిశోభిదాసతి । ప్రతీచీదిక్ । సోమోదేవతా । సోమగ్ంసదిశాం దేవం దేవతానామృచ్ఛతు । యోమైతస్యై దిశోభిదాసతి । ఉదీచీదిక్ । మిత్రావరుణౌ దేవతా । మిత్రావరుణౌ సదిశాం దేవౌ దేవతానామృచ్ఛతు । యోమైతస్యై దిశోభిదాసతి ॥౨॥౩౦॥

ఊర్ధ్వాదిక్ । బృహస్పతిర్దేవతా । బృహస్పతిగ్ం సదిశాం దేవం దేవతానామృచ్ఛతు । యోమైతస్యైదిశోభిదాసతి । ఇయం

దిక్ । అదితిర్దేవతా । అదితిగ్ం సదిశాం దేవీం దేవతానామృ
చ్ఛతు । యోఽస్మైతస్యై దిశోఽభిదాసతి । పురుషాదిక్ । పురుషోమే కా
మాంథ్ సమర్ధయతు ॥ ౩ ॥ ౩౧ ॥

అంధోజాగృవిః ప్రాణ । అస్తావేహి । బధిరఆక్రందయితరపావ ।
అస్తావేహి । ఉపసముపసమశీయ । అహామస్తోజ్యోతిరశీయ । అహామ
స్తోపాశీయ । వయగ్ం స్యామపతయోరయీణామ్ । భూర్భువస్స్వ
స్వాహా ॥ ౪ ॥ ౩౨ ॥

దక్షిణాది గింద్రోదేవతా మిత్రావరుణౌ సదిశాం దేవా దేవ
తానామృచ్ఛతు యోఽస్మైతస్యై దిశోఽభిదాసత్యర్ధయతు నవచ ॥ ౫ ॥

౬. అనువాకః, తూపస్పర్శనాదిమన్త్రాః.

(1) యత్తేచిత్తం యదాచితం తే అగ్నే । యత్తఊనం యద్ధుతేతి
రిక్తమ్ । ఆదిత్యాస్తదంగిరస శ్చిన్వంతు । విశ్వే తెదేవాశ్చితిమాపూర
యంతు । చితశ్చాసి పంచితశ్చాస్యగ్నే । ఏతావాగ్ంశ్చాసి భూయా
గ్ం శ్చాస్యగ్నే । (2) లోకంపృణచ్ఛిద్రంపృణ । అథోసీదశివాత్వమ్ ।
ఇంద్రాగ్నీత్వా బృహస్పతిః । అస్మిన్యోనావసీషదన్ ॥ ౧ ॥ ౩౩ ॥

తయాదేవతయాంగిరస్వద్ధ్రువాసీద । (3) తా అస్య సూదదో
హసః । సోమగ్ంశ్రీణంతి పృశ్నయః । జన్మందేవానాం విశః । త్రిష్వా
రోచనే దివః । తయాదేవ తయాంగిరస్వ ద్ధ్రువాసీద । (4) అగ్నే
దేవాగ్ం ఇహావహ । జజ్ఞానో వృక్తబర్హిషే । అసిహోతాన
ఈడ్యః । (5) అగన్మమహామనసాయవిష్ఠమ్ ॥ ౨ ॥ ౩౪ ॥

యోద్రీదాయ సమిద్ధస్వేదగ్నో౽ణే । చిత్రభాన్మూరోదసీ అంత ర్వీ । స్వాహుతం విశ్వతః ప్రత్యంచమ్ । (6) మేధాకారం విదథస్య ప్రసాధనమ్ । అగ్నిగ్ం హోతారం పరిభూతమంమతిమ్ । త్వామ ర్భస్య హవిషస్సమానమిత్ । త్వాం మహోవృణతే నరో నాన్యం త్వత్ । (7) మనుష్వత్త్వా ని ధీమహి । మనుష్వథ్సమిధీమహి । అగ్నె మనుష్వ దంగిరః ॥ 3 ॥ 35 ॥

దేవాందేవాయ తేయజ । (8) అగ్నిర్హి వాజినంవిశే । దదాతి విశ్వచర్షణిః । అగ్నీ రాయేస్వాభువమ్ । సప్రీతో యాతి వార్యమ్ । ఇషగ్గ్ం స్తోతృభ్య ఆభర । (9) పృష్టోది విపృష్టో అగ్నిః పృథివ్యామ్ । పృష్టోవిశ్వా ఓషధీరావివేశ । వైశ్వానరస్సహసా పృష్టో అగ్నిః । సనోదివా సరిషః పాతునక్తమ్ ॥ 8 ॥ 36 ॥

అసీషదర్ధ యవిష్ఠమంగిరోన క్తమ్ ॥ ౬ ॥

౭. అనువాకః, నాచికేతాగ్ని దేవతోపాసనమ్.

(1) అయంవావయః పవతే । సో౽గ్నిర్నాచికేతః । సయత్ప్రాఙ్పవతే । తదస్యశిరః । అథయద్దక్షిణా । సదక్షిణః పక్షః । అథయత్ప్రత్యక్ । తత్పుచ్ఛమ్ । యదుదఙ్ । సఉత్తరః పక్షః ॥ ౧ ॥ 37 ॥

అథ యథ్సంవాతి । తదస్య సమంచనంచ ప్రసారణంచ । అథో సంపద్దేవాస్యసా । (2) సగ్ంహవా అస్మైసకామః పద్యతే । యత్కామో యజతే । యో౽గ్నిం నాచికేతం చినుతే । యఉచైనమేవం వేద । (3) యో హవా అగ్నే ర్నాచికేతస్యాయతనం ప్రతిష్ఠాంవేద । ఆయతనవాన్భవతి

గచ్ఛతి ప్రతిష్ఠామ్ ॥ ౨ ॥ ౩౮ ॥

హిరణ్యం వా అగ్నే ర్నాచికేతస్యాయతనం ప్రతిష్ఠా । య ఏవం వేద । ఆయతనవాన్భవతి । గచ్ఛతి ప్రతిష్ఠామ్ । (4) యో హ వా అగ్నే ర్నాచికేతస్య శరీరం వేద । సశరీర ఏవ స్వర్గం లోకమేతి । హిరణ్యం వా అగ్నే ర్నాచికేతస్య శరీరమ్ । య ఏవం వేద । సశరీర ఏవ స్వర్గం లోకమేతి। (5) అథో యథా రుక్మ ఉత్తప్తో భాయ్యాత్ ॥౩॥ ౩౯ ॥

ఏవమేవ స తేజసా యశసా । అస్మిగ్ంశ్చ లోకేఽముష్మిగ్ంశ్చ భాతి। (6) ఉరవో హ వై నామైతే లోకాః। యేఽవరేణాదిత్యమ్।అథ హైతే వరీయాగ్ంసో లోకాః। యే పరేణాదిత్యమ్ । అన్తవన్తగ్ం హ వా ఏష క్షయ్యం లోకం జయతి। యోఽవరేణాదిత్యమ్ । అథ హైషోఽనన్తమపారమక్షయ్యం లోకం జయతి। యః పరేణాదిత్యమ్॥౪॥౪౦॥

(7) అనన్తగ్ం హ వా అపారమక్షయ్యం లోకం జయతి । యోఽగ్నిం నాచికేతం చినుతే। య ఉ చైనమేవం వేద । (8) అథో యథా రథే తిష్ఠన్పక్షసీ పర్యావర్తమానే ప్రత్యపేక్షతే। ఏవమహోరాత్రే ప్రత్యపేక్షతే। నాస్యాహోరాత్రే లోకమాప్నుతః । యోఽగ్నిం నాచికేతం చినుతే । య ఉ చైనమేవం వేద ॥౫॥ ౪౧॥

ఉత్తరః పక్షో గచ్ఛతి ప్రతిష్ఠాం భాయ్యాద్యః పరేణాదిత్యమష్టౌ చ ॥ ౭ ॥

౮. అనువాకః, నాచికేతచయన ఉపాఖ్యా.

(1) ఉశన్ హ వై వాజశ్రవసః సర్వవేదసం దదౌ । తస్య హ న

చికేతానామ పుత్ర ఆస । తగ్ం హ కుమారగ్ం సంతమ్ । దక్షిణాసు నీయ
మానాసు శ్రద్ధావివేశ । స హోవాచ । తత కస్మై మాం దాస్యసీతి । ద్వి
తీయం తృతీయమ్ । (2) తగ్ం హ పరీత ఉవాచ । మృత్యవే త్వా దదామీతి ।
(3) తగ్ం హ స్మోత్థితం వాగభివదతి ॥౧॥౪౨॥

గౌతమ కుమారమితి । స హోవాచ । పరేహి మృత్యోర్గృహాన్ ।
మృత్యవే వై త్వాదామితి । (4) తం వై ప్రవసంతం గంతాసీతి హోవాచ ।
తస్య స్మ తిస్రో రాత్రీరనాశ్వాన్ గృహే వసతాత్ । స యది త్వా పృచ్ఛేత్ ।
కుమార కతి రాత్రీరవాత్సీరితి । తిస్ర ఇతి ప్రతి బ్రూతాత్ । కిం ప్రథమాగ్ం
రాత్రిమాశ్నా ఇతి ॥౨॥౪౩॥

ప్రజాంత ఇతి । కిం ద్వితీయామితి । పశూగ్ంస్త ఇతి । కిం తృతీయా
మితి । సాధుకృత్యాంత ఇతి । (5) తం వై ప్రవసంతం జగామ । తస్య హ తిస్రో
రాత్రీరనాశ్వాన్ గృహ ఉవాస । తమాగత్య పప్రచ్ఛ । కుమార కతి
రాత్రీరవాత్సీరితి । తిస్ర ఇతి ప్రత్యువాచ ॥ ౩ ॥ ౪౪ ॥

కిం ప్రథమాగ్ం రాత్రిమాశ్నా ఇతి । ప్రజాంత ఇతి । కిం ద్వితీయా
మితి । పశూగ్ంస్త ఇతి । కిం తృతీయామితి । సాధుకృత్యాంత ఇతి ।
(6) నమస్తే అస్తు భగవ ఇతి హోవాచ । వరం వృణీష్వేతి । (7) పితర
మేవ జీవన్నయానీతి (8) ద్వితీయం వృణీష్వేతి ॥ ౪ ॥ ౪౫ ॥

ఇష్టాపూర్తయోర్మే క్షితిం బ్రూహీతి హోవాచ । తస్మై హైత
మగ్నిం నాచికేతమువాచ । తతో వై తస్యేష్టాపూర్తే నాక్షీయేతే ।
(9) నాస్యేష్టాపూర్తే క్షీయేతే । యోఽగ్నిం నాచికేతం చినుతే । య

ఉచ్చైనమేవం వేద । (10) తృతీయం వృణీష్వేతి । పునర్మృత్యోర్మేఽపచితిం బ్రూహీతీహోవాచ । తస్మై హైతమగ్నిం నాచికేతమువాచ । తతో వై సోఽప పునర్మృత్యుమజయత్ ॥ ౫ ॥ ౪౬ ॥

అప పునర్మృత్యుం జయతి । యోఽగ్నిం నాచికేతం చినుతే । య ఉచైనమేవం వేద । (11) ప్రజాపతిర్వై ప్రజాకామస్తపోఽతప్యత । సహిరణ్యముదాస్యత్ । తదగ్నౌ ప్రాస్యత్ । తదస్మైనాచ్ఛదయత్ । తద్ద్వితీయం ప్రాస్యత్ । తదస్మైనైవాచ్ఛదయత్ । తత్తృతీయం ప్రాస్యత్ ॥ ౬ ॥ ౪౭ ॥

తదస్మైనైవాచ్ఛదయత్ । తదాత్మన్నేవహృదయ్యేఽగ్నౌ వైశ్వానరే ప్రాస్యత్ । తదస్మా అచ్ఛదయత్ । తస్మాద్ధిరణ్యం కనిష్ఠం ధనానామ్ । భుంజత్ప్రియతమమ్ । హృదయజగ్ంహి । సవై తమేవ నావిందత్ । యస్మై తాం దక్షిణామనేష్యత్ । తాగ్ంస్వాయైవ హస్తాయ దక్షిణాయానయత్ । తాం ప్రత్యగృహ్ణాత్ ॥ ౭ ॥ ౪౮ ॥

దక్షాయత్వా దక్షిణాం ప్రతిగృహ్ణామీతి । సోఽదక్షత దక్షిణాం ప్రతిగృహ్య । దక్షతేహవై దక్షిణాం ప్రతిగృహ్య । యఏవం వేద । (12) ఏతద్ధస్మవైతద్విద్వాగ్ంసో వాజశ్రవసా గోతమాః । అప్యనూద్దేశ్యాం దక్షిణాం ప్రతిగృహ్ణన్తి । ఉభయేనవయం దక్షిష్యామహా ఏవ దక్షిణాం ప్రతిగృహ్యేతి । తేదక్షన్తదక్షిణాం ప్రతిగృహ్య । దక్షతేహ్యైవదక్షిణాం ప్రతిగృహ్య । యఏవం వేద । ప్రహోఽన్యంప్లీనాతి ॥ ౮ ॥ ౪౯ ॥

వరదత్త్వాఽగ్నౌ ఇత్యువాచ ద్వితీయం వృణీష్వేత్యజయత్తృతీయం

ప్రాస్యదగ్నౌ దక్షిణాద్యప్రవం వేదైకంచ

౯. అనువాకః, చయనప్రయోగః.

(1) తగ్ంహైతమేకే పశుబంధ ఏవోత్తరవేద్యాం చిన్వతే ।
ఉత్తరవేదిః సమ్మిత ఏషోఽగ్నిరితివదంతః । తన్నతథాకుర్యాత్ । ఏతమ
గ్నిం కామేనవ్యర్ధయేత్ । సఏనం కామేనవ్యర్ధః । కామేనవ్యర్ధయేత్ ।
సౌమ్యేవావైనమధ్వరేచిన్వీత । యత్రవా భూయిష్ఠా ఆహుతయోహూ
యేరన్ । ఏతమగ్నిం కామేన సమర్ధయతి । సఏనం కామేన
సమృద్ధః ॥౧॥౫౦॥

కామేన సమర్ధయతి । (2) అథహైనం పురరప్షయః । ఉత్తర
వేద్యామేవ సత్రియ మచిన్వత । తతోవై తే విందంతప్రజామ్ । అభిస్వ
ర్గంలోకమజయన్ । విందత ఏవప్రజామ్ । అభిస్వర్గం లోకం జయతి ।
యోఽగ్నిం నాచికేతంచినుతే । యఉచైనమేవం వేద । (3) అథహైనం
వాయుర్ ఋద్ధికామః ॥౨॥౫౧॥

యథాన్యుప్తమేవోపదధౌ । తతోవై సఏతా మృద్ధిమార్ధ్నోత్ ।
యామిదం వాయుర్ఋద్ధః । ఏతామృద్ధిమృధ్నోతి । యామిదంవాయుర్
ఋద్ధః । యోఽగ్నిం నాచికేతం చినుతే । యఉచైనమేనం వేద । (4)
అథహైనం గోబలోవార్ష్ణః పశుకామః । పాఙ్క్తమేవచిక్యే । పంచపుర
స్తాత్ ॥౩॥౫౨॥

దక్షిణాదదక్షుంత దక్షిణాం ప్రతిగృహ్యాదక్షు తేహవై దక్షిణాంప్రతి
గృహ్య యఏవం వేదైకంచ ॥

పంచదక్షిణతః । పంచపశ్చాత్ । పంచోత్తరతః । ఏకాంమధ్యే । తతో వై ససహస్రం పశూన్ప్రాప్నోత్ । ప్రసహస్రం పశూనాప్నోతి । యోఽగ్నిం నాచికేతం చినుతే । యఉచైనమేవం వేద । (5) అథ హైనం ప్రజాపతిర్జ్యైష్ఠ్యకామో యశస్కామః ప్రజననకామః । త్రివృతమేవ చిక్యే ॥౪॥౧౩॥

సప్తపురస్తాత్ । త్రిస్సోదక్షిణతః । సప్తపశ్చాత్ । త్రిస ఉత్తరతః । ఏకాంమధ్యే । తతో వై స ప్రయశో జ్యైష్ఠ్యమాప్నోత్ । ఏతాం ప్రజాపతిం ప్రాజాయత । యామిదం ప్రజాః ప్రజాయంతే । త్రివృద్వై జ్యైష్ఠ్యమ్ । మాతా పితా పుత్రః ॥౫॥౧౪॥

త్రివృత్ప్రజననమ్ । ఉపస్థో యోనిర్మధ్యమా । ప్రయశో జ్యైష్ఠ్యమాప్నోతి । ఏతాం ప్రజాపతిం ప్రజాయతే । యామిదం ప్రజాః ప్రజాయంతే । యోఽగ్నిం నాచికేతం చినుతే । యఉచైనమేవం వేద । (6) అథ హైనమింద్రో జ్యైష్ఠ్యకామః । ఊర్ధ్వా ఏవోపదధే । తతో వై స జ్యైష్ఠ్యమగచ్ఛత్ ॥౬॥౧౫॥

జ్యైష్ఠ్యంగచ్ఛతి । యోఽగ్నిం నాచికేతం చినుతే । యఉచైనమేవం వేద । (7) అథ హైనమసావాదిత్యస్స్వర్గకామః । ప్రాచీరేవోపదధే । తతో వై సోఽభిస్వర్గంలోకమజయత్ । అభిస్వర్గంలోకం జయతి । యోఽగ్నిం నాచికేతం చినుతే । యఉచైనమేవం వేద । (8) సయదీచ్ఛేత్ ॥౭॥౧౬॥

తేజస్వీ యశస్వీ బ్రహ్మవర్చసీ స్యామితి । ప్రాజాహవాత్తుర్దక్షిణాయై దుఘ్నశ్చేత్ । యేయం ప్రాగాద్యశస్వతీ । సామా ప్రోర్ణోతు । తేజసా

యశసా బ్రహ్మవర్చసేనేతి । తేజస్స్వ్యేవ యశస్వీ బ్రహ్మవర్చసీ భవతి ।
(9) అథయదీచ్ఛేత్ । భూయిష్ఠంమేశ్రద్దధీరన్ । భూయిష్ఠా దక్షిణాన
యేయురితి । దక్షిణాసు నీయమానాసు ప్రాచ్యేహి ప్రాచ్యేహీతి ప్రాచీ
జుషాణా వేత్వాజ్యస్య స్వాహేతిస్రువేణోపహత్యాహవనీయే జుహు
యాత్ ॥ ౮ ॥ ౫౭ ॥

భూయిష్ఠమేవాస్మైశ్రద్దధతే । భూయిష్ఠా దక్షిణానయంతి । (10)
పురీష ముపధాయ । చిత్తిక్ స్రుగ్భిరభిమృశ్య । అగ్నిం ప్రణీయోపసమాధా
య । చతస్ర ఏతా ఆహుతీ ర్జుహోతి । త్వమగ్నే రుద్రఇతి శతరుద్రీయస్య
రూపమ్ । అగ్నావిష్ణూ ఇతివసోర్ధారాయాః । అన్నపత ఇత్యన్నహోమః ।
సప్తతేఅగ్నే సమిధస్సప్తజిహ్వాఇతి విశ్వప్రీః ॥ ౯ ॥ ౫౮ ॥

సమృద్ధ ఋద్ధికామః పురస్తాచ్చిక్యేప్యుత్తరోగచ్ఛేదిచ్ఛేజ్జుహుయా
ద్విశ్వప్రీః ॥ ౯ ॥

పురరీష యో వాయుర్గో బలస్సహస్రం ప్రజాపతిస్త్రివృదిం
ద్రోసావాదిత్యస్స యదీచ్ఛేత్ ॥

౧౦. అనువాకః, నాచికేతచయనప్రయోగ ప్రశంసా.

(1) యాం ప్రథమామిష్టకాముపదధాతి । ఇమం తయాలోకమ
భిజయతి । అథో యా అస్మిన్ లోకే దేవతాః । తాసాగ్ం సాయుజ్యగ్ం
సలోకతామాప్నోతి । యాం ద్వితీయాముపదధాతి । అంతరిక్షలోకం
తయాభిజయతి । అథో యా అంతరిక్షలోకే దేవతాః । తాసాగ్ం సాయు
జ్యగ్ం సలోకతామాప్నోతి । యాం తృతీయా ముపదధాతి । అముం

తయాఽల్లోకమభిజయతి ॥ ౧ ॥ ౫౯ ॥

అథో యా అముష్మిꣳల్లోకే దేవతాః । తాసాꣳం సాయుజ్యꣳం సలోకతామాప్నోతి । అథో యా అమూరితరా అష్టాదశ । య ఏవామీ ఉరవశ్చ వరీయాꣳంసశ్చ లోకాః । తానేవ తాభిరభిజయతి । (2) కామచారో హా వా అస్యోరుషుచ వరీయస్సుచ లోకేషు భవతి । యోఽగ్నిం నాచికేతం చినుతే । య ఉ చైనమేవం వేద । (3) సంవత్సరో వా అగ్నిర్నాచికేతః । తస్య వసన్తశ్శిరః ॥ ౨ ॥ ౬౦ ॥

గ్రీష్మో దక్షిణః పక్షః । వర్షా ఉత్తరః । శరత్పుచ్ఛమ్ । మాసాః కర్మకారాః । అహోరాత్రే శతరుద్రీయమ్ । పర్జన్యో వసోర్ధారా । యథా వై పర్జన్యస్సువృష్టం వృష్ట్వా । ప్రజాభ్యస్సర్వాన్ కామాన్థ్సంపూరయతి । ఏవమేవ స తస్య సర్వాన్ కామాన్థ్సంపూరయతి । యోఽగ్నిం నాచికేతం చినుతే ॥ 3 ॥ ౬౧ ॥

య ఉ చైనమేవం వేద । (4) సంవత్సరో వా అగ్నిర్నాచికేతః । తస్య వసన్తశ్శిరః । గ్రీష్మో దక్షిణః పక్షః । వర్షాః పుచ్ఛమ్ । శరదుత్తరః పక్షః । హేమన్తో మధ్యమ్ । పూర్వపక్షాశ్చితయః । అపరపక్షాః పురీషమ్ । అహోరాత్రాణీష్టకాః । ఏష వా వసోఽగ్నిరగ్నిమయః పునర్ణవః । అగ్నిమయో హ వై పునర్ణవో భూత్వా । స్వర్గం లోకమేతి । ఆదిత్యస్య సాయుజ్యమ్ । యోఽగ్నిం నాచికేతం చినుతే । య ఉ చైనమేవం వేద ॥ ౪ ॥ ౬౨ ॥

అముం తయా లోకమభిజయతి శిరశ్చినుత ఇష్టకాష్షట్చ ॥ ౧౦ ॥

లోకస్త్వమగ్నిగ్నా విష్ణూ అన్నపతె సప్తతే అగ్నే యత్తే చితమయం వావృశ్చ హ్యావైతగ్ం హైతం యాం ప్రథమా మిష్టకాందశ॥ ౧౦॥లోకఆదిత్యఓజోస్యార్థా॥దిగన్తం తగ్ంహ్యవై కామేనగ్రీష్మోద్వివష్టిః॥

లోకోసి సమాప్తమ్.

అథ తుభ్యమ్.

౧. అనువాకః, దివశ్యేనేష్టిమన్త్రప్రతీకాః.

హరిఃఓమ్ ॥ (1) తుభ్యంతా అంగిరస్తమా (2) శ్యామతంకామమగ్నే। (3) ఆశానాంత్వా (4) విశ్వాఆశాః । (5) అనునోద్యానుమతిర (6)న్విదనుమతేత్వమ్। (7) కామోభూతస్య (8)కామస్తదగ్రే। (9) బ్రహ్మజజ్ఞానం (10) పితావిరాజామ్ । (11) యజ్ఞోరాయో (12) యం యజ్ఞః। (13) ఆపోభద్రా (14) ఆదిత్పశ్యామి। (15) తుభ్యం భరంతి(16)యోదైవ్యాః। (17) పూర్వాం దేవా అపరేణ (18) ప్రాణాపానా। (19)హవ్యవాహగ్ం (20) స్విష్టమ్ ॥ ౧ ॥

తుభ్యం దశ ॥ ౧ ॥

౨. అనువాకః, దివశ్యేనేష్టికథనమ్.

(1) దేవేభ్యోవై స్వర్గోలోక స్తిరోభవత్ । తేప్రజాపతిమబ్రువన్ । ప్రజాపతె స్వర్గోవైనోలోక స్తిరోభూత్।తమన్విచ్ఛేతి। తంయజ్ఞక్రతుభిరన్వైచ్ఛత్ । తంయజ్ఞక్రతుభిర్నాన్వవిన్దత్ । తమిష్టిభిరన్వైచ్ఛత్ । తమిష్టిభి రన్వవిందత్ । తదిష్టీనామిష్టిత్వమ్ । ఏష్టయోహవై నామ। తాఇష్టయ ఇత్యాచక్షతె పరోక్షేణ।పరోక్షప్రియా ఇవ

హి దేవాః ॥ ౧ ॥ ౨ ॥

(2) తమాశాఽబ్రవీత్ । ప్రజాపత ఆశయా వై శ్రామ్యసి । అహముఁవా ఆశాఽస్మి । మాన్ను యజస్వ । అథ తే సత్యాశా భవిష్యతి । అను స్వర్గం లోకం వేత్స్యసీతి । స ఏతమగ్నయే కామాయ పురోడాశమష్టాకపాలం నిరవపత్ । ఆశాయై చరుమ్ । అనుమత్యై చరుమ్ । తతో వై తస్య సత్యాశాఽభవత్ । అను స్వర్గం లోకమవిందత్ । సత్యాశో హ వా అస్యాశా భవతి । అను స్వర్గం లోకం విందతి । య ఏతేన హవిషా యజతే । య ఉ చైనదేవం వేద । (3) సోఽత్ర జుహోతి । అగ్నయే కామాయ స్వాహా । ఆశాయై స్వాహా । అనుమత్యై స్వాహా । ప్రజాపతయే స్వాహా । స్వర్గాయ లోకాయ స్వాహాఽగ్నయే స్విష్టకృతే స్వాహేతి ॥ ౨ ॥ 3 ॥

(4) తం కామోఽబ్రవీత్ । ప్రజాపతే కామేన వై శ్రామ్యసి । అహముఁవై కామోఽస్మి । మాన్ను యజస్వ । అథ తే సత్యః కామో భవిష్యతి । అను స్వర్గం లోకం వేత్స్యసీతి । స ఏతమగ్నయే కామాయ పురోడాశమష్టాకపాలం నిరవపత్ । కామాయ చరుం । అనుమత్యై చరుమ్ । తతో వై తస్య సత్యః కామోఽభవత్ । అను స్వర్గం లోకమవిందత్ । సత్యో హ వా అస్య కామో భవతి । అను స్వర్గం లోకం విందతి । య ఏతేన హవిషా యజతే । య ఉ చైనదేవం వేద । సోఽత్ర జుహోతి । అగ్నయే కామాయ స్వాహా కామాయ స్వాహా । అనుమత్యై స్వాహా ప్రజాపతయే స్వాహా । స్వర్గాయ లోకాయ స్వాహాఽగ్నయే స్విష్టకృతే స్వాహేతి ॥ 3 ॥ ౪ ॥

(5) తం బ్రహ్మాబ్రవీత్ । ప్రజాపతే బ్రహ్మణా వై శ్రామ్యసి । అహ
ము వై బ్రహ్మాస్మి । మాన్ను యజస్వ। అథ తే బ్రహ్మణ్వాన్ యజ్ఞో భవిష్యతి।
అను స్వర్గం లోకం వేత్స్యసీతి । స ఏతమగ్నయే కామాయ పురోడాశ
మష్టాకపాలం నిరవపత్ । బ్రహ్మణే చరుమ్ । అనుమత్యై చరుమ్। తతో
వై తస్య బ్రహ్మణ్వాన్ యజ్ఞోఽభవత్ । అను స్వర్గం లోకమవిందత్ । బ్ర
హ్మణ్వాన్ హ వా అస్య యజ్ఞో భవతి। అను స్వర్గం లోకం విందతి । య
ఏతేన హవిషా యజతే । య ఉ చైనదేవం వేద । సోఽత్ర జుహోతి। అగ్న
యే కామాయ స్వాహా బ్రహ్మణే స్వాహా। అనుమత్యై స్వాహా ప్రజాపతయే
స్వాహా। స్వర్గాయ లోకాయ స్వాహాఽగ్నయే స్విష్టకృతే స్వాహేతి॥౫॥౫॥

(6) తం యజ్ఞో బ్రవీత్ ప్రజాపతే యజ్ఞేన వై శ్రామ్యసి। అహము వై
యజ్ఞోఽస్మి । మాన్ను యజస్వ । అథ తే సత్యో యజ్ఞో భవిష్యతి । అను స్వ
ర్గం లోకం వేత్స్యసీతి। స ఏతమగ్నయే కామాయ పురోడాశమష్టాకపాలం
నిరవపత్ । యజ్ఞాయ చరుమ్ । అనుమత్యై చరుమ్। తతో వై తస్య సత్యో
యజ్ఞోఽభవత్ । అను స్వర్గం లోకమవిందత్ । సత్యో హ వా అస్య యజ్ఞో
భవతి । అను స్వర్గం లోకం విందతి । య ఏతేన హవిషా యజతే। య ఉ చై
నదేవం వేద । సోఽత్ర జుహోతి । అగ్నయే కామాయ స్వాహా యజ్ఞాయ
స్వాహా । అనుమత్యై స్వాహా ప్రజాపతయే స్వాహా । స్వర్గాయ లోకా
య స్వాహాఽగ్నయే స్విష్టకృతే స్వాహేతి ॥౫॥౬॥

(7) తమాపోఽబ్రువన్ । ప్రజాపతే ఽప్సు వై సర్వే కామాః శ్రితాః ।
వయము వా ఆపః స్మః । అస్మాన్ను యజస్వ । అథ త్వయి సర్వే కామాః శ్ర

ఋష్యంతే । అనుస్వర్గంలోకం వేత్స్యసీతి । స ఏతమగ్నయే కామాయ
పురోడాశమష్టాకపాలన్నిరవపత్ । అద్భ్యశ్చరుమ్ । అనుమత్యై చరుమ్ । తతో
వై తస్మిన్థ్సర్వే కామా అశ్రయంత । అనుస్వర్గం లోకమవిందత్ । సర్వే హ
వా అస్మిన్కామాః శ్రయంతే । అనుస్వర్గం లోకం విందతి । య ఏతేన హవిషా
యజతే । య ఉ చైనదేవం వేద । సోఽత్ర జుహోతి । అగ్నయే కా
మాయ స్వాహాద్భ్యస్స్వాహా । అనుమత్యై స్వాహా ప్రజాపతయే స్వాహా ।
స్వర్గాయ లోకాయ స్వాహాగ్నయే స్విష్టకృతే స్వాహేతి ॥ ౭ ॥

(8) తమగ్నిర్బలిమానబ్రవీత్ । ప్రజాపతేఽగ్నయే వై బలిమతే
సర్వాణి భూతాని బలిం హరంతి । అహం ను వా అగ్నిర్బలిమానస్మి ।
మాన్ను యజస్వ । అథ తే సర్వాణి భూతాని బలిం హరిష్యంతి । అను
స్వర్గం లోకం వేత్స్యసీతి । స ఏతమగ్నయే కామాయ పురోడాశమష్టాకపాలం
నిరవపత్ । అగ్నయే బలిమతే చరుమ్ । అనుమత్యై చరుమ్ । తతో వై తస్మై స
ర్వాణి భూతాని బలిమహరన్ । అనుస్వర్గం లోకమవిందత్ । సర్వాణి హ
వా అస్మై భూతాని బలిం హరంతి । అనుస్వర్గం లోకం విందతి । య ఏతేన
హవిషా యజతే । య ఉ చైనదేవం వేద । సోఽత్ర జుహోతి । అగ్నయే కామా
య స్వాహాగ్నయే బలిమతే స్వాహా । అనుమత్యై స్వాహా ప్రజాపతయే
స్వాహా । స్వర్గాయ లోకాయ స్వాహాగ్నయే స్విష్టకృతే స్వాహేతి ॥

(9) తమనువిత్తిరబ్రవీత్ । ప్రజాపతే స్వర్గం వై లోకమనువివిత్స
సి । అహం ను వా అనువిత్తిరస్మి । మాన్ను యజస్వ । అథ తే సత్యాను
విత్తిర్భవిష్యతి । అనుస్వర్గం లోకం వేత్స్యసీతి । స ఏతమగ్నయే కామా

యపురోడాశమష్టాకపాలం నిరవపత్। అనుమత్యై చరుమ్ । అనుమత్యై చరుమ్ । తతో వై తస్య సత్యానువిత్తిరభవత్ । అనుస్స్వర్గం లోకమవిందత్ । సత్యాహ వా అస్యానువిత్తిర్భవతి । అనుస్స్వర్గం లోకంవిందతి । య ఏతేన హవిషాయజతే । యఉచైనదేవం వేద । సోత్రజుహోతి । అగ్నయే కామాయస్వాహానుమత్యై స్వాహా । అనుమత్యై స్వాహా ప్రజాపతయేస్వాహా । స్వర్గాయలోకాయస్వాహాగ్నయే స్విష్టకృతే స్వాహేతి ॥ ౮ ॥ ౯ ॥

(10) తా వా ఏతాస్సప్తస్వర్గస్య లోకస్య ద్వారః । దివశ్శ్యేనయోనువిత్తయోనామ । ఆశా ప్రథమాగ్ం రక్షతి । కామో ద్వితీయామ్ । బ్రహ్మతృతీయామ్ । యజ్ఞశ్చతుర్థీమ్ । ఆపః పఞ్చమీమ్ । అగ్నిర్బలిమాంష్షష్ఠీమ్ । అనువిత్తిస్సప్తమీమ్ । అనుహ వై స్వర్గం లోకంవిందతి । కామచారోస్య స్వర్గేలోకే భవతి । య ఏతాభిరిష్టిభిర్యజతే । యఉచైనా ఏవంవేద। తాస్వన్విష్టి । షష్ఠీహవరాందద్యాత్కగ్ంసంచ । స్త్రియైచాభారగ్ంసమృద్ధ్యై ॥ ౯ ॥ ౧౦ ॥ ౨ ॥

3. అనువాకః, అపాద్యాభ్యేష్టిమన్త్రాః.

(1)తపసాదేవా దేవతామగ్రఆయన్ । తపసర్షయ స్సువరన్వవిందన్ । తపసా సపత్నాన్ప్రణుదామారాతీః । యేనేదం విశ్వం పరిభూతం యదస్తి । (2) ప్రథమజం దేవగ్ం హవిషావిధేమ । స్వయంభుబ్రహ్మ పరమం తపోయత్ । సఏవ పుత్రస్సపితా సమాతా। తపోహయక్షం ప్రథమగ్ం సంబభూవ । (3) శ్రద్ధయా దేవోదేవ

త్వమశ్నుతె । శ్రద్ధా ప్రతిష్ఠా లోకస్య దేవీ ॥ ౧ ॥ ౧౧ ॥

సా నో జుషాణోపయజ్ఞమాగాత్ । కామవత్సామృతం దుహా
నా । (4) శ్రద్ధా దేవీ ప్రథమజా ఋతస్య । విశ్వస్యభర్త్రీ జగతః ప్రతి
ష్ఠా । తాగ్ం శ్రద్ధాగ్ం హవిషా యజామహే । సా నో లోక మమృ
తం దధాతు । ఈశానా దేవీ భువనస్యాధిపత్నీ । (5) ఆగాత్సత్యగ్ం
హవిరిదం జుషాణమ్ । యస్మాద్దేవా జజ్ఞిరె భువనఞ్చ విశ్వే । తస్మై
విధేమ హవిషా ఘృతేన ॥ ౨ ॥ ౧౨ ॥

యథా దేవైస్సధమాదం మదేమ । (6) యస్య ప్రతిష్ఠోర్వ్యంతరి
క్షమ్ । యస్మాద్దేవా జజ్ఞిరె భువనఞ్చ సర్వే । తత్సత్యమర్చదుప యజ్ఞ
స్న ఆగాత్ । బ్రహ్మాహుతీరుప మోదమానమ్ । (7) మనసో వశే
సర్వమిదం బభూవ । నాన్యస్య మనో వశమన్వియాయ । భీష్మోహి
దేవస్సహసస్సహీయాన్ । సనో జుషాణ ఉపయజ్ఞమాగాత్ । (8) ఆకూ
తీనామధిపతిం చేతసాంచ॥ ౩॥౧౩॥

సంకల్పజూతిం దేవం విపశ్చిమ్ । మనో రాజానమిహ వర్ధ-
యంతః । ఉపహవేస్య సుమతౌ స్యామ । (9) చరణం పవిత్రం వితతం
పురాణమ్ । యేన పూత స్తరతి దుష్కృతాని । తేన పవిత్రేణ శుద్ధేన
పూతాః । అతిపాప్మానమరాతిం తరెమ । (10) లోకస్య ద్వార మర్చి
మత్పవిత్రమ్ । జ్యోతిష్మద్భ్రాజమానం మహస్వత్ । అమృతస్య
ధారా బహుధా దోహమానమ్ । చరణన్నో లోకేసుధితాం
దధాతు । (11) అగ్నిర్మూర్ధా-ధర్తా-భువః । (12) అనునో ద్యానుమతిరన్వి

దనుమత్యై త్వమ్ । (13) హవ్యవాహగ్ం స్విష్టమ్ ॥౪॥౧౪॥

దేవీస్సృతేన చేతసాఙ్క్సు దోహమానం చత్వారిచ ॥౩॥

౪. అనువాకః, అపాద్యాభ్యేష్టికథనమ్.

(1) దేవేభ్యోవై సువర్గోలోక స్తిరోభవత్ । తేప్రజాపతిమబ్రువన్ । ప్రజాపతేస్సువర్గోవై నోలోక స్తిరోభూత్ । తమన్విచ్ఛేతి । తం యజ్ఞక్రతుభిరన్వైచ్ఛత్ । తంయజ్ఞక్రతుభిర్నాన్వవిందత్ । తమిష్టిభిరన్వైచ్ఛత్ । తమిష్టిభిరన్వవిందత్ । తదిష్టీనామిష్టిత్వమ్ । ఏష్టయోహవై నామ । తా ఇష్టయ ఇత్యాచక్షతే పరోక్షేణ । పరోక్షప్రియా ఇవహిదేవాః ॥౧॥౧౫॥

(2) తం తపోబ్రవీత్ । ప్రజాపతే తపస్సావై శ్రామ్యసి । అహమునైతపోస్మి । మామ్న యజస్వ । అథ తేసత్యం తపోభవిష్యతి । అనుస్వర్గంలోకం వేత్స్యసీతి । సఏతమగ్నయే ముష్టాకపాలం నిరవపత్ । తపసే చరుమ్ । అనుమత్యైచరుమ్ । తతోవైతస్యసత్యం తపోభవత్ । అనుస్వర్గంలోకమవిందత్ । సత్యగ్ం హవా అస్య తపోభవతి । అనుస్వర్గంలోకం విందతి । యఏతేనహవిషాయజతే । యఉచైనదేవం వేద । సోత్ర జుహోతి । అగ్నయేస్వాహా తపసేస్వాహా । అనుమత్యై స్వాహా ప్రజాపతయేస్వాహా । స్వర్గాయలోకాయ స్వాహాగ్నయేస్విష్టకృతే స్వాహేతి ॥౨॥౧౬॥

(3) తగ్ం శ్రద్ధాబ్రవీత్ । ప్రజాపతే శ్రద్ధయావై శ్రామ్యసి అహమువై శ్రద్ధాస్మి । మామ్నయజస్వ । అథ తేసత్యా శ్రద్ధాభవిష్యతి । అ

నుస్సువర్గంలోకం వైశ్యసీతి । స ఏతమాగ్నేయమష్టాకపాలం నిరవపత్ । శ్రద్ధాయైచరుమ్ । అనుమత్యై చరుమ్ । తతో వై తస్య సత్యాశ్రద్ధాభవత్ । అనుస్సువర్గం లోకమవిందత్ । సత్యాహవా అస్య శ్రద్ధాభవతి । అనుస్సువర్గంలోకంవిందతి । య ఏతేనహవిషాయజతే । య ఉ చైన దేవం వేద । సోఽత్రజుహోతి । అగ్నయేస్వాహా శ్రద్ధాయైస్వాహా । అనుమత్యైస్వాహా ప్రజాపతయేస్వాహా । సువర్గాయలోకాయ స్వాహాఽగ్నయే స్విష్టకృతేస్వాహేతి ॥3॥౧౭॥

(4) తగ్ంసత్యమబ్రవీత్ । ప్రజాపతే స త్యేన వై శ్రామ్యసి । అహం వై సత్యమస్మి । మాన్ను యజస్వ । అథ తేసత్యగ్ం సత్యం భవిష్యతి। అనుస్సువర్గం లోకంవైశ్యసీతి । స ఏత మాగ్నేయమష్టాకపాలం నిరవపత్ । సత్యాయచరుమ్ । అనుమత్యై చరుమ్ । తతో వై తస్య సత్యగ్ం సత్యమభవత్ । అనుస్సువర్గం లోకమవిందత్ । సత్యగ్ం హవా అస్య సత్యంభవతి అనుస్సువర్గం లోకం విందతి । య ఏతేన హవిషా యజతే । య ఉ చైనదేవం వేద । సోఽత్రజుహోతి । అగ్నయేస్వాహా సత్యాయ స్వాహా । అనుమత్యైస్వాహా ప్రజాపతయేస్వాహా । సువర్గాయలోకాయ స్వాహాఽగ్నయే స్విష్టకృతే స్వాహేతి ॥ ౪ ॥ ౧౮ ॥

(5) తంమనోఽబ్రవీత్ । ప్రజాపతేమనసా వై శ్రామ్యసి । అహం వై మనోఽస్మి । మాన్ను యజస్వ । అథ తే సత్యం మనోభవిష్యతి । అనుస్సువర్గంలోకం వైశ్యసీతి । స ఏతమాగ్నేయమష్టాకపాలం నిరవపత్ । మనసేచరుమ్ । అనుమత్యైచరుమ్ । తతో వై తస్యసత్యం మనోఽభవత్ ।

అనుస్వర్గంలోకమవిందత్ । సత్యగ్ం హవాఅస్య మనోభవతి । అనుస్వర్గం లోకం విందతి । యఏతేన హవిషా యజతే । యఉచైనదేవంవేద । సోత్రజుహోతి । అగ్నయేస్వాహా మనసేస్వాహా । అనుమత్యైస్వాహా ప్రజాపతయేస్వాహా । స్వర్గాయలోకాయ స్వాహాగ్నయేస్విష్టకృతే స్వాహేతి ॥ ౫ ॥ ౧౯ ॥

(6) తంచరణమబ్రవీత్ । ప్రజాపతే చరణేనత్వైశామ్యసి । అహం వై చరణమస్మి । మాంన్నుయజస్వ । అథతే సత్యం చరణం భవిష్యతి । అనుస్వర్గంలోకం నైష్యసీతి । సఏతమాగ్నేయ మష్టాకపాలం నిరవపత్ । చరణాయ చరుమ్ । అనుమత్యైచరుమ్ । తతోవైతస్య సత్యం చరణమభవత్ । అనుస్వర్గం లోకమవిందత్ । సత్యగ్ం హవాఅస్య చరణం భవతి । అనుస్వర్గం లోకం విందతి । యఏతేన హవిషాయజతే । యఉచైన దేవంవేద । సోత్రజుహోతి । అగ్నయేస్వాహా చరణాయ స్వాహా । అనుమత్యైస్వాహా ప్రజాపతయేస్వాహా । స్వర్గాయ లోకాయస్వాహాగ్నయేస్విష్టకృతే స్వాహేతి ॥౬॥ ౨౦ ॥

(7) తావాఏతాః పంచస్వర్గస్య లోకస్యద్వారః । అపాఘూ అనువిత్త్యోనామ । తపఃప్రథమాగ్ం రక్షతి । శ్రద్ధాద్వితీయామ్ । సత్యం తృతీయామ్ । మనశ్చతుర్థీమ్।చరణం పఞ్చమీమ్ । అనుహవైస్వర్గం లోకం విందతి । కామచారోఽస్య స్వర్గేలోకే భవతి । యఏతాభిరిష్టిభిర్యజతే । యఉచైనాఏవం వేద । తాస్వ న్విష్టి । పష్ఠౌహీం వరాం దద్యాత్తగ్ం సంచ । స్త్రియైచాభారగ్ం సమృద్ధ్యై ॥౭॥ ౨౧॥౮॥

౫. అనువాకః, చాతుర్హోత్రచయనోక్తిః.

(1) బ్రహ్మా వై చతుర్హోతారః । చతుర్హోతృభ్యోఽధి యజ్ఞో నిర్మితః । నైనగ్ం శపథమ్ । నాభిచరితమాగచ్ఛతి । య ఏవం వేద । (2) యో హ వై చతుర్హోతృణాం చతుర్హోతృత్వం వేద । అథో పంచహోతృత్వమ్ । సర్వా హాస్మై దిశః కల్పంతే । వాచస్పతిర్హోతా దశహోతౄణామ్ । పృథివీ హోతా చతుర్హోతౄణామ్ ॥౧॥ ౨౨॥

అగ్నిర్హోతా పంచహోతౄణామ్ । వాగ్ఘోతా షడ్ఢోతౄణామ్ । మహాహవిర్హోతా సప్తహోతౄణామ్ । ఏతద్వై చతుర్హోతృణాం చతుర్హోతృత్వమ్ । అథో పంచహోతృత్వమ్ । సర్వా హాస్మై దిశః కల్పంతే । య ఏవం వేద । (3) ఏషా వై సర్వవిద్యా । ఏతద్భేషజమ్ । ఏష పన్థాః స్వర్గస్య లోకస్యాఞ్జసాయనః స్రుతిః ॥౨॥ ౨౩॥

ఏతాన్ యో హోతౄనిత్యథ దీర్ఘాన్ శేయావత్తరసమ్ । స్వాహేతి । అన ప్రబవస్సర్వమాయురేతి । విన్దతే ప్రజామ్ । రాయస్పోషం గౌపత్యమ్ । బ్రహ్మవర్చసీ భవతి । (4) ఏతాన్ యో హోతౄనితి । స్వప్రాణో త్యాత్మానమ్ । ప్రజాం పిత్ౄన్ । (5) ఏతాన్ వా అరుణ ఔపవేశిర్విదాం చకార ॥౩॥ ౨౪॥

ఏతైరధివాదమపాజయత్ । అథో విశ్వం పాప్మానమ్ । స్వర్గ్యమాయా । ఏతాన్ యో హోతౄతి । అధివాదం జయతి । అథో విశ్వం పాప్మానమ్ । స్వాహేతి । (6) ఏతైరగ్నిం చిన్వీత స్వర్గకామః । ఏతై రాయుష్కామః । ప్రజాపశుకామో వా ॥ ౪ ॥ ౨౫ ॥

(7) పురస్తాద్దశ హోతారముదంచముపదధాతి యావత్పదమ్।
హృదయంయజుష్షీపత్న్యైచ । దక్షిణతః ప్రాఞ్చం చతుర్హోతారమ్।
పశ్చాదుదఞ్చం పఞ్చ హోతారమ్ । ఉత్తరతః ప్రాంచగ్ం షడ్ఢోతా
రమ్ । ఉపరిష్టాత్ప్రాంచగ్ం సప్త హోతారమ్। హృదయం యజూగ్ం
షి పత్న్యశ్చ । యథావకాశం గ్రహాన్ । యథావకాశం ప్రతిగ్రహాన్
లోకం పృణాశ్చ । సర్వాహ్యేతా దేవతాః ప్రీతా అభీష్టా భవంతి
॥ ౫ ॥ ౨౬

సదేవమగ్నిం చినుతే । (8) రథసంమితశ్చేతవ్యః। వజ్రోవై రథః।
వజ్రేణైవ పాప్మానం భ్రాతృవ్యగ్ం స్తృణుతే । పశుస్సంమితశ్చేతవ్యః ।
ఏతావాన్వై రథః । యావత్పశుః । రథసంమితమేవ చినుతే। (9) ఇమ
మేవ లోకం పశుబంధేనాభిజయతి । అథోఽగ్నిష్టోమేన॥౬॥౨౭॥

అంతరిక్షముక్థ్యేన । స్వరతిరాత్రేణ । సర్వాన్లోకానహ్నాఽనేన।
అథోఽస్త్రేణ । (10) వరో దక్షిణా । వరేణైవ వరగ్ంస్పృణోతి । ఆత్మా
హి వరః । (11) ఏకవిగ్ంశతిర్దక్షిణా దదాతి। ఏకవిగ్ంశో వా ఇతస్స్వర్గో
లోకః । ప్రస్వర్గం లోకమాప్నోతి ॥౭॥౨౮॥

అసావాదిత్య ఏకవిగ్ంశః । అముమేవాదిత్యమాప్నోతి । (12)
శతందదాతి । శతాయుః పురుషశ్శతేంద్రియః । ఆయుష్యేవేంద్రియే
ప్రతితిష్ఠతి । (13) సహస్రందదాతి । సహస్రసంమితస్స్వర్గోలోకః । స్వర్గస్య
లోకస్యాభిజిత్యై । (14) అన్వష్టకం దక్షిణాదదాతి । సర్వాణి వయాం
సి ॥౮॥౨౯॥

సర్వస్యాప్త్యై । సర్వస్యావరుద్ధ్యై । (15) యదినవిందేత । మం
థాన్తావపో దద్యాదోదనం వా । అస్మిన్నేతే తం కామమ్ । యస్మై కా
మాయాగ్నిశ్చీయతే । (16) పష్ఠౌహీంత్వం తర్వతీం దద్యాత్ । సాహి స
ర్వాణి వయాగ్ంసి । సర్వస్యాప్త్యై । సర్వస్యావరుద్ధ్యై ॥౯॥౩౦॥

(17) హిరణ్యం దదాతి । హిరణ్యజ్యోతిరేవ సువర్గం లోకమేతి ।
(18) వాసో దదాతి । తేనాయుః ప్రతిరతే । (19) వేదిత్రయీ యే యజేత ।
త్రిషత్యా హి దేవాః । స సత్యమగ్నిం చినుతే । తదేతత్పశుబన్ధే బ్రాహ్మ
ణం బ్రూయాత్ । నేతరేషు యజ్ఞేషు । (20) యో హ వై చతుర్హోతౄ
త్యానుసవనం తర్పయితవ్యాన్వేద ॥౧౦॥౩౧॥

తృప్యతి ప్రజయా పశుభిః । ఉపైనగ్ం సోమపీథో నమతి । ఏతే
వై చతుర్హోతారోఽనుసవనం తర్పయితవ్యాః । యే బ్రాహ్మణా బహు
విదః । తేభ్యో యద్దక్షిణా నానయేత్ । దురిష్టగ్ం స్యాత్ । అగ్నిమస్య
వృంజీరన్ । తేభ్యో యథాశ్రద్ధం దద్యాత్ । స్విష్టమేవైతత్క్రియతే ।
నాస్యాగ్నిం వృంజతే ॥౧౧॥౩౨॥

(21) హిరణ్యేష్టకో భవతి । యావదుత్తమమంగులికాండం య
జ్ఞపరుషా సంమితమ్ । తేజో హిరణ్యమ్ । (22) యది హిరణ్యం నవిందేత్ ।
శర్కరా అక్తా ఉపదధ్యాత్ । తేజో ఘృతమ్ । స తేజసమేవాగ్నిం చిను
తే । (23) అగ్నిం చిత్వా సౌత్రామణ్యా యజేత మైత్రావరుణ్యా వా । ఇ
న్ద్రియేణ వా ఏష వ్యృధ్యతే । యోఽగ్నిం చినుతే ॥౧౨॥౩౩॥

యావదేవ వీర్యమ్ । తదస్మిన్దధాతి । (24) బ్రహ్మణస్సాయుజ్యగ్ం

సలోకతామాప్నోతి । ఏతాసామేవ దేవతానాగ్ం సాయుజ్యమ్ । సా
ర్ష్టితాగ్ం సమానలోకతామాప్నోతి । యఏతమగ్నిం చినుతే । య
ఉచైనమేవం వేద । (25) ఏతద్దేవసావిత్రం బ్రాహ్మణమ్ । అథో నాచికేతే ॥
౧౩॥౩౪॥

సహోతా చతుర్హోతృణాగ్ం స్తుతిశ్చకారవాభవం త్యగ్ని
ష్టోమేనాప్నోతి వయాగ్ంసి వయాగ్ంసి సర్వస్యాప్త్యై సర్వస్యావరు
ద్ధ్యై వేదవృంజతే చినుతేనవచ॥౫॥

౬. అనువాకః, ఉత్తమలేఖాయాముపధానమన్త్రాః.

(1) యచ్చామృతం యచ్చమర్త్యమ్। యచ్చప్రాణితియచ్చన।
సర్వాస్తా ఇష్టకాః కృత్వా । ఉపకామదుఘాదధే । తేనర్షిణా తేన
బ్రహ్మణా । తయాదేవ తయాంగిరస్వ ధ్రువాసీద । (2) సర్వాస్స్త్రి
యస్సర్వాన్పుగ్ంసః । సర్వం నస్త్రీపుమం చయత్ । సర్వాస్తాః।
(3) యావన్తః పాగ్ంసవో భూమేః ॥౧॥౩౫॥

సంఖ్యాతా దేవ మాయయా । సర్వాస్తాః । (4) యావన్త
ఊషాః పశూనామ్ । పృథివ్యాం పుష్టిరాహితాః । సర్వాస్తాః ।
(5) యావతీస్సికతాస్సర్వాః । అప్స్వంతశ్చయాశ్రితాః । సర్వాస్తాః ।
(6) యావతీశ్శర్కరాధృత్యై । అస్యాంపృథివ్యామధి ॥౨॥౩౬॥

సర్వాస్తాః । (7) యావంతో అశ్మానో అస్యాం పృథివ్యామ్ । ప్రతి
ష్ఠాసుప్రతిష్ఠితాః । సర్వాస్తాః । (8) యావతీర్వీరుధస్సర్వాః । విష్ఠి
తాః పృథివీమను । సర్వాస్తాః । (9) యావతీరోషధీస్సర్వాః । విష్ఠి

తాః పృథివీమను । సర్వాస్తాః॥3॥3౭॥

(10) యావంతో వనస్పతయః । అస్యాం పృథివ్యామధి । సర్వాస్తాః । (11) యావంతో గ్రామ్యాః పశవస్సర్వే । ఆరణ్యాశ్చయే । సర్వాస్తాః । (12) యేద్విపాదశ్చతుష్పాదః । అపాద ఉదరసర్పిణః । సర్వాస్తాః । (13) యావదాంజన ముచ్యతే॥౪॥3౮॥

దేవత్రాయచ్ఛమానుషమ్ । సర్వాస్తాః । (14) యావత్కృష్ణాయ సగ్ంసర్వమ్ । దేవత్రాయచ్ఛ మానుషమ్ । సర్వాస్తాః (15) యావల్లోహాయ సగ్ంసర్వమ్ । దేవత్రాయచ్ఛమానుషమ్ । సర్వాస్తాః । (16) సర్వగ్ం సీసగ్ం సర్వంత్రపు । దేవత్రాయచ్ఛ మానుషమ్ ॥౫॥3౯॥

సర్వాస్తాః । (17) సర్వగ్ం హిరణ్యగ్ం రజతమ్ । దేవత్రా యచ్ఛమానుషమ్ । సర్వాస్తాః । (18) సర్వగ్ంసువర్ణగ్ం హరితమ్। దేవత్రాయచ్ఛమానుషమ్ । సర్వాస్తా ఇష్టకాః కృత్వా । ఉపకామ ముపాదధే । తేనర్షిణా తేన బ్రహ్మణా । తయాదేవ తయాంగిరస్వ ధ్రువాసీద ॥ ౬ ॥ ౪౦॥

భూమైరధివిష్ఠితాః పృథివీ మనుసర్వాస్తా ఉచ్యతే మానుష గ్ం సీద ॥ ౬ ॥

యచ్చత్రిస్త్రియః షాగ్ం సవడూషాస్సికతాశ్శర్కరా అశ్మానో హిరుధ ఓషధీర్వనస్పతయో గ్రామ్యాయే ద్విపాదో యావదాంజనం యావత్కృష్ణాయ సగ్ం లోహాయ సగ్ం సీసగ్ం హిరణ్యగ్ం సువ

ణ్రాగ్ం హారిత మష్టాదశ ॥

౭. అనువాకః, మధ్యమలేఖాయా ముపధానార్థామన్త్రాః.

(1) సర్వాదిశో దిక్షు । యచ్చాం తర్భూతం ప్రతిష్ఠితమ్ । సర్వాస్తా ఇష్టకాః కృత్వా । ఉపకామను ఘూదధే । తేనర్షిణా తేన బ్రహ్మణా । తయాదేవ తయాంగిరస్వ ధ్రువాసీద । (2) అంతరిక్షంచ కేవలమ్ । యచ్చాస్మిన్నంతరా హితమ్ । సర్వాస్తాః । (3) ఆంతరిక్ష్య శ్చయాః ప్రజాః ॥ ౧ ॥ ౪౧ ॥

గంధర్వాప్సరసశ్చయే । సర్వాస్తాః । (4) సర్వానుదారాన్ త్సలిలాన్ । అంతరిక్షే ప్రతిష్ఠితాన్ । సర్వాస్తాః । (5) సర్వాను దారాన్ త్సలిలాన్ । స్థావరాః ప్రోష్యాశ్చయే । సర్వాస్తాః । (6) సర్వాం ధునిగ్ం సర్వాన్ ధ్వగ్ంసాన్ । హిమోయచ్చశీయతే ॥ ౨ ॥ ౪౨ ॥

సర్వాస్తాః । (7) సర్వాన్మరీచీన్ వితతాన్ । నీహారోయచ్చ శీయతే । సర్వాస్తాః । (8) సర్వావిద్యుత స్సర్వాంస్ స్తనయిత్నూన్ । హ్రాదునీర్యచ్చశీయతే । సర్వాస్తాః । (9) సర్వాస్రవంతీస్సరితః । సర్వ మప్సుచరంచయత్ । సర్వాస్తాః ॥ 3 ॥ ౪3 ॥

(10) యాశ్చ కూప్యా యాశ్చ నాద్యాస్సముద్రియాః । యా శ్చవైశంతీరుత ప్రాసచీర్యాః । సర్వాస్తాః । (11) యేచోత్తిష్ఠంతి జీమూతాః । యాశ్చవర్షంతి వృష్టయః । సర్వాస్తాః । (12) తపస్తేజ ఆకాశమ్ । యచ్చాకాశే ప్రతిష్ఠితమ్ । సర్వాస్తాః । (13) వాయుం వయాగ్ంసి సర్వాణి ॥ ౪ ॥ ౪౪

అంతరిక్షంచరంచయత్ । సర్వాస్తాః । (14) అగ్నిగ్ంసూర్యం చంద్రమ్ । మిత్రం వరుణంభగమ్ । సర్వాస్తాః । (15) సత్యగ్గ్ంశ్రద్ధాం తపోదమమ్ । నామ రూపంచ భూతానామ్ । సర్వాస్తా ఇష్టకాః కృత్వా । ఉపకామదుఘాదధే । తేనర్షిణా తేనబ్రహ్మణా । తయా దేవతయాంగిరస్వ ధ్రువాసీద ॥౫॥ ౭౫॥

ప్రజాపతిర్మేయచ్చశీయతే సర్వాస్తా స్సర్వాణి బ్రహ్మణా కంచ ॥౭॥

దిశోంతరిక్షమాంతరిక్ష్యే ఉద్గారానుద్గారాః ధుని౦మరీచీః విద్యుత ప్రవంతీర్యాశ్చమేచతపోవాయుమగ్నిగ్ం సత్యంపంచదశ ॥

౮. అనువాకః, తదభ్యంతరేభాగేయాం ఉపధానమన్త్రాః.

(1) సర్వాం దివగ్ం సర్వాం దేవాందివి । యచ్చాంతర్భూతం ప్రతిష్ఠితమ్ । సర్వాస్తా ఇష్టకాః కృత్వా । ఉపకామదుఘాదధే । తేనర్షిణా తేనబ్రహ్మణా । తయా దేవతయాంగిరస్వ ధ్రువాసీద । (2) యావతీస్తారకాస్సర్వాః । వితతా రోచనే దివి । సర్వాస్తాః । (3) ఋచో యజూగ్ంషి సామాని ॥౧॥ ౭౬॥

అథర్వాంగిరసశ్చయే । సర్వాస్తాః (4) ఇతిహాసపురాణంచ । సర్పదేవజనాశ్చయే । సర్వాస్తాః । (5) యేచలోకాయేచాలోకాః । అంతర్భూతం ప్రతిష్ఠితమ్ । సర్వాస్తాః । (6) యచ్చబ్రహ్మయచ్చాబ్రహ్మ । అంతర్బ్రహ్మ ప్రతిష్ఠితమ్ ॥ ౨ ॥ ౭౭ ॥

సర్వాస్తాః । (7) అహోరాత్రాణి సర్వాణి । అర్ధమాసా

గ్ంశ్చ కేవలాన్ । సర్వాస్తాః । (8) సర్వా న్నృతూగ్ఁ సర్వాన్మా
సాన్ । సంవత్సరంచ కేవలమ్ । సర్వాస్తాః । (9) సర్వం భూతగ్ం
సర్వం భవ్యమ్ । యచ్చాతోఽధిభవిష్యతి । సర్వాస్తాఇష్టకాః కృత్వా ।
ఉపకాపుదుఘాదధే । తేనర్షిణా తెనబ్రహ్మణా । తయాదేవతయాం
గిరస్వద్ధ్రువాసీద ॥3॥౮౮॥

సామానిబ్రిహ్మాన్ ప్రతిష్ఠితం కృత్వాత్రీణిచ॥౮॥

దివం తారకా ఋచఇతిహాస పురాణంచ యేచ యచ్చా
హావార్తాన్యృతూన్ భూతం నవ ॥

౯. అనువాకః, బ్రహ్మణాపఠనీయా మన్త్రాః.

(1) ఋచాం ప్రాచీ మహతీదిగుచ్యతే । దక్షిణామాహు ర్యజు
షామపారామ్ । అథర్వణామంగిరసాం ప్రతీచీ। సామ్నా ముదీచీ మహ
తీదిగుచ్యతే । (2) ఋగ్భిఃపూర్వాహ్ణేదివిదేవ ఈయతే । యజుర్వేదే
దేతిష్ఠతి మధ్యే అహ్నః । సామవేదెనా స్తమయేమహీయతే । వేదై
రశూన్య స్త్రిభిరేతి సూర్యః । (3) ఋగ్భ్యోజాతాగ్ం సర్వశోమూర్తి
మాహుః । సర్వాగతిర్యాజుషీ హైవశశ్వత్ ॥౧॥౮౯॥

సర్వం తేజస్సామ రూప్యగ్ంహ శశ్వత్ । సర్వగ్ం హేదం
బ్రహ్మణాహైవ సృష్టమ్ । (4) ఋగ్భ్యోజాతం వైశ్యం వర్ణమాహుః।
యజుర్వేదం క్షత్రియస్యాహు ర్యోనిమ్ । సామవేదో బ్రాహ్మణానాం
ప్రసూతిః । పూర్వేపూర్వేభ్యోవచ ఏతదూచుః । (5) ఆదర్శమగ్నిం
చిన్వానాః । పూర్వే విశ్వసృజో మృతాః । శతం వర్షసహస్రాణి ।

దీక్షితాస్సత్రమాసత ॥౨॥౫౦॥

(6) తపఆసీద్గృహపతిః । బ్రహ్మా బ్రహ్మా భవత్స్వయమ్। సత్యగ్ంహహోతైషామాసీత్ । యద్విశ్వసృజఆసత । (7) అమృతమేభ్య ఉదగాయత్ । సహస్రం పరివత్సరాన్ । భూతగ్ం హప్రస్తోతైషామాసీత్ । భవిష్యత్ప్రతిచాహరత్ । (8) ప్రాణో అధ్వర్యురభవత్। ఇదగ్ం సర్వగ్ం సిషాసతామ్ ॥౩॥౫౧॥

అపానో విద్వానావృతః । ప్రతిప్రాతిష్ఠ దధ్వరే । (9) ఆర్తవా ఉపగాతారః । సదస్యా బుతవో భవన్ । అర్ధమాసాశ్చమాసాశ్చ । చమసాధ్వర్యవో భవన్ । (10) అశగ్ం సద్బ్రహ్మణ స్తేజః। అచ్ఛావాకో భవద్యశః । బుతమేషాం ప్రశాస్తాసీత్ । యద్విశ్వ సృజఆసత ॥౪॥౫౨॥

(11) ఊర్గ్రాజాన ముదవహాత్ । ధ్రువగోపస్సహో భవత్ । ఓజోభ్యష్టౌద్గ్రావ్ణః । యద్విశ్వస్సృజ ఆసత । (12) అపచితిః పోత్రీయామయజత్ । నేష్ట్రీయామయజత్త్విషిః । ఆగ్నీధ్రా ద్విదుషీ సత్యమ్ । శ్రద్ధాహైవాయజత్స్వయమ్ । (13) ఇరాపత్నీ విశ్వసృజామ్ । ఆకూతిరపినద్ధవిః॥ ౫ ॥ ౫౩

ఇధ్మగ్ం హక్షుచ్చైభ్య ఉగ్ర । తృష్ణాచావహాతామ్భే । (14) వాగేషాగ్ంసు బ్రహ్మణ్యాసీత్ । ఛన్దోయోగాన్ విజానతీ । కల్పతంత్రాణి తన్వానాహః । సగ్ంస్థాశ్చసర్వశః । (15) అహోరాత్రే పశుపాల్యౌ । ముహూర్తాః ప్రేష్యా అభవన్ । మృత్యుస్త

దభవద్ధాతా । శమితో గ్రావిశాంపతిః ॥౬॥౫౪॥

(16) విశ్వసృజః ప్రథమాస్సత్రమాసత । సహస్రసమం ప్రసుతేనయంతః । తతో హజజ్ఞే భువనస్య గోపాః । హిరణ్మయశ్శకుని ర్బ్రహ్మనామ । (17) యేనసూర్య స్తపతి తేజసేద్ధః । పితాపుత్రేణ పితృమా యోనియోనౌ । నావేదవిన్మనుతే తంబృహంతమ్ । సర్వానుభుమాత్మానగ్ం సంపరాయే । (18) ఏషనిత్యో మహిమా బ్రాహ్మణస్య । నకర్మణా వర్ధతే నోకనీయాన్ ॥౭॥౫౫॥

తస్యైవాత్మాపదవి త్తంవిదిత్వా।నకర్మణాలిప్యతేపాపకేన । (19) పంచ పంచాశతస్త్రివృత స్సంవథ్సరాః । పంచ పంచాశతః పంచదశాః । పంచపఞ్చాశతస్స ప్తదశాః । పంచ పఞ్చాశత ఏకవిగ్ంశాః । విశ్వసృజాగ్ం సహస్ర సంవథ్సరమ్ । (20) ఏతేనవై విశ్వసృజ ఇదం విశ్వమసృజంత । యద్విశ్వ మసృజంత । తస్మాద్విశ్వ సృజః । (21) విశ్వమేనా నను ప్రజాయతే । బ్రహ్మణస్సాయుజ్యగ్ం సలోకతాంయంతి । ఏతాసామేవ దేవతానాగ్ం సాయుజ్యమ్ । సార్ష్టితాగ్ం సమానలోకతాంయంతి । యఏతదుపయంతి । యేచైనత్ప్రాహుః । యేభ్యశ్చైనత్ప్రాహుః॥ ఓమ్॥౮॥౫౬॥

శశ్వదాసతసిషా సతామాసత హవిష్పతిః కనియా న్తస్మాద్విశ్వ సృజోష్టౌచ॥౯॥

తుభ్యందేవేభ్య స్తపసా దేవేభ్యోబ్రహ్మవై చతుర్హోతారో యచ్ఛామృతగ్ం సర్వాదిశోదిక్షు సవాగ్ం దివమ్పృచాంప్రాచీనవ ॥

తుభ్యంతపసా తావా ఏతాః పఞ్చహిరణ్యాం దదాతి సర్వాదిశ
స్తప ఆసీద్గృహపతిః పట్పంచాశత్ ॥

తుభ్యం సమాప్తమ్.

అథ సున్నాలపన్నవ్ం.

హరిః ఓమ్॥ బ్రహ్మణే బ్రాహ్మణమాలభతే । క్షత్రాయ రాజన్యమ్ । మరుద్భ్యో వైశ్యమ్ । తపసే శూద్రమ్ । తమసే తస్కరమ్ । నారకాయ వీరహణమ్ । పాప్మనే క్లీబమ్ । ఆక్రయాయా యోగూమ్ । కామాయ పుంశ్చలూమ్ । అతిక్రుష్టాయ మాగధమ్ ॥ ఇతి ప్రథమానువాకః ॥౧॥

గీతాయ సూతమ్ । నృత్తాయ శైలూషమ్ । ధర్మాయ సభాచరమ్ । నర్మాయ రేభమ్ । నరిష్ఠాయై భీమలమ్ । హసాయ కారిమ్ । ఆనన్దాయ స్త్రీషఖమ్ । ప్రమదే కుమారీపుత్రమ్ । మేధాయై రథకారమ్ । ధైర్యాయ తక్షాణమ్ ॥ ౨ ॥

శ్రమాయ కౌలాలమ్ । మాయాయై కార్మారమ్ । రూపాయ మణికారమ్ । శుభే వపమ్ । శరవ్యాయా ఇషుకారమ్ । హేత్యై ధన్వకారమ్ । కర్మణే జ్యాకారమ్ । దిష్టాయ రజ్జుసర్గమ్ । మృత్యవే మృగయుమ్ । అన్తకాయ శ్వనితమ్ ॥ 3 ॥

సన్ధయే జారమ్ । గేహాయోపపతిమ్ । నిర్‌ఋత్యై పరివిత్తమ్ । ఆర్త్యై పరివివిదానమ్ । అరాధ్యై దిధిషూపతిమ్ । పవిత్రాయ భిషజమ్ ।

ప్రజ్ఞానాయ నక్షత్రదర్శమ్ । నిష్కృత్యై పేశస్కారీమ్ । బలాయో
పదామ్ । వర్ణాయానూరుధమ్ ॥ ౪ ॥

నదీభ్యః పౌఞ్జిష్ఠమ్ । ఋక్షీకాభ్యో నైషాదమ్ । పురుషవ్యా
ఘ్రాయ దుర్మదమ్ । ప్రయుద్భ్య ఉన్మత్తమ్ । గన్ధర్వాప్సరాభ్యో వ్రా
త్యం । సర్పదేవజనేభ్యో ప్రతిపదమ్ । అవేభ్యః కితవమ్ । ఇర్యతాయా
అకితమ్ । పిశాచేభ్యో బిదలకారమ్ । యాతుధానేభ్యః కంటకకా
రమ్ ॥ ౫ ॥

ఉత్సాదేభ్యః కుబ్జమ్ । ప్రముదే వామనం । ద్వార్భ్యః స్రామమ్ ।
స్వప్నాయాంధమ్ । అధర్మాయ బధిరమ్ । సంజ్ఞానాయ స్మరకారీం । ప్ర
కామోద్యాయోపసదమ్ । ఆశిక్షాయై ప్రశ్నినమ్ । ఉపశిక్షాయా
అభిప్రశ్నినమ్ । మర్యాదాయై ప్రశ్నవివాకమ్ ॥ ౬ ॥

ఋత్యై స్తేనహృదయమ్ । వైరహత్యాయ పిశునమ్ । వివిత్త్యై
క్షత్తారమ్ । ఔపద్రష్టాయ సంగ్రహీతారమ్ । బలాయానుచరమ్ ।
భూమ్నే పరిష్కన్దం । ప్రియాయ ప్రియవాదినమ్ । అరిష్ట్యా అశ్వసా
దమ్ । మేధాయ వాసః పల్పూలీమ్ । ప్రకామాయ రజయిత్రీమ్ ॥ ౭ ॥

భాయై దార్వాహారమ్ । ప్రభాయా అగ్న్యేన్ధం । నాకస్య పృ
ష్ఠాయాభిషేక్తారమ్ । బ్రధ్నస్య విష్టపాయ పాత్రనిర్ణేగమ్ । దేవలో
కాయ పేశితారమ్ । మనుష్యలోకాయ ప్రకరితారమ్ । సర్వేభ్యో లో
కేభ్య ఉపసేక్తారమ్ । అవర్త్యై వధాయోపమన్థితారమ్ । సువర్గాయ లో
కాయ భాగదుఘమ్ । వర్షిష్ఠాయ నాకాయ పరివేష్టారమ్ ॥ ౮ ॥

అర్మేభ్యో హస్తిపమ్। జవాయాశ్వపమ్। పుష్ట్యై గోపాలమ్। తేజసేఽజపాలమ్। వీర్యాయావిపాలమ్। ఇరాయై కీనాశమ్। కీలాలాయ సురాకారమ్। భద్రాయ గృహపమ్। శ్రేయసే విత్తధమ్। అధ్యక్షాయానుక్షత్తారమ్ ॥౯॥

మన్యవేఽయస్తాపమ్। క్రోధాయ నిసరమ్। శోకాయాభిసరమ్। ఉత్కూలవికూలాభ్యాం త్రిష్ఠినమ్। యోగాయ యోక్తారమ్। క్షేమాయ విమోక్తారమ్। వపుషే మానస్కృతమ్। శీలాయాఞ్జనీకారమ్। నిర్ఋత్యై కోశకారీమ్। యమాయాసూమ్॥౧౦॥

యమ్యై యమసూమ్। అథర్వభ్యోఽవతోకామ్। సంవత్సరాయ పర్యాయిణీమ్। పరివత్సరాయావిజాతామ్। ఇదావత్సరాయాపస్కద్వరీమ్। ఇద్వత్సరాయాతీత్వరీమ్। వత్సరాయ విజర్జరామ్। సంవత్సరాయ పలిక్నీమ్। వనాయ వనపమ్। అన్యతోఽరణ్యాయ దావపమ్ ॥౧౧॥

సరోభ్యో ధైవరమ్। వేశన్తాభ్యో దాశమ్। ఉపస్థావరీభ్యో బైన్దమ్। నడ్వలాభ్యశ్శౌష్కలమ్। పార్యాయ కైవర్తమ్। అవార్యాయ మార్గారమ్। తీర్థేభ్య ఆన్దమ్। విషమేభ్యో మైనాలమ్। స్వనేభ్యః పర్ణకమ్। గుహాభ్యః కిరాతమ్। సానుభ్యో జంభకమ్। పర్వతేభ్యః కింపూరుషమ్ ॥౧౨॥

ప్రతిశ్రుత్కాయా ఋత్తులమ్। ఘోషాయ భషమ్। అంతాయ బహువాదినమ్। అనంతాయ మూకమ్। మహసే వీణావాదమ్। క్రోశా

య తూణవధ్మమ్ । ఆక్రందాయదుందుభ్యాఘాతమ్। అవరస్పరాయశంఖధ్మమ్ । ఋభుభ్యోఽజినసంధాయమ్ । సాధ్యేభ్యశ్చర్మమ్ణమ్॥౧౩॥

బీభత్సాయై పౌల్కసమ్ । భూత్యై జాగరణమ్ । అభూత్యై స్వపనమ్ । తులాయై వాణిజమ్ । వర్ణాయహిరణ్యకారమ్। విశ్వేభ్యో దేవేభ్యస్సిధ్మలమ్ । పశ్చాద్దోషాయగ్లావమ్ । ఋత్యై జనవాదినమ్ । వ్యృద్ధ్యా అపగల్భమ్ । సగ్ంశరాయ ప్రచ్ఛిదమ్ ॥౧౪॥

హసాయపుగ్ంశ్చలూమాలభతే। వీణావాదంగణకం గీతాయ। యాదసే శాబుల్యామ్ । నర్మాయభద్రవతీమ్ । తూణవధ్మం గ్రామణ్యం పాణిసంఘాతం నృత్తాయ । మోదాయానుక్రోశకమ్ । ఆనందాయతలవమ్॥౧౫॥

అక్షరాజాయకితవమ్। కృతాయసభావినమ్ । త్రేతాయా ఆదినవదర్శమ్। ద్వాపరాయ బహిస్సదమ్ । కలయేసభాస్థాణుమ్। దుష్కృతాయచరకాచార్యమ్ । అధ్వనే బ్రహ్మచారిణమ్ । పిశాచేభ్యస్సైలగమ్ । పిపాసాయైగోవ్యచ్ఛమ్ । నిర్ఋత్యైగోఘాతమ్ । క్షుధేగోవికర్తమ్। క్షుత్తృష్ణాభ్యాంతమ్ । యోగాం వికృన్తంతమాగ్ంసంభిక్షమాణ ఉపతిష్ఠతే॥౧౬॥

భూమ్యైపీఠసర్పిణమాలభతే । అగ్నయేగ్ంసలమ్ । వాయవే చాండాలమ్ । అంతరిక్షాయవగ్ంశనర్తినమ్। దివేఖలతిమ్। సూర్యాయ హర్యక్షమ్ । చంద్రమసేమిర్మిరమ్ । నక్షత్రేభ్యః కిలాసమ్ । అహ్నే శుక్లం పింగలమ్ । రాత్రియై కృష్ణం పింగాక్షమ్ ॥౧౭॥

నాచైవపురుష మాలభతే। ప్రాణమపానం వ్యానముదానగ్ం సమా
నంతాత్ వాయవే। సూర్యాయ చక్షురాలభతే। మనశ్చంద్రమసే।
దిగ్భ్యశ్శ్రోత్రమ్। ప్రజాపతయేపురుషమ్॥౧౭॥

అథైతానరూపేభ్య ఆలభతే। అతిహ్రస్వ మతిదీర్ఘమ్। అతికృ
శ మత్యగ్ంసలమ్। అతిశుక్లమతికృష్ణమ్। అతిశ్లక్ష్ణ మతిలోమశమ్।
అతికిరిటమతిదంతురమ్। అతిమిర్మిరమతిమేమిషమ్। ఆశాయై జామిమ్।
ప్రతీక్షాయైకుమారీమ్॥౧౮॥

బ్రహ్మణేగీతాయ శ్రమాయస్యంధయేనదీభ్య ఉత్థానదేభ్య ఋత్యై
భాయా అమ్మేభ్యోమన్యవేయస్మ్యై దశదశసరోభ్యోద్వాదశ ప్రతిశ్రు
త్కాయైబీభత్సాయై దశదశహాసాయసప్తకురాజాయత్రయోదశ భూ
మ్యైదశవాచేపడథనవైశ్యాం నవిగ్ంశతిః॥ బ్రహ్మణేయస్మ్యై నవదశ॥

సున్నాలపన్నం సమాప్తమ్.

అథ పంచానువాకాః.

హరిఃఓమ్॥౧॥ ప్రజాపతేరక్ష్యశ్వయత్తత్పరాపతత్తదశ్వోఽభవ
ద్యదశ్వయత్తదశ్వస్యాశ్వత్వంతద్దేవా అశ్వమేధేనైవ ప్రత్యదధురేషవై
ప్రజాపతిగ్ంసర్వంకరోతి యోఽశ్వమేధేన యజతే సర్వఏవభవతి సర్వ
స్యవాఏషాప్రాయశ్చిత్తిస్సర్వస్య భేషజగ్ సర్వంవా ఏతేనపాప్మానందేవా
అతరన్నపివా ఏతేన బ్రహ్మహత్యామతరన్థ్సర్వం పాప్మానమ్ ॥ ౧ ॥

తరతి తరతి బ్రహ్మహత్యాం యోఽశ్వమేధేన యజతే య ఉచైనమేవం వేదో త్తరం వైతత్ప్రజాపతే రక్ష్యశ్వయ త్తస్మా దశ్వస్యోత్తరతో ఽవద్యన్తి దక్షిణతోఽన్యేషాం పశూనాం వైతసః కటో భవత్యప్సుయోనిర్వా అశ్వోఽప్సుజో వేతసస్స్వ ఏవైనం యోనౌప్రతిష్ఠాపయతి చతుష్టోమ స్తోమో భవతి సరడ్ఢ వా అశ్వస్య సక్థ్యా వృహత్ దేవాశ్చ తుష్టోమేనైవ ప్రత్యదధుర్యచ్చతుష్టోమః స్తోమో భవ త్యశ్వస్య సర్వత్వాయ ॥

ప్రథమానువాక స్సమాప్తః.

హరిః ఓమ్ ॥ ౨॥ పవమానస్సువర్జనః । పవిత్రేణవిచర్షణిః । యః పోతాసపునాతుమా । పునన్తుమాదేవజనాః । పునంతు మనవోధియా । పునంతువిశ్వ ఆయవః । జాతవేదః పవిత్రవత్ । పవిత్రేణ పునాహిమా । శుక్రేణదేవ దీద్యత్ । అగ్నేక్రత్వాక్రతూగ్ంరను ॥ ౧ ॥

యత్తేపవిత్రమర్చిషే । అగ్నేవితతమన్తరా । బ్రహ్మతేన పునీమహే । ఉభాభ్యాం దేవసవితః । పవిత్రేణసవేనచ । ఇదంబ్రహ్మ పునీమహే । వైశ్వదేవీ పునతీదేవ్యాగాత్ । యస్యైబహ్వీస్తనువో వీతపృష్ఠాః । తయామదన్తస్సధమాద్యేషు । వయగ్గ్ స్యామపతయోరయీణామ్ ॥ ౨॥

వైశ్వానరోరశ్మిభిర్మాపునాతు । వాతః ప్రాణేనేషిరో మయోభూః । ద్యావాపృథివీపయసాపయోభిః । ఋతావరీయజ్ఞియే మాపునీతామ్ । బృహద్భిస్సవితస్తృభిః । వర్షిష్ఠైర్దేవమన్మభిః । అగ్నేదక్షైః

పునాహిమా । యేనదేవా అపునత । యేనాపోదివ్యం కశః । తేనదివ్యే న్నబ్రహ్మణా ॥ 3

ఇదంబ్రహ్మపునీమహే । యఃపావమానీరధ్యేతి । ఋషిభిస్సం భృతగ్ంరసం । సర్వగ్ంసపూత మశ్నాతి । స్వదితం మాతరిశ్వనా । పావమానీర్యో అధ్యేతి । ఋషిభిస్సంభృతగ్ంరసమ్ । తస్మైసరస్వతీ దుహే । క్షీరగ్ం సర్పిర్మధూదకమ్ । పావమానీ స్వస్త్యయనీః ॥౪॥

సుదుఘాహిపయస్వతీః । ఋషిభి స్సంభృతోరసః । బ్రాహ్మణే ష్వమృతగ్ం హితమ్ । పావమానీ ర్దిశ న్తునః । ఇమంలోకమథోఅముం । కామా న్సమర్ధయ న్తునః । దేవీర్దేవై స్సమాభృతాః । పావమానీస్స్వ స్త్యయనీః । సుదుఘాహిఘృతశ్చుతః । ఋషిభిస్సమ్భృతోరసః । బ్రాహ్మణేష్వమృతగ్ం హితమ్ । యేనదేవాః పవిత్రేణ । ఆత్మానంపునతే సదా । తేనసహస్రధారేణ । పావమాన్యః పునన్తుమా । ప్రాజాప త్యంపవిత్రం । శతోద్యామగ్ం హిరణ్మయం । తేన బ్రహ్మవిదోవయం । పూతంబ్రహ్మపునీమహే । ఇన్ద్రస్సునీతీసహమా పునాతు । సోమస్స్వ స్త్యావరుణస్సమీచ్యా । యమోరాజా ప్రమృణాభిః పునాతుమా । జాతవేదామోర్జయన్త్యా పునాతు॥

ద్వితీయానువాక స్సమాప్తః.

హరిః ఓమ్ ॥3॥ సర్వేషువా ఏషులోకేషు మృత్యవోన్వాయత్తాః । తేభ్యోయదాహుతీర్న జుహుయాత్ । లోకేలోకఏనంమృత్యుర్విందేత్ । మృత్యవేస్వాహా మృత్యవేస్వాహే త్యభిపూర్వమాహుతీర్జుహోతి । లో

కాల్లోకాదేవమృత్యుమవయజతే। నైనంలోకే లోకేమృత్యుర్విందతి।య
ద్యముష్మైస్వాహాముష్మైస్వాహేతి జుహ్వాత్ఖ్సంచక్షీత। బహుంమృత్యుమమి
త్రం కుర్వీత। మృత్యవేస్వాహేత్యేకస్మా ఏవైకాంజుహుయాత్। ఏకో వా
అముష్మింల్లోకేమృత్యుః॥

అశనయామృత్యురేవ। తమేవాముష్మిన్లోకేవయజతే। భ్రూణహ
త్యాయైస్వాహేత్యవభృథ ఆహుతిం జుహోతి। భ్రూణహత్యామేవా
వయజతే। తదాహుః। యద్భ్రూణహత్యాపాత్రాత్యథ । కస్మాదస్యాజ్యేష్ఠపి
క్రియత ఇతి। అమృత్యుర్వా అన్యో భ్రూణహత్యాయా ఇత్యాహుః।
భ్రూణహత్యావావమృత్యురితి। యద్భ్రూణహత్యాయై స్వాహేత్యవభృ
థ ఆహుతిం జుహోతి॥

మృత్యుమేవాహుత్యాతర్పయిత్వాపరిపాణం కృత్వా। భ్రూణ
ఘ్నే భేషజం కరోతి। ఏతాగ్ంహవై ముండిభఔదన్యవః। భ్రూణహత్యా
యైప్రాయశ్చిత్తిం విదాంచకార। యోహాస్యాపి ప్రజాయాం బ్రాహ్మ
ణగ్ంహంతి। సర్వస్మైతస్మై భేషజంకరోతి। జుంబకాయస్వాహేత్యవభృథ
ఉత్తమామాహుతిం జుహోతి। వరుణోవై జుంబకః। అంతతఏవ వరు
ణమవయజతే। ఖలతేర్విక్లిధస్య శుక్లస్యపింగాక్షస్యమూర్ధంజుహోతి।
ఏతద్వైవరుణస్యరూపమ్। రూపేణైవ వరుణమవయజతే॥

(లోకేమృత్యుర్జుహోతి మూర్ధంజుహోతి ద్వేచ)

తృతీయానువాక స్సమాప్తః.

హరిః ఓమ్॥౪॥కూశ్మాండై ర్జుహుయాద్యోఽపూతఇవమన్యేత యథా స్తేనో యథాభ్రూణహైవమేషభవతి యో యోనౌరేత స్సించతియదర్వాచీన మేనో భ్రూణహత్యాయా స్తస్మాన్ముచ్యతే యావదేనో దీక్షాముపైతి దీక్షితఏతై స్సతతిజుహోతి సంవత్సరం దీక్షితో భవతి సంవత్సరాదేవాత్మానం పునీతే మాసం దీక్షితో భవతి యోమాస స్సంవత్సర స్సంవత్సరాదేవాత్మానం పునీతే చతుర్విగ్ంశతిగ్ం రాత్రీర్దీక్షితో భవతి చతుర్విగ్ంశతి రర్ధమాసా స్సంవత్సర స్సంవత్సరా ద్దేవాత్మానం పునీతే ద్వాదశ రాత్రీ ర్దీక్షితో భవతి ద్వాదశమాసా స్సంవత్సర సంవత్సరాదేవాత్మానం పునీతే షడ్రాత్రీర్దీక్షితో భవతి షడ్వాఋతవస్సంవత్సర స్సంవత్సరా దేవాత్మానం పునీతే నమాగ్ం సమశ్నీయాన్నస్త్రియముపేయాన్నో పర్యాసీత జుగుప్సేతానృతాత్పయో బ్రాహ్మణస్య వ్రతం యవాగూరాజన్య స్యామిక్షా వైశ్యస్యాథో సౌమ్యేప్యధ్వరఏతద్వ్రతం బ్రూయాద్యది మన్యేతో పదస్యామీత్యోదనం ధానా స్సక్తూన్ఘృతమిత్యనువ్రతయే దాత్మనోఽనుపదాసాయ॥

చతుర్థానువాక స్సమాప్తః.

హరిః ఓమ్॥౧॥హిరణ్యశృఙ్గం వరుణం ప్రపద్యే తీర్థంమేదేహి యాచితః। యన్మయాభుక్తమసాధూనాం పాపేభ్యశ్చ ప్రతిగ్రహః। యన్మే మనసా వాచాకర్మణావా దుష్కృతం కృతమ్ । తన్నఇన్ద్రో వరుణో బృహస్పతి స్సవితాచపునన్తు పునః పునః। నమోఽగ్నయే ఽప్సుమతేనమ ఇన్ద్రాయనమోవరుణాయనమో వారుణ్యై నమోఽద్భ్యః॥

యదపాం క్రూరం యదమేధ్యం యదశాన్తం తదపగచ్ఛతాత్ ।
అత్యాశనాదతీపానాద్యచ్చ ఉగ్రాత్ప్రతిగ్రహాత్ । తన్నో వరుణో రాజా
పాణినా హ్యవమర్శతు । సోఽహమపాపో విరజో నిర్ముక్తో ముక్తకిల్బిషః ।
నాకస్య పృష్ఠమారుహ్య గచ్ఛేద్బ్రహ్మ సలోకతామ్ । యశ్చాప్సు వరుణ
స్స పునాత్వఘమర్షణః । ఇమం మే గఙ్గే యమునే సరస్వతి శుతుద్రిస్తో
మగ్ంసచ తా పరుష్ణియా । అసిక్నియా మరుద్వృధే వితస్తయాఽఽర్జీకీ
యే శృణుహ్యా సుషోమయా । ఋతంచ సత్యంచాభీద్ధాత్తపసోఽధ్యజా
యత । తతో రాత్రిరజాయత తతస్సముద్రో అర్ణవః ॥

సముద్రాదర్ణవాదధి సంవత్సరో అజాయత । అహోరాత్రాణి వి
దధద్విశ్వస్య మిషతో వశీ । సూర్యాచన్ద్రమసౌ ధాతా యథాపూర్వ
మకల్పయత్ । దివంచ పృథివీంచాన్తరిక్షమథో సువః । యత్పృథివ్యాగ్ం
రజస్స్వమాన్తరిక్షే విరోదసీ । ఇమాగ్ంస్తదాపో వరుణః పునాత్వఘ
మర్షణః । ఏష భూతస్య మధ్యే భువనస్య గోప్తా । ఏష పుణ్యకృతాం
లోకానేష మృత్యోర్హిరణ్మయమ్ । ద్యావాపృథివ్యోర్హిరణ్మ
యగ్ం సగ్ంశ్రితగ్ం సువః ॥

స నస్సువస్సగ్ంశిశాధి । ఆర్ద్రం జ్వలతి జ్యోతిరహమస్మి । జ్యోతి
ర్జ్వలతి బ్రహ్మాహమస్మి । యోఽహమస్మి బ్రహ్మాహమస్మి । అహమస్మి
బ్రహ్మాహమస్మి । అహమేవాహం మాం జుహోమి స్వాహా । అకార్య
కార్యవకీర్ణీ స్తేనో భ్రూణహా గురుతల్పగః । వరుణోఽపామఘమర్షణ
స్తస్మాత్పాపాత్ప్రముచ్యతే । రజోభూమిస్త్వమాగ్ం రోదయస్వ ప్రవద

న్తిధీరాః । ఆక్రాన్థస్సముద్రః ప్రథమే విధర్మఞ్జనయన్ప్రజాభువనస్యరాజా । వృషాపవిత్రే అధిసానో అవ్యే బృహథ్సోమోవావృధేసువానఇన్దుః॥

పంచానువాక స్సమాప్తః.

——(౦)——

అథ బృహస్పతి సూక్తమ్.

ఇమాంధియమితి ద్వాదశర్చస్యసూక్తస్య అయాస్యో బృహస్పతిస్త్రిష్టుప్ । బృహస్పతిసూక్తజపే వినియోగః॥

ఇమాంధియం సప్తశీర్ష్ణీం పితాన ఋతప్రజాతాం బృహతీమవిన్దత్ । తురీయం స్విజ్జనయ ద్విశ్వజన్యోయాస్య ఉక్థమిన్ద్రాయశంసన్ ॥

ఋతంశంసన్త ఋజుదీధ్యానా దివస్పుత్రాసో అసురస్య వీరాః । విప్రంపదమఙ్గిరసోదధానా యజ్ఞస్య ధామ ప్రథమంమనన్త ॥

హంసైరివసఖిభిర్వావదద్భి రశ్మన్మయాని నహనావ్యస్యన్ । బృహస్పతి రభికనిక్రదద్గా ఉతప్రాస్తౌ దుచ్చవిద్వాఅగాయత్ ॥ అవో ద్వాభ్యాంపరఏకయాగా గుహాతిష్ఠన్తీరనృతస్యసేతౌ । బృహస్పతి స్తమసి జ్యోతిరిచ్ఛన్నుదుస్రా ఆకర్వి హి తిస్ర ఆవః । విభిద్యాపురంశయథే - మపాచీంనిస్త్రీణిసాకముదధే రకృన్తత్ । బృహస్పతిరుషసం సూర్యంగామర్కం వివేద స్తనయన్నివ ద్యౌః॥

ఇన్ద్రోవలం రక్షితారం దుఘానాంకరేణేవ విచకర్తా రవేణ । స్వేదాఞ్జిభి రాశి రమిచ్ఛమానో రోదయత్పణిమాగా అముష్ణాత్ ।

స ఈం సత్యేభిస్సఖిభిః శుచద్భిర్గోధాయసం విధనసైరదర్దః । బ్రహ్మణస్పతిర్వృషభిర్వరాహైర్ఘర్మస్వేదేభిర్ద్రవిణం వ్యానట్ ॥ తే సత్యేన మనసా గోపతింగా ఇయానాస ఇషణయన్త ధీభిః । బృహస్పతిర్మిథో అవద్యపేభిరుదుస్రియా అసృజత స్వయుగ్భిః । తం వర్ధయన్తో మతిభిశ్శివాభిస్సింహమివ నానదతం సధస్థే । బృహస్పతిం వృషణం శూరసాతౌ భరేభరే అను మదేమ జిష్ణుమ్ ॥ యదా వాజమసనద్విశ్వరూపమా ద్యామరుక్షదుత్తరాణి సద్మ । బృహస్పతిం వృషణం వర్ధయన్తో నానా సన్తో బిభ్రతో జ్యోతిరాసా ॥ సత్యామాశిషం కృణుతా వయోధై కీరించిద్ధ్యవథ స్వేభిరేవైః । పశ్చా మృధో అప భవన్తు విశ్వాస్తద్రోదసీ శృణుతం విశ్వమిన్వే ॥ ఇన్ద్రో మహ్నా మహతో అర్ణవస్య వి మూర్ధానమభినదర్బుదస్య । అహన్నహిమరిణాత్సప్త సిన్ధూన్దేవైర్ద్యావాపృథివీ ప్రావతం నః ॥

బృహస్పతిసూక్తమ్ సమాప్తమ్.

సరస్వతీసూక్తమ్.

హరిః ఓమ్ ॥ ఋషయో ఆశ్వలాయనం ప్రపృచ్ఛుః ॥ కథం సారస్వతప్రాప్తిః, కేన ధ్యానేన, సువ్రత । మహాసరస్వతీ యేన తుష్టా భవతి తద్వద ॥ ఆశ్వలాయన ఉవాచ ॥ శృణ్వన్తు ఋషయస్సర్వే గుహ్యాద్గుహ్యతమం మహత్ । దశశ్లోక్యమిదం స్తోత్రం ధ్యానపూర్వం వదామ్యహం ।

వక్ష్యే సారస్వతం స్తోత్రం వాక్ప్రవృత్తికరం శుభమ్ । లక్ష్మీవివర్ధనం చైవ వివాదే విజయప్రదం । సదా సకలరోగఘ్నం సర్వసంపత్కరం శుభమ్। సర్వ స్త్రీరాజవశ్యార్థం సర్వకార్యశుభావహమ్ । సర్వపాపక్షయకరం భక్తాభీష్టప్రదాయకమ్ ॥ ఋషిరాశ్వలాయనస్తు చ్ఛందోనుష్టుప్ప్రకీర్తితం । దేవతాస్తోత్రమన్త్రస్య మహావాగీశ్వరీ తథా ॥ శుద్ధస్ఫటికసంకాశాం శశిబింబసమప్రభామ్ । కుందేందుతుహినాభాసాం హంసాసనగతాం శుభామ్॥ అంకుశం చాక్షసూత్రంచ పాశపుస్తకధారిణీమ్ । ముక్తాహారై స్సమాయుక్తాం దేవీం ధ్యాయే చ్చతుర్భుజామ్ । సితేన దర్పణాభేన వస్త్రేణ పరిభూషితాం । సుస్తనీం వేదిమధ్యాంతాం చంద్రార్ధకృతశేఖరామ్ ॥ జటాకలాపసంయుక్తాం పూర్ణచంద్రనిభాననాం । త్రిలోచనీం మహాదేవీం స్వర్ణనూపురధారిణీమ్ ॥ కంబుకంఠిం సుతామ్రోష్ఠీం సర్వాభరణభూషితాం । కటకైస్స్వర్ణరత్నాఢ్యై ర్మహావలయభూషితామ్॥ కేయూరై ర్మేఖలాద్యైశ్చ ద్యోతయంతీం జగత్త్రియమ్। శబ్దబ్రహ్మరిణీం ధ్యాయేత్ జ్ఞానకామస్సమాహితః ॥

అస్య శ్రీదశశ్లోకీస్తోత్రమహామన్త్రస్య ఆశ్వలాయనభగవాన్ ఋషిః ।, అనుష్టుప్ఛందః । శ్రీసరస్వతీ దేవతా । యద్వాగితి బీజం । దేవీంవాచమితి శక్తిః । ప్రణోదేవీతి కీలకమ్ । పరబ్రహ్మాధిదైవత్యం । మమ సరస్వతీప్రసాదసిద్ధ్యర్థే జపే వినియోగః ॥ ఐం - అంగుష్ఠాభ్యాం నమః । క్లీం - తర్జనీభ్యాంనమః । సౌః - మధ్యమాభ్యాంనమః । హ్రాం - అనామికాభ్యాంనమః । హ్రీం - కనిష్ఠికాభ్యాంనమః । హ్రూం - కరతలకరపృష్ఠాభ్యాంనమః। ఐం - హృదయాయనమః । క్లీం - శిరసే స్వాహా । సౌః - శిఖాయైవషట్ । హ్రాం - కవచాయహుం । హ్రీం - నేత్రత్రయాయ వౌషట్। హ్రూం - అస్త్రాయఫట్ । భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బంధః ॥

ధ్యానమ్ ॥ పరబ్రహ్మాత్మికాం దేవీం భుక్తిముక్తిఫలప్రదామ్

ప్రణమ్య స్తౌమి తామేవ జ్ఞానశక్తిం సమాహితః॥ లమిత్యాది పంచపూజాం కుర్యాత్॥మనుః॥ఐం - హ్రీం - శ్రీం - ఐం - క్లీం - సౌః॥ ఇతి యథాశక్తిం జపిత్వా పారాయణం కుర్యాత్॥ యథా ॥ ౧ ॥ (ప్రణోదేవీత్యస్య భరద్వాజ స్సరస్వతీగాయత్రీ) ప్రణోదేవీత్యస్య మన్త్రస్య। భరద్వాజఋషిః। గాయత్రీఛందః । శ్రీసరస్వతీదేవతా ॥ ఐం-బీజం । మమ వాక్సిద్ధ్యర్థే జపే వినియోగః॥

మంత్రః ॥ ప్రణోదేవీసరస్వతీ వాజేభిర్వాజినీవతీ । ధీనామ విత్ర్యవతు ॥

శ్లో॥ యా వేదాంతార్థ తత్త్వైక స్వరూపా పరమార్థతః।
నామరూపాత్మికావ్యక్తా సా మాం పాతు సరస్వతీ॥౧॥

౨॥ ఛందః॥ (ఆనోదివో త్రి స్సరస్వతీత్రిష్టుప్) ఆనోదివ ఇత్యస్య మన్త్రస్య । అత్రిఋషిః । త్రిష్టుప్ఛందః। శ్రీసరస్వతీదేవతా । క్లీం-బీజం। మమ వాక్సిద్ధ్యర్థే జపేవినియోగః ॥

మన్త్రః॥ ఆనోదివోబృహతః పర్వతాదా సరస్వతీ యజతాగంతు యజ్ఞమ్ । హవందేవీజుజుషాణ ఘృతాచీ శగ్మాం నోవాచ ముశతీ శృణోతు ॥

శ్లో॥ యాసాం గోపాంగవేదేషు చతుర్ష్వేకైవ గీయతే ।
అద్వైతా బ్రహ్మణః శక్తి స్సా మాంపాతు సరస్వతీ॥

౩॥ ఛందః॥ (పావకానోమధుచ్ఛందా స్సరస్వతీగాయత్రీ) పావకానఇత్యస్య మన్త్రస్య। వైశ్వానరోమధుఛందా ఋషిః। గాయత్రీఛందః। శ్రీసరస్వతీదేవతా । సౌః-బీజమ్ । మమ వాక్సిద్ధ్యర్థే జపే వినియోగః ॥

మన్త్రః ॥ పావకానస్సరస్వతీ వాజేభిర్వాజినీవతీ యజ్ఞం వష్టుధియావసు

శ్లో॥ యావర్ణపదవాక్యార్థ స్వరూపేణ ప్రవర్తతే।
అనాదినిధనానంతా సా మాం పాతు సరస్వతీ ॥

౪॥ ఛందః॥ (చోదయిత్రీమధుచ్ఛందా స్సరస్వతీ గాయత్రీ) చోదయిత్రీత్యస్య మన్త్రస్య । వైశ్వానరో మధుఛందాఋషిః । గాయత్రీ ఛందః । శ్రీసరస్వతీదేవతా ॥ హ్రాం-బీజం ॥ మమ వాక్సిద్ధ్యర్థే జపే వినియోగః॥

మన్త్రః ॥ చోదయిత్రీ సూనృతానాం చేతంతీ సుమతీనాం। యజ్ఞం దధే సరస్వతీ ॥

శ్లో॥ అధ్యాత్మమధిదైవంచ దేవానాం సమ్యగీశ్వరీ ।
ప్రత్యగాస్తే వసంతీయా సా మాంపాతు సరస్వతీ ॥

౫॥ ఛందః॥ (మహో అర్ణో మధుచ్ఛందా స్సరస్వతీగాయత్రీ) మహోఅర్ణ ఇత్యస్య మన్త్రస్య । మధుఛందాఋషిః। గాయత్రీఛందః। శ్రీసరస్వతీదేవతా । హ్రీం- బీజం । మమ వాక్సిద్ధ్యర్థే జపే వినియోగః॥

మంత్రః ॥ మహో అర్ణ స్సరస్వతీ ప్రచేతయతి కేతునా । ధియో విశ్వావిరాజతి ॥

శ్లో॥ అంతర్యామ్యాత్మనా విశ్వం త్రైలోక్యం యాధిగచ్ఛతి।
రుద్రాదిత్యాదిరూపస్థా సా మాంపాతు సరస్వతీ ॥

ఛందః॥ (చత్వారి వాగ్దీర్ఘతమా వాగ్దేవీ త్రిష్టుప్) చత్వారి వాగిత్యస్య మన్త్రస్య । ఉచథ్యపుత్రో దీర్ఘతమఋషిః । వాగ్దేవతా త్రిష్టుప్ఛందః । హ్రూం-బీజం । ...ర్థేజపేవినియోగః॥

మంత్రః॥ చత్వారి వాక్పరిమితా పదాని తానివిదుర్బ్రాహ్మణాయే మనీషిణః। గుహాత్రీణి నిహితా నేంగయంతి తురీయం వాచో మనుష్యా వదంతి॥

శ్లో॥ యా ప్రత్యగ్దృష్టిభి ర్జ్ఞానై ర్వ్యజ్యమానానుభూయతే ।
వ్యాపినీజ్ఞప్తిరూపైకా సా మాంపాతు సరస్వతీ ॥

౭ ॥ ఛందః॥ యద్వాఙ్నేమో భార్గవో వాక్ త్రిష్టుప్ । యద్వాగిత్యస్య మంత్రస్య । భార్గవో నేమిఋషిః । శ్రీధేనువాగీశ్వరీదేవతా । త్రిష్టుప్ఛందః । హ్రైం - బీజం । ... జపే వినియోగః ॥

మన్త్రః ॥ యద్వాగ్వదంత్యవిచేతనాని రాష్ట్రీ దేవానాం నిషసాద మంద్రా । చతస్ర ఊర్జం దుదుహే పయాంసి క్వస్విదస్యాః పరమం జగామ॥

శ్లో॥ వ్యక్తావ్యక్తగిరస్సర్వే వేదాద్యా వ్యాహరంతి యామ్ ।
సర్వకామదుఘా ధేను స్సా మాంపాతు సరస్వతీ ॥

౮॥ ఛందః॥ (దేవీం వాచ న్నేమో భార్గవో వాక్త్రిష్టుప్) దేవీం వాచమిత్యస్య మంత్రస్య । భార్గవో నేమిఋషిః । శ్రీధేనువాగీశ్వరీ దేవతా । త్రిష్టుప్ఛందః॥ హ్రాం-బీజం...జపే వినియోగః ॥

మన్త్రః ॥ దేవీం వాచ మజనయంత దేవా స్తాం విశ్వరూపాః పశవో వదంతి । సానో మంద్రేషమూర్జం దుహానా ధేను ర్వాగస్మా నుప సుష్టుతైతు॥

శ్లో॥ నామజాత్యాదిభి ర్భేదై రష్టధాయా వికల్పితా ।
నిర్వికల్పాత్మికా వ్యక్తా సా మాంపాతు సరస్వతీ॥

౯॥ ఛందః॥ (ఉతత్వః పశ్యన్ బృహస్పతిర్వాక్త్రిష్టుప్)ఉతత్వః పశ్యన్నిత్యస్య మంత్రస్య। బృహస్పతిఋషిః । త్రిష్టుప్ఛందః । శ్రీసరస్వతీదేవతా । హ్రః - బీజం ॥ ... ర్థే జపే వినియోగః॥

మన్త్రః ॥ ఉతత్వః పశ్యన్న దదర్శవాచ ముతత్వ శ్శృణ్వ న్నశృణోత్యేనాం । ఉతో త్వస్మై తన్వం౧ం విసస్రే జాయేవపత్య ఉశతీసు

వాసాః ॥

శ్లో॥ యాంవిదిత్వాఖిలం బంధం నిర్మథ్యాఖిలవర్త్మనామ్ ।
యోగీయాతి పరంస్థానం సా మాంపాతు సరస్వతీ ॥

౧౦॥ ఛందః॥ (అంబితమెగృత్సమద స్సరస్వత్యనుష్టుప్) అంబితమ ఇత్యస్య మన్త్రస్య । గృత్సమదఋషిః । అనుష్టుప్ఛందః । సరస్వతీ దేవతా । శ్రీం - బీజం । మమ...ర్థే జపేవినియోగః॥

మన్త్రః॥ అంబితమ్మేనదీతమ్మే దేవీతమ్మె సరస్వతీ । అప్రశస్తా ఇవస్మస్రిప్రశస్తి మంబనస్కృధి ॥

శ్లో॥ నామరూపాదికం సర్వం యస్యామావేశ్యతాం పునః ।
ధ్యాయంతి బ్రహ్మణోరూపం సా మాంపాతు సరస్వతీ॥

అథ ఫలశ్రుతిః.

శ్లో॥ యఃకవిత్వం నిరాతంకం భుక్తింముక్తించవాంఛతి । సోభ్యర్చ్యైనాందశశ్లోక్యా భక్త్యాస్తౌతి సరస్వతీమ్॥౧॥ తస్యైవంస్తువతో నిత్యం సమభ్యర్చ్యసరస్వతీమ్ । భక్తిశ్రద్ధాభియుక్తస్య షాణ్మాసాత్ప్రత్యయో భవేత్ ॥ ౨॥ తతః ప్రవర్తతే వాణి స్వేచ్ఛయా లలితాక్షరా । గద్యపద్యాత్మికావాణీ ప్రమేయైశ్చ వివక్షితైః ॥ ౩ ॥ అశ్రుతం బుధ్యతే గ్రంథం ప్రాయస్సారస్వతం కవిః । శ్రుతంచ ధారయే దాశు స్ఖలద్గిస్స్పష్టవాగ్భవేత్ ॥ ౪ ॥ విఖ్యాత స్సర్వలోకేషు వాగ్మీ భవతి సర్వదా । అజేయః ప్రతిపక్షాణాం స్వయంజేతాభిజాయతే ॥ ౫ ॥ స్వయ్యూహైర్వేదశాస్త్రార్థా వివాదే ప్రస్తుతే సతి । అహం వాచస్పతి ర్విష్ణు శ్శివో వాస్మి భావయేత్ ॥ ౬ ॥ ఏవం భావయతా తేన బృహస్పతిరపి స్వయం ।

నశక్నోతి సమం వక్తుం నరే ష్వన్యేషు కాకథా ॥ ౭ ॥ నకాంచనస్త్రియం నిందే న్నదేవా న్నాపిచ ద్విజాన్ । అనార్యై ర్నాభిభాషేత సర్వత్రైవ శుభో భవేత్ ॥౮॥ సర్వత్రైవ ప్రియం బ్రూయా ద్యదిచ్ఛే త్సిద్ధి మాత్మనః। శ్లోకేనైవ శిరస్కృత్యా ద్విషంతం ప్రతివాదినమ్ ॥ ౯ ॥ ప్రతివాదిగజానాంతు సింహో భవతి మానవః । యద్వాగితిద్వయం చైవ దేవీం యోర్చయతి వ్రతీ ॥ ౧౦ ॥ తస్య నాసంస్కృతా వాణీ ముఖా దుచ్చరతే క్వచిత్ । నమామి యామినీనాథ రేఖాలంకృతకుంతలాం ॥ ౧౧ ॥ భవానీం భవసంతాప నిర్వాపణసుధానిధిం । యయాచెదం ధృతం సర్వం జగత్స్థావరజంగమమ్ ॥ ౧౨ ॥ యాం నత్వా లోకపాలాద్యా స్వేస్వే ధర్మే ప్రతిష్ఠితాః ॥ ఇత్యాశ్వలాయనముని ర్నిజగాద దేవ్యా స్తోత్రం సమస్త భోగనిదానభూతం। ఏతత్పఠన్ ద్విజవర శ్శుచితాముపేత్య సంధ్యాసు వాంఛితఫలా న్యుపయాతి శీఘ్రం॥ ప్రథమం భారతీనామ ద్వితీయం చ సరస్వతీ। తృతీయం శారదాదేవీ చతుర్థం కంసమర్దనీ ॥ పంచమంతు జగన్మాతా షష్ఠంచైవతు పార్వతీ। సప్తమంచైవ కౌమారి అష్టమం బ్రహ్మవాదినీ। నవమం చైవ వారాహీ దశమం బ్రహ్మపుత్రికా ॥ ఏకాదశంచ వాగ్దేవీ ద్వాదశం వరదాంబికా। ద్వాదశైతాని నామాని త్రిసంధ్యం యఃపఠే న్నరః। వాగ్వాదిన్యాః ప్రసాదేన వత్సరాత్సకవిర్భవేత్ ॥

ఇత్యాశ్వలాయనఋషిప్రోక్తం
ఫలశ్రుతి స్సమాప్తమ్.

అథ సరస్వతీస్తోత్రప్రారంభః.

యత్పాదాంబుజ మంబుజాసనముఖై రాద్యైరచింత్యం సురై ర్యచ్చారిత్ర మగణ్యమేవ వచసాం వాచస్పతే రుచ్ఛ్రితామ్। యత్కారుణ్యకటాక్షసూత్రకలితా చిత్రా జగన్నాలికా పాయాత్సా మమ సర్వదా భగవతీ భద్రేశ్వరీ భద్రదా ॥ ౧ ॥వందే సర్వసురాదిభి ర్నిగదితాం లోకప్రసిద్ధప్రభాం శుభ్రాం శాస్త్రపురాణ నాటక మహాకావ్యాది సంచారిణీం। బ్రహ్మాది త్రిదశై రనిందితగుణై రావేష్టితాం సర్వదా నానాభూషణభూషితాం నతజనాభీష్టప్రదాంభారతీమ్ ॥ ౨ ॥ కలహంసమల్లికాది రూపం కలవీణా కలకంఠికోత్తమాంగం। కలయాకలితం విధోః కిరీటె కలయే కంచనకామినీవిశేషమ్ ॥ ౩ ॥ శుభ్రాం శుభ్రవిలేప మాల్యవసనాం శీతాంశుఖండోజ్జ్వలాం వ్యాఖ్యా మక్షగుణం సుధాఢ్యకలశం విద్యాంచ హస్తాంబుజైః। బిభ్రాణాం కమలాసనాం కుచనతాం వాగ్దేవతాం సంస్థితాం వందే వాగ్విభవప్రదాం త్రినయనాం సౌభాగ్యసంపత్కరీమ్ ॥ ౪ ॥ ఛందః పాదయుగోరుచారుజఘనా శిక్షాపి జంఘేశ్రుతీ ఋగ్వేదాదియుగా యజుస్సురదనా యా సామవామోదరా । తర్కోద్యత్సుకుచా శ్రుతి స్మృతిభుజా కావ్యారవిందాననా వేదాంతామలలోచనా విలసితా నౌమీహ వాగీశ్వరీమ్ ॥౫॥ కుందేందువారణ మృణాళ మరాళతార నీహారహార ఘనసారపటీరగౌర। యా పుస్తకాక్షవలయాంకుశపాశహస్తా సా భారతీ మమ ముఖాంబురుహే సదాస్తామ్ ॥ ౬॥ నవనవ ముక్తాహారాం నవమణి వలయాం నవాంబరధరాం। పీనపయోధరభారాం సరసిజనయనాం సరస్వతీం వందే॥ ౭॥ సరస్వతీ నమస్తుభ్యం వరదే కామరూపిణీ । విద్యారంభం కరిష్యామి

సిద్ధి ర్భవతు మే సదా ॥౮॥ పద్మపత్త్రవిశాలాక్షీ పద్మకేసరవర్ణినీ। నిత్యం పద్మాలయా దేవీ సా మాంపాతు సరస్వతీ ॥౯॥ యాకుందేందుతుషారహారధవళా యాశుభ్రవస్త్రావృతా యావీణా వరదండమండితకరా యాశ్వేతపద్మాసనా। యా బ్రహ్మాచ్యుత శంకరప్రభృతిభి ర్దేవై స్సదా పూజితా సా మాం పాతు సరస్వతీ భగవతీ నిశ్శేషజాడ్యాపహా ॥౧౦॥ దోర్భి ర్యుక్తా చతుర్భి స్స్ఫటికమణిమయీ మక్షమాలాం దధానాం హస్తేనైకేన పద్మం సితమపిచ శుకం పుస్తకం చాపరేణ। భాసాకుందేందుశంఖస్ఫటికమణినిభా భాసమానా సమానా సామె వాగ్దేవతేయం నివసతు వదనె సర్వదా సుప్రసన్నా॥ ౧౧ ॥ ఆమ్నాయమూర్తిరనుబంధషడంగవాస తర్కప్రకల్పితకళాభరణాభిరామా। వాణీవధూ ర్భగవతీ మమవక్త్రపద్మ సద్మ న్యభీష్టఫలదా వసథంకృషీష్టా॥ ౧౨ ॥ అమలకమలసంస్థా లేఖినీ పుస్తకోద్య త్కరయుగళసరోజా కుందమందారగౌర। ధృతశశధర ఖండోల్లాస కోటీరచూడా భవతు భవభయానాం భంజనీ భారతీ నః ॥ ౧౩ ॥ శరదిందువికాసమందహాసాం స్ఫురదిందీవరలోచనాభిరామాం। అరవిందసమానసుందరాస్యా మరవిందాసన సుందరీ ముపాసే ॥ ౧౪ ॥ పుస్తక జపవటహస్తే వరదాభయ చిహ్నచారు బాహులతే। కర్పూరామలదెహె వాగీశ్వరి శోదయాశు మమచేతః ॥ ౧౫ ॥ నీహార హార ఘనసార సుధాకరాభాం కల్యాణదాం కనకచంపకదామభూషాం। ఉత్తుంగపీనకుచకుంభ మనోహరాంగీం వాణీం నమామి మనసా వచసాం విభూత్యై ॥ ౧౬ ॥ శ్రీమచ్చందనచర్చితోజ్జ్వలవపు శ్శుక్లాంబరా కామదా వామాలంకృతకుంతలా ప్రవిలసన్ముక్తావళీశోభనా। సర్వజ్ఞాననిదాన పుస్తకధృతా శుభ్రాక్షమాలాధరా వాగ్దేవీ వదనాంబుజె వసతుమె త్రైలోక్యమాతా చిరమ్ ॥ ౧౭ ॥ శారదాశారదాంభోజ వదనావదనాంబుజే। సర్వదా సర్వదాస్మాకం సన్నిధస్సన్నిధిం క్రియాత్॥ ౧౮ ॥ శరణం కరవాణిశర్మ

దం తే చరణం వాణిచరాచరోపజీవ్యం। కరుణమసృణైః కటాక్షపాత్రైః కురు మామంబ కృతార్థసార్థవాహమ్ ॥ ౧౯ ॥ వాగ్వాణీ భారతీ బ్రాహ్మీ భాషా గీశ్శారదా స్తదా సరస్వతీ కామదుఘా వేదగర్భాక్షరాత్మికా। వాచాసిద్ధిమవాప్నోతి వివాదే విజయీభవేత్ ॥ ౨౦ ॥ తుంగ స్తనీం తుహినహారసమానభాసాం శాతోదరీం శశికళా కలితావతంసాం। చంద్రాననాం చకిత బాలకురంగనేత్రాం వీణావినోదనిరతాం కలయామి వాణీం ॥ ౨౧ ॥

సరస్వతీస్తోత్రం సమాప్తమ్.

అథ ఉదకశాంతి ప్రయోగః.

ఆదౌ గణపతిపూజాం సమాచరేత్ ॥

పునః ప్రాణానాయమ్య॥ దేశకాలౌ సంకీర్త్య ॥

ఏవం గుణవిశేషణ విశిష్టాయాం శుభతిథౌ మమ ఉపాత్తదురిత క్షయద్వారా శ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థం బోధాయనోక్తప్రకారేణ ఉదకశాంతికర్మ కరిష్య ఇతి సంకల్ప్య॥

శ్రీవైష్ణవమతే ॥ శ్రీభగవదాజ్ఞయా శ్రీమన్నారాయణ ప్రీత్యర్థం ఏభి శ్రీవైష్ణవై బ్రాహ్మణైస్సహ బోధాయనోక్తప్రకారేణ ఉదకశాంతి కర్మ కరిష్యేతి సంకల్ప్య ॥

అథోదకశాంతి విధిం వ్యాఖ్యాస్యామః ॥

శుచౌదేశే గోమయేన గోచర్మమాత్రం చతురశ్ర ముపలిప్య॥రంగవల్ల్యాద్యలంకృత్య॥ తస్యోపరి అష్టదళపద్మం లిఖిత్వా ॥ తస్యోపరి ద్రోణద్వయం వ్రీహీన్నిక్షిప్య॥ తస్యోపరి తదర్ధం తిలాన్నిక్షిప్య ॥ తస్యోపరి తదర్ధం తండులాన్నిక్షిప్య ॥ తస్యోపరి.

ఓం బ్రహ్మజజ్ఞానం ప్రథమం పురస్తాద్విసీమతస్సురుచో వేన ఆవః॥ సబుధ్నియా ఉపమా అస్యవిష్ఠాః సతశ్చయోనిమసతశ్చవివః ॥ ఇతి మంత్రేణ మధ్యే ప్రాగగ్ర ముల్లిఖ్య ॥

నాకేసుపర్ణ ముపయత్పతంతగ్ం హృదా వేనంతో అభ్యచక్షత త్వా॥హిరణ్యపక్షం వరుణస్యదూతం యమస్య యోనౌ శకునంభురణ్యం॥ ఇతి మంత్రేణ దక్షిణతః ప్రాగగ్ర ముల్లిఖ్య ॥

ఆప్యాయస్వసమేతుతె విశ్వత స్సోమవృష్ణియం ॥ భవావాజస్య సంగథె॥ ఇతి మంత్రేణ ఉత్తరతః ప్రాగగ్రముల్లిఖ్య ॥

యోరుద్రో అగ్నౌ యో అప్సుయ ఓషధీషు యోరుద్రో విశ్వా భువనావివేశ తస్మై రుద్రాయ నమో అస్త్వాహుతిభాగావా ఆస్య రుద్రా హావిర్భాగాః ॥ ఇతిమంత్రేణ మధ్యే ఉదగగ్రముల్లిఖ్య ॥

ఇదం విష్ణుర్విచక్రమే త్రేధా నిదధే పదం సమూఢ మస్యపాగ్ం సురే॥ ఇతి మంత్రేణ పశ్చా దుదగగ్ర ముల్లిఖ్య॥

ఇంద్రం విశ్వా అవీవృధంత్సముద్రవ్యచసంగిరః ॥ రథీతమగ్ం రథీనాం వాజానాగ్ం సత్పతిం పతిం ॥ ఇతి మంత్రేణ పురస్తా దుదగగ్ర ముల్లిఖ్య॥

తస్యోపరి ప్రాగగ్రాన్ దర్భాన్ సగ్ంస్తీర్య ॥ పుష్పై రవకీర్య ॥ ఫలై రవకీర్య ॥ గంధోదకేన అభ్యుక్ష్య ॥

తస్యోపరి శ్వేతసూత్రేణ వేష్టితం ధూపిత కుంభం బ్రహ్మజజ్ఞాన మితి ప్రతిష్ఠాప్య ॥ తస్యోపరి ॥

తిరఃపవిత్ర మతినీతాః ॥ ఆపోధారయ మాంతిగుః ॥ దేవేన సవిత్రో త్పూతాః ॥ వసోస్సూర్యస్యరశ్మిభిః ॥ ఇతిమంత్రేణ పవిత్రంని ధాయ ॥ ఆపోవా ఇదగ్ం సర్వం విశ్వాభూతాన్యాపః ప్రాణావా ఆపః పశవ ఆపోన్న మాపోమృత మాపస్సమ్రా డాపోవిరా డాపస్స్వరా డాపశ్ఛందాగ్ స్యాపోజ్యోతీగ్ ష్యాపోయజూగ్ ష్యాపస్సత్య మాప స్సర్వా దేవతాఆపో భూర్భువస్సువరాపఓం ॥ ఇతిమంత్రేణ కుంభే అద్భి రాపూర్య ॥

సహిరత్నాని దాశుషే సువాతి సవితా భగః ॥ తంభాగం చిత్రమీమహే ॥ ఇతిమంత్రేణ నవరత్నం కుంభే నిక్షిప్య ॥

అస్మిన్ కుంభే వరుణాంతర్యామినం భగవంతమావాహ్య॥ ఆసనాద్యుపచారాన్ కృత్వా ॥

శ్రీస్మార్తమతే శ్రీవరుణాయనమః ధ్యానాదిషోడశోపచారపూజాం కుర్యాత్

కూర్చాగ్రే రాక్షసాన్ ఘోరాన్ ఛింది కర్మవిఘాతినః ।
త్వామర్పయామి కుంభేస్మిన్ సాఫల్యం కురుకర్మసు ॥
ఇతికుంభే ఊర్ధ్వాగ్రం కూర్చం నిక్షిప్య ॥
వృక్షరాజసముద్భూతా శ్శాఖాయాః పల్లవాన్ తతః ।
యుష్మాన్ కుంభే త్వర్పయామి సర్వపాపాపనుత్తయే ॥
ఇతిచూతపల్లవం నిక్షిప్య ॥
నారికేళఫలోద్భూతా త్రినేత్రహరసమ్మిత ।
శిఖయా దురితం సర్వం పాపం పీడాంచ మేనుద॥
ఇతినారికేళఫలం నిక్షిప్య॥
అస్మిన్ ఉదకశాంతిజపకర్మణి ప్రాచ్యాందిశి జపకర్తారం త్వాం వృణీమహే
దక్షిణస్యాందిశి జపకర్తారం త్వాం వృణీమహే ॥
ప్రతీచ్యాందిశి జపకర్తారం త్వాం వృణీమహే॥
ఉత్తరస్యాందిశి జపకర్తారం త్వాం వృణీమహే ॥
సర్వస్యాందిశి జపకర్తారం త్వాం వృణీమహే ॥
అస్మిన్నుదకశాంతిజపకర్మకురుధ్వం ॥ ఇతిప్రార్థ్య ॥
వయంకుర్మ ఇతి ప్రతివచనం ॥

అగ్నిమీళే పురోహితం యజ్ఞస్య దేవమృత్విజం ॥ హోతారం
రత్నధాతమం ॥ ఇషేత్వోర్జే త్వా వాయవస్థోపాయవస్థ దేవోవస్సవి
తా ప్రార్పయతు శ్రేష్ఠతమాయ కర్మణ ఆప్యాయధ్వమఘ్నియా దేవ
భాగమూర్జస్వతీః పయస్వతీః ప్రజావతీ రనమీవా అయక్ష్మామావ
స్తేన ఈశత మాఘశగ్ంసో రుద్రస్య హేతిః పరివోవృణక్తు ధ్రువా అస్మిన్
గోపతౌ స్యాత బహ్వీర్యజమానస్య పశూన్పాహి ॥ అగ్న ఆయాహివీత
యే గృణానో హవ్యదాతయే । నిహోతా సత్సి బర్హిషి ॥ శన్నో దేవీ
రభిష్టయ ఆపో భవంతు పీతయే । శంయో రభిస్రవంతు నః ॥

శ్రీగురుభ్యోనమః

హరిః ఓం ॥ కృణుష్వపాజః ప్రసితిన్న పృథ్వీం యాహి రాజేవా
మవాగ్ం ఇభేన ॥ తృష్వీమనుప్రసితిం ద్రూణానోస్తాసి విధ్య రక్షస స్త
పిష్ఠైః ॥ తవ భ్రమాస ఆశుయా పతంత్యనుస్పృశ ధృషతా శోశుచానః ॥
తపూగ్ంష్యగ్నే జుహ్వా పతంగానసందితో విసృజ విష్వగుల్కాః ॥ ప్రతిస్ప
శో విసృజ తూర్ణితమో భవా పాయుర్విశో అస్యా అదబ్ధః ॥ యో నో
దూరే అఘశగ్ంసః ॥ యో అంత్యగ్నే మాకిష్టే వ్యథిరాదధర్షీత్ ॥
ఉదగ్నే తిష్ఠ ప్రత్యాతనుష్వ న్యమిత్రాగ్ం ఓషతాత్ తిగ్మహేతే ॥ యో నో
అరాతిగ్ం సమిధాన చక్రే నీచాతం ధక్ష్యతసన్న శుష్కమ్ ॥ ఊర్ధ్వో
భవ ప్రతివిధ్యాధ్యస్మదావిష్కృణుష్వ దైవ్యాన్యగ్నే ॥ అవస్థిరాతను
హియాతుజూనాం జామిమజామిం ప్రమృణీహి శత్రూన్ ॥

సతే జానాతి సుమతిం యవిష్ఠయ ఈవతే బ్రహ్మణే గాతు మైరత్ ॥
విశ్వా న్యస్మై సుదినాని రాయో ద్యుమ్నా న్యర్యో విదురో అభిద్యాత్ ॥
సేదగ్నే అస్తు సుభగస్సుదానుర్యస్త్వా నిత్యేన హవిషాయ ఉక్థైః ॥
పిప్రీషతిస్వ ఆయుషి దురోణే విశ్వేదస్మై సుదినాసా సదిష్టిః ॥ అర్చా
మితే సుమతింఘోష్యర్వాక్సం తేవావాతాజరతా మియంగీః ॥ స్వశ్వా
స్త్వాసు రథామర్జయే మాస్మేక్షత్రాణిధారయే రనుద్యూన్ ॥
ఇహత్వా భూర్యా చరే దుపత్మన్దోషావస్తర్దీదివాగ్ం సమనుద్యూన్ ॥
క్రీడంతస్త్వాసుమనస స్సపేమాభిద్యుమ్నా తస్థివాగ్ంసో జనానాం॥ యస్త్వా
స్వశ్వ స్సుహిరణ్యో అగ్న ఉపయాతి వసుమతా రథేన ॥ తస్య త్రా
తాభవసి తస్యసఖాయ స్త ఆతిథ్యమానుషగ్జుజోషత్ ॥

మహోరుజామి బంధుతా వచోభి స్తన్మాపితు ర్గోతమా
దన్వియాయ ॥ త్వన్నో అస్యవచసశ్చికిద్ధిహోతర్యవిష్ఠసుక్రతో
దమూనాః ॥ అస్వప్నజ స్తరణయస్సుశేవా అతంద్రాసోవృకా అశ్ర
మిష్ఠాః తేపాయవ స్సధ్రియంచో నిషద్యాగ్నే తవనః పాంత్వమూర ॥
యేపాయవో మామతేయం తే అగ్నే పశ్యంతో అంధం దురితాదరక్షన్ ॥
రరక్షతాం త్సుకృతో విశ్వవేదాదిప్సంత ఇద్రిపవో నాహ దేభుః ॥ త్వయా
వయగ్ం సధన్యస్త్వోతా స్తవప్రణీత్యస్యామవాజాన్ ॥ ఉభాశగ్ం సాసూ
దయసత్యతాతే నుష్ఠుయాకృణుహ్య హ్రయాణ ॥ అయాతే అగ్నే స
మిధావిధేమ ప్రతిస్తోమగ్ంశస్యమానం గృభాయ ॥ దహాశసోరక్షసః
పాహ్యస్మాన్ద్రుహోనిదోమిత్ర మహో అవద్యాత్

రక్షోహణం వాజిన మాజిఘర్మి మిత్రం ప్రథిష్ఠ ముపయామి శర్మ॥ శిశానో అగ్నిః క్రతుభి స్సమిద్ధ స్సనోదివా సరిషః పాతునక్తమ్ ॥ విజ్యోతిషా బృహతాభాత్యగ్ని రావి విశ్వానికృణుతే మహిత్వా ॥ ప్రాదేవీ ర్మాయాస్సహతే దురేవాశ్శిశీతే శృంగే రక్షసే వినిక్షే ॥ ఉతస్వానాసోదివిషం త్వగ్నే స్తిగ్మాయుధారక్షసేహం తవాఉ ॥ మదే చిదస్య ప్రరుజంతిభామానవరంతే పరిబాధో అదేవీః ॥ ఇంద్రంవో విశ్వ తస్పరిహవామహే జనేభ్యః ॥ అస్మాక మస్తు కేవలః ॥ ఇంద్రం నరోనే మధితాహవంతే యత్పార్యాయునజతేధియస్తాః ॥ శూరో నృషాతాశవ సశ్చకాన ఆగోమతి వ్రజేభజాత్వన్నః ॥ ఇంద్రియాణి శతక్రతో యాతే జనేషు పంచసు ॥ ఇంద్రతానిత ఆవృణే ॥ అనుతేదాయి మహ ఇంద్రి యాయ సత్రాతే విశ్వమనువృత్రహత్యే ॥ అనుక్షత్ర మనుసహో యజత్రేంద్ర దేవేభి రనుతే నృషహ్యే ॥ ఆయస్మింత్స ప్తవాసవా స్తిష్ఠంతి స్వారుహో యథా ॥ ఋషిర్హ దీర్ఘ శ్రుత్తమ ఇంద్రస్యఘర్మో అతిథిః ॥ ఆమా సుపక్వమైరయ ఆసూర్యగ్ం రోహయో దివి ॥ ఘర్మ న్నసామంతపతా సువృక్తిభి ర్జుష్టం గిర్వణసే గిరః ॥ ఇంద్ర మిద్గాథినో బృహదింద్రమర్కేభి రర్కిణః ఇంద్రం వాణీ రనూ షత ॥ గాయంతి త్వాగాయత్రిణః ॥ అర్చంత్యర్కమర్కిణః ॥ బ్రహ్మా ణస్త్వా శతక్రతఉద్వగ్ం శమివయేమిరే ॥ అగ్ంహోముచే ప్రభరేమా మనీషామోషిష్ఠదావ్నే సుమతిం గృణానాః ॥ ఇద మింద్ర ప్రతిహవ్యం గృభాయ సత్యాస్సంతు యజమానస్య కామాః ।

వివేషయస్యాధిపతాజ్జజాన స్తవై పురాపార్యా దింద్రమహ్నః ॥ అగ్ం
హాసో యత్ర పీపరద్యథానో నావేవయాంత ముభయేహావంతే ॥ ప్రసం
మ్రాజం ప్రథమ మధ్వరాణాం ॥ అగ్ంహోముచం వృషభం యజ్ఞియా
నాం ॥ అపాస్సపాత మశ్వినా హయంత మస్మిన్నర ఇంద్రియంధత్తమో
జః ॥ విన ఇంద్రమృధోజహినీచాయచ్ఛ పృతన్యతః ॥ అధస్పదంత
మీం కృధియో అస్మాగ్ం అభిదాసతి ॥ ఇంద్రక్షత్రమభివామమోజోజా
యథా వృషభ చర్షణీనాం ॥ అపానుదోజన మమిత్రయంతమురుందే
వేభ్యో అకృణోరులోకం ॥ మృగోనభీమః కుచరోగిరిష్ఠాః పరావతః
ఆజగామా పరస్యాః ॥ సృకగ్ం సగ్ంశాయపవిమింద్రతిగ్మం విశత్రూ
న్తాడివిమృధోనుదస్వ ॥ విశత్రూన్విమృధోనుదవివృత్రస్యహనూరుజ ॥
విమన్యుమింద్రభామితో మిత్రస్యాభిదాసతః ॥ త్రాతార మింద్రమవితా
ర మింద్రగ్ం హవేహవే సుహవగ్ం శూరమింద్రం ॥ హువేనుశక్రం పు
రుహూతమింద్రగ్గ్ స్వస్తినో మఘవా ధాత్వింద్రః ॥ మాతే అస్యాం ॥ స
హసావన్పరిష్టావఘాయ భూమహారివః పరాదై ॥ త్రాయస్వనోవృకేభి
ర్వరూథై స్తవప్రియాసస్సూరిషుస్యామ ॥ అనవస్తేరథ మశ్వాయత
క్షం త్వష్టావజ్రం పురుహూత ద్యుమంతం ॥ బ్రహ్మాణ ఇంద్రం మహయంతో
అర్కైరవర్ధయ న్నహయె హంతవా ఉ ॥ వృష్ణెయత్తే వృషణో అ
ర్కమర్చా నింద్రగ్రావాణో అదితిస్సజోషాః ॥ అనశ్వాసో యేపవయో
రథా ఇంద్రేషితా అభ్యవర్తంతదస్యూన్ ॥

యత ఇంద్రభయామహేతతోనో అభయం కృధి ॥ మఘవం

చ్ఛృధ్గితవతన్న ఊతయె విద్విషో విమృధో జహి ॥ స్వస్తిదా విశస్పతి వృత్రహా విమృధో వశీ ॥ వృషేంద్రః పుర ఏతు నస్స్వస్తిదా అభయంకరః ॥ మహాగ్ం ఇంద్రో వజ్రబాహు షోడశీ శర్మ యచ్ఛతు ॥ స్వస్తి నో మఘవా కరోతు హంతు పాప్మానం యో౽స్మాన్ ద్వేష్టి ॥ సజోషా ఇంద్ర సగణో మరుద్భి స్సోమం పిబ వృత్రహా ఙ్ఛూర విద్వాన్ ॥ జహి శత్రూగ్ం రప మృధో నుదస్వాథాభయం కృణుహి విశ్వతో నః ॥

యే దేవాః పురస్సదో౽గ్నినేత్రా రక్షోహణ స్తే నః పాంతు తే నో వంతు తేభ్యో నమ స్తేభ్య స్స్వాహా ॥ యే దేవా దక్షిణసదో యమనేత్రా రక్షోహణ స్తే నః పాంతు తే నో వంతు తేభ్యో నమ స్తేభ్య స్స్వాహా యే దేవాః పశ్చాత్సద స్సవితృనేత్రా రక్షోహణ స్తే నః పాంతు తే నో వంతు తేభ్యో నమ స్తేభ్య స్స్వాహా ॥ యే దేవా ఉత్తరసదో వరుణనేత్రా రక్షోహణ స్తే నః పాంతు తే నో వంతు తేభ్యో నమ స్తేభ్య స్స్వాహా ॥ యే దేవా ఉపరిషదో బృహస్పతినేత్రా రక్షోహణ స్తే నః పాంతు తే నో వంతు తేభ్యో నమ స్తేభ్య స్స్వాహా ॥ అగ్నయే రక్షోఘ్నే స్వాహా ॥ యమాయ రక్షోఘ్నే స్వాహా ॥ సవిత్రే రక్షోఘ్నే స్వాహా ॥ వరుణాయ రక్షోఘ్నే స్వాహా ॥ బృహస్పతయే రక్షోఘ్నే స్వాహా ॥ దువస్వతే రక్షోఘ్నే స్వాహా ॥

అగ్ని రాయుష్మాంత్స వనస్పతిభి రాయుష్మాం తేన త్వాయుషాయుష్మంతం కరోమి ॥ సోమ ఆయుష్మాంత్స ఓషధీభి రాయుష్మాన్ తేన త్వాయుషాయుష్మంతం కరోమి ॥ యజ్ఞ ఆయుష్మాం త్స దక్షిణాభి రాయుష్మాన్ తేన త్వాయుషాయుష్మంతం కరోమి ॥ బ్రహ్మాయుష్మ త్త ద్బ్రా

ష్మాణి రాయుష్మ త్తేనత్వాయుషాయుష్మంతం కరోమి దేవా ఆయుష్మం త స్తేమృతేన పితర ఆయుష్మంత స్తేస్వధయాయుష్మంత స్తేనత్వాయుషా యుష్మంతం కరోమి ॥

యావా మింద్రావరుణాయ తవ్యాతనూ స్తయె మమగ్ంహాసోముం చతం యావా మింద్రావరుణాసహాస్యాతనూ స్తయెమమగ్ంహాసోముంచ తం యావా మింద్రావరుణారక్షస్యాతన్వా స్తయేమమగ్ంహాసోముంచతం యావా మింద్రావరుణా తేజస్యాతనూ స్తయెమమగ్ంహాసోముంచతం యోవా మిందావరుణా వగ్నౌ ప్రాము స్తంవా మె తేనావయజే యోవా మింద్రావరుణా ద్విపాత్సు పశుషు ప్రామ స్తంవామె తేనావయజే యోవా మింద్రావరుణా చతుష్పాత్సు ప్రామ స్తంవామె తేనావయజే యోవామిం ద్రావరుణాగోష్ఠే ప్రామ స్తంవా మే తేనావయజే యోవామింద్రావరుణా గృహేషు ప్రామస్తంవా మే తేనావయజే యోవా మింద్రావరుణాప్సు ప్రా మ స్తంవామే తేనావయజే యోవా మింద్రావరుణౌషధీషు ప్రామ స్తంవా మే తేనావయజే యోవా మింద్రావరుణా వనస్పతిషు ప్రామ స్తంవామే తేనావయజే ॥ ౧౯ ॥ అగ్నే యశస్విన్ యశసే మ మర్పయేంద్రావతీ మపచితీ మిహావహ ॥ అయం మూర్ధా పరమేష్ఠీ సువర్చాస్సమానానా ముత్తమశ్లోకో అస్తు ॥ భద్రం పశ్యంత ఉపసేదురగ్రే తపోదీక్షామృషయ స్సువర్విదః ॥ తతః క్షత్రం బ లమోజశ్చజాతం తదస్మై దేవా అభిసన్న మంతు ॥ ధాతా విధాతా పర మోతసందృక్ప్రజాపతిః పరమేష్ఠీ విరాజా ॥ స్తోమా శ్ఛందాగ్ంసి నివిదో

మఆహుర్రే తస్మైరాష్ట్రమభిసన్నమామ ॥ అభ్యావర్తధ్వముప మేత సాకమయగ్ం శాస్తాధిపతిర్వో అస్తు ॥ అస్య విజ్ఞానమనుసగ్ంరభధ్వమిమం పశ్చాదనుజీవాథ సర్వే ॥

ఋతాషాడృతధామాగ్ని ర్గంధర్వ స్సఇదం బ్రహ్మక్షత్రంపాతు తస్మైస్వాహా తస్యౌషధయోప్సరస ఊర్జో నామతా ఇదం బ్రహ్మక్షత్రంపాంతు తాభ్యస్స్వాహా సగ్ంహితో విశ్వసామాసూర్యో గంధర్వ స్సఇదం బ్రహ్మక్షత్రంపాతు తస్మైస్వాహా తస్య మరీచయోప్సరస ఆయువో నామతా ఇదం బ్రహ్మక్షత్రం పాంతుతాభ్యస్స్వాహా సుషుమ్న స్సూర్యరశ్మి శ్చంద్రమా గంధర్వస్సఇదం బ్రహ్మక్షత్రంపాతు తస్మై స్వాహా తస్య నక్షత్రాణ్యప్సరసో బెకురయోనామతా ఇదం బ్రహ్మక్షత్రంపాంతు తాభ్యస్స్వాహా భుజ్యుస్సుపర్ణో యజ్ఞో గంధర్వస్స ఇదం బ్రహ్మక్షత్రంపాతు తస్మైస్వాహా తస్య దక్షిణా అప్సరసస్తవానామతా ఇదం బ్రహ్మక్షత్రంపాంతు తాభ్యస్స్వాహా ప్రజాపతిర్విశ్వకర్మా మనోగంధర్వస్స ఇదం బ్రహ్మక్షత్రంపాతు తస్మైస్వాహా తస్య ఋక్సామాన్యప్సరసో వహ్నయోనామతా ఇదం బ్రహ్మక్షత్రంపాంతు తాభ్యస్స్వాహేషిరో విశ్వవ్యచావాతో గంధర్వస్స ఇదంబ్రహ్మక్షత్రం పాతు తస్మైస్వాహా తస్యాపోప్సరసోముదానామతా ఇదం బ్రహ్మక్షత్రంపాంతు తాభ్యస్స్వాహా భువనస్యపతే యస్యత ఉపరిగృహా ఇహచ ॥ సనోరాస్వాజ్యానిగ్ం రాయస్పోషగ్ం సువీర్యగ్ం సంవత్సరీణాగ్ స్వస్తిగ్ స్వాహా పరమేష్ఠ్యధిపతి ర్మృత్యుర్గంధర్వ స్స ఇదం బ్రహ్మ

క్షత్రంపాతు తస్మైస్వాహా తస్య విశ్వమప్సరసోభువో నామతా ఇదం బ్రహ్మక్షత్రంపాంతు తాభ్యస్స్వాహా సుక్షితి స్సుభూతి భద్రకృత్సువర్వాన్ పర్జన్యో గంధర్వస్స ఇదం బ్రహ్మక్షత్రంపాతు తస్మైస్వాహా తస్య విద్యుతోప్సరసోరుచో నామతా ఇదం బ్రహ్మక్షత్రంపాంతు తాభ్యస్స్వాహా దూరేహేతి రమృడయో మృత్యుర్గంధర్వస్స ఇదం బ్రహ్మక్షత్రంపాతు తస్మైస్వాహా తస్య ప్రజా అప్సరసో భీరువో నామతా ఇదం బ్రహ్మక్షత్రంపాంతు తాభ్యస్స్వాహా చారుః కృపణకాశీకామోగంధర్వస్స ఇదం బ్రహ్మక్షత్రంపాతు తస్మైస్వాహా తస్యాధయోప్సరస శ్శోచయంతీర్నామతా ఇదం బ్రహ్మక్షత్రంపాంతు తాభ్యస్స్వాహా సనో భువనస్యపతే యస్యత ఉపరిగృహా ఇహచ ॥ ఉరుబ్రహ్మణేస్మైక్షత్రాయమహి శర్మయచ్ఛ స్వాహా ॥ ౨౧

నమో అస్తు సర్వేభ్యో యేకేచ పృథివీమను ॥ యే అంతరిక్షే యేదివి తేభ్యస్సర్వేభ్యో నమః ॥ యేదోరోచనే దివో యేవాసూర్యస్య రశ్మిషు ॥ యేషా మప్సుసదః కృతం తేభ్యస్సర్వేభ్యో నమః ॥ యాఇషవో యాతుధానానాం యేవా వనస్పతీగ్ంరను ॥ యేవా వటేషు శేరతే తేభ్యస్సర్వేభ్యో నమః ॥

అయం పురో హరికేశ సూర్యరశ్మి స్తస్యరథగృత్సశ్చరథౌజాశ్చ సేనానిగ్రామణ్యౌ పుంజికస్థలాచ కృతస్థలాచాప్సరసౌ యాతుధానాహేతీరక్షాగంసి ప్రహేతి స్తేభ్యో నమ స్తేనోమృడయంతు తే యం ద్విష్మోయశ్చనోద్వేష్టి తంవోజంభేదధామి ॥ అయం దక్షిణా విశ్వకర్మా

తస్యరథస్వనశ్చ రథేచిత్రశ్చ సేనాని గ్రామణ్యౌమేనకాచ సహజన్యాచా ప్సరసౌదంక్ష్ణవః పశవో హేతిః పౌరుషే యోవధః ప్రహేతి స్తేభ్యోనమ స్తేనోమృడయంతు తేయం ద్విష్మో యశ్చనో ద్వేష్టి తంవోజంభేదధామి॥

అయంపశ్చాద్విశ్వవ్యచా స్తస్య రథప్రోతశ్చా సమరథశ్చ సేనాని గ్రామణ్యౌప్రమ్లోచంతీ చానుమ్లోచంతీ చాప్సరసౌ సర్పాహేతి ర్వ్యాఘ్రాః ప్రహేతి స్తేభ్యో నమ స్తేనోమృడయంతు తేయం ద్విష్మోయశ్చనో ద్వేష్టితంవోజంభేదధామి ॥

అయము త్తరాత్సంయద్వసు స్తస్య సేనజిచ్చసుషేణశ్చ. సేనాని గ్రామణ్యౌ విశ్వాచీచ ఘృతాచీచాప్సరసావాపో హేతిర్వాతః ప్రహేతి స్తేభ్యో నమ స్తేనో మృడయంతు తేయం ద్విష్మోయశ్చనో ద్వేష్టితం వో జంభేదధామి ॥

అయముపర్యర్వాగ్వసు స్తస్యతార్క్ష్యశ్చారిష్టనేమిశ్చ సేనాని గ్రామణ్యావుర్వశీచపూర్వచిత్తిశ్చాప్సరసా విద్యుద్ధేతిరవస్ఫూర్జన్ప్రహేతి స్తేభ్యోనమ స్తేనోమృడయంతు తేయంద్విష్మోయశ్చనో ద్వేష్టితం వో జంభేదధామి ॥౨౩॥

ఆశుశ్శిశానోవృషభోనయుధ్మో ఘనాఘనః ॥ క్షోభణశ్చర్షణీనాం ॥ సంక్రందనోనిమిష ఏకవీరశ్శతగ్ంసేనా అజయత్సాకమింద్రః ॥ సంక్రందనేనానిమిషేణ జిష్ణునాయుత్కారేణ దుశ్చ్యవనేన ధృష్ణునా ॥ తదింద్రేణజయత తత్సహధ్వంయుధో నరఇషుహ స్తేనవృష్ణా ॥ సఇషుహ స్తైస్సనిషంగిభిర్వశీసగ్ స్రష్టా సయుధ ఇంద్రోగణేన ॥ సగ్ంసృష్ట

జిత్సోమపాబాహు శర్ధ్యూర్ధ్వధన్వా ప్రతిహితాభిరస్తా॥బృహస్ప తేపరి దీయా ॥ రథేన రక్షోహాఽమిత్రాగ్ం అపబాధమానః ॥ ప్రభఞ్జం త్సేనాః ప్రమృణోయుధాజయ న్నస్మాకమేధ్యవితారథానాం ॥ గోత్రభిదం గోవిదం వజ్రబాహుం జయంత మజ్మప్రమృణంతమోజసా ॥ ఇమగ్ం సజాతా అనువీరయధ్వ మింద్రగ్ం సఖాయోఽనుసగ్ం రభధ్వం ॥ బలవిజ్ఞాయస్థవిరః ప్రవీర స్సహస్వా న్వాజీ సహమానఉగ్రః ॥ అభివీరో అభిసత్వా సహోజాజైత్రమింద్రరథ మాతిష్ఠ గోవిత్ ॥ అభిగోత్రాణి సహసా గాహమానోఽదాయ

వీర శ్శతమన్యురింద్రః ॥ దుశ్చ్యవనః పృతనాషా డయుధ్యోఽస్మాకగ్ం సేనా అవతు ప్రయుత్సు ॥ ఇంద్ర ఆసాన్నేతా బృహస్పతిర్దక్షిణాయజ్ఞః పురఏతుసోమః ॥ దేవసేనానామభిభంజతీనాం జయంతీనాం మరుతోఽయం త్వగ్రే ॥ ఇంద్రస్య వృష్ణో వరుణస్య రాజ్ఞ ఆదిత్యానాం మరుతాగ్ం శర్ధఉగ్రం॥ మహామనసాం భువనచ్యవానాం ఘోషోదేవానాం జయతా ముదస్థాత్

అస్మాక మింద్రస్సమృతేషు ధ్వజే ష్వస్మాకంయా ఇషవస్తా జయంతు ॥ అస్మాకం వీరాఉత్తరేభవం త్వస్మానుదేవా అవతాహవేషు॥ ఉద్ధర్షయ మఘవ న్నాయుధాన్యుత్సత్వానాం మామకానాం మహాగ్ంసి ॥ ఉద్వృత్రహన్వాజినాం వాజినా న్యుద్రథానాం జయతామేతు ఘోషః ॥ ఉపప్రేతజయతానరస్థిరావస్సంతు బాహవః ॥ ఇంద్రోవశ్శర్మయచ్ఛ త్వనాధృష్యాయథా సథ ॥ అవసృష్టా పరాపతశరవ్యే బ్ర

హాసగ్ంశిత ॥ ౨౭ ॥

గచ్ఛామిత్రాన్ప్రవిశమైషాం కంచనోచ్ఛిషః ॥ మర్మాణితే వర్మణా చ్ఛాదయామి సోమస్త్వారాజామృతేనాభివస్తాం॥ ఉరోర్వరీయో వరివస్తే అస్తు జయంతం త్వామనుమదంతు దేవాః॥ యత్ర బాణాస్సంపతంతి కుమారావిశిఖా ఇవ ॥ ఇంద్రోనస్తత్రవృత్రహా విశ్వాహా శర్మయచ్ఛతు॥ ౨౮ ॥

శంచమే మయశ్చమే ప్రియంచమేనుకామశ్చమే కామశ్చమే సౌమనసశ్చమే భద్రంచమే శ్రేయశ్చమె వస్యశ్చమె యశశ్చమే భగశ్చమే ద్రవిణంచమే యంతాచమే ధర్తాచమె క్షేమశ్చమే ధృతిశ్చమే విశ్వంచమే మహశ్చమే సంవిచ్చమె జ్ఞాత్రంచమె సూశ్చమే ప్రసూశ్చమె సీరంచమే లయశ్చ మఋతంచమే మృతంచమే యక్ష్మంచమే నామయచ్చమే జీవాతుశ్చమే దీర్ఘాయుత్వంచమే నమిత్రంచమే భయంచమే సుగంచమె శయనంచమే సూషాచమే సుదినంచమే ॥ ౩౦ ॥

మమాగ్నేవర్చోవిహవేష్వస్తు వయంత్వేంధానాస్తనువంపుషేమ ॥ మహ్యన్నమంతాం ప్రదిశశ్చతస్ర స్త్వయాధ్యక్షేణపృతనాజయేమ ॥ మమ దేవావిహవేసంతు సర్వఇంద్రావంతో మరుతో విష్ణురగ్నిః। మమాంతరిక్ష మురుగోపమస్తు మహ్యంవాతః పవతాం కామేఅస్మిన్ ॥ మయి దేవాద్రవిణమాయజంతాం మయ్యాశీరస్తు మయిదేవహూతిః ॥ దైవ్యాహోతారావనిషంత ॥ పూర్వేరిష్టాస్యామతనువాసువీరాః ॥

మహ్యం యజంతు మమయానిహవ్యాకూతి స్సత్యామనసో మే అస్తు ॥ ఏనోమానిగాంకతమచ్చనాహం విశ్వే దేవాసో అధివ్రాచతామె॥ దేవీష్షడుర్వీరురుణఃకృణోత విశ్వే దేవాసఇహ వీరయధ్వం॥ మాహాస్మహి ప్రజయా మాతనూభి ర్మారధామద్విషతే సోమరాజః॥

అగ్ని ర్మన్యుం ప్రతినుద న్పురస్తాత్ ॥ అదబ్ధో గోపాః పరిపాహి న స్త్వం ॥ ప్రత్యంచోయంతు నిగుతఃపున స్తేమైషాం చిత్తంప్రబుధావి నేశత్ ॥ ధాతా ధాతృణాం భువనస్యయస్పతిర్దేవగ్ం సవితార మభి మాతిషాహం ॥

ఇమం యజ్ఞమశ్వినోభా బృహస్పతిర్దేవాః పాంతు యజమానం న్యర్థాత్ ॥ ఉరువ్యచానో మహిషః శ్శర్మయగ్ం సదస్మి హవె పురుహూతః పురుక్షు ॥ సనః ప్రజాయై హర్యశ్వమృడయేంద్రమా ॥ నోరీరిషోమాపరాదాః ॥

యేన స్సపత్నా అపతేభవం త్వింద్రాగ్నిభ్యా మవబాధా మహేతాః ॥ వసవో రుద్రా ఆదిత్యా ఉపరి స్పృశంమోగ్రంచేత్తార మధిరాజమక్రః ॥ అర్వాంచ మింద్రమముతోహవామహే యోగో జిద్ధనజిదశ్వజిద్యః ॥ ఇమన్నో యజ్ఞంవిహవేజుషస్వాస్యకుర్మో హరి వోమేదినంత్వా ॥ ౩౪ ॥

అగ్నే ర్మన్వే ప్రథమస్య ప్రచేతసోయం పాంచజన్యం బహవ స్సమింధతే ॥ విశ్వస్యాంవిశిప్రవివిశివాగ్ం సమీమహే సనోముంచ త్వగ్ంహసః ॥ యస్యేదంప్రాణన్నిమిషద్యదేజతి యస్యజాతంజనమా

నంచ కేవలం ॥ స్తామగ్నింనాథితో జోహవీమి సనో ముంచత్వగ్ంహ
సః ॥ ఇంద్రస్యమన్వే ప్రథమస్య ప్రచేతసో వృత్రఘ్నస్తోమా ఉపమా
ముపాగుః ॥ యోదాశుష స్సుకృతో హవ ముపగంతా ॥ ౩౫ ॥
సనో ముంచత్వగ్ంహసః యస్సంగ్రామం నయతిసంవశీయుధేయః పుష్టాని
సగ్ం సృజతి త్రయాణి ॥ స్తామింద్రంనాథితో జోహవీమి సనో ముంచ
త్వగ్ంహసః॥ మన్వేవాం మిత్రావరుణా తస్యవి త్తగ్ంసత్యౌజసాదృగ్ం
హణాయన్ను దేథే ॥ యారాజానగ్ం సరథంయాథ ఉగ్రాతానో ముంచ
తమాగసః ॥ యోవాగ్ం రథఋజురశ్మిస్సత్యధర్మా మిథుశ్చరంతము
పయాతిదూషయన్ ॥

స్తామి మిత్రావరుణానాథితో జోహవీమితౌనో ముంచతమాగ
సః॥ వా యోస్సవితు ర్విదథానిమన్మహే యావాత్మన్వద్బిభృతో యాచ
రక్షతః । యా విశ్వస్యపరిభూబభూవతు స్తానో ముంచతమాగసః ॥

'ఉప శ్రేష్ఠాన ఆశిషో దేవయో ర్ధామే అస్థిరన్॥ స్తామి వాయు
గ్ం సవితారం నాథితో జోహవీమితౌనో ముంచతమాగసః ॥ రథీతమా
రథీనామహ్వ ఊతయే శుభం గమిష్ఠాసుయమేభి రశ్వైః ॥

యయోర్వాం దేవౌదేవేష్వనిశిత మోజస్తానో ముంచతమాగ
సః॥ యదయాతం వహతుగ్ం సూర్యాయాస్త్రిచక్రేణసగ్ంసద మిచ్ఛ
మానా ॥ స్తామి దేవావశ్వినా నాథితో జోహవీమితౌనో ముంచతమాగ
సః ॥ మరుతాం మన్వే అధినోబ్రువంతు ప్రేమాం వాచం విశ్వా మ
వంతు విశ్వే ॥ ఆశూన్ హువేసుయమానూతయే తేనో ముంచం త్వేనసః ॥

త్రిగ్మమాయుధం వీడితగ్ం సహస్వద్దివ్యగ్ం శర్ధః పృతనాసుజిష్ణు ॥

స్తామి దేవాన్మరుతో నాథితో జోహవీమి తేనో ముంచం త్వేనసః ॥
దేవానాం మన్వే అధినో బ్రువంతు ప్రేమాంవాచం విశ్వామవంతువిశ్వే ॥
ఆశుగ్ం హువేసుయమానూతయే తేనో ముంచం త్వేనసః ॥ యదిదం మా
భిశోచతి పౌరుషేయేణ్దైవ్యేన ॥ స్తౌమి విశ్వాగ్ం దేవాన్నాథితో జోహ
వీమి తేనో ముంచం త్వేనసః ॥ అనుస్తైద్యానుమతి ర్యజ్ఞం దేవేషు
మన్యతాం ॥

అగ్నిశ్చహవ్యవాహనో భవతాం దాశుషేమయః ॥ అన్విదనుమ
తేత్వంమన్యాసై శంచనస్కృధి ॥ క్రత్వేదక్షాయనోహినుప్రణ ఆయూ
గ్ంషితారిషః ॥ వైశ్వానరోన ఊత్యాప్రయాతుపరావతః ॥ అగ్నిరుక్థేన
వాహసా ॥ పృష్టోదివి పృష్టోఅగ్నిః పృథివ్యాంపృష్టో విశ్వాఓషధీ రా
వివేశ ॥ వైశ్వానరస్సహసా పృష్టోఅగ్నిస్సనోదివాసరిషఃపాతు సక్తర ॥
యే అప్రథేతా మమితేభిరోజోభి ర్యేప్రతిష్ఠే అభవతాం వసూనాం ॥ స్తౌ
మి ద్యావాపృథివీనాథితో జోహవీమి తేనో ముంచతమగ్ంహసః॥ ఉర్వీ రో
దసీవరివఃకృణోతం క్షేత్రస్యపత్నీ అధినో బ్రూయాతం॥ స్తౌమి ద్యావా
పృథివీనాథితో జోహవీమి తేనో ముంచతమగ్ంహసః ॥ యత్తేవయం పూ
రుషత్రాయ విష్ఠావిద్వాగ్ం సశ్చకృమా కచ్చనాగః ॥ ౪౧ ॥

కృధీస్వస్మాగ్ం అదితేరనాగా వ్యేనాగ్ంసి శిశ్రథో విష్వాగగ్నే ॥
యథాహతద్వసవో గౌర్యం చిత్పదిషితామముంచతా యజత్రాః॥ ఏవా
త్వమస్మత్ప్రముంచావ్యగ్ంహః ప్రాతార్యగ్నేప్రతరాన్నఆయుః॥ అగ్నే

తేషాం యో అజ్యానిమజీతిమావహా త్తస్మైనో దేవాః పరిద త్తేహ సర్వే ॥ గ్రీష్మో హేమంత ఉతనో వసంత శ్శరద్వర్షాస్సువితన్నో అస్తు॥ తేషా మృతూనాగ్ం శతశారదానాం నివాతఏషా మభయేస్యామ ॥ ఇదువత్సరాయ పరివత్సరాయ సంవత్సరాయ కృణుతా బృహన్నమః ॥

తేషాం వయగ్ం సుమతౌ యజ్ఞియానాం జ్యోగజీతా అహతా స్యామ ॥ భద్రాన్నశ్రేయ స్సమనైష్టదేవా స్త్వయావసేన సమశీ మహిత్వా ॥ సనోమయోభూః పిత్వో ఆవిశస్వశంతోకాయతనువే స్యోనః॥

భూతం భవ్యం భవిష్యద్వషట్ థ్స్వాహా నమఋక్సామయజుర్వషట్ థ్స్వాహా నమోగాయత్రీత్రిష్టుబ్జగతీవషట్ థ్స్వాహా నమఃపృథివ్యంతరిక్షం ద్యౌర్వషట్ థ్స్వాహా నమోగ్నిర్వాయుస్సూర్యోవషట్ థ్స్వాహా నమఃప్రాణోవ్యానోపానోవషట్ థ్స్వాహా నమోన్నంకృషిర్వృష్టిర్వషట్ థ్స్వాహా నమఃపితాపుత్రః పౌత్రోవషట్ థ్స్వాహా నమోభూర్భువస్సువర్వషట్ థ్స్వాహా నమః ॥

ఇంద్రో దధీచో అస్థభిః ॥ వృత్రా ణ్యప్రతిష్కుతః ॥ జఘాన నవతీ ర్నవ ॥ ఇచ్ఛ న్నశ్వస్య యచ్ఛిరః ॥ పర్వతే ష్వపశ్రితం ॥ తద్విదచ్ఛర్యణావతి ॥ అత్రాహగో రమన్వత ॥ నామత్వష్టు రపీచ్యం ॥ ఇత్థా చంద్రమసో గృహే ॥ ఇంద్రమిద్గాథినో బృహత్ ॥ ఇంద్ర మర్కేభి రర్కిణః ॥ ఇంద్రం వాణీరనూషత ॥ ఇంద్ర ఇద్ధర్యోస్సచా ॥ సంమిశ్ల ఆవచో యుజా ॥ ఇంద్రోవజ్రీ హిరణ్మయః ॥ ఇంద్రో దీర్ఘాయ చక్షసే ॥ ఆసూర్యగ్ం రోహాయద్దివి ॥ విగోభి రద్రి మైరయత్ ॥ ఇంద్రవా

జేషునో అవ ॥ సహస్రప్రధనేషు చ ॥ ఉగ్ర ఉగ్రాభిరూతిభిః ॥ తమింద్రం వాజయామసి ॥ మహే వృత్రాయ హంతవే ॥ సవృషా వృషభో భవత్ ॥ ఇంద్రస్సదామనే కృతః ॥ ఓజిష్ఠస్సబలేహితః ॥ ద్యుమ్నీ శ్లోకీసస్సౌమ్యః ॥ గిరా వజ్రో నసంభృతః ॥ సబలో అనపచ్యుతః ॥ వవక్షురుగ్రో అస్తృతః ॥ చక్షుషో హేతేమనసో హేతే ॥ వాచో హేతే బ్రహ్మణో హేతే ॥ యోమాఘాయు రభిదాసతి ॥ తమగ్నే మేన్యాఘైనిం కృణు ॥ యోమాచక్షుషా యోమనసా ॥ యోవాచా బ్రహ్మణాఘాయు రభిదాసతి ॥ తయాగ్నే త్వం మేన్యా ॥ అముమమేనిం కృణు ॥ యత్కించాసౌ మనసా యచ్చవాచా ॥ యజ్ఞైర్జుహోతి యజుషా హవిర్భిః ॥ తం మృత్యుం నిరృత్యా సంవిదానః ॥ పురాదిష్టాదాహుతీరస్య హంతు ॥ యాతుధానా నిరృతి రాదురక్షః ॥ తే అస్య ఘ్నంత్వనృతేన సత్యం ॥ ఇంద్రేషితా ఆజ్య మస్యమథ్నంతు ॥ మాతత్సమృద్ధియదసౌకరోతి ॥ హన్మి తేహంకృతగ్ం హవిః ॥ యో మే ఘోరమచీకృతః ॥ అపాంచౌత ఉభౌ బాహూ ॥ అపనహ్యామ్యాస్యం ॥ అపనహ్యామి తే బాహూ ॥ అపనహ్యామ్యాస్యం ॥ అగ్నే దేవస్య బ్రహ్మణా ॥ సర్వం తేవధిషం కృతం ॥ పురా మువ్యవషట్కారాత్ ॥ యజ్ఞం దేవేషు నస్కృధి ॥ స్విష్టమస్మాకం భూయాత్ ॥ మాస్మాన్ ప్రాపన్నరాతయః ॥ అంతిదూరేసతో అగ్నే ॥ భ్రాతృవ్యస్యాభిదాసతః ॥ వషట్కారేణ వజ్రేణ ॥ కృత్యాగ్ం హన్మికృతా మహం ॥ యో మా నక్తం దివాసాయంప్రాతశ్చాహ్నా నిపీయ్యతి ॥ అద్యాత మింద్రవజ్రేణ ॥

భ్రాతృవ్యం పాదయామసి ॥ ౧౨ ॥

ప్రాణో రక్షతి విశ్వమేజత్ ॥ ఇర్యోభూత్వా బహుధా బహూని॥ సఇత్సర్వంవ్యానశే ॥ యోదేవో దేవేషు విభూరంతః ॥ ఆవృదూదా త్క్షేత్రియధ్వగద్వృషా ॥ తమిత్ప్రాణం మనసోపశిక్షత ॥ అగ్రం దే వానా మిదమత్తునో హవిః ॥ మనస శ్చిత్తేదం ॥ భూతం భవ్యంచ గుహ్యతే ॥ తద్ధి దేవే ష్వగ్రియం ॥ ఆనయేతు పురశ్చరం ॥ సహదేవై రిమగ్ం హవం ॥ మన శ్శ్రేయసి శ్రేయసి ॥ కర్మన్యజ్ఞపతిం దధత్ ॥జుష తాంమేవాగ్నిదగ్ం హవిః ॥ విరాడ్దేవీపురోహితా ॥ హవ్యవా డనపా యినీ ॥ యయా రూపాణి బహుధా భవంతి ॥ పేశాగ్ంసి దేవాః పర మే జనిత్రే ॥ సానోవిరా డనపస్ఫురంతీ ॥ ౧౪ ॥

వాగ్దేవీజుషతా మిదగ్ం హవిః ॥ చక్షుర్దేవానాం జ్యోతిరమృ తేన్యక్తం ॥ అస్యవిజ్ఞానాయ బహుధాని ధీయతే ॥ తస్యసుమ్న మశీ మహి ॥ మానోహాసీద్విచక్షణం ॥ ఆయు రిన్నః ప్రతీర్యతాం ॥ అనం ధాశ్చక్షుషావయం ॥ జీవాజ్యోతిరశీ మహి ॥ సువర్జ్యోతిరుతామృ తం ॥ శ్రోత్రేణ భద్రముత శృణ్వంతి సత్యం ॥ శ్రోత్రేణ వాచం బహు ధోద్యమానాం ॥ శ్రోత్రేణ మోదశ్చ మహశ్చ శ్రూయతే ॥ శ్రోత్రే ణ సర్వాదిశ ఆశృణోమి ॥ యేనప్రాచ్యా ఉతదక్షిణా ॥ ప్రతీచ్యైదిశశ్శృ ణ్వంత్యుత్తరాత్ ॥తదిచ్ఛ్రోత్రం బహుధోద్యమానం ॥ అరాన్ననేమిః ప రిసర్వం బభూవ॥సిగ్ంహేవ్యాఘ్ర ఉతయా పృదాకౌ ॥త్విషి రగ్నౌ బ్రా హ్మణే సూర్యేయా॥ ఇంద్రంయాదేవీ సుభగాజజాన॥సాన ఆగన్వర్చసా

సంవిదానా ॥ యారాజన్యే దుందుభావాయతాయాం ॥ అశ్వస్య క్రందే పురుషస్య మాయౌ ॥ ఇంద్రంయాదేవీ సుభగా జజాన॥ సాన ఆగన్వర్చసా సంవిదానా ॥ యాహస్తిని ద్వీపినీ యాహిరణ్యే ॥ త్విషిరశ్వేషు పురుషేషు గోషు ॥ ఇంద్రం యాదేవీ సుభగా జజాన ॥ సాన ఆగన్వర్చసా సంవిదానా ॥ రథే అక్షేషు వృషభస్య వాజే ॥ వాతే పర్జన్యే వరుణస్య శుష్మే ॥ ఇంద్రం యాదేవీ సుభగా జజాన ॥ సాన ఆగన్వర్చసా సంవిదానా ॥

రాడసి విరాడసి ॥ సంమ్రాడసి ॥ స్వరాడసి ॥ ఇంద్రాయత్వా తేజస్వతే తేజస్వంతగ్గ్ శ్రీణామి ॥ ఇంద్రాయత్వౌజస్వత ఓజస్వంతగ్గ్ శ్రీణామి ॥ ఇంద్రాయత్వా పయస్వతే పయస్వంతగ్గ్ శ్రీణామి ॥ ఇంద్రాయత్వాయుష్మత ఆయుష్మంతగ్గ్ శ్రీణామి ॥

తేజోసి ॥ తత్తే ప్రయచ్ఛామి ॥ తేజస్వదస్తుమే ముఖం ॥ తేజస్వచ్ఛిరో అస్తుమే ॥ తేజస్వా న్విశ్వతః ప్రత్యఙ్ ॥ తేజసా సంపిపృగ్ధిమా ॥

ఓజోసి ॥ తత్తే ప్రయచ్ఛామి ॥ ఓజస్వదస్తుమేముఖం ॥ ఓజస్వచ్ఛిరో అస్తుమే ॥ ఓజస్వాన్ విశ్వతః ప్రత్యఙ్ ॥ ఓజసాసంపిపృగ్ధిమా॥

పయోసి ॥ తత్తే ప్రయచ్ఛామి ॥ పయస్వదస్తుమే ముఖం ॥ పయస్వచ్ఛిరో అస్తుమే ॥ పయస్వాన్ విశ్వతఃప్రత్యఙ్ ॥ పయసాసంపిపృగ్ధిమా ॥౬౦॥

ఆయురసి ॥ తత్తే ప్రయచ్ఛామి ॥ ఆయుష్మదస్తు మేముఖం ॥

ఆయుష్మచ్ఛిరోఅస్తుమే ॥ ఆయుష్మాన్విశ్వతః ప్రత్యఙ్॥ ఆయుష్మాస౦పిపృగ్ధిమా ॥ ఇమమగ్న ఆయుషే వర్చసే కృధి ॥ ప్రియగ్ం రేతోవరుణ సోమరాజన్ ॥ మాతేవాస్మా అదితే శర్మయచ్ఛ ॥ విశ్వేదేవా జరదష్టిర్యథాసత్ ॥౬౧॥

ఆయురసి విశ్వాయురసి ॥ సర్వాయురసి సర్వమాయురసి ॥ యతో వాతో మనోజవాః ॥ యతఃక్షరంతి సింధవః ॥ తాసాం త్వాసర్వాసాగ్ం రుచా ॥ అభిషించామి వర్చసా ॥ సముద్రఇవాసిగ్ంహానా ॥ సోమఇవాస్య దాభ్యః ॥ అగ్నిరివ విశ్వతః ప్రత్యఙ్ ॥ సూర్యఇవ జ్యోతిషావిభూః ॥

అపాంయోద్రవణేరసః ॥ తమహమస్మా అముష్యాయణాయ ॥ తేజసే బ్రహ్మవర్చసాయ గృహ్ణామి ॥ అపాంయ ఊర్మౌరసః ॥ తమహం మస్మాఅముష్యాయణాయ ॥ ఓజసే వీర్యాయగృహ్ణామి ॥ అపాంయో మధ్యతోరసః ॥ తమహ మస్మా అముష్యాయణాయ ॥ పుష్ట్యైప్రజననాయ గృహ్ణామి ॥ అపాంయో యజ్ఞియోరసః ॥ తమహమస్మాఅముష్యాయణాయ ॥ ఆయుషే దీర్ఘాయుత్వాయ గృహ్ణామి ॥ అహమస్మి ప్రథమజాఋతస్య ॥ పూర్వం దేవేభ్యో అమృతస్యనాభిః ॥ యోమాదదాతిసఇదేవమావాః ॥

అహమన్న మన్నమదంత మద్మి ॥ పూర్వమగ్నేరపి దహత్వన్నం ॥ యత్తోహాసాతే అహముత్తరేషు ॥ వ్యాత్తమస్య పశవస్సుజంభం ॥ పశ్యంతిధీరాః ప్రచరంతిపాకాః ॥ జహామ్యన్యం నజహామ్యన్యం॥

అహమన్నం వశమిచ్ఛరామి॥ సమానమర్థం పర్యేమి భుంజత్ ॥ కో మ్మామన్నం మనుష్యోదయేత ॥ పరాకేఅన్నం నిహితం లోకఏతత్ ॥విశ్వైర్దేవైః పితృభిర్గుప్తమన్నం ॥ యదద్యతేలుప్యతే యత్పరోప్యతే ॥ సతతమిసాతనూర్మేబభూవ॥మహాంతౌచరూసకృద్దుగ్ధేన పప్రౌ॥ దివంచ పృశ్నిపృథివీంచ సాకం ॥ తత్సంపిబంతోనమినంతివేధసః ॥ నైతద్భూయోభవతి నోకనీయః ॥ అన్నంప్రాణమన్న మపానమాహుః ॥ అన్నం మృత్యుం తముజీవాతమాహుః ॥ అన్నంబ్రహ్మాణోజరసం వదంతి ॥ అన్నమాహుః ప్రజననం ప్రజానాం ॥ మోఘమన్నంవిందతే అప్రచేతాః॥ సత్యంబ్రవీమివధ ఇత్సతస్య ॥ నార్యమణం పుష్యతినోసఖాయం ॥ కేవలాఘోభవతి కేవలాదీ॥ అహం మేఘస్తనయన్వర్షన్నస్మి॥మామదంత్యహమద్మ్యన్యాన్ ॥ అహగ్ంసదమృతో భవామి ॥ మదాదిత్యా అధిసర్వే తపంతి ॥ దేవీం వాచమజనయంతదేవాః ॥ తాంవిశ్వరూపాః పశవో వదంతి ॥ సానోమంద్రేషమూర్జం దుహానా॥ ధేనుర్వాగస్మానుపసుష్టుతైతు ॥ యద్వాగ్వదంత్యవిచేతనాని ॥ రాష్ట్రీదేవానాం నిషసాదమంద్రా ॥ చతస్ర ఊర్జం దుదుహేపయాగ్ంసి॥ క్వస్విదస్యాః పరమం జగామ ॥ అనంతామంతాదధినిర్మితాం మహీం ॥ యస్యాందేవా అదధుర్భోజనాని॥

ఏకాక్షరాంద్విపదాగ్ంషట్పదాంచ॥వాచందేవా ఉపజీవంతివిశ్వే॥ వాచందేవా ఉపజీవంతి విశ్వే॥ వాచం గంధర్వాః పశవో మనుష్యాః॥ వాచీ మావిశ్వాభువనాన్యర్పితా ॥ సానోహవంజుషతా మింద్రపత్నీ ॥

వాగక్షరం ప్రథమజా ఋతస్య ॥ వేదానాం మాతామృతస్యనాభిః॥౯౮॥

సానోజుషాణోపయజ్ఞమాగాత్ ॥ అవంతీదేవీ సుహవామే అస్తు॥ యామృషయో మంత్రకృతో మనీషిణః ॥ అన్వైచ్ఛన్ దేవా స్తపసా శ్రమేణ ॥ తాం దేవీం వాచగ్ం హవిషాయజామహే ॥ సానోదధాతు సుకృతస్యలోకే ॥ చత్వారివాక్పరిమితా పదాని॥ తాని విదుర్బ్రాహ్మణా యేమనీషిణః ॥ గుహాత్రీణినిహితానేంగయంతి ॥ తురీయం వాచో మనుష్యా వదంతి॥

శ్రద్ధయాగ్నిః సమిధ్యతే ॥ శ్రద్ధయా విందతేహవిః॥ శ్రద్ధాం భగస్య మూర్ధని॥ వచసావేదయామసి ॥ ప్రియగ్ం శ్రద్దేదదతః॥ప్రియగ్ం శ్రద్ధేదిదాసతః ॥ ప్రియంభోజేషుయజ్వసు॥ ౭౦ ॥

ఇదంమ ఉదితంకృధి ॥ యథాదేవా అసురేషు॥శ్రద్ధా ముగ్రేషు చక్రిరే॥ఏవంభోజేషు యజ్వసు ॥ అస్మాకముదితం కృధి ॥ శ్రద్ధాం దేవా యజమానాః ॥ వాయుగోపా ఉపాసతే ॥ శ్రద్ధాగ్ం హృదయ్యయాకూత్యా ॥ శ్రద్ధయా హూయతే హవిః ॥ శ్రద్ధాం ప్రాతర్హవామహే ॥ శ్రద్ధాం మధ్యందినం పరి శ్రద్ధాంగ్ంసూర్యస్యనిమ్రుచి ॥ శ్రద్ధే శ్రద్ధాపయేహమా॥ శ్రద్ధా దేవానధివస్తే ॥ శ్రద్ధా విశ్వమిదంజగత్ ॥ శ్రద్ధాం కామస్యమాతరం॥

హవిషా వర్ధయామసి॥ బ్రహ్మజజ్ఞానంప్రథమంపురస్తాద్విసీమత స్సురుచోవేన ఆవః॥సబుధ్నియా ఉపమా అస్యవిష్ఠా స్సతశ్చయోని మసతశ్చవివః॥ పితావిరాజా మృషభోరయీణాం॥ అంతరిక్షం విశ్వరూప

ఆవివేశ ॥ తమర్కైరభ్యర్చంతి వత్సం॥

బ్రహ్మానంతం బ్రహ్మణా వర్ధయంతః ॥ బ్రహ్మ దేవానజనయత్ ॥ బ్రహ్మ విశ్వమిదం జగత్ ॥ బ్రహ్మణః క్షత్రం నిర్మితం ॥ బ్రహ్మ బ్రాహ్మణ ఆత్మనా ॥ అంతరస్మిన్నిమే లోకాః ॥ అంతర్విశ్వమిదం జగత్ ॥ బ్రహ్మైవ భూతానాం జ్యేష్ఠమ్॥ తేన కోఽర్హతి స్పర్ధితుం॥ బ్రహ్మన్ దేవా స్త్రయస్త్రింశత్ ॥ బ్రహ్మన్నింద్రప్రజాపతీ ॥ బ్రహ్మన్ హ విశ్వా భూతాని ॥ నావీవాంతః సమాహితా ॥ చతస్ర ఆశాః ప్రచరంత్వగ్నయః॥ ఇమన్నో యజ్ఞం నయతు ప్రజానన్ ॥ ఘృతం పిన్వన్నజరగ్ం సువీరం॥ ౭౮॥

బ్రహ్మ సమిద్భవత్యాహుతీనాం ॥ ఆగావో అగ్మన్నుత భద్రమక్రన్॥ సీదంతు గోష్ఠే రణయంత్వస్మే ॥ ప్రజావతీః పురురూపా ఇహ స్యుః ॥ ఇంద్రాయ పూర్వీరుషసో దుహానాః ॥ ఇంద్రో యజ్వనే పృణతే చ శిక్షతి ॥ ఉపేద్దదాతి న స్వం ముషాయతి॥ భూయోభూయో రయిమిదస్య వర్ధయన్॥ అభిన్నే ఖిల్లే నిదధాతి దేవయుం ॥ న తా నశంతి న దభాతి తస్కరః ॥ నైనా అమిత్రో వ్యథిరా దధర్షతి ॥ దేవాగ్శ్చ యాభిర్యజతే దదాతి చ ॥ జ్యోగిత్తాభిస్సచతే గోపతిస్సహ ॥ న తా అర్వా రేణుకకాటో అశ్నుతే ॥ న సగ్స్కృతత్రముపయంతి తా అభి॥

ఉరుగాయమభయం తస్య తా అను ॥ గావో మర్త్యస్య విచరంతి యజ్వనః ॥ గావో భగో గావ ఇంద్రో మే అచ్ఛాత్ ॥ గావస్సోమస్య ప్రథమస్య భక్షః ॥ ఇమా యా గావస్స జనాస ఇంద్రః ॥ ఇచ్ఛామీద్ధృ

దామనసా చిదింద్రం ॥ యూయం గావో మేదయథా కృశంచిత్ ॥ అశ్రీ లం చిత్కృణుథా సుప్రతీకం ॥ భద్రం గృహం కృణుథ భద్రవాచః । బృహద్వో వయ ఉచ్యతే సభాసు ॥ ప్రజావతీ స్సూయవసగ్ం రిశంతీః ॥ శుద్ధా అపస్సుప్రపాణే పిబంతీః ॥ మావ స్తేన ఈశత మాఘశగ్ంసః ॥ పరి వో హేతీ రుద్రస్య వృంజ్యాత్ ॥ ఉపేద ముపపర్చనం ॥ ఆసు గోషూ పపృచ్యతాం ॥ ఉపర్షభస్య రేతసి ॥ ఉపేంద్ర తవవీర్యే ॥ ౭౬ ॥

తా సూర్యాచంద్రమసా విశ్వభృత్తమా మహత్ ॥ తేజో వసుమద్భ్రాజతో దివి ॥ సామాత్మానా చరత స్సామచారిణా ॥ యయోర్వ్రతం నమమే జాతు దేవయోః ॥ ఉభావంతౌ పరియాత అర్మ్యా ॥ దివో నరశ్మీగ్ంస్తనుతో వ్యర్ణవే ॥ ఉభా భువంతీ భువనా కవిక్రతూ ॥ సూర్యా న చంద్రా చరతో హతామతీ ॥ పతీ ద్యుమద్విశ్వవిదా ఉభా దివః ॥ సూర్యా ఉభా చంద్రమసా విచక్షణా ॥ ౭౭ ॥

విశ్వవారా వరివో భావరేణ్యా ॥ తానోఽవతం మతిమంతా మహివ్రతా ॥ విశ్వవపరీ ప్రతరణా తరంతా ॥ సువర్విదా దృశయే భూరి రశ్మీ ॥ సూర్యా హి చంద్రా వసుత్వేష దర్శతా ॥ మనస్వినో భానుచరతో ను సందివం ॥ అస్య శ్రవో నద్య స్సప్త బిభ్రతి ॥ ద్యావా క్షామా పృథివీ దర్శతం వపుః ॥ అస్మే సూర్యాచంద్రమసాభిచక్షే ॥ శ్రద్ధే కమింద్రచరతో విచర్తురం ॥ ౭౮ ॥

పూర్వాపరం చరతో మాయయైతౌ ॥ శిశూ క్రీడంతౌ పరియాతో అధ్వరం ॥ విశ్వాన్య న్యో భువనాభిచష్టే ॥ ఋతూ నన్యో విదధ జ్జాయతే పు

నః॥హిరణ్యవర్ణా శ్శుచయః పావకాయాసుజాతః కస్యపోయాస్వింద్రః॥ అగ్నింయాగర్భందధిరే విరూపా స్తానఆపశ్శగ్గ్ స్యోనాభవంతు ॥ యాసాగ్ం రాజా వరుణోయాతిమధ్యే సత్యానృతే అవపశ్యం జనానాం మధుశ్చ్యుతశ్శుచయో యాఃపావకా స్తానఆపశ్శగ్గ్ స్యోనాభవంతు ॥ యాసాం దేవాదివికృణ్వంతి భక్షం యా అంతరిక్షే బహుధాభవంతి ॥ యాఃపృథివీంపయసోందంతి శుక్రా స్తానఆపశ్శగ్గ్ స్యోనాభవంతు ॥ శివేనమాచక్షుషాపశ్యతాపశ్శివయా తనువోపస్పృశతత్వచం మే ॥ సర్వాగ్ం అగ్నీగ్ంరప్సుషదోహువేవో మయి వర్చో బలమోజోనిధత్త॥ ఆపోభద్రా ఘృతమిదాప ఆసురగ్నీషోమౌబిభ్రత్యాపఇత్తాః ॥ తీవ్రోరసో మధుపృచా మరంగమ ఆమాప్రాణేనసహవర్చసాగన్ ॥ ఆదిత్పశ్యా మ్యుతవా శృణోమ్యామాఘోషో గచ్ఛతి వాఙ్న ఆసాం॥ మన్యే భేజానో అమృతస్య తర్హి హిరణ్యవర్ణా అతృపంయదావః ॥ నాసదాసీన్నోసదాసీ త్తదానీం॥ నాసీద్రజోనో వ్యోమాపరోయత్ ॥ కిమావరీవః కుహకస్య శర్మన్ ॥ ౭౯॥

అంభః కిమాసీ ద్గహనం గభీరం ॥ నమృత్యు రమృతంభీతర్హిన॥ రాత్రియా అహ్న ఆసీత్ప్రకేతః ॥ ఆనీద వాతగ్గ్ స్వధయా తదేకం ॥ తస్మా ద్ధాన్యం నపరఃకించ నాస ॥ తమ ఆసీ త్తమసా గూఢమగ్రే ప్రకేతం ॥ సలిలగ్ం సర్వమా ఇదం ॥ తుచ్ఛేనాభ్వపిహితం యదాసీత్ ॥ తమసస్తన్మహినాజాయతైకం ॥ కామస్తదగ్రే సమవర్తతాధి ॥౮౦ ॥

మనసో రేతః ప్రథమం యదాసీత్ ॥ సతో బంధుమసతి నిర

విందన్ ॥ హృది ప్రతీష్యాకవయో మనీషా ॥ తిరశ్చీనో వితతో రశ్మి రేషామ్ ॥ అధస్విదా3సీ దుపరి స్విదాసీత్ ॥ రేతోధా ఆసన్మహిమాన ఆసన్ ॥ స్వధా అవస్తా త్ప్రయతిః పరస్తాత్ ॥ కో అద్ధా వేద క ఇహ ప్రవోచత్ ॥ కుత ఆజాతా కుత ఇయం విసృష్టిః ॥ అర్వాగ్దేవా అస్యవి సర్జనాయ ॥ ౮౧ ।

అథాకో వేదయత ఆబభూవ ॥ ఇయం విసృష్టిర్యత ఆబభూవ ॥ యదివాదధే యదివాన ॥ యో అస్యాధ్యక్షః పరమే వ్యోమన్ ॥ సో అంగ వేదయది వాన వేద ॥ కిగ్ంస్విద్వనం క ఉ స వృక్ష ఆసీత్ ॥ యతో ద్యావాపృథివీ నిష్టతక్షుః ॥ మనీషిణో మనసా పృచ్ఛతే దుతత్ ॥ య దధ్యతిష్ఠ ద్భువనాని ధారయన్ ॥ బ్రహ్మవనం బ్రహ్మసవృక్ష ఆసీత్ ॥ ౮౨॥

యతో ద్యావాపృథివీ నిష్టతక్షుః ॥ మనీషిణో మనసా విబ్రవీమి వః ॥ బ్రహ్మాధ్యతిష్ఠ ద్భువనాని ధారయన్ ॥ ప్రాతరగ్నిం ప్రాతరింద్రగ్ం హవామహే ॥ ప్రాత ర్మిత్రావరుణా ప్రాతరశ్వినా ॥ ప్రాతర్భగం పూషణం బ్రహ్మణస్పతిం ॥ ప్రాత స్సోమముత రుద్రగ్ం హువేమ ప్రాత ర్జితం భగముగ్రగ్ం హువేమ ॥ వయం పుత్ర మదితే ర్యోవిధర్తా ॥ ఆద్ర శ్చిద్యం మన్యమాన స్తురశ్చిత్ ॥ ౮౩॥

రాజాచిద్యం భగం భక్షీత్యాహ ॥ భగప్రణేత ర్భగసత్యరాధో భగే మాంధియముదవ దదన్నః ॥ భగప్రణో జనయ గోభిరశ్వైః ॥ భగప్రనృభిర్నృవం తస్యామ ॥ ఉతేదానీం భగవంతస్యామ ॥ ఉత ప్రపిత్వ ఉత మధ్యే అహ్నాం ॥ ఉతోదితా మఘవం త్సూర్యస్య ॥ వయం

దేవానాగ్ం సుమతౌ స్యామ ॥ భగ ఏవ భగవాగ్ం అస్తు దేవాః॥౮౪॥
తేన వయం భగవంతస్స్యామ ॥ తంత్వా భగ సర్వఇజ్జో హవీమి॥
సనో భగపురఏతా భవేహ ॥ సమధ్వరాయోషసోనమంత ॥ దధిక్రా
వేవ శుచయే పదాయ ॥ అర్వాచీనం వసువిదం భగన్నః ॥ రథమివాశ్వా
వాజినఆవహంతు ॥ అశ్వావతీ ర్గోమతీ ర్న ఉషాసః ॥ వీరవతీ స్సదమి
చ్ఛంతు భద్రాః ॥ ఘృతం దుహానా విశ్వతః ప్రపీనాః ॥ యూయంపాత
స్వస్తిభిస్సదానః ॥ ౮౫ ॥ ...

అగ్నిర్నః పాతు కృత్తికాః నక్షత్రం దేవ మింద్రియం॥ ఇదమాసా
సాం విచక్షణం ॥ హవిరాసం జుహోతన ॥ యస్య భాంతిరశ్మయో యస్య
కేతవః ॥ యస్యేమా విశ్వాభువనాని సర్వా ॥ సకృత్తికాభి రభి
సంవసానః ॥ అగ్నిర్నో దేవ స్సువితే దధాతు ॥ ప్రజాపతే రోహిణీ వేతు
పత్నీ ॥ విశ్వరూపా బృహతీ చిత్రభానుః ॥ ౧ ॥

సానో యజ్ఞస్య సువితే దధాతు ॥ యథాజీవే మ శరదస్సువీరాః॥
రోహిణీదేవ్యుదగాత్పురస్తాత్ ॥ విశ్వారూపాణి ప్రతిమోదమానా ॥
ప్రజాపతిగ్ం హవిషా వర్ధయంతీ ॥ ప్రియా దేవానా ముపయాతు
యజ్ఞం ॥ సోమోరాజా మృగశీర్షేణ ఆగన్ ॥ శివం నక్షత్రం ప్రియ
మస్యధామ ॥ ఆప్యాయమానో బహుధా జనేషు ॥ రేతః ప్రజాం యజ
మానే దధాతు ॥ ౨

యత్తే నక్షత్రం మృగశీర్ష మస్తి ॥ ప్రియగ్ం రాజ ప్రి
యతమం ప్రియాణాం ॥ తస్మై తే సోమ హవిషా విధేమ ॥ శన్న ఏధి

ద్విపదేశం చతుష్పదే ॥ ఆర్ద్రయా రుద్రః ప్రథమాన ఏతి ॥ శ్రేష్ఠో దేవానాంపతి రఘ్నియానాం ॥ నక్షత్ర మస్య హవిషా విధేమ ॥ మానః ప్రజాగ్ం రీరిష న్మోతవీరాన్ ॥ హేతీ రుద్రస్య పరిణో వృణక్తు॥ ఆర్ద్రానక్షత్రం జుషతాగ్ం హవిర్నః ॥ 3 ॥

పునర్నో దేవ్యదితిస్పృణోతు ॥ పునర్వసూనః పునరేతాం యజ్ఞం ॥ పునర్నో దేవా అభియంతు సర్వే ॥ పునః పునర్వో హవిషా యజామః ॥ ఏవా నదేవ్యదితి రనర్వా ॥ విశ్వస్యభర్త్రీ జగతః ప్రతిష్ఠా॥ పునర్వసూ హవిషా వర్ధయంతీ ॥ ప్రియం దేవానా మప్యేతుపాథః॥౪॥

బృహస్పతిః ప్రథమం జాయమానః ॥ తిష్యం నక్షత్ర మభిసంబభూవ ॥ శ్రేష్ఠో దేవానాం పృతనాసు జిష్ణుః ॥ దిశోఽనుసర్వా అభయన్నో అస్తు ॥ తిష్యః పురస్తా దుతమధ్యతోనః ॥ బృహస్పతిర్నః పరిపాతు పశ్చాత్ ॥ బాధేతాంద్వేషో అభయం కృణుతాం ॥ సువీర్యస్య పతయ స్యామ ॥ ఇదగ్ం సర్వేభ్యో హవిరస్తు జుష్టం ॥ ఆశ్రేషా యేషా మనుయంతి చేతః ॥ ౫ ॥

యే అంతరిక్షం పృథివీం క్షియంతి ॥ తేన స్సర్పాసో హవమాగమిష్ఠాః ॥ యే రోచనే సూర్యస్యాపి సర్పాః ॥ యే దివం దేవీ మనుసంచరంతి ॥ యేషా మాశ్రేషా అనుయంతి కామం ॥ తేభ్య స్సర్పేభ్యో మధుమ జ్జుహోమి ॥ ఉపహూతాః పితరో యేమఘాసు ॥ మనోజవస స్సుకృతస్సుకృత్యాః ॥ తేనో నక్షత్రే హవమాగమిష్ఠాః ॥

స్వధాభియ॒ఙ్ఞం ప్రయతం జుషంతాం ॥ ౬ ॥

యే అగ్నిద॒గ్ధా యేఽనగ్నిదగ్ధాః॥ యేముంలో॒కం పి॒తరః క్షి॒యంతి॥ యాగ్ శ్చ వి॒ద్మయాగ్ం ఉచ॑ప్రవి॒ద్మ॥ స్వధాసు య॒ఙ్ఞగ్ం సుకృతం జుషంతాం ॥ గవాంపతిః ఫల్గునీనామ॒సిత్వం ॥ తదర్య మన్వరుణమిత్ర॒చారు ॥ తంత్వావ॒యగ్ం సని॒తారగ్ం సనీ॒నాం ॥ జీ॒వాజీవంత॒ ముప॒సంవి శేమ॥ యేనేమా విశ్వా॒భువనాని॒ సంజితా ॥ యస్య దేవా అనుసంయంతి॒ చేతః ॥ ౭ ॥

అర్యమా రాజా జర॒స్తువిష్మా॑ ॥ ఫల్గునీనా మృష॒భో రోరవీతి॥ శ్రేష్ఠో దే॒వానాం భగవ్రో భగాసి ॥ తత్త్వావి॒దుః ఫల్గునీ॒ స్తస్యవిత్తాత్ ॥ అస్మభ్యం క్షత్రమజరగ్ం సువీర్యం ॥ గోమదశ్వ॒వదు॒ప॒సన్ను దే॒హ॥ భగోహదాతా భగ॒ఇత్ప్రదాతా ॥ భగోదేవీః ఫల్గునీ॒ రావివేశ ॥ భగ॒స్యే॒త్తం ప్రస॒వంగమేమ ॥ యత్ర దే॒వై స్సధ॒మాదం మదేమ ॥ ౮॥

ఆయాతుదేవ స్సవి॒తోపయాతు ॥ హి॒ర॒ణ్యయేన సువృ॒తా రథేన ॥ వహ॒న్ హస్తగ్ం సుభగం విద్మనాపసం ॥ ప్రయచ్ఛంతం పపురింపుణ్యమచ్ఛ ॥ హస్త ప్రయచ్ఛ త్వ॒మృతం వసీయః ॥ దక్షిణేన ప్రతిగృభ్ణీమ ఏనత్ ॥ దాతార మద్యసవి॒తా విదేయ ॥ యోనో హస్తాయ ప్రసు॒వాతి య॒ఙ్ఞం ॥ త్వష్టా నక్షత్రమభ్యేతి చి॒త్రాం॥ సుభగ్ం ససం యువ॒తిగ్ం రోచమానాం ॥ ౯ ॥

ని॒వేశయ న్న॒మృతా॒ న్మర్త్యాగ్ శ్చ ॥ రూపాణి పిగ్ంశన్భువనాని॒ విశ్వా ॥ తన్న॒స్త్వష్టా॒ తదుచి॒త్రా విచష్టాం ॥ తన్నక్షత్రం భూరిదా

అస్తు మహ్యం ॥ తన్నః ప్రజాం వీరవతీగ్ం సనోతు ॥ గోభి ర్నో అశ్వై
స్సమనక్తు యజ్ఞం ॥ వాయు ర్నక్షత్ర మభ్యేతి నిష్ట్యాం ॥ తిగ్మశృంగో
వృషభో రోరువాణః ॥ సమీరయ న్భువనా మాతరిశ్వా ॥ అపద్వే
షాగ్ంసి నుదతామరాతీః ॥ ౧౦ ॥

తన్నో వాయు స్తదు నిష్ట్యా శృణోతు ॥ తన్నక్షత్రం భూరిదా
అస్తు మహ్యం ॥ తన్నో దేవాసో అనుజానంతు కామం ॥ యథా తరేమ
దురితాని విశ్వా ॥ దూర మస్మచ్ఛత్రవో యంతు భీతాః ॥ తదింద్రాగ్నీ
కృణుతాం తద్విశాఖే ॥ తన్నో దేవా అనుమదంతు యజ్ఞం ॥ పశ్చాత్పు
రస్తా దభయన్నో అస్తు ॥ నక్షత్రాణా మధిపత్నీ విశాఖే ॥ శ్రేష్ఠావిం
ద్రాగ్నీ భువనస్య గోపౌ ॥ ౧౧ ॥

విషూచశ్శత్రూ నపబాధమానౌ ॥ అపక్షుధ న్నుదతా మరా
తిం ॥ పూర్ణా పశ్చాదుత పూర్ణా పురస్తాత్ ॥ ఉన్మధ్యతః పౌర్ణ
మాసీ జిగాయ ॥ తస్యాం దేవా అధిసంవసంతః ॥ ఉత్తమే నాక ఇహ
మాదయంతాం ॥ పృథ్వీ సువర్చా యువతిస్సజోషాః ॥ పౌర్ణమా
స్యుదగా చ్ఛోభమానా ॥ ఆప్యాయయంతీ దురితాని విశ్వా ॥ ఉరుం
దుహాం యజమానాయ యజ్ఞం ॥ ౧౨

చిత్రభాను ర్యజమానే దధాతు హవిర్నః పాథశ్చైత్రో జుషం
తాం చేతో మదేమరోచమానా అరాతీ ర్గోపా యజ్ఞం ॥ బుధ్న్యాస్స
హాన్యైర్నమసోపసద్య ॥ మిత్రం దేవం మిత్రధేయన్నో అస్తు ॥ అనూ
రాధాన్ హవిషా వర్ధయంతః ॥ శతం జీవేమ శరదస్సవీరాః ॥ చి

త్రానక్షత్త్రి ముదగా త్పురస్తాత్ ॥ అనూరాధా సఇతియద్వదంతి॥ తన్మి
త్రసేతి పథిభి ర్దేవయానైః ॥ హిరణ్యయైర్వితతై రంతరిక్షే ॥ ఇంద్రో
జ్యేష్ఠా మనునక్షత్రమేతి ॥ యస్మిన్వృత్రం వృత్రతూర్యేతతార ॥ ౧౩॥

తస్మిన్వయమమృతం దుహానాః ॥ క్షుధంతరేమ దురితిం దురిష్టిం ॥
పురందరాయ వృషభాయ ధృష్ణవే ॥ అషాఢాయ సహమానాయ మీఢు
షే ॥ ఇంద్రాయజ్యేష్ఠామధుమ ద్దుహానా ॥ ఉరుం కృణోతు యజమా
నాయ లోకం ॥ మూలం ప్రజాం వీరవతీం విదేయ ॥ పరాచ్యేతు ని
ఋుతిః పరాచా ॥ గోభిర్నక్షత్రంపశుభిస్సమక్తం॥అహర్భూయాద్య
జమానాయ మహ్యం ॥ ౧౪ ॥

అహర్నో అద్యసువితే దధాతు ॥ మూలం నక్షత్రమితి యద్వ
దంతి ॥ పరాచీం వాచా నిఋుతిం నుదామి ॥ శివం ప్రజాయై శివ
మస్తు మహ్యం ॥ యాదివ్యా ఆపః పయసా సంబభూవుః ॥ యా అంత
రిక్ష ఉతపార్థివీర్యాః॥ యాసా మషాఢా అనుయంతి కామం॥ తాన
ఆపశ్శగ్ం స్స్యోనాభవంతు ॥ యాశ్చ కూప్యాయాశ్చనాద్యా స్సముద్రి
యాః ॥ యాశ్చవైశంతీ రుతప్రాసచీర్యాః ॥౧౫॥

యాసా మషాఢా మధుభక్షయంతి ॥ తాన ఆపశ్శగ్ం స్స్యోనా
భవంతు ॥ తన్నో విశ్వే ఉపశృణ్వంతు దేవాః ॥ తదషాఢా అభిసం
యంతు యజ్ఞం ॥ తన్నక్షత్రం ప్రథతాం పశుభ్యః ॥ కృషిర్వృష్టి ర్య
జమానాయ కల్పతాం ॥ శుభ్రాః కన్యాయువతయ స్సుపేశసః ॥
కర్మకృత స్సుకృతో వీర్యావతీః ॥ విశ్వాన్ దేవాన్ హవిషా వర్ధ

యంతీః ॥ అషాఢాః కామ ముపయాంతు యజ్ఞం ॥ ౧౭ ॥

యస్మిన్ బ్రహ్మాభ్యజయ త్సర్వమేతత్ ॥ అముంచ లోక మిద మూచ సర్వం ॥ తన్నో నక్షత్ర మభిజిద్విజిత్య ॥ శ్రియం దధాత్వహృణీ యమానం ॥ ఉభౌలోకౌ బ్రహ్మణాసం జితేమా ॥ తన్నో నక్షత్ర మభి జిద్విచష్టాం ॥ తస్మిన్వయం పృతనా స్సంజయేమ॥ తన్నో దేవాసో అను జానంతు కామం ॥ శృణ్వంతి శ్రోణా మమృతస్య గోపాం ॥ పుణ్యామ స్యా ఉపశృణోమి వాచం ॥ ౧౮ ॥

మహీం దేవీం విష్ణుపత్నీ మజూర్యాం ॥ ప్రతీచీమేనాగ్ం హవి షా యజామః॥ త్రేధా విష్ణు రురుగాయో విచక్రమే ॥ మహీం దివం పృథివీ మంతరిక్షం ॥ తచ్ఛ్రోణైతి శ్రవ ఇచ్ఛమానా ॥ పుణ్యాగ్ శ్లోకం యజమానాయ కృణ్వతీ ॥ అష్టౌ దేవా వసవ స్సోమ్యాసః॥ చతస్రో దే వీ రజరా శ్రవిష్ఠాః ॥ తే యజ్ఞం పాంతు రజసః పరస్తాత్ ॥ సంవత్సరీ ణ మమృతగ్ం స్వస్తి ॥౧౯॥

యజ్ఞం నః పాంతు వసవః పురస్తాత్ ॥ దక్షిణతో భియంతు శ్ర విష్ఠాః ॥ పుణ్యం నక్షత్ర మభిసంవిశామ ॥ మా నో అరాతి రఘశగ్ం సా గన్ ॥ క్షత్రస్య రాజా వరుణో ధిరాజః॥ నక్షత్రాణాగ్ం శతభిష గ్వసిష్ఠః ॥ తౌ దేవేభ్యః కృణుతో దీర్ఘమాయుః॥ శతగ్ం సహస్రా భేషజా నిధత్తః॥ యజ్ఞం నో రాజా వరుణఉపయాతు ॥ తన్నో విశ్వే అభిసంయంతు దేవాః ॥౨౦॥

తన్నో నక్షత్రగ్ం శతభిష గ్జుషాణం॥ దీర్ఘమాయుః ప్రతిర ద్భే

ప్రజాని ॥ అజ ఏకపా దుదగా త్పురస్తాత్ ॥ విశ్వాభూతాని ప్రతిమోద
మానః ॥ తస్య దేవాః ప్రసవంయంతి సర్వే ॥ ప్రోష్ఠపదాసో అమృత
స్య గోపాః ॥ విభ్రాజమాన స్సమిధాన ఉగ్రః ॥ ఆంతరిక్షమరుహ దగం
ద్యాం ॥ తగ్ం సూర్యం దేవ మజమేకపాదం ॥ ప్రోష్ఠపదాసో అనుయం
తి సర్వే ॥ ౨౦ ॥

అహిర్బుధ్నియః ప్రథమాన ఏతి ॥ శ్రేష్ఠో దేవానా ముతమా
నుషాణాం ॥ తం బ్రాహ్మణా స్సోమపా స్సోమ్యాసః ॥ ప్రోష్ఠపదాసో అ
భిరక్షంతి సర్వే ॥ చత్వార ఏకమభికర్మ దేవాః ॥ ప్రోష్ఠపదాసఇతియాన్
వదంతి ॥ తేబుధ్నియం పరిషద్యగ్ స్తువంతః ॥ అహిగ్ం రక్షంతి నమసోప
సద్య ॥ పూషా రేవత్యన్వేతి పంథాం ॥ పుష్టిపతీ పశుపా వాజబస్త్యౌ ॥ ౨౧ ॥

ఇమాని హవ్యా ప్రయతా జుషాణా ॥ సుగైర్నోయానై రుప
యాతాం యజ్ఞం ॥ క్షుద్రాన్ పశూన్ రక్షతు రేవతీనః ॥ గావోనో అ
శ్వాగ్ం అన్వేతు పూషా ॥ అన్నగ్ం రక్షంతౌ బహుధా విరూపం ॥
వాజగ్ం సనుతాం యజమానాయ యజ్ఞం ॥ తదశ్వినావశ్వయుజోప
యాతాం ॥ శుభంగమిష్ఠౌ సుయమేభి రశ్వైః ॥ స్వంనక్షత్రగ్ం హవి
షా యజంతౌ ॥ మధ్వాసంపృక్తౌ యజుషా సమక్తౌ ॥ ౨౨ ॥

యౌదేవానాం భిషజౌ హవ్యవాహౌ ॥ విశ్వస్యదూతా వమృతస్య
గోపౌ ॥ తౌనక్షత్రం జుజుషాణోపయాతాం ॥ నమోఽశ్విభ్యాం కృణుమో
శ్వయుగ్భ్యాం ॥ అపపాప్మానం భరణీర్భరంతు ॥ తద్యమోరాజా భగ
వాన్ విచష్టాం ॥ లోకస్యరాజా మహతో మహాన్హి ॥ సుగన్నః పం

థా మభయం కృణోతు ॥ యస్మిన్నక్షత్రేయమఏతిరాజా ॥ యస్మిన్నే నమభ్యషించంతదేవాః ॥ తదస్య చిత్రగ్ం హవిషాయజామ ॥ అపపాప్మా నం భరణీర్భరంతు॥ నివేశనీ సంగమనీ వసూనాం విశ్వారూపాణి వసూన్యావేశయంతీ ॥ సహస్రపోషగ్ం సుభగా రరాణా సానఆగన్వర్చసా సంవిదానా ॥ యత్తేదేవా అదధుర్భాగధేయ మమావాస్యేసంవసంతో మహిత్వా ॥ సానోయజ్ఞం పిపృహి విశ్వవారే రయిన్నో ధేహి సుభగే సువీరం ॥౧౩॥

నవోనవో భవతి జాయమానోహ్నాం కేతురుషసామేత్యగ్రే ॥ భాగందేవేభ్యో విదధాత్యాయన్ప్రచంద్రమా స్తిరతి దీర్ఘమాయుః ॥ యమాదిత్యా అగ్ంశుమాప్యాయయంతి యమక్షితమక్షితయః పిబంతి ॥ తేననోరాజా వరుణో బృహస్పతి రాప్యాయయంతు భువనస్యగోపాః ॥ యేవిరూపేసమనసాసంవ్యయంతీ ॥ సమానంతంతుం పరితాతనాతే ॥ విభూః ప్రభూ అనుభూ విశ్వతో హువే॥ తేనో నక్షత్రేహవమాగమేతం॥ వయం దేవీబ్రహ్మణా సంవిదానాః ॥ సురత్నాసోదేవవీతిం దధానాః ॥ అహోరాత్రే హవిషా వర్ధయంతః ॥ అతిపాప్మాన మతిముక్త్యాగమేమ ॥ ప్రత్యువదృశ్యాయతీ ॥౧౪॥

వ్యుచ్ఛంతీ దుహితా దివః ॥ అపోమహీ వృణుతే చక్షుషా ॥ తమో జ్యోతిష్కృణోతిసూనరీ ॥ ఉదుస్రియాః సచతేసూర్యః ॥ సచా ఉద్యన్నక్షత్ర మర్చిమత్ ॥ తవేదుషోవ్యుషి సూర్యస్యచ ॥ సంభక్తేన గమేమహి ॥ తన్నో నక్షత్ర మర్చిమత్ ॥ భానుమత్తేజ ఉచ్చరత్ ॥

ఉపయజ్ఞమిహాగమత్ ॥ ౨౫॥

ప్రనక్షత్రాయదేవాయ ॥ ఇంద్రాయేందుగ్ం హవామహే ॥ సనస్సవితాసువత్సనిం ॥ పుష్టిదాం వీరవత్తమం ॥ ఉదుత్యం జాతవేదసం దేవంవహంతి కేతవః ॥ దృశే విశ్వాయ సూర్యం ॥ చిత్రందేవానా ముదగాదనీకం చక్షుర్మిత్రస్యవరుణస్యాగ్నేః ॥ ఆప్రాద్యావా పృథివీ అంతరిక్షగ్ం సూర్యఆత్మా జగత స్తస్థుషశ్చ ॥ అదితిర్నఉరుష్య త్వదితిశ్శర్మయచ్ఛతు ॥ అదితిఃపాత్వగ్ంహసః ॥ మహీమూషుమాతరగ్ం సువ్రతానామృతస్యపత్నీమవసే హువేమ ॥ తువిక్షత్రామజరంతీ మురూచీగ్ం సుశర్మాణ మదితిగ్ం సుప్రణీతిం॥ ఇదం విష్ణుర్విచక్రమే త్రేధా నిదధేపదగ్ం సమూఢమస్యపాగ్ంసురే ॥ ప్రతద్విష్ణు స్తవతే వీర్యాయ॥ మృగోనభీమః కుచరో గిరిష్ఠాః ॥ యస్యోరుషుత్రిషు విక్రమణేషు ॥ అధక్షియంతి భువనాని విశ్వా ॥ అగ్నిమూర్ధా దివఃకకుత్పతిః పృథివ్యా అయం ॥ అపాగ్ం రేతాగ్ంసి జిన్వతి ॥ భువో యజ్ఞస్య రజసశ్చనేతా ॥ యత్రానియుద్భిస్సచసే శివాభిః॥ దివిమూర్ధానందధిషేసువర్షాం ॥ జిహ్వామగ్నేచకృషే హవ్యవాహం ॥ అనునోద్యానుమతి ర్యజ్ఞందేవేషుమన్యతాం॥ అగ్నిశ్చహవ్యవాహనో భవతాందాశుషేమయః॥ అన్విదనుమతేత్వం ॥ మన్యాసైశంచనస్కృధి ॥ క్రత్వేదక్షాయనోహినుప్రణ ఆయూగ్ంషితారిషత్ ॥ హవ్యవాహ మభిమాతిషాహం ॥ రక్షోహణం పృతనాసుజిష్ణుం ॥ జ్యోతిష్మంతం దీద్యతం పురంధిం ॥ అగ్నిగ్గ్‌స్విష్టకృతమాహువేమ ॥ స్విష్టమగ్నే అభితత్పృణాహి ॥ విశ్వాదే

వపృతనా అభిష్యా ॥ ఉరున్నః పంథాం ప్రదిశన్విభాహి ॥ జ్యోతిష్మద్ధేహ్యజరన్న ఆయుః ॥ ౨౬ ॥

అగ్నయే స్వాహా కృత్తికాభ్యస్స్వాహా ॥ అంబాయై స్వాహా దులాయై స్వాహా ॥ నితత్నై స్వాహాభ్రయంత్యై స్వాహా ॥ మేఘయంత్యై స్వాహా వర్షయంత్యై స్వాహా ॥ చుపుణీకాయై స్వాహా ॥ ప్రజాపతయే స్వాహా రోహిణ్యై స్వాహా ॥ రోచమానాయై స్వాహా ప్రజాభ్యస్స్వాహా ॥ సోమాయ స్వాహా మృగశీర్షాయ స్వాహా ॥ ఇన్వకాభ్యస్స్వాహౌషధీభ్యస్స్వాహా ॥ రాజ్యాయ స్వాహాభిజిత్యై స్వాహా ॥ రుద్రాయ స్వాహా ర్ద్రాయై స్వాహా ॥ పిన్వమానాయై స్వాహా పశుభ్యస్స్వాహా ॥ అదిత్యై స్వాహా పునర్వసుభ్యాం ॥ స్వాహా భూత్యై స్వాహా ప్రజాత్యై స్వాహా ॥ బృహస్పతయే స్వాహా తిష్యాయ స్వాహా ॥ బ్రహ్మవర్చసాయ స్వాహా ॥ సర్పేభ్యస్స్వాహా శ్రేషాభ్యస్స్వాహా ॥ దందశూకేభ్యస్స్వాహా ॥ పితృభ్యస్స్వాహా మఘాభ్యః ॥ స్వాహానఘాభ్యస్స్వాహా గదాభ్యః ॥ స్వాహారుంధతీభ్యస్స్వాహా ॥ అర్యమ్ణే స్వాహా ఫల్గునీభ్యాగ్ స్వాహా ॥ పశుభ్యస్స్వాహా ॥ భగాయ స్వాహా ఫల్గునీభ్యాగ్ స్వాహా ॥ శ్రైష్ఠ్యాయ స్వాహా ॥ సవిత్రే స్వాహా హస్తాయ ॥ స్వాహా దదతే స్వాహా పృణతే ॥ స్వాహా ప్రయచ్ఛతే స్వాహా ప్రతిగృభ్ణతే స్వాహా ॥ త్వష్ట్రే స్వాహా చిత్రాయై స్వాహా ॥ చైత్రాయ స్వాహా ప్రజాయై స్వాహా ॥ వాయవే స్వాహా నిష్ట్యాయై స్వాహా ॥ కామచారాయ స్వాహాభిజిత్యై స్వాహా ॥ ఇంద్రాగ్నిభ్యాగ్ స్వాహా విశాఖాభ్యాగ్ స్వాహా ॥ శ్రైష్ఠ్యాయ స్వాహాభిజిత్యై స్వాహా ॥

పౌర్ణమాస్యైస్వాహా కామాయస్వాహాగత్యైస్వాహా ॥ మిత్రాయస్వా
హానూరాధేభ్యస్వాహా ॥ మిత్రధేయాయస్వాహాభిజిత్యైస్వాహా ॥ ఇం
ద్రాయస్వాహా జ్యేష్ఠాయైస్వాహా ॥ జైష్ఠ్యాయస్వాహాభిజిత్యైస్వాహా ॥
ప్రజాపతయేస్వాహా మూలాయస్వాహా ॥ ప్రజాయైస్వాహా ॥ అద్భ్య
స్వాహాషాఢాభ్యస్వాహా ॥ సముద్రాయస్వాహా కామాయస్వాహా ॥
అభిజిత్యైస్వాహా ॥ విశ్వేభ్యోదేవేభ్యస్వాహాషాఢాభ్యస్వాహా ॥ అన
పజయ్యాయస్వాహాభిజిత్యైస్వాహా । బ్రహ్మణేస్వాహాభిజితేస్వాహా ॥
బ్రహ్మలోకాయస్వాహాభిజిత్యైస్వాహా ॥ విష్ణవేస్వాహా శ్రోణాయైస్వా
హా. ॥ శ్లోకాయస్వాహా శ్రుతాయస్వాహా॥ వసుభ్యస్వాహా శ్రవిష్ఠాభ్య
స్వాహా ॥ అగ్రాయస్వాహా పరీత్యైస్వాహా ॥ వరుణాయస్వాహా శతభి
షజేస్వాహా ॥ భేషజేభ్యస్వాహా ॥ అజాయైకపదేస్వాహా ప్రోష్ఠపదేభ్య
స్వాహా ॥ తేజసేస్వాహా బ్రహ్మవర్చసాయస్వాహా ॥ అహయేబుధ్ని
యాయస్వాహా ప్రోష్ఠపదేభ్యస్వాహా ॥ ప్రతిష్ఠాయైస్వాహా ॥ పూష్ణే
స్వాహా రేవత్యైస్వాహా ॥ పశుభ్యస్వాహా ॥ అశ్విభ్యాగ్ స్వాహాశ్వ
యుగ్భ్యాగ్ స్వాహా. ॥ శ్రోత్రాయస్వాహా శ్రుత్యైస్వాహా ॥ యమాయ
స్వాహాపభరణీభ్యస్వాహా ॥ రాజ్యాయస్వాహాభిజిత్యైస్వాహా॥అమావా
స్యాయైస్వాహా కామాయస్వాహా గత్యైస్వాహా । చంద్రమసేస్వాహా
ప్రతిదృశ్యాయైస్వాహా ॥ అహోరాత్రేభ్యస్వాహార్ధమాసేభ్యస్వా
హా ॥ మాసేభ్యస్వాహార్తుభ్యస్వాహా ॥ సంవత్సరాయస్వాహా ॥ అహ్నే
స్వాహా రాత్రియైస్వాహా. ॥ అతిముక్త్యైస్వాహా ॥ ఉపసేస్వాహావ్యు

ష్ట్యై స్వాహా ॥ వ్యూషుష్యై స్వాహా వ్యుచ్ఛన్త్యై స్వాహా ॥ వ్యుష్టాయై
స్వాహా ॥ నక్షత్రాయ స్వాహోదేష్యతే స్వాహా ॥ ఉద్యతే స్వాహో
దితాయ స్వాహా ॥ హరసే స్వాహా భరసే స్వాహా ॥ భ్రాజసే స్వాహా
తేజసే స్వాహా ॥ తపసే స్వాహా బ్రహ్మవర్చసాయ స్వాహా ॥ సూర్యాయ స్వాహా
నక్షత్రేభ్యః స్వాహా ॥ ప్రతిష్ఠాయై స్వాహా ॥ అదిత్యై స్వాహా ప్రతిష్ఠాయై
స్వాహా ॥ విష్ణవే స్వాహా యజ్ఞాయ స్వాహా ॥ ప్రతిష్ఠాయై స్వాహా ॥ 3 ॥

దధిక్రావ్ణ్ణో అకారిషం జిష్ణోరశ్వస్య వాజినః ॥ సురభినో ముఖా
కరత్ప్రణ ఆయూగ్ంషి తారిషత్ ॥ ఆపో హిష్ఠా మయోభువ స్తాన ఊర్జే
దధాతన ॥ మహేరణాయ చక్షసే ॥ యోవశ్శివతమోరస స్తస్య భాజ
యతేహనః ॥ ఉశతీరివ మాతరః ॥ తస్మా అరంగమామవో యస్యక్ష
యాయ జిన్వథ ॥ ఆపో జనయథా చనః ॥ ఉదుత్తమం వరుణపాశమస్మ
దవాధమం ॥ విమధ్యమగ్గ్ంశ్రథాయ ॥ అథావయ మాదిత్యవ్రతేతవా
నాగసో అదితయే స్యామ ॥ అస్తభ్నాద్ద్యామృషభో అంతరిక్షమమిమీత
వరిమాణం పృథివ్యా ఆసీదద్విశ్వా భువనాని సమ్రాడ్విశ్వేత్తాని వరుణస్య
వ్రతాని ॥ యత్కించేదం వరుణదైవ్యే జనేభిద్రోహం మనుష్యాశ్చరా
మసి ॥ అచిత్తీయత్తవధర్మా యుయోపిమ మానస్తస్మాదేనసో దే
వరీరిషః ॥ కితవాసో యద్రిపుర్న దీవి యద్వా ఘాసత్యముతయన్న వి
ద్మ సర్వాతా విష్యశిథిరేవ దేవాథా తేస్యామ వరుణప్రియాసః ॥ అవతే
హేడో వరుణనమోభి రవయజ్ఞేభిరీమహే హవిర్భిః ॥ క్షయన్నస్మభ్య
మసుర ప్రచేతో రాజన్నేనాగ్ంసి శిశ్రథః కృతాని ॥ తత్త్వాయామి బ్ర

ష్ణాఽవందమాన స్తదాశా స్తే యజమానో హవిర్భిః అహేడమానోవ
రుణేహబోధ్యు రుశగ్ంసమాన ఆయుః ప్రమోషీః ॥ హిరణ్యవర్ణాశ్శు
చయఃపావకాయాసుజాతః కశ్యపోయాస్విన్ద్రః అగ్నింయాగర్భందధి
ధిరేవిరూపా స్తానఆపశ్శగ్గ్ స్యోనాభవంతు ॥ యాసాగ్ం రాజా వరుణో
యాతిమధ్యే సత్యానృతే అవపశ్యంజనానాం మధుశ్చుతశ్శుచయో
యాః పావకా స్తానఆపశ్శగ్గ్ స్యోనాభవంతు ॥ యాసాం దేవాదివికృ
ణ్వంతిభక్షంయా అంతరిక్షే బహుధాభవంతి ॥ యాఃపృథివీంపయసోం
దంతి శుక్రా స్తానఆపశ్శగ్గ్ స్యోనాభవంతు ॥ శివేనమాచక్షుషా పశ్య
తాప శ్శివయాతనువోపస్పృశతత్వచంమే ॥ సర్వాగ్ం అగ్నీగ్ం రప్సు
షదోహువేవో మయివర్చోబలమోజో నిధత్త ॥ యదదస్సంప్రయ
తీరహావనదతాహతే ॥ తస్మాదానద్యోనామస్థతావో నామానిసింధవః॥
యత్ప్రేషితా వరుణేన తాశ్శీభగ్ం సమవల్గత ॥ తదాప్నోదింద్రో వో
యతీ స్తస్మాదాపో అను స్థన ॥ అపకామగ్గ్ స్యందమానా అవీవరత
వోహికం ॥ ఇంద్రోవశ్శక్తిభిర్దేవీ స్తస్మాద్వార్ణామవోహితం ॥ ఏ
కోదేవో అప్యతిష్ఠత్స్యందమానా యథావశం ॥ ఉదానిషుర్మహీరితి
తస్మా దుదకముచ్యతే ॥ ఆపోభద్రాఘృతమిదాప ఆసురగ్నీషోమౌబి
భ్రత్యాపఇత్తాః ॥ తీవ్రోరసో మధుపృచాం ॥ అరంగమఆమాప్రాణేన
సహావర్చసాగ౯ ॥ ఆదిత్పశ్యామ్యుతవా శృణోమ్యా మాఘోషో
గచ్ఛతి వాఙ్మఆసాం ॥ మన్యేభేజానో అమృతస్యతర్హి హిరణ్యవర్ణా
అతృపంయదావః ॥ ఆపోహిష్ఠా**చనః ॥ దివిశ్రయస్వాంతరిక్షే యత

స్వ పృథివ్యాస్సంభవ బ్రహ్మవర్చసమసి బ్రహ్మవర్చసాయ త్వా ॥ ౮ ॥

పవమానస్సువర్జనః ॥ పవిత్రేణ విచర్షణిః ॥ యః పోతా స పునాతు మా ॥ పునంతు మా దేవజనాః ॥ పునంతు మనవో ధియా ॥ పునంతు విశ్వ ఆయవః ॥ జాతవేదః పవిత్రవత్ ॥ పవిత్రేణ పునాహి మా ॥ శుక్రేణ దేవదీద్యత్ ॥ అగ్నే క్రత్వా క్రతూగ్ంరను ॥ ౯ ॥

యత్తే పవిత్రమర్చిషి ॥ అగ్నే వితతమంతరా ॥ బ్రహ్మ తేన పునీమహే ॥ ఉభాభ్యాం దేవసవితః ॥ పవిత్రేణ సవేన చ ॥ ఇదం బ్రహ్మ పునీమహే ॥ వైశ్వదేవీ పునతీ దేవ్యాగాత్ ॥ యస్యై బహ్వీస్తనువో వీతపృష్ఠాః ॥ తయా మదంతస్సధమాద్యేషు ॥ వయగ్ం స్యామ పతయో రయీణాం ॥ ౧౦ ॥

వైశ్వానరో రశ్మిభిర్మా పునాతు ॥ వాతః ప్రాణేనేషిరో మయోభూః ॥ ద్యావాపృథివీ పయసా పయోభిః ॥ ఋతావరీ యజ్ఞియే మా పునీతాం ॥ బృహద్భిస్సవితస్తృభిః ॥ వర్షిష్ఠైర్దేవమన్మభిః ॥ అగ్నే దక్షైః పునాహి మా ॥ యేన దేవా అపునత ॥ యేనాపో దివ్యంకశః ॥ తేన దివ్యేన బ్రహ్మణా ॥ ఇదం బ్రహ్మ పునీమహే ॥ యః పావమానీరధ్యేతి ॥ ఋషిభిస్సంభృతగ్ం రసం ॥ సర్వగ్ం స పూతమశ్నాతి ॥ స్వదితం మాతరిశ్వనా ॥ పావమానీర్యో అధ్యేతి ॥ ఋషిభిస్సంభృతగ్ం రసం ॥ తస్మై సరస్వతీ దుహే ॥ క్షీరగ్ం సర్పిర్మధూదకం ॥ పావమానీస్స్వస్త్యయనీః ॥ సుదుఘా హి పయస్వతీః ॥ ఋషిభిస్సంభృతో రసః ॥ బ్రాహ్మణేష్వమృతగ్ం హితం ॥ పావమానీర్దిశంతు నః ॥ ఇమం లోకమథో అముం ॥

కామాం త్సమర్ధయంతునః ॥ దేవీర్దేవైస్సమాభృతాః ॥ పావమానీస్స్వస్త్యయనీః॥ సుదుఘాహి ఘృతశ్చుతః ॥ ఋషిభిస్సంభృతోరసః ॥ బ్రాహ్మణే ష్వమృతగ్ంహితం ॥ యేనదేవాః పవిత్రేణ ॥ ఆత్మానంపునతేసదా ॥ తేన సహస్రధారేణ ॥ పావమాన్యః పునంతుమా ॥ ప్రాజాపత్యం పవిత్రం ॥ శతోద్యామగ్ం హిరణ్మయం ॥ తేన బ్రహ్మవిదోవయం॥ పూతం బ్రహ్మపునీమహే ॥ ఇంద్ర స్సునీతీసహమాపునాతు ॥ సోమస్స్వస్త్యావరుణ స్సమీచ్యా॥ యమోరాజా ప్రమృణాభిః పునాతుమా ॥ జాతవేదామోర్జయంత్యా పునాతు ॥ తచ్ఛంయోరావృణీమహే ॥ గాతుం యజ్ఞాయ ॥ గాతుం యజ్ఞపతయే ॥ దైవీస్స్వస్తిరస్తునః ॥ స్వస్తిర్మానుషేభ్యః ॥ ఊర్ధ్వం జిగాతు భేషజం । శన్నో అస్తుద్విపదే । శంచతుష్పదే । ఓంశాంతి శ్శాంతి శ్శాంతిః ॥

యోబ్రహ్మబ్రహ్మణఉజ్జహార ప్రాణైశ్శిరఃకృత్తివాసాః పినాకీ । ఈశానోదేవ స్సనఆయుర్దధాతు తస్మైజుహోమి హవిషాఘృతేన । విభ్రాజమాన స్సరిరస్యమధ్యా ద్రోచమానోఘర్మరుచిర్యఆగాత్ । సమృత్యుపాశా దపనుద్యఘోరా దిహాయుషేణో ఘృతమత్తుదేవః । బ్రహ్మజ్యోతి బ్రహ్మపత్నీషు గర్భం యమాదధాత్పురురూపం జయంతం । సువర్ణరంభగ్రహమర్కమర్చ్యం తమాయుషేవర్ధయామో ఘృతేన । శ్రియం లక్ష్మీ మౌపలామంబికాంగాం షష్ఠీం జయామింద్రసేనేత్యుదాహుః । తాం విద్యాం బ్రహ్మయోనిగ్ం సురూపా మిహాయుషే తర్పయామోఘృతేన। దాక్షాయణ్యస్సర్వయోన్యా స్సయోన్యా సహస్రశో విశ్వరూపావిరూపాః । ససూనవస్సపతయ స్సయూథ్యా ఇహాయుషేణో ఘృతమిదంజుషంతాం । దివ్యాగణా బహురూపాః పురాణా ఆయుచ్ఛిదోనప్ర

మఘంతుపీరాః ॥ తేభ్యో జుహోమిహవిషాఘృతేన మానః ప్రజాగ్ం రీరిషోమోతవీరాః। ఏకః పురస్తాద్య ఇదం బభూవ యుతో బభూవ భువనస్యగోపాః । యమప్యేతి భువనగ్ం సాంపరాయే । సనోహవిర్ఘృతమిహాయుషే త్తు దేవః। వసూన్రుద్రా ఆదిత్యా న్మరుతోథసాధ్యా నృభూన్యక్షాం గంధర్వాగ్శ్చ పితౄగ్శ్చ విశ్వా। భృగూన్సర్పాగ్శ్చాంగిరసోథనవాః ఘృతగ్ంహుత్వా స్వాయుష్యామహయామశశ్వత్ ॥ విష్ణోత్వాన్నో అంతమశర్మయచ్ఛ సహంత్య । ప్రతేధారామధుశ్చుత ఉత్సంనుహ్రతే అక్షితం ॥ నమో బ్రహ్మణే నమో అస్త్వగ్నయే నమః పృథివ్యై నమఓషధీభ్యః నమోవాచే నమోవాచస్పతయే నమోవిష్ణవే బృహతేకరోమి ॥ ఓం శాంతి శ్శాంతి శ్శాంతిః ॥

ప్రణవేన కుంభముత్థాప్య । దేవస్యత్వా సవితుః ప్రసవే అశ్వినోర్బాహుభ్యాం పూష్ణోహస్తాభ్యాం అశ్వినోర్భేషజ్యేన । తేజసే బ్రహ్మవర్చసాయాభిషించామి ॥ దేవస్యత్వాసవితుః ప్రసవే × హస్తాభ్యాం। సరస్వత్యై భేషజ్యేన వీర్యాయాన్నాద్యాయాభిషించామి ॥ దేవస్యత్వా × ఇంద్రస్యేంద్రియేణ శ్రియేయశసే బలాయాభిషించామి ॥ చవాజినం సోమగ్ం రాజానం వరుణ మగ్నిమన్వారభామహే। ఆదిత్యాన్విష్ణుగ్ంసూర్యం బ్రహ్మాణంచ బృహస్పతిం ॥ దేవస్య × హస్తాభ్యాం సరస్వత్యైవాచోయంతుర్యంత్రేణాగ్నేస్త్వా సామ్రాజ్యేనాభిషించామీంద్రస్య బృహస్పతేస్త్వాసామ్రాజ్యేనాభిషించామి । దేవాస్త్వేంద్రజ్యేష్ఠావరుణరాజానోధస్తాచ్చోపరిష్టాచ్చపాంతునవా ఏతేనపూతో సమేధ్యోన్నప్రోక్షితో యదేనమతః ప్రాచీనం ప్రోక్షతి యత్సంచితమాజ్యేనప్రోక్షతి తేనపూతస్తేనమేధ్యస్తేనప్రోక్షితః ॥

ఇతిదేవస్య త్వేతిమంత్రేణ వ్యాహృతిభిశ్చ యజమానం ప్రోక్ష-యేత్ ॥

• ఆపయిద్వా ఉభేషజీ । ఆపోఅమీవచాతనీః । ఆపస్సర్వస్యభేషజీ । తాస్తే గృహ్ణంతు భేషజం ॥ ఇతి తీర్థం ప్రాశ్యా ॥

అథ యజమానః । పురస్తా దుపవిశతే హిరణ్యాం । దక్షిణత ఉపవిశతే రజతం । పశ్చా దుపవిశతే కాంస్యం । ఉత్తరత ఉపవిశతేవాసశ్చ దక్షిణాందత్వా । కుంభజలేన స్నాయాత్ ॥ ఏతేభ్యో బ్రాహ్మణేభ్య స్సంప్రదదేనమను । యథాశక్తి దక్షిణాతాంబూలంచ దద్యాత్ । మంత్రాక్షతపూర్వకం ఆశీర్వచనంకృత్వా । అథ యజమానః కృతంకర్మ భగవతే సమర్పయేత్ ॥

బోధాయనోక్త ఉదకశాంతి స్సమాప్తః.

విచ్ఛిన్నౌపాసన సూత్రమ్.

నిత్యో ధార్యోఽనుగతో మంథ్యశ్శ్రోత్రియాగారాద్వాహార్య ఉపవాసశ్చాన్యతరస్య భార్యాయాః పత్యుర్వాఽనుగతేఽపి వ్రోత్తరయాజుహుయాన్నోపవసేత్ ॥ ఆప॥గృ॥ఖం ౫॥

(ఔపాసనాగ్ని) నిత్యమయినది. ధరింపదగినది. (ఆత్మయందారోపణ జేయదగినది) (ఆయగ్ని) చల్లారినయెడ మథింపదగినది. లేక వేదాధ్యయనసంపన్నునియొక్క గృహమువలన దీసికొనిరాదగినది. భార్యకయినను భర్తకయినను (సాయంప్రాతఃకాలములలో * నొక్కకాలమం దుపవాసము, లేక చల్లారినప్పుడు ఉత్తర మంత్రముచేత (అయాశ్చ అనుమంత్రముచేత హోమము జేసినయెడ ఉపవాసము జేయనక్కరలేదు.

శాట్యాయన సూత్రమ్.

చతుర్థీహోమాదుపర్యౌపాసనాగ్నావనుగతేఽయాశ్చేత్యాత్రిరాత్రాన్మనోజ్యోతిర్జుషతామితి చాసప్తరాత్రాదత ఊర్ధ్వమాద్వాదశ రాత్రాత్త్రిస్త్రిస్తంతుమతీ స్తంతుంతన్వన్, ఉద్బుధ్యస్వాగ్నే, త్రయస్త్రింశత్తంతవ, ఇతిచ ప్రాణాయామశతం చావింశతి రాత్రాదుపవాసంచాత్రింశతిరాత్రాదతఊర్ధ్వమాషష్టిరాత్రాత్త్రిస్సోరాత్రీరుపవసేదతఊర్ధ్వ మాసంవత్సరాత్ప్రాజాపత్యంవిహితమతఊర్ధ్వంకాలబహుత్వే దోషగురుత్వమేనస్సు గురుషు గురూణి లఘుషు లఘూని శుచికరాణిభవంతి॥

వివాహశేషహోమము తరువాత ఔపాసనాగ్ని చల్లారితే మూడురోజుల పర్యంతము (హోమములేనియెడ) "అయాశ్చాగ్నే" అనుమంత్రము చేత (హోమ

* ప్రాతఃకాలమం దగ్ని చల్లారినయెడ సాయంకాలమువఱకు నుపవాసము, సాయంకాలమున చల్లారినయెడ మరుచేటిరోజు మధ్యాహ్నమువఱకు నుపవాసము. ఆయుపవాసము దంపతులిద్దరును జేయవలసినదని కొందరిమతము; దంపతులలో నొక్కరుమాత్రమే జేయవలసినదని కొందరిమతము.

ము చేయవలసినది.) ఏడవరోజుపర్యంతము లేనియెడల «మనోజ్యోతిర్జుషతాం» అను మంత్రముచేత (హోమము చేయవలసినది.) అటుపిమ్మట పండ్రెండవరోజుపర్యంతము (లేనియెడల) మూడంతములు మతిబుక్కులు అనగా «అతంతుమతన్వన్ ఉద్బుధ్యస్వాగ్నే. త్రయస్త్రింశత్తంతవః» అను మూడుమంత్రములచేత హోమము చేయవలసినది.) ఇరువదవరోజుపర్యంతము (లేనియెడల) నూరుమార్లు ప్రాణాయామమును తండులమతిబుక్కులచే హోమమును చేయవలసినది.) మూప్పదవరోజుపర్యంతము లేనియెడ ఉపవాసమును తండులమతి బుక్కులచే హోమమును చేయవలసినది.

అటుపిమ్మట అరువదవరోజు పర్యంతము మూడురోజు లుపవాసము చేయవలసినది. అటుపిమ్మట సంవత్సరపర్యంతము ప్రాజాపత్య కృఛ్రము చెప్పఁబడినది. అటుపిమ్మట కాలవిస్తారము జరిగినయెడ దోషవిస్తారము దోషములు గొప్పనయినయెడ ప్రాయశ్చిత్తములు గొప్పవగుచున్నవి. (దోషములు) స్వల్పమయినయెడ (ప్రాయశ్చిత్తములు) స్వల్పములగుచున్నవి.

విచ్ఛిన్నోపాసనమ్.

దర్భేష్వాసీనో దర్భాం ధారయమాణః పత్న్యా సహప్రాణానాయమ్య సంకల్పం కరోతి

ఏవంగుణ విశేషణ విశిష్టాయాం శుభతిథౌ శ్రీమాన్ గోత్రః నామధేయోఽహం శ్రీమతః గోత్రస్య నామధేయస్య భగవత్ప్రీత్యర్థం * ఔపాసనాగ్నిమాధాస్యే విచ్ఛిన్నసంధానార్థం॥

అర్థము స్పష్టము.

౨॥ శ్లో॥ ప్రాచీః పూర్వాముదక్సంస్థం దక్షిణారంభమాలిఖేత్।
తథోదీచీః పురస్సంస్థం పశ్చిమారంభమాలిఖేత్॥

(పరిశుద్ధమయిన భూమియందు పిండియుంచి దానిని పలకవలె నలుదిశలయందును సమముగాచేసి దానియందు రెండుదర్భలచేత) ముందుగా దక్షిణదిక్కునందారంభముగాను ఉత్తరదిక్కునందు సమాప్తిగాను తూర్పుకొనలుగల (మూడు రేఖలను) గీయునది. అప్రకారముగానే పడమరదిక్కునందారంభముగాను తూర్పుదిక్కునందు సమాప్తిగా నుత్తరపు కొనలుగల (మూడు రేఖలను గీయునది.

3॥ అవాక్కరోఽభ్యుక్ష్య నిధాయవహ్నిముత్సిచ్యతే ప్రోక్షణతోయశేషమ్। ప్రాక్తోయమన్యం నిదధాత్యుదగ్వా యథాబహిస్స్యాచ్చ పరిస్తరాణామ్॥

ఆ రేఖలు గీచినస్థలమందు చోర్లింపబడిన హస్తముచే నుదకముజల్లి (దాని యందు) అగ్నినుంచి మిగిలినయుదకమును వదిలివేయవలసినది. మరియొక యుదకపాత్రమును పరిస్తరణ దర్భలకు వెలుపలగా తూర్పుభాగమందయిన నుత్తర భాగమందయిన నుంచవలసినది.

౪॥ భూర్భువస్సువరోమిత్యగ్నిం ప్రతిష్ఠాప్య భూర్భువస్సువరోమ్॥

అర్థము స్పష్టము.

---

* పరిస్తరణమనగా నగ్నికి నలుదిశలయందును వేయుదర్భలు.

* ౫॥ చత్వారిశృంగాత్రయోఅస్యపాదా ద్వేశీర్షే సప్తహస్తాసో అస్య। త్రిధాబద్ధో వృషభోరోరవీతి మహోదేవో మర్త్యాగ్ం ఆవి వేశ॥ (ఋ-౪-౫౮-3-తై- ఆ ౧౦- ౧౦- 3)

ఈ (అగ్నికి) నాలుగు (వేదములు) శృంగములు. మూడు (సవనములు) పాదములు. (ప్రాయణీయోదయనీయలు) రెండు శిరస్సులు. ఇతనికి (ఛందస్సులు) ఏడుహస్తములు. (ఫలమును) వర్షించెడి, అనఁగా (ఫలమును) ఇచ్చెడిఅగ్ని (మంత్ర బ్రాహ్మణ, కల్పములచే) మూఁడువిధములుగఁ గట్టఁబడినవాఁడగుచు ధ్వనిజేయుచున్నాడు. మహాత్ముఁడగు దేవుఁడు, అనఁగా నగ్ని మనుష్యులయందు ప్రవేశింపుచున్నాఁడు.

౬॥ సప్తహస్తశ్చతుశ్శృంగ స్సప్తజిహ్వో ద్విశీర్షకః। త్రిపాత్ప్రసన్నవదన స్సుఖాసీనశ్శుచిస్మితః। స్వాహాంతు దక్షిణే పార్శ్వే దేవీంవామే స్వధాంతథా। బిభ్రద్దక్షిణహస్తైస్తు శక్తిమన్నం స్రుచం స్రువం। తోమరం వ్యజనం వామైర్ఘృతపాత్రంతు ధారయన్॥

(అగ్ని) ఏడు చేతులు నాలుగుకొమ్ములు ఏడు జిహ్వలు రెండు శిరస్సులు మూఁడు పాదములు నిర్మలమయిన ముఖము! సుఖముగా కూర్చుండుటయు స్వచ్ఛమయిన చిరునవ్వును గలవాఁడు. దక్షిణభాగమందు స్వాహాదేవిని వామభాగమందు స్వధాదేవినిధరింపుచున్నవాఁడు. దక్షిణహస్తముల (నాల్గింటిచేత) శక్తిని అన్నమును స్రుక్కును స్రువమును, వామహస్తముల (మూడింటిచేత)తోమరమును వాయుధమును వింజామరమును ఆజ్యపాత్రమును ధరింపుచున్నవాఁడు.

౭॥ మేషారూఢం జటాబద్ధం గౌరవర్ణం మహౌజసం। ధూమధ్వజంలోహితాక్షం సప్తార్చిస్సర్వకామదం। ఆత్మాభిముఖ మాసీన మేవంధ్యాయేద్ధుతాశనమ్॥

మేషమునెక్కి గట్టబడిన జడలును పచ్చనికాంతియు అధిక తేజస్సును

---

* ఈమంత్రమునకు నిరుక్తాదిగ్రంథములయం దనేకార్థములు వ్రాయఁబడినవి. వానిలో నగ్నిపరమగు నర్థమిచ్చుట వ్రాయఁబడినది.

ధూమమను చిహ్నమును ఎఱ్ఱనికన్నులును ఏడుజ్వాలలును గలిగి అన్నికోరికలనిచ్చు వాఁడయి తనకభిముఖముగ కూర్చున్న యగ్ని నీప్రకారముగఁ దలంపుచున్నాను.

*౮॥ ఏషహిదేవః ప్రదిశోఽను సర్వాః పూర్వోహిజాత స్సఉ గర్భేఅంతః। సవిజాయమాన స్సజనిష్యమాణ ప్రత్యఙ్ముఖా స్తిష్ఠతి విశ్వతోముఖః(తై-ఆ-౧. ౧౦- 3)

ప్రకాశమానుఁడయిన ఈ (అగ్ని) సమస్తమయిన దిక్కులను వ్యాపించి ముందుగాపుట్టినవాఁడు. ఆయగ్నియేగర్భమందున్నవాఁడు ఆయగ్నియే పుట్టుచున్న వాఁడు. ఆయగ్నియే పుట్టగలవాఁడు. అభిముఖుఁడు అన్నిదిశలయందు ముఖములుగల వాఁడుగాను నున్నాడు.

౯॥ ప్రాఙ్ముఖాగ్నే మమాభిముఖోభవ,సుముఖోభవ,సుప్రసన్నోభవ, వరదోభవ, యథోక్తజిహ్వయా హవిర్గృహాణ॥

౧౦॥ ఓంభూర్భువస్సువః॥

అర్థము స్పష్టము.

౧౧॥ ఓం తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గోదేవస్య ధీమహి। ధియోయోనః ప్రచోదయాత్ ।(ఋ-3-౬-౨-౧౦-తై-సం౧-౫-౬.౪)

ఎవఁడు మాయొక్కకర్మలను ప్రేరణ జేయుచున్నాడో అట్టి జగత్స్రష్టయొక్క కోరదగిన తేజస్సును దలంపుచున్నారనుట

౧౨॥ సోదకేన పాణినా ప్రదక్షిణ మగ్నిం పరిసమూహ్య. అలంకృత్య అగ్నయేనమః। హుతవహాయనమః। హుతాశినేనమః। కృష్ణవర్త్మనేనమః। దేవముఖాయనమః। సప్తజిహ్వాయనమః। వైశ్వానరాయనమః। జాతవేదసేనమః॥

* ఈమంత్రమునకు సాయణమందు శ్రీవిద్యారణ్యులవారు పరబ్రహ్మపరముగా నర్థమువ్రాసిరి. ఇచ్చట సందర్భము ననుసరించి యగ్నిపరముగ నర్థము వ్రాయఁబడినది.

ఉదకముగల హస్తముచేతఁ బ్రదక్షిణముగా నగ్నికి (చుట్టును) దుడిచి అలంకరించి॥ శేషము స్పష్టము.

౧౩॥ ఇతిప్రాగాది ప్రదక్షిణ మక్షతాదిభిరలంకృత్యాష్టదిక్షు

ఈప్రకారముగా, అనఁగా "అగ్నయేనమః" అనునది మొదలుగాఁగ యెనిమిదివాక్యములచేతఁ. తూర్పుదిశ మొదలెనిమిది దిశలయందుఁ బ్రదక్షిణముగా నక్షతలు మొదలగువానిచేత నలంకరించి॥

౧౪॥ ప్రాగుదగగ్రైర్దర్భైరగ్నింపరిస్తృణాతి। దక్షిణైరుత్తరైః ప్రాగగ్రైఃపూర్వైఃపశ్చిమైశ్చోదగగ్రైర్దక్షిణైరుత్తరైరుత్తరైరధరైశ్చ

ప్రాగగ్రములు నుత్తరాగ్రములునయిన దర్భలచేత నగ్నికి (చుట్టును) పరిస్తరణము చేయవలసినది. అనఁగా నగ్నికి నలుదిశలయందు దర్భలను బరుచునది. దక్షిణమందు నుత్తరమందును దూర్పుకొనలుగలుగునట్టియు దూర్పునందును బడమరయందు నుత్తరపుకొనలు గలుగునట్టియు (దర్భలచేతి) పరిస్తరణము చేయవలసినది. దక్షిణదర్భలను (తూర్పు, పడమరభాగములయందుఁ బరచిన దర్భలకు) మీదుగాను ఉత్తరదర్భలను (తూర్పు పడమరలయందు వేసినదర్భల క్రిందుగాను నుంచవలసినది.

౧౫॥ ఉత్తరేణాగ్నిం ప్రాగగ్రాన్ దర్భాంత్సంస్తీర్య॥

అగ్నికి నుత్తరభాగమందు దూర్పుకొనలుగల దర్భలను బరుచునది.

౧౬॥ ద్వంద్వన్యంచి పాత్రాణి ప్రయునక్తి, * దర్వ్యాజ్యస్థాల్యౌ, ప్రోక్షణీస్రువావితి, చత్వారిపాత్రాణి ప్రయుంజ్యాత్॥

(ఆ పరచినదర్భలయందు) పాత్రములను ద్వంద్వముగా బోరగింపవలసినది. దర్వి, ఆజ్యస్థాలి, ప్రోక్షణి, స్రువము, అనెడి నాలుగుపాత్రములను నుంచవలసినది.

౧౭॥ సమౌ సాగ్రౌ ద్వౌదర్భౌ ప్రాదేశమాత్రౌ పవిత్రేకృత్వా తృణంకాష్ఠంవాంతర్ధాయ ఛినత్తి న నఖేన, అపఉపస్పృశ్య, మూలాత్ప్రభృత్యాగ్రా దద్భిరనుమృజ్య ప్రోక్షణీ ధాన్యాం ప్రాగగ్రే నిధాయాతి స్యాదుపబిలీయ ప్రాచీస్త్రిరుత్తానాభ్యాం పాణిభ్యా మంగుష్ఠోపకనిష్ఠికాభ్యా ముదగగ్రే గృహీత్వోత్పూయ॥

సమములును కొనలుగలవియు ప్రాదేశ పరిమాణములనగు రెండుదర్భ లను పవిత్రములుగాఁజేసి (ఆపవిత్రముయొక్క మొదళ్ళను) (మతిరెుక)దర్భఖండ మను ప్రుడకనయినను వ్యవధిగానుంచుకొని కోయవలసినది. గోళ్ళచేత గోయఁగూడదు. ఉదకమును స్పృశించి (ఆపవిత్రమును) మొదటినుండి చివరదాక నుదకము చేఁదుడిచి ప్రోక్షణీపాత్రయందుఁ బ్రాగగ్రముగానుంచి యాప్రోక్షణీపాత్రయం దుదక మునుంచి యుత్తానములయిన హస్తములయొక్క యంగుష్ఠానామికలచేత (ఆపవిత్ర మును) నుత్తరాగ్రముగా పట్టుకుని (ఆపవిత్రముచేత ఆయుదకమును) తూర్పుగా ముమ్మారు పరిశుద్ధిఁ జేయవలసినది.

౧౫॥ సపవిత్రేణ పాణినాపాత్రాణిసంమృశ్య, పాత్రాణ్యుద క్ప్రవణముత్తానాని కృత్వా, త్రిః ప్రోక్ష్య పాత్రాణి, తత్పాత్రం విసృజ్య॥

పవిత్రముతోఁగూడిన హస్తముచే పాత్రములను స్పృశించి, యుత్తర ముఖముగలుగునట్లెత్తి ముమ్మారు ప్రోక్షించి యాప్రోక్షణీపాత్రమును వదలివేయ వలసినది.

౧౬॥ ఆజ్యంవిలాప్య. అపరేణాగ్నింపవిత్రాంతర్హితాయా మా జ్యస్థాల్యా మాజ్యం నిరూప్య, ఉదీచోఽంగారాన్నిరూహ్య, తేష్వధి శ్రిత్య, జ్వలతాదర్భేణావద్యుత్య, ద్వేదర్భాగ్రే (తృణమంతర్ధాయ) ప్రచ్ఛిద్య, అపఉపస్పృశ్య, ప్రక్షాళ్య, దర్భాగ్రే తస్మిన్నాజ్యే ప్రాస్య, పునరపఉపస్పృశ్యత్రిః పర్యగ్నికృత్వా, ఉదగుద్వాస్య వత్మకాకుర్వన్, అంగారాన్ప్రత్యూహ్య॥

ఆజ్యమునుగాచి యగ్నికి బడమరభాగమున పవిత్రముతోఁగూడిన యా ఆజ్యపాత్రయందాజ్యమునుంచి యుత్తరమందున్న యంగారములను (అగ్నిలోనుంచి) విడదీసి యాయంగారములయందు (ఆజ్యపాత్రమును) ఉంచి జ్వలింపుచున్న దర్భచే

---

* దర్వియనఁగా హోమముజేసెడి పాత్రము. ఆజ్యస్థాలి యనఁగా నాజ్యము నుంచెడి పాత్రము. స్రువమనఁగా నాజ్యపాత్రములోనుంచి హోమపాత్రమందాజ్య మునుంచెడి పాత్రము.

(ఆజ్యమందు) తలక్రిందుగాఁ బ్రకాశింపఁజేసి రెండుదర్భాగ్రములను (మఱియొక) దర్భను వ్యవధానముగా నుంచుకొని కోసి ఉదకము స్పృశించి దర్భాగ్రములను కడిగి ఆయాజ్యమందుంచి తిరిగి ఉదకమును స్పృశించి (జ్వలింపుచున్న దర్భచే) ఆజ్యమునకు ముమ్మారు పర్యగ్నికరణముఁజేసి అనఁగా చుట్టుతిప్పి (ఆజ్యపాత్రమును) (అగ్నికి) ఉత్తరభాగమున మార్గము జేయుచుదింపి, అంగారములను తిరిగియగ్ని లోనికి దోయవలసినది.

౨౦॥ ఉదగగ్రాభ్యాం పవిత్రాభ్యాం పునరాహార మాజ్యం త్రిరుత్పునాతి, ప్రాగారభ్య పశ్చాన్నీత్వా ప్రాగేవ సమాప్తిః॥

ఉత్తరాగ్రములయిన పవిత్రముచేత తిరుగా ఆజ్యము ముమ్మారు ఉపరిభాగమందు పరిశుద్ధిఁజేయవలసినది. తూర్పువైపున ప్రారంభించి పడమర వైపునకుఁ దీసికొనివచ్చి తూర్పువైపుననే సమాప్తి (జేయవలసినది.)

౨౧॥ పవిత్రగ్రంథిం విస్రస్య ప్రక్షాళ్య ప్రాగగ్రమగ్నౌ పవిత్రే అనుప్రహరతి॥

పవిత్రపు ముడివిప్పి కడిగి పవిత్రదర్భల నగ్నియందు ప్రాగగ్రముగా నుంచవలసినది.

౨౨॥ స్రుక్స్రువావగ్నౌ ప్రతితప్య. త్రిభిః దర్భాగ్రైస్సం మృజ్య, పునః ప్రతితప్య, ప్రోక్ష్య, నిధాయ, దర్భానద్భిస్సగ్గ్ స్పృశ్యాగ్నౌ ప్రాగగ్రాన్ప్రహరతి॥

స్రుక్కును స్రువము నగ్నియందుఁ గాచి మూఁడు దర్భాగ్రములచే మందు స్రుక్కు తర్వాత స్రువము దుడిచి మఱలగాచి (ఉదకముచే) ప్రోక్షించి (ఆజ్యపాత్రమున కుత్తరభాగమందు స్రుక్కును దానికి ఉత్తరమందు స్రువమును ఉంచి (తుడిచిన) దర్భల నుదకముచే కడిగి అగ్నియందు ప్రాగగ్రములను గానుంచవలసినది

౨౩॥ అది॒తేఽను॑మన్యస్వ, అను॑మ॒తేఽను॑మన్యస్వ, సర॑స్వ॒తేఽను॑ మన్యస్వ, దేవ॑సవిత॒ః ప్రసు॑వ॥

అదితి దేవీ (నాచేజేయబడుచున్న కర్మను) అంగీకరింపుము. ఓపౌర్ణమాసి దేవతా అంగీకరింపుము. ఓసరస్వతీ అంగీకరింపుము ప్రేరకుడవగుపరమాత్మా ప్రేరణజేయుము.

౨౮॥ ఏకం, ద్వే, త్రీణి, చత్వారి, ఓం భూర్భువస్సువస్స్వాహా। ప్రజాపతయఇదం నమమ॥

(సుప్రమముచే స్రుక్కునందు) "ఏకం, ద్వే, త్రీణి, చత్వారి." (ఈనాలుగు వాక్యములచేత నాలుగుమారులాజ్యమునుంచి) "ఓంభూర్భువస్సువస్స్వాహా" (ఈమంత్రముచే నగ్నియందు హోమము జేయవలసినది) ఈ (హోమ హవిస్సు) ప్రజాపతికొఱకు (నాదుకాదు.)

౨౯॥ ఏకం, ద్వే, త్రీణి, చత్వారి। అయాశ్చాగ్నేఽస్యనభిశస్తీశ్చసత్యమిత్త్వమయాఅసి। అయసామనసా ధృతోఽయసా హవ్య మూహిషేఽయానోధేహి భేషజగ్ం స్వాహా। అయసేఽగ్నయ ఇదంనమమ॥ (తై-ఏకాగ్ని కాండ-౧-౫)

ఓయగ్నీ నీవు (భక్తులను) పొందదగినవాడవును దోషరహితుడవును సత్యస్వరూపుడవును (సర్వజనులను) బొందదగిన వాడవును అగుచున్నావు. (మాచేత) (నిన్ను) పొందినమనస్సుచే ధరింపబడితివి. (మమ్ము) పొందిన (నీమనస్సుచేత) హవిస్సును (దేవతలకు) బొందింపుము. (మాచే) బొందబడినవాడవగుచు మాకొఱకు భయజయమును అనగా భయనివారణమునుకలుగజేయుము.

౩౦॥ నానాప్రకారేణ సంభావిత సకలదోష నిర్వారణార్థం సర్వప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే॥

నానా విధములచేత సంభవించిన సమస్తదోష పరిహారముకొఱకు సర్వప్రాయశ్చిత్తహోమము జేయగలను.

౩౧ ఓంభూర్భువస్సువస్స్వాహా। ప్రజాపతయఇదం నమమ॥
అర్థముస్పష్టము.

౩౨॥ అద్దితేఽన్వమగ్గ్ స్థాః। అనుమతేఽన్వమగ్గ్ స్థాః। సరస్వతేఽన్వమగ్గ్ స్థాః॥ దేవసవితః ప్రాసావీః॥

౮॥ ఓం భూర్భువస్సువస్స్వాహా। ప్రజాపతయ ఇదం నమమ॥

౯॥ అదితేఽన్వమగ్ంస్థాః। అనుమతేఽన్వమగ్ంస్థాః। సరస్వతేఽన్వమగ్ంస్థాః। దేవసవితః ప్రాసావీః॥

పూర్వమందు అర్థము వ్రాయఁబడినది.

౧౦॥ అనేన సప్తహోత్రహోమేన భగవాం త్సర్వాత్మకస్సర్వం శ్రీయజ్ఞేశ్వర స్సుప్రీణాతు॥

౧౧॥ యజ్ఞేశ్వరార్పణమస్తు॥

ఈ సప్తహోత్ర హోమముచేత భగవంతుడును సర్వాత్మకుడునగు యజ్ఞేశ్వరుడు లెస్సగా తృప్తినొందుగాక.

సప్తహోత్రహోమము సమాప్తము.

ప్రాతస్సాయమౌపాసన హోమః.

౧॥ మమోపాత్త దురితక్షయద్వారా శ్రీపరమేశ్వర ప్రీత్యర్థం (ప్రాతరౌపాసనం) సాయమౌపాసన హోమం తంత్రేణ హోష్యామి॥

౨॥ భూర్భువస్సువరోమ్॥

అర్థము స్పష్టము. ఈ హోమము ప్రాతఃకాలమందును సాయంకాలమందును దినదినము చే జేయవలసినది. ఈ హోమములు పర్వముల చేత పార్వణహోమముగా చేయవలయును.

3॥ చత్వారి శృంగాత్రయోఅస్యపాదా ద్వేశీర్షే సప్తహస్తాసో అస్య। త్రిధాబద్ధో వృషభో రోరవీతి మహో దేవో మర్త్యాగ్ం అవివేశ॥

ఈ మంత్రార్థము విచ్ఛిన్నౌపాసనమందు వ్రాయఁబడినది.

४॥ సప్తహస్తశ్చతుశ్శృంగ స్సప్తజిహ్వో ద్విశీర్షకః। త్రి పాత్ప్రసన్న వదన స్సుఖాసీనశ్శుచిస్మితః। స్వాహాంతు దక్షిణే పార్శ్వే దేవీంవామే స్వధాంతథా। బిభ్రద్దక్షిణహస్తైస్తు శక్తిమన్నం సృచం స్రువం। తోమరం వ్యజనం వామై ర్ఘృతపాత్రంతు ధారయన్॥

౫॥ మేషారూఢం జటాబద్ధం గౌరవర్ణం మహౌజసం। ధూమ ధ్వజం లోహితాక్షం సప్తార్చిస్సర్వకామదం। ఆత్మాభిముఖ మాసీన మేవంధ్యాయే ద్ధుతాశనమ్॥

౬॥ ఏషహిదేవః ప్రదిశోఽనుసర్వాః పూర్వోహిజాత స్సఉ గర్భేఅంతః సవిజాయమాన స్సజనిష్యమాణః ప్రత్యఙ్ముఖాస్తిష్ఠతి విశ్వతోముఖః॥

౭॥ ప్రాఙ్ముఖాగ్నే మమాభిముఖోభవ, సుముఖోభవ, సుప్ర సన్నోభవ, వరదోభవ, యథోక్తజిహ్వయా హవిర్గృహాణ॥

౮॥ ఓంభూర్భువస్సువః॥ ఓం తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గోదే వస్య ధీమహి। ధియోయోనః ప్రచోదయాత్॥

౯॥ సోదకేన పాణినా ప్రదక్షిణమగ్నిం పరిసమూహ్య, అలం కృత్య॥

౧౦॥ అగ్నయేనమః। హుతవహాయనమః। హుతాశినేనమః। కృష్ణవర్త్మనేనమః। దేవముఖాయనమః। సప్తజిహ్వాయనమః। వైశ్వా నరాయనమః। జాతవేదసేనమః॥

౧౧॥ అదితేఽనుమన్యస్వ। అనుమతేఽనుమన్యస్వ। సరస్వ తేఽనుమన్యస్వ। దేవసవితః ప్రసువ॥

౧౨॥ ఓం సూర్యాయస్వాహా। సూర్యాయేదంనమమ। అగ్న యేస్విష్టకృతేస్వాహా। అగ్నయే స్విష్టకృతఇదంనమమ॥ ఇతిప్రాతః॥

౧౩॥ అగ్నయే స్వాహా। అగ్నయ ఇదం న మమ। అగ్నయే స్విష్ట కృతే స్వాహా। అగ్నయే స్విష్టకృత ఇదం న మమ॥ ఇతి సాయం॥

౧౪॥ అదితే౽న్వమగ్గ్‌ స్థాః। అనుమతే౽న్వమగ్గ్‌ స్థాః। సరస్వతే౽న్వమగ్గ్‌ స్థాః। దేవసవితః ప్రసావీః॥

ఔపాసనే వహునే దేవ అంగులీ నాంచ వామతః। వైశ్వదేవే తథాన్యత్రి అంగుళీరగ్రతో హునేత్॥

౧౫॥ అగ్నే త్వంనో 'అంతమ ఉత త్రాతా శివో భవవరూథ్యః॥

ఓయగ్నీ నీవు మాకు మిక్కిలి సమీపస్థుడవగుము. రక్షకుడవును సుఖకరుడవును గృహమందుండువాడవును అగుము.

౧౬॥ తంత్వా శోచిష్ఠదీదివ స్సుమ్నాయ నూన మీమహే సఖిభ్యః॥ (ఋ ౫-౨౪-౧-తై- సం-౪-౪-౪-౮)

మిక్కిలి పరిశుద్ధుడగునట్టియు ప్రకాశింపుచున్నట్టియు (ఓయగ్నీ) అట్టి నిన్ను మిత్రులమగు (మాయొక్క) సుఖముకొఱకు మిక్కిలి యాచింపుచున్నాము.

౧౭॥ వసురగ్నిర్వసు శ్రవా అచ్ఛా నక్షిద్యుమత్తమో రయిందాః॥

అగ్ని శ్రేష్ఠుడును వ్యాపించిన హవిస్సుగలవాడును మిక్కిలి ప్రకాశింపువాడును అట్టి (ఓయగ్నీ) నీవు మాకు అభిముఖముగా ధనమునిమ్ము.

౧౮॥ సనో బోధి శ్రుధీహవ మురుష్యాణో అఘాయతస్సమస్మాత్॥ (ఋ ౫-౨౪-౨-౩. తై-సం-౪-౪-౪-౮)

౧౫-౧౬-౧౭-౧౮ మంత్రములు రెండేసి పాదములుగల విరాట్ఛందస్సు కలవి. వీటిఋషులు క్రమముగ బంధు- విప్రబంధు- సుబంధు- శ్రుతబంధు అనువారు

౧౮॥ మంత్రము తైత్తిరీయ యాజుస్సునందు గనుపించదు.

మమ్ము తెలిసికొమ్ము (మా) ఆహ్వానమును వినుము. పాపాత్ములగు అంధదశివలన మమ్ము రక్షింపుము.

౧౯॥ హోమసాద్గుణ్యార్థ మనాజ్ఞాతత్రయ మంత్రజపం కరిష్యే॥

హోమసిద్ధినిమిత్తము "అనాజ్ఞాతం" అనునది మొదలుగాగల మూడు మంత్రములను జపించుచున్నాను.

౨౦॥ అనాజ్ఞాతం యదాజ్ఞాతం యజ్ఞస్య క్రియతే మిథు। అగ్నే తదస్య కల్పయ త్వగ్ంహి వేత్థ యథాతథం॥ (తై.బ్రా.3.౭.౧౧.౫)

ఓయగ్నీ నీవు (యజ్ఞముయొక్క) యథార్థము దెలిసినవాడవు గనుక (మాచేత) దెలియపడనట్టియు తెలియబడినట్టియు యజ్ఞముయొక్క యేభాగము లోపింపజేయబడినదో ఆయజ్ఞముయొక్క లోపింపబడిన భాగమును పూర్తి జేయుము.

౨౧॥ పురుషసంమితో యజ్ఞయజ్ఞః పురుషసంమితః। అగ్నే తదస్యకల్పయ త్వగ్ంహి వేత్థ యథాతథం॥ (తై.బ్రా 3.౭.౧౧.౫

యజ్ఞము పురుషునితో సమానమయినది (పురుషునివలె అవయవలోపము లేనిది) యజ్ఞము పురుషునిచే జేయబడుచున్నది. ఓయగ్నీ నీవు యజ్ఞముయొక్క యథార్థము దెలిసినవాడవు గనుక ఆయజ్ఞముయొక్క (అవయవలోపమును) పూర్తి జేయుము.

౨౨॥ యత్పాకత్రా మనసా దీనదక్షానయజ్ఞస్య మన్వతే మర్తాసః। అగ్నిష్టద్ధోతా క్రతువిద్విజానన్ యజిష్ఠో దేవాగ్ం ఋతుశో యజాతి॥ (తై-బ్రా-3-౭-౧౧-౫)

బాలులవలె రక్షింపబడదగినట్టియు అసమర్థులయినట్టియు మనుష్యులు యజ్ఞముయొక్క యే (భాగమును) మనస్సుచేత తెలిసికొనరో ఆతెలియని భాగమునుగూర్చి యజ్ఞవేత్త, విశేషజ్ఞానవంతుడు, యాగసమర్థుడు (దేవతల నాహ్వానము చేయువాడును అగు అగ్ని, కాలములయందు దేవతలను పూజించుగాక.

౨౩ అనేన ప్రాతరౌపాసనహోమేన సాయమౌపాసనహోమేన భగవాంత్సర్వాత్మకస్సర్వం శ్రీయజ్ఞేశ్వరస్సుప్రీణాతు। యజ్ఞేశ్వరార్పణమస్తు॥

ఈ ప్రాతరౌపాసన హోమము చేతను సాయమౌపాసనహోమము చేతను భగవంతుడును సర్వస్వరూపుడును అగు యజ్ఞేశ్వరుడు తృప్తినొందుగాక.

౨౪॥ స్వస్తిశ్రద్ధాం మేధాం యశః ప్రజ్ఞాం విద్యాంబుద్ధిం శ్రియం బలమాయుష్యం తేజ ఆరోగ్యం దేహి మే హవ్యవాహన। శ్రియం దేహి మే హవ్యవాహన ఓంనమఇతి॥

ఓ యగ్నీ (మాకు) క్షేమమును ఆస్తిక్యమును ధారణసామర్థ్యమును కీర్తిని ప్రజ్ఞను విద్యను బుద్ధిని, సంపదను బలమును ఆయుస్సును తేజస్సును ఆరోగ్యమును ఇమ్ము. ఓ యగ్నీ సంపదను నాకొసంగుము. ఓయగ్నీ నమస్కారము

౨౫॥ యస్యస్మృత్యాచ నామోక్త్యా తపో హోమక్రియాదిషు। న్యూనం సంపూర్ణతాం యాతి సద్యో వందేతమచ్యుతమ్॥

ఏ విష్ణువుయొక్క స్మరణచేతనున్ను నామోచ్చారణము చేతనున్ను తపస్సు హోమము మొదలగు క్రియలయందు లోపభాగము సంపూర్తినొందునో అట్టివిష్ణువును నిప్పుడు నమస్కరించుచున్నాను.

౨౬॥ మంత్రహీనం క్రియాహీనం భక్తిహీనం హుతాశన యద్ధుతంతు మయాదేవ పరిపూర్ణం తదస్తు తే॥

ఓయగ్నీ మంత్రలోపముగాను క్రియాలోపముగాను భక్తిలోపముగాను ఏహోమము నాచేత జేయబడినదో ఆలోపము నీవు పూర్తియగుగాక.

౨౭॥ చతుస్సాగర పర్యంతం గోబ్రాహ్మణేభ్యశ్శుభంభవతు * అహంభో అభివాదయే॥

స్పష్టము.

ఔపాసనహోమము సమాప్తము.

* ఈగురుతు తరువాత యజమానునియొక్క ప్రవర జెప్పవలసినది.

ఓమ్. పరబ్రహ్మణేనమః.

అథ సంధ్యావందనమ్.

శ్లో॥ అపవిత్రః పవిత్రోవా సర్వావస్థాం గతోఽపివా।
యస్స్మరేత్పుండరీకాక్షం సబాహ్యాభ్యన్తరశ్శుచిః॥

అపవిత్రుఁడైనను, పవిత్రుఁడైనను, సకలవ్యాపారములఁ బొందినవాఁడైనను ఎవఁడు పుండరీకాక్షునిస్మరించునో వాఁడు బాహ్యాభ్యంతరముల శుచియగునని అర్థము. కనుక పుండరీకాక్షుని మామ్మారు స్మరింప వలయును.

పుణ్డరీకాక్ష పుణ్డరీకాక్ష పుణ్డరీకాక్ష

ఇతిశిరసిమార్జనం కుర్త్వాఽచమ్య॥

\+ పురాణాచమనం కృత్వా, పురాణాచమనము చేసి

\+ తతః స్మృత్యాచమనం కృత్వా పిదప స్మృత్యాచమనము చేసి

భూతోచ్చాటనమ్.

† ఉత్తిష్ఠన్తు భూతపిశాచాః । యే తే భూమిభారకాః। ఏతేషామవిరోధేన బ్రహ్మకర్మ సమారభే॥

అథ ప్రాణాయామః.

ఓంభూః । ఓంభువః । ఓగ్ం సువః। ఓం మహః। ఓంజనః । ఓం తపః । ఓగ్ంసత్య। ఓంతత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్య ధీమహి । ధియో యోనః ప్రచోదయాత్ । ఓమాపోజ్యోతీరసోఽమృతం బ్రహ్మ భూర్భువస్సువరోమ్ ॥

\+ ఆచమన, ప్రాణాయామ విషయములగురించి గ్రంథవిస్తరభీతిచే వ్రాయలేదు. పెద్దలవలన గ్రహింపదగును.

(* దేశకాలౌ సంకీర్త్య: —) † పంచాశత్కోటి... ప్రీత్యర్థం ప్రాతస్సన్ధ్యా ముపాసిష్యే.

| దేశకాలసంకీర్తనంబు చేసి (సంకల్పించు తావులయందు అనామికాంగుళితో జలము స్పృశించుట సంప్రదాయమై యున్నది.)

జలాభిమంత్రణమ్.

(‡ పవిత్ర ముదకం ‡ బ్రహ్మముఖాఖ్యేన మంత్రేణాభిమన్త్ర్య) | పవిత్రజలము "బ్రహ్మముఖ" మనునిక్రింద చెప్పంబోవు మంత్రముచేత అభిమంత్రించి.

ఓంభూర్భువస్సువః । ఓం తత్సవితు ర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్య ధీమహి ధియో యోనః ప్రచోదయాత్ ॥

మార్జనః

తదుదకం స్పృష్ట్వా ఆపోహిష్ఠే త్యాదిభి శ్శిరసి మార్జయేత్ :— | ఆయుదకమును స్పృశించి ఆపోహిష్ఠే త్యాదిక్రింది మంత్రములతో శిరమున జల్లుకొనునది.

ఓం ఆపో హిష్ఠా మయోభువః । తా న ఊర్జే దధాతన । మహే రణాయ చక్షసే । యో వశ్శివతమో రసః । తస్య భాజయతే హ నః । ఉశతీరివ మాతరః । తస్మా అరంగమామ వః । యస్య క్షయాయ జిన్వథ । ఆపో జనయథా చ నః ॥

* సంకల్ప వివరణమును గురించి స్మార్తానుక్రమణికయందు చూడుడు.

‡ "బ్రహ్మముఖోఽయం మనునా నిరుక్తః:—"

శ్లో॥ ఓంకారపూర్వికా స్తిస్రో మహావ్యాహృతయోఽవ్యయాః ।
త్రిపదా చైవ సావిత్రీ (గాయత్రీ) విజ్ఞేయం బ్రహ్మణో ముఖమ్॥ మను॥ ౨॥ ౮౧.

మంత్రాచమనమ్.

(హస్తేనజలం గృహీత్వా) హస్తముచేతజలము గ్రహించి యీ క్రింది మంత్రము పఠించి మంత్రాచమన మొనర్పవలయును.

(౧) ప్రాతః:—.

సూర్యశ్చమా మన్యుశ్చ మన్యుపత యశ్చమన్యుకృతేభ్యః। పాపేభ్యోరక్షన్తాం। యద్రాత్ర్యాపాపమకార్షం। మనసా వాచా హస్తాభ్యాం। పద్భ్యాముదరేణ శిశ్నా। రాత్రిస్తదవ లుమ్పతు। యత్కించ దురితం మయి। ఇద మహం మా మమృత యోనౌ। సూర్యే జ్యోతిషి జుహోమిస్వాహా॥

(౨) మధ్యాహ్నే:—

ఆపః పునంతు పృథివీం పృథివీ పూతా పునాతుమాం। పునన్తు బ్రహ్మణస్పతి ర్బ్రహ్మ పూతా పునాతుమాం। యదుచ్ఛిష్ట మభోజ్యం యద్వా దుశ్చరితం మమ। సర్వం పునంతు మా మాపో సతాంచ ప్రతిగ్రహగ్ స్వాహా॥

(3) సాయంతనే:—

అగ్నిశ్చ మామన్యుశ్చ మన్యు పతయశ్చ మన్యు కృతేభ్యః। పాపేభ్యో రక్షంతాం। యదహ్నా పాప మకార్షం। మనసా వాచా హస్తాభ్యాం। పద్భ్యాముదరేణ శిశ్నా। అహస్తదవ లుంపతు। యత్కించ దురితం మయి। ఇద మహం మామమృత యోనౌ। సత్యే జ్యోతిషి జుహోమి స్వాహా॥

పునః (ద్వితీయ) మార్జనమ్.

ద్విరాచమ్య — రెండుసారులు † స్మృత్యాచమనముచేసి ఈచెప్పబోవు మంత్రములు పఠింపుచుదర్భలతో మార్జనము చేసికొన వలయును:—

దధిక్రావ్ణ్ణో అకారిషం । జిష్ణో రశ్వస్య వాజినః । సురభి నో ముఖాకర త్ప్రణ ఆయూగ్ంషి తారిషత్ ॥

౧॥ ఓం ఆపోహిష్ఠామయోభువః తాన ఊర్జే దధాతన । మహేరణాయ చక్షసే ॥

౨॥ యోవశ్శివత మోరసః తస్య భాజయ తేహనః । ఉశతీరివ మాతరః ॥

౩॥ తస్మా అరఙ్గ మామవః యస్యక్షయాయ జిన్వథ । ఆపో జన యథాచనః ॥

౧॥ హిరణ్య వర్ణా శ్శుచయః పావకా యాసుజాతః కశ్యపో యాస్వింద్రః । అగ్నింయా గర్భం దధిరే విరూపా స్తాన ఆపశ్శగ్ స్యోనాభవంతు ॥

౨॥ యాసాగ్ం రాజా వరుణోయాతి మధ్యే సత్యానృతే అవపశ్యం జనానాం । మధుశ్చుతశ్శు చయో యాః పావకా స్తాన ఆపశ్శగ్ స్యోనా భవంతు ॥

౩॥ యాసాం దేవా దివి కృణ్వంతి భక్షంయా అంతరిక్షే బహుధా భవంతి । యాః పృథివీం పయసోందంతి శ్శుక్రా స్తాన ఆపశ్శగ్ స్యోనాభవంతు ॥

ర॥ శివేనమా చక్షుషా పశ్యతాప శ్శివయా తనువోప స్పృశంత త్వచంమే । సర్వాగ్ం అగ్నీగ్ం రప్సుషదో హువే వోమయి వర్చో బలమోజో నిధత్త ॥

పాపవిమోచనమన్త్రమ్.

(హస్తేనజల మాదాయనిశ్శ్వస్య వామతో వినిక్షిపేత్)	హస్తమున జలముగైకొని అందు ఈక్రింది మంత్రము పఠింపుచు నిశ్శ్వాసమువిడిచి యాజలము తనకు ఎడమవైపున విడువవలయును. మరల నాజలము చూడఁదగదు.

ద్రుపదా దివ ముఞ్చతు * । ద్రుపదా దివే న్ముముచానః । స్విన్నస్స్నాత్వీ మలాదివ । పూతం పవిత్రేణేవాజ్యం । ఆపశ్శున్ధన్తు మైనసః

అర్ఘ్యత్రయప్రదానమ్.

ఆచమ్య	స్మృత్యాచమనముచేసి
ప్రాణానాయమ్య	ప్రాణాయామ మొనర్చి

పూర్వోక్తైవంగుణ విశిష్టే, శుభేఽభ్యుదయ ముహూర్తే శ్రీమాన్... గోత్రః... శర్మాభిధేయోఽహం, శ్రీమతః... గోత్రస్య... శర్మాభిధేయస్య మమోపాత్తదురితక్షయద్వారా శ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థం, ప్రాతస్సన్ధ్యాంగ మర్ఘ్యత్రయప్రదానంకరిష్యే ॥

ఓంభూర్భువస్సువః । తత్సవితు ర్వరేణ్యం భర్గోదేవస్యధీమహి । ధియోయోనః ప్రచోదయాత్ ॥

ఇతిఅంజలిత్రయం విసృజేత్	పై మంత్రము 3 సారులు పఠించుచు మూడుఅంజలుల అర్ఘ్యమువిడువవలయును.

కాలాతిక్రమణప్రాయశ్చిత్తమ్.

ఆచమ్య	స్మృత్యాచమనముచేసి
ప్రాణానాయమ్య	ప్రాణాయామ మొనర్చి

* ఏవం...ప్రీత్యర్థం కాలాతిక్రమణ దోషపరిహారార్థం చతుర్థార్ఘ్యప్రదానంకరిష్యే.

(ఇతి సంకల్ప్య)	అని సంకల్పించి ఈక్రిందిమంత్రము చదువుచు ప్రాయశ్చిత్తార్ఘ్యమునువిడువవలయును.

ఓం భూః । ఓం భువః । ఓగ్ంసువః । ఓం మహః । ఓం జనః । ఓం తపః । ఓగ్ం సత్యం । ఓం తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్య ధీమహి। ధియో యోనః ప్రచోదయాత్ । ఓమాపో జ్యోతీరసోఽమృతం బ్రహ్మ భూర్భువస్సువరోమ్ ॥

(౨) మధ్యాహ్నః :—

ఆచమ్య	† స్మృత్యాచమనముచేసి
ప్రాణానాయమ్య	‡ ప్రాణాయామ మొనర్చి

+ ఏవం గుణవిశేషణ విశిష్టే శుభేఽభ్యుదయముహూర్తే శ్రీమాన్ ....ప్రీత్యర్థంమాధ్యాహ్నిక సంధ్యాంగ మర్ఘ్యత్రయ ప్రదానం కరిష్యే:—

* "ద్రుపదా దివ ముంచతు" అనునది పాఠాంతరమున గనబడెదు.

+ ఇచ్చట తమతమ గోత్రనామముల చెప్పుకొనవలయును.

అర్ఘ్యత్రయ ప్రదానమ్.

(ఇతి సంకల్ప్య) | పైనచెప్పిన తీరున సంకల్పించి

ప్రాగ్నంన శ్చ్యుద్రిప ద్యాసు రంతరిక్షు సద్దోతా వేద్రిప దతిథి ర్దురోణసత్ । న్రృష ద్వరస దృత్తసద్వ్యోమస ద్దబ్జా గోజా ఋతజా అద్రిజా ఋతం బృహత్ ॥

ఓం భూర్భు వస్సువః। ఓం త త్స వితు ర్వరేణ్యం భర్గోదేవ స్య ధీమహి। ధియో యోనః ప్రచోద యాత్ ॥

(ఏవం అర్ఘ్యత్రియం విసృజేత్) | పైమంత్రమును గాయత్రి మంత్రమును పఠించి యొక యర్ఘ్యమును, కేవలగాయత్రిని మాత్రము పఠించియర్ఘ్యద్వయమును విడువ వలయును.

(కాలాతిక్రమణే పూర్వవత్) | కాలాతి క్రమణమయ్యేనేని ప్రాతస్సంధ్యకు వలెనే సంకల్పించి ర-వ యర్ఘ్యమును విడువ వలయును.

సాయంకాలే:—

ఆచమ్య | స్మృత్యాచమనము చేసి

ప్రాణానాయమ్య | ప్రాణాయామము నొనర్చి

* ఏంవ............ప్రీత్యర్థం సాయంసంధ్యాంగ మర్ఘ్యత్రయ ప్రదానం కరిష్యే:—

× సంకల్పించు తావులలో అనామికాంగులితో జలము స్పృశించుట సంప్రదాయమై యున్నది.

ఇతి సంకల్ప్య — అని సంకల్పించి (ఈక్రింది మంత్రము ముమ్మారు పఠించుచు అర్ఘ్యత్రయము, విడువవలయును।

(కాలాతిక్రమణే పూర్వవత్) — కాలాతిక్రమణమయ్యెనేని ప్రాతస్సంధ్యవలెనే ౪-వ యర్ఘ్యము విడువవలయును.

ఓం భూః। ఓం భువః। ఓగ్ం సువః। ఓం మహః। ఓం జనః। ఓం తపః ఓగ్ం సత్యం। ఓం తత్సవితు ర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్య ధీమహి। ధియో యోనః ప్రచోదయాత్ ॥

ప్రదక్షిణమ్.

(పశ్చాత్ హస్తేన జల మాదాయ ఉత్థాయ.) — పిమ్మట హస్తముతో జలము గైకొని నిలుచుండి (చెప్పబోవు మంత్రమును స్మరింపుచు ముమ్మారు ఆత్మప్రదక్షిణము చేసి కొనవలయును:—)

ఉద్యన్తమస్తం యన్త మాదిత్య మభిధ్యాయ న్కుర్వ న్బ్రాహ్మణో విద్వాన్ త్సకలం భద్ర మశ్నుతేఽసావాదిత్యో బ్రహ్మేతి బ్రహ్మైవ సన్ బ్రహ్మాప్యేతి య ఏవం వేద ॥

† అసావాదిత్యో బ్రహ్మ ॥

(ఈయాదిత్యుండే పరబ్రహ్మము.)

తర్పణమ్.

ద్విరాచమ్య — స్మృత్యాచమనము ౨ సారులు చేసి

ప్రాణాయామత్రయం కృత్వా — ప్రాణాయామము ముమ్మారొనర్చి

ఏవం గుణ........ప్రీత్యర్థం * ప్రాత స్సంధ్యాంగ తర్పణం కరిష్యే:—

౧ సంధ్యాం తర్పయామి	౩ బ్రాహ్మీం తర్పయామి
౨ గాయత్రీం తర్పయామి	౪ నిమృజీం తర్పయామి

మధ్యాహ్నే:—

౧ సంధ్యాం తర్పయామి	౩ రౌద్రీం తర్పయామి
౨ సావిత్రీం తర్పయామి	౪ నిమృజీం తర్పయామి

సాయంకాలే:—

౧ సంధ్యాం తర్పయామి	౩ వైష్ణవీం తర్పయామి
౨ సరస్వతీం తర్పయామి	౪ నిమృజీం తర్పయామి

* సంకల్పము మధ్యాహ్నమున నయ్యేనేని, "మధ్యాహ్న సంధ్యాంగ" యనియు సాయంకాల మందయ్యేనేని "సాయం సంధ్యాంగ" యనియు మార్చుకొనవలయును.

† సంధ్యా, "అసావాదిత్యో బ్రహ్మ" ఇతి ధ్యాన మిత్యర్థః. తథాహలౌగాక్షిః

శ్లో॥ అసావాదిత్యో బ్రహ్మేతి యద్ధ్యానం క్రియతేఽన్వహమ్ ।
తదేవ సాంధ్యమిత్యుక్తం కర్మబ్రాహ్మణ్యమూలకమ్ ॥

(స్మృతిరత్న మహోదధౌ)

గాయత్ర్యావాహనమ్.

ఓమిత్యేకాక్షరం బ్రహ్మ। అగ్నిర్దేవతా బ్రహ్మఇత్యార్షమ్। గాయత్రీం ఛందం పరమాత్మం సరూపం।సాయుజ్యం వినియోగమ్॥

ఆయాతు వరదా దేవీ అక్షరం బ్రహ్మ సమ్మితం। గాయత్రీం ఛందసాం మాతేదం బ్రహ్మ జుషస్వమే। యదహ్నా త్కురుతే పాపం తదహ్నా త్ప్రతిముచ్యతే। యద్రాత్రియా త్కురుతే పాపం

త్రిదా త్రియా త్రి్రతిముచ్యతే । సర్వవర్ణే మహాదేవి । సంధ్యావిద్యే సరస్వతి ॥

ఓజోఽసి, సహోఽసి, బలమసి, భ్రాజోఽసి, దేవానాం ధామ నామాసి, విశ్వమసి, విశ్వాయుః, సర్వమసి సర్వాయుః, రభి భూరోం, గాయత్రీ మావాహయామి, సావిత్రీ మావాహయామి, సరస్వతీ మావాహయామి, ఛన్దర్షీ నావాహయామి, శ్రియ మావాహయామి, గాయత్ర్యా గాయత్రీచ్ఛన్దో విశ్వామిత్రఋషిః, సవితా దేవతా, అగ్నిర్ముఖం, బ్రహ్మశిరో, విష్ణుర్హృదయగ్ం, రుద్రశ్శిఖా, పృథివీయోనిః, ప్రాణాపాన వ్యానోదాన సమానా సప్రాణా శ్వేత వర్ణా సాంఖ్యాయనస గోత్రా గాయత్రీ, చతుర్విగ్ంశత్యక్షరా త్రిపదా షట్కుక్షిః పంచశీర్షోపనయనే వినియోగః॥

ఓంభూః । ఓంభువః । ఓగ్ంసువః । ఓంమహః । ఓంజనః ఓంతపః। ఓగ్ంసత్యం । ఓంతత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గోదేవస్య ధీమహి। ధియోయోనః ప్రచోదయాత్ । ఓమాపోజ్యోతీరసోఽమృతం బ్రహ్మ భూర్భువస్సువరోమ్॥

అథజపః॥

పూర్వోక్తైవంగుణవిశిష్టే..............ప్రీత్యర్థం * ప్రాత స్సంధ్యాంగ ‡ మష్టోత్తర శత (అష్టావింశతి) గాయత్రీ మహా మంత్ర జపం + కరిష్యే :—

అథ న్యాసః:—

(అంగన్యాస కరన్యాసౌకృత్వా.)   ఈ క్రింది విధముగా అంగన్యాస కర న్యాసములు సలుప వలయును.

౧. ఓం తత్సవితుః, బ్రహ్మాత్మనే అంగుష్ఠాభ్యాంనమః.
౨. ఓం వరేణ్యం, విష్ణ్వాత్మనే తర్జనీభ్యాంనమః.
3. ఓం భర్గో దేవస్య, రుద్రాత్మనే మధ్యమాభ్యాంనమః.
౪. ఓం ధీమహి, సత్యాత్మనే అనామికాభ్యాంనమః.
౫. ధియో యోనః, జ్ఞానాత్మనే కనిష్ఠికాభ్యాంనమః.
౬. ఓం ప్రచోదయాత్, సర్వాత్మనే కరతలకరపృష్ఠాభ్యాంనమః.

అంగన్యాసః:—

౭. ఓం తత్స వితుః, బ్రహ్మాత్మనే హృదయాయనమః.
౮. ఓం వరేణ్యం, విష్ణ్వాత్మనే శిరసే స్వాహా.
౯. ఓం భర్గో దేవస్య, రుద్రాత్మనే శిఖాయై వషట్.
౧౦. ఓం ధీమహి, సత్యాత్మనే కవచాయహుం.
౧౧. ఓం ధియో యోనః, జ్ఞానాత్మనే నేత్రత్రియాయ వౌషట్.
౧౨. ఓం ప్రచోదయాత్, సర్వాత్మనే అస్త్రాయ ఫట్.

భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బన్ధః.   అని దిగ్బంధన మొనర్చి ఈ క్రింది ధ్యాన శ్లోకము చదువవలయును.

ధ్యానమ్:—

శ్లో॥ ముక్తా విద్రుమ హేమనీల ధవళచ్ఛాయైర్ముఖై స్త్రీక్షణై
ర్యుక్తా మిందునిబద్ధరత్నమకుటాం తత్త్వార్థ వర్ణాత్మికాం।

గాయత్రీం వరదాభయాంకుశకశా శ్శుభ్రం కపాలంగదాం
శంఖం చక్ర మథారవిందయుగళం హస్తై ర్వహంతీం భజే

చతుర్వింశతి పూర్వముద్రాః:—

శ్లో॥ 1 సుముఖం, 2 సంపుటం, (చైవ) 3 వితతం, 4 విస్తృతం, (తథా)।
5 ద్విముఖం, 6 త్రిముఖం, (చైవ) 7 చతుః, 8 పంచముఖం, (తథా)॥
శ్లో॥ 9 షణ్ముఖో, 10 ఽధోముఖం, (చైవ) 11 వ్యాపకాంజలికం, (తథా)।
12 శకటం, 13 యమపాశం, (చ) 14 గ్రథితం, 15 సన్ముఖోన్ముఖం॥
శ్లో॥ 16 ప్రలంబం, 17 ముష్టికం (చైవ) 18 మత్స్యః, 19 కూర్మో, 20 వరాహకం।
21 సింహాక్రాంతం, 22 మహాక్రాంతం 23 ముద్గరం, 24 పల్లవం, (తథా)॥

శ్లో॥ చతుర్వింశతి ముద్రా వై గాయత్ర్యాం సుప్రతిష్ఠితాః।
ఇతిముద్రా నజానాతి గాయత్రీ నిష్ఫలా భవేత్॥

(ఇతి ముద్రాః ప్రదర్శ్య)	పై శ్లోకములయందు చెప్పిన ౨౪ ముద్రలను ప్రదర్శించి.

గాయత్రీ మంత్రార్థశ్లోకః:—

శ్లో॥ యోదేవ స్సవితాఽస్మాకం, ధియో ధర్మాదిగోచరాః।
ప్రేరయేత్, తస్య యద్భర్గ స్తద్వరేణ్య ముపాస్మహే॥

మంత్ర జపః:—

ఓంభూర్భువస్సువః । తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గోదేవస్య ధీమహి । ధియోయోనః ప్రచోదయాత్ ॥

జప విధిః.

• (ఇతి గాయత్రీం * అష్టోత్తర శతం జపేత్)

"ఓం భూర్భువస్సువః ... యాత్" అను పై గాయత్రీ మంత్రమును 108 మాఱులు జపించవలయును.

(† ప్రాత స్తిష్ఠన్, సాయం మధ్యాహ్న యోరాసీనః)

ప్రాతఃకాలమున నిలుచుండియు, సాయంకాలమునందును, మధ్యాహ్నకాలమందును, కూర్చుండియు జపించవలయును.

అష్టావింశత్యనధ్యాయే

అనధ్యయన దినములయందు 28 పర్యాయములు జపించిన చాలును.

‡‡ శ్లో॥ పర్వస్వేవ జపేద్దేవీం
గాయత్రీం వేదమాతరమ్॥

ఇత్యుక్తత్వాత్ పర్వభిః గాయత్రీజప సంఖ్యానం కుర్యాత్.
(స్మృతిరత్న మహోదధౌ.)

" చేతివ్రేలి కణుపులయందే గాయత్రీజపసంఖ్యను లెక్కించ వలయును" అని చెప్పియున్నారు. కావున నటులనే జపము చేయవలయును.

జపావ సానమ్:

శ్రౌతాచమనం కృత్వా:-
ప్రాణానాయమ్య

శ్రౌతాచమనము చేసి
ప్రాణాయామ మొనర్చి (ఈ క్రింది రీతిన సంకల్పించవలయును)

+ ఏవంగుణ విశిష్టే..........ప్రీత్యర్థం ప్రాతస్సంధ్యాంగ గాయత్రీ మంత్రజపావసానం కరిష్యే.

అంగన్యాస కరన్యాసౌ:—

(పూర్వోక్త క్రమేణ అంగ న్యాస కరన్యాసౌ విధాయ.)

వెనుక చెప్పిన విధమున అంగన్యాస కరన్యాసములు చేసి.

దిగ్విమోకః.—

"భూర్భువస్సువరో" మితి దిగ్విమోకః. (ద్వయోః కుంచిత తర్జన్యో స్సంలగ్నం కుర్యాత్)

ఈవచనము పలికి రెండుచేతుల తర్జనులను వంచి లంకెగా జేసికొనవలయును.

ధ్యానమ్:—

శ్లో॥ ముక్తావిద్రుమ హేమ నీలధవళచ్ఛాయై ర్ముఖై స్త్రీక్షణై
ర్యుక్తా మిందునిబద్ధ రత్నమకుటాం తత్త్వార్థవర్ణాత్మికాం ।
గాయత్రీం వరదాభయాంకుశకశా శ్శుభ్రం కపాలం గదాం
శంఖం చక్ర మథారవింద యుగళం హస్తై ర్వహంతీం భజే ॥

ఉత్తరముద్రాః:—

శ్లో॥ సురభిః[1], జ్ఞాన[2], చక్రే[3], చ,
యోనిః[4], కూర్మో[5], ఽథపంకజం[6]।
లింగం[7], నిర్యాణ[8] ముద్రాచే
త్యష్టముద్రాః ప్రకీర్తితాః॥

ఈ శ్లోకోక్తములగు నుత్తర ముద్రలను ప్రదర్శింపవలయును.

తత్సద్బ్రహ్మార్పణమస్తు

---

* సూర్యోపస్థానమ్:—

తతః స్మృత్యాచమనం కృత్వా త్రిః ప్రాణానాయమ్య

పిదప స్మృత్యాచమనము చేసి ప్రాణాయామము ముమ్మారాచరించి.

ఏవంగుణ విశిష్టే.....ప్రీత్యర్థం ప్రాత స్సంధ్యాంగ సూర్యోపస్థానం కరిష్యే:—

---

* ఉపస్థానమనఁగా స్థాననియమముతోఁ గూడిన ప్రార్థనము. ఈ యుపస్థాన మంత్రములను నిలుచుండి పఠింపవలయును.

మిత్రస్య చర్షణీ ధృతశ్శ్రవో దేవస్య సానసిం । సత్యం చిత్రశ్రవస్తమం। మిత్రో జనాన్ యాతయతి ప్రజానన్మిత్రో దాధారపృథివీ ముతద్యాం । మిత్రః కృష్టీ రనిమిషాభి చష్టే సత్యాయహవ్యం ఘృతవ ద్విధేమ । ప్రస మిత్రమర్తో అస్తు ప్రయస్వాన్ యస్త ఆదిత్య శిక్షతి వ్రతేన। నహన్యతే నజీయతే త్వోతో నైనమగ్ంహో అశ్నోత్యంతితో నదూరాత్ ॥

మాధ్యాహ్నిక సూర్యోపస్థానమ్:—

ఆసత్యేన రజసా వర్తమానో నివేశయ న్నమృతం మర్త్యం చ। హిరణ్యయేన సవితారథేనాఽఽదేవో యాతిభువనాని పశ్యన్॥

ఉద్వయం తమస స్పరి పశ్యన్తో జ్యోతిరుత్తరం। దేవందేవత్రా సూర్య మగన్మజ్యోతి రుత్తమమ్ ॥

ఉదుత్యం జాతవేదసం దేవం వహంతి కేతవః। దృశే విశ్వాయ సూర్యమ్॥

చిత్రం దేవానా ముదగా దనీకం చక్షు ర్మిత్రస్య వరుణస్యాగ్నేః । ఆప్రాద్యావా పృథివీ అంతరిక్షగ్ం సూర్య ఆత్మా జగతస్తస్థుషశ్చ॥

తచ్చక్షుర్దేవహితం పురస్తా చ్ఛుక్ర ముచ్చరత్ । పశ్యేమశరదశ్శతం, జీవేమశ్శరదశ్శతం, నన్దామ శరదశ్శతం, మోదామ శరద శ్శతం, భవామశ్శరదశ్శతగ్ం, శృణవామ శరద శ్శతం, ప్రబ

వామ శరద శ్శతమజీతాస్స్యామ శరద శ్శతం, జ్యోక్చ సూర్యం దృశేయడుదగా న్మహతో౽ర్ణవా ద్విభ్రాజమాన స్సరి రస్యమధ్యా త్సమావృషభో లోహితాక్షస్సూర్యో విపశ్చిన్మనసాపునాతు॥

సాయమాహ్నిక సూర్యోపస్థానమ్:—

ఇమం మే వరుణ శ్రుధీ హవ మద్యా చ మృడయ । త్వా మవస్యు రాచకే॥

తత్త్వాయామి బ్రహ్మణా వందమాన స్త దాశాస్తే యజమానో హవిర్భిః । అహేడమానో వరుణేహ బోధ్యురు శగంసమాన ఆయుః ప్రమోషీః॥

యచ్చిద్ధితే విశోయథా ప్రదేవవరుణ వ్రతం । మినీమసి ద్యవిద్యవి । యత్కించేదం వరుణదైవ్యే జనే౽భిద్రోహం మనుష్యా శ్చరామసి । అచిత్తీ యత్తవ ధర్మాయుయోపిమ మానస్త స్మాదేన సో దేవరీరిషః । కితవాసో య ద్రిరిపు ర్న దీవి యద్వాఘా సత్యముత యన్నవిద్మ । సర్వాతా విష్యశిధి రేవ ద్దేవాథా తే స్యామవరుణ ప్రియాసః॥

దిఙ్నమస్కారః:—

(ఏతైః నమస్కారంకుర్యాత్.) | ఈ క్రిందిమంత్రములచేత నమస్కారము చేయవలయును

౧॥ ఓంనమః ప్రాచ్యైదిశే, యాశ్చదేవతా ఏ తస్యాం ప్రతి సంత్యే తాభ్య శ్చనమః॥

౨॥ నమో దక్షిణాయైదిశే, యాశ్చదేవతా ఏ తస్యాం ప్రతి వసంత్యేతాభ్యశ్చనమః॥

3॥ నమః ప్రతీచ్యైదిశే, యాశ్చదేవతా ఏ తస్యాం ప్రతివసం త్యేతాభ్య శ్చ నమః॥

౪॥ నమ ఉదీచ్యైదిశే, యాశ్చదేవతా ఏ తస్యాం ప్రతివసం త్యేతాభ్య శ్చనమః॥

౫॥ నమ ఊర్ధ్వాయైదిశే, యాశ్చదేవతా ఏ తస్యాం ప్రతి వసంతేతాభ్య శ్చనమః॥

౬॥ నమోఽధరాయైదిశే, యాశ్చ దేవతా ఏ తస్యాంప్రతివ సంత్యేతాభ్య శ్చనమః॥

౭॥ నమోఽ వాంతరాయైదిశే, యాశ్చదేవతా ఏ తస్యాం ప్రతివసంత్యేతాభ్య శ్చనమః॥

ముని నమస్కారః:—

నమో గంగా యమునయో ర్మధ్యే యే వసంతి తేమే ప్రస న్నాత్మా న శ్చిరంజీవితం వర్ధయంతి నమోగంగాయమునయో ర్ముని భ్యశ్చ నమోనమో గంగాయమునయో ర్మునిభ్యశ్చ నమః॥

దేవతా నమస్కారః.

సంధ్యాయైనమః, సావిత్ర్యైనమః, గాయత్ర్యైనమః, సరస్వ త్యైనమః, సర్వాభ్యో దేవతాభ్యోనమః, దేవేభ్యోనమః, ఋషిభ్యోనమః, మునిభ్యోనమః, గురుభ్యోనమః, పితృభ్యోనమః॥

కామోఽకార్షీన్నమో నమః॥

మన్యురకార్షీన్నమో నమః॥

ఈశ్వరధ్యానమ్.

(ఏతైః పరమేశ్వరంధ్యాయేత్ :-) | ఈక్రింది శ్లోకముల చేతను, మంత్రముల చేత నుపరమేశ్వరుని ధ్యానము చేయవలయును.

* పృథివ్యాపస్తేజో వాయురాకాశాత్ । ఓన్నమో భగవతే వాసుదేవాయ॥

* యాగ్ంసదా సర్వభూతాని చరాణి స్థావరాణిచ। సాయం ప్రాత ర్నమస్యంతి సామా సంధ్యాఽభిరక్షతు॥

హరిహరాభేదస్మరణమ్.

శ్లో॥ శివాయ విష్ణురూపాయ శివరూపాయ విష్ణవే।
శివస్య హృదయం విష్ణు ర్విష్ణోశ్చ హృదయంశివః॥

శ్లో॥ యథా శివమయో విష్ణు రేవం విష్ణుమయ శ్శివః।
యథాంతరం నపశ్యామి తథా మేస్వస్తి రాయుషి॥

శ్లో॥ నమో బ్రహ్మణ్యదేవాయ గోబ్రాహ్మణహితాయచ।
జగద్ధితాయ కృష్ణాయ గోవిందాయ నమోనమః॥

గాయత్రీ ధ్యానమ్:—

ఉత్తమే శిఖరే జాతే భూమ్యాం పర్వతమూర్ధని । బ్రాహ్మణేభ్యోఽభ్యనుజ్ఞాతా గచ్ఛదేవి । యథాసుఖమ్ ॥

స్తుతో మయా వరదా వేదమాతా ప్రచోదయన్తీ పవనే ద్విజాతా । ఆయుః పృథివ్యాం ద్రవిణం బ్రహ్మవర్చసం మహ్యందత్వా ప్రజాతుం బ్రహ్మలోకమ్ ॥

నారాయణాభి వన్దనమ్:—

శ్లో॥ నమో౽స్త్వనన్తాయ సహస్రమూర్తయే
సహస్రపాదాక్షి శిరోరు బాహవే।
సహస్ర నామ్నే పురుషాయ శాశ్వతే
సహస్ర కోటీ యుగధారిణే నమః॥

భూమ్యాకాశాభి వన్దనమ్ :—

ఇదం ద్యావా పృథివీ సత్యమస్తు। పితర్మాతర్యదిహోపబ్రువేవాం। భూతం దేవానా మవమే అవోభిః। విద్యా మేషం వృజినం జీరదానుమ్॥

ఈశ్వర ప్రార్థనా:—

శ్లో॥ సర్వవేదేషు యత్పుణ్యం సర్వతీర్థేషు యత్ఫలం।
తత్ఫలం పురుష ఆప్నోతి స్తుత్వా దేవం జనార్దనమ్॥

శ్లో॥ వాసనా ద్వాసుదేవస్య వాసితంతే జగత్త్రియం।
సర్వభూతనివాసో౽సి వాసుదేవ నమో౽స్తుతే॥

చతుస్సాగరపర్యంతం గో బ్రాహ్మణేభ్య శ్శుభం భవతు.

అనిపలికి గోత్రము మొదలగు వానిని చెప్పవలయును:—

... శర్మా౽హం భో అభివాదయే॥

శ్లో॥ కాయేన, వాచా. మనసేంద్రియైర్వా
బుద్ధ్యాత్మనావా ప్రకృతేస్స్వభావాత్ ।
కరోమి యద్య త్సకలం పరస్మై
నారాయణాయేతి సమర్పయామి॥

(ఏతత్సర్వం శ్రీపరమేశ్వరార్పణమస్తు.)

ఇతి సన్ధ్యా వన్దన ప్రకరణమ్
సమాప్తమ్.

అథ బ్రహ్మయజ్ఞః

ఆచమ్య... ఏవంగుణ... శ్రీపరమేశ్వర ప్రీత్యర్థం బ్రహ్మయజ్ఞేన యక్ష్యే, విద్యుదసి విద్య మే పాప్మానమృతాత్సత్యముపైమి॥ హస్తావవనిజ్య - త్రిరాచామేత్ - ద్విః పరిమృజ్య - సకృదుపస్పృశ్య - యత్సవ్యం పాణిం పాదౌ ప్రోక్షతి - శిరశ్చక్షుషీ నాసికే శ్రోత్రే హృదయమాలభ్య, దక్షిణోత్తరౌ పాణీ పాదౌ కృత్వా స పవిత్రావోంకారం ప్రతిపద్యతే - ఓమ్ - ఋచో అక్షరే పరమే వ్యోమన్ - యస్మిన్ దేవా అధి విశ్వే నిషేదుః। యస్తన్న వేద కిమృచా కరిష్యతి య ఇత్తద్విదు - స్త ఇమే సమాసతే * ఓం భూః తత్సవితుర్వరేణ్యం, ఓం భువః - భర్గో దేవస్య ధీమహి - ఓగ్ం సువః ధియో యో నః ప్రచోదయాత్॥ ఓం భూః తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్య ధీమహి॥ ఓం భువః - ధియో యో నః ప్రచోదయాత్ ॥౨॥ ఓగ్ం సువః - తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్య ధీమహి ధియో యో నః ప్రచోదయాత్ ॥౩॥ (ప్రణోరజసి సావదోం) శ్రీగురుభ్యో నమః హరిః ఓమ్॥ ఇషే త్వోర్జే త్వా వాయవ స్థోపాయవ స్థ దేవో వస్సవితా ప్రార్పయతు శ్రేష్ఠతమాయ కర్మణ ఆప్యాయధ్వమఘ్నియా దేవభాగమూర్జస్వతీః పయస్వతీః ప్రజావతీరనమీవా అయక్ష్మా మా వస్తేన ఈశత మాఘశగ్ంసో రుద్రస్య హేతిః పరి వో వృణక్తు ధ్రువా అస్మిన్గోపతౌ స్యాత బహ్వీర్యజమానస్య పశూన్పాహి॥

---

* వ్యాహృతులు ముందుచెప్పి గాయత్రీమంత్రము మాత్రము పచ్ఛః అర్ధర్చశః అనవానం ఈప్రకారం మూడు పర్యాయములు చెప్పవలయును.

హరిఃఓమ్॥ బ్రహ్మసంధత్తం తన్మేజిన్వతం । క్షత్రగ్ంసంధత్తంతన్మే జిన్వతం। ఇషగ్ం సంధత్తం తాంమే జిన్వతం । ఊర్జగ్ం సధత్తం తాంమేజిన్వతం రయిగ్ం సంధత్తం తాంమేజిన్వతం । పుష్టిగ్ం సంధత్తం తాంమేజిన్వతం । ప్రజాగ్ం సంధత్తం తాంమే జిన్వతం। పశూన్థ్సంధత్తం తాన్మేజిన్వతం । స్తుతోఽసిజనధాః । దేవాస్త్వా శుక్రపాః ప్రణయంతు। సువీరాః ప్రజాః ప్రజనయన్పరీహి ॥ హరిః ఓం॥ నమో బ్రహ్మణే ధారణంమే అస్త్వనిరాకరణం ధారయితా భూయాసం కర్ణయోశ్శ్రుతం మాచ్యోఢ్వం మమాముష్య ఓం ఋతంతపస్సత్యం తపశ్శ్రుతం తపశ్శాంతం తపోదమస్తపశ్శమస్తపో దానంతపోయజ్ఞం తపోభూర్భువస్సువర్బ్రహ్మైత దుపాస్యైతత్తపః॥ యథావృక్షస్య సంపుష్పితస్య దూరాద్గంధో వాత్యేవంపుణ్యస్య కర్మణో దూరాద్గంధో వాతియథాసి ధారాంకర్తేఽవహితామవక్రామే యద్యువేయువేహవావిహ్వా యిష్యామికర్తం పతిష్యా మీత్యేవ మమృతాద్యాత్మానంజుగుప్సేత్...ఓమ్ శాన్తి శ్శాన్తి శ్శాన్తిః॥ అహం వృక్షస్య రేరివా । కీర్తిః పృష్ఠంగిరేరివ । ఊర్ధ్వపవిత్రో వాజినీ వస్వమృతమస్మి । ద్రవిణగ్ం సవర్చసం । సుమేధా అమృతోక్షితః । ఇతి త్రింశఙ్కోర్వేదాను వచనమ్॥ (ఋగ్వేదః) అగ్నిమీళేపురోహితం । యజ్ఞస్య దేవమృత్విజం । హోతారం రత్నధాతమమ్ ॥ (సామ) అగ్న ఆయాహి వీతయే గృణానో హవ్యదాతయే । నిహో

తాసత్పిబర్హిషి॥ (అథర్వణః) శంనోదేవీర భిష్టయ ఆపోభవంతుపీత యే। శంయోరభిస్రవంతునః॥ అథాతో ధర్మజిజ్ఞాసా॥ అథాతో బ్రహ్మజిజ్ఞాసా॥ అథాతో దర్శపూర్ణమాసౌ వ్యాఖ్యాస్యామః॥ వృద్ధిరాదైచ్-ఓంనమో బ్రహ్మణేనమో అస్త్వగ్నయేనమః పృథివ్యైనమ ఓషధీభ్యః। నమోవాచేనమో వాచస్పతయేనమో విష్ణవే బృహ తేకరోమి॥ త్రిః॥ ఓంశాన్తి శ్శాన్తి శ్శాన్తిః॥ ఓమ్భూర్భువస్సువ స్స త్యంతపశ్శ్రద్ధాయాంజుహోమి॥ వృష్టిరసి వృశ్చమే పాప్మాన మృతా త్సత్యము పాగామ్॥

ఆచమ్య...ప్రీత్యర్థం బ్రహ్మయజ్ఞాంగ దేవర్షి-పితౄ నుద్దిశ్య దేవర్షి-పితృప్రీత్యర్థం దేవర్షి-పితృతర్పణం కరిష్యే॥ (ఇతిసంకల్ప్య॰) బ్రహ్మాదయో యే దేవాః తాన్ దేవాగ్ స్తర్పయామి॥ సర్వాన్ దేవాగ్ స్తర్పయామి॥ సర్వాన్ దేవగణాగ్ స్తర్పయామి॥ సర్వాః దేవపత్నీ స్తర్పయామి॥ సర్వాన్ దేవపుత్రాగ్ స్తర్పయామి॥ సర్వాన్ దేవపౌత్రాగ్ స్తర్పయామి॥ భూర్దేవాగ్ స్తర్పయామి॥ భువర్దేవాగ్ స్తర్పయామి॥ సువర్దేవాగ్ స్తర్పయామి॥ భూర్భువస్సు వర్దేవాగ్ స్తర్పయామి (నివీతీ) కృష్ణద్వైపాయనా దయోయే ఋషయః తా నృషీగ్ స్తర్పయామి తర్పయామి॥ సర్వా నృషీగ్ స్తర్పయామి తర్పయామి॥ సర్వానృషిగణాగ్ స్తర్పయామి తర్పయా మి॥ సర్వాః ఋషిపత్నీ స్త...మి॥ ౨॥ సర్వా నృషిపుత్రాగ్ స్త...మి॥ ౨॥ సర్వానృషి పౌత్రాగ్ స్త...మి॥ ౨॥ భూర్ ఋషీగ్ స్త ... మి॥ ౨॥ భువర్ ఋషీగ్స్త+మి॥ ౨॥ సువర్ .....మి॥ ౨॥ఋషీగ్ భూర్భువస్సువర్ ఋషీగ్ స్త...మి॥ ౨॥ అథ కాండర్షి తర్పణం॥

ప్రజాపతిం కాండఋషిం తర్పయామి తర్పయామి ॥ సోమం కాండ ఋషిం త...మి॥ ౩॥ అగ్నిం కాండ ఋషిం త ... మి॥ ౩ ॥ విశ్వాన్ దేవాన్ కాండఋషీగ్ స్త...మి॥ ౩॥ సాగ్ంహితీ ర్దేవతా ఉపనిషద స్త...మి॥ ౩॥ యాజ్ఞికీ ర్దేవతా ఉపనిషద స్త...మి॥ ౩॥ వారుణీ ర్దేవ తా ఉపనిషద స్త...మి॥ ౩॥ బ్రహ్మాణగ్ స్వయంభువం త...మి ౩॥ సదసస్పతిం త.. మి॥ ౩॥ (ప్రాచీనావీతి) సోమః పితృమాన్ య మోఽంగిరస్వా నగ్నిష్వాత్తాఽగ్నిః కవ్యవాహనాదయో యేపితరః తాన్ పితౄగ్ స్వధా నమ స్తర్పయామి తర్పయామి తర్పయామి॥ సర్వాన్ పితౄగ్ స్తర్పయామి ... మి॥ 3 ॥ సర్వాన్ పితృగణాగ్ స్త...మి॥ 3॥ సర్వాః పితృపత్నీ స్త...మి॥ 3॥ సర్వాన్ పితృపుత్రాగ్ స్త ..మి॥ 3॥ సర్వాన్ పితృపౌత్రాగ్ స్త..మి॥ 3॥ భూఃపితౄగ్ స్త...మి॥ 3॥ భువః పితౄగ్ స్త...మి॥ 3॥ సువః పితౄగ్ స్త...మి॥ 3॥ భూర్భువస్సువః పితౄగ్ స్త...మి॥ 3॥ అనేన దేవర్షి పితృతర్ప ణేన భగవాన్ త్సర్వాత్మక...ఏతత్ఫలం శ్రీపరమేశ్వరార్పణ మస్తు॥ ఆచమ్య॥

శ్లో॥ ఆదౌ పితా తథా మాతా సాపత్నీ జననీ తథా । మాతామహా స్సపత్నీకా, ఆత్మపత్నీ త్వనంతరమ్ । సుతభ్రాతృపితృవ్యాశ్చ మాతులా స్సహభార్యకాః । దుహితా భగినీచైవ దౌహిత్రో భాగినేయకః పితృష్వసా మాతృష్వసా జామాతా భావుక స్స్నుషాశ్వశుర స్స్యాలకశ్చైవ శ్వశ్రూశ్చ గురురిక్థినః॥

తా॥, ముందు తండ్రి, తాత, ముత్తాత, మాత, పితామహి, ప్రపితామహి, పిదప సవతితల్లి, జనకతల్లిదండ్రులు, మాతామహాది త్రయము, మాతామహీత్రయము, తనభార్య, కుమారుడు, భ్రా

తలు, పినతండ్రి పెత్తండ్రులు, మేనమామ, అతనిభార్య, కూతురు, తోఁబుట్టువు, మనుమఁడు, మేనల్లుడు, మేనత్త, పినతల్లి పెదతల్లులు అల్లుఁడు, బావమఱఁదులు, కోడలు, మామ, భార్యయొక్క సోదరుఁడు, భార్యయొక్కతల్లి, గురువు, రిక్థి, వీరలకు తర్పణ మొనర్పవలయును.

నిత్యతర్పణమ్.

ఆచమ్య......ఏవం గుణవిశేషణ విశిష్టాయాం శుభతిథౌ ప్రాచీనావీతీ పితుః పితృణాం అక్షయ్య పుణ్యలోక ఫలావాప్త్యర్థం.

నిత్యతర్పణం కరిష్యే॥ ఇతిసంకల్ప్య (ప్రాచీనావీతీ) దక్షిణాభిముఖః సవ్యంజాన్వాచ్య ॥

(బ్రాహ్మణులకు శర్మాణమ్— క్షత్రియులకు వర్మాణమ్— వైశ్యులకు గుప్తమ్—ఇట్లు తిలతర్పణమందు గ్రాహ్యము.)

పితరం—గోత్రం శర్మాణం (వర్మాణం) (గుప్తం) స్వధా నమస్తర్పయామి । ఏవం త్రిః ।

పితామహం	... గోత్రం	...స్వధానమస్తర్పయామి॥	౩ ॥
ప్రపితామహం ...	... గోత్రం	...స్వ...	...
మాతరం ...	... గోత్రాం	...స్వ...	...
పితామహీం...	... గోత్రాం	...స్వ...	...
ప్రపితామహీం ...	... గోత్రాం	...స్వ...	...
సపత్నీమాతరం ...	... గోత్రాం	...స్వ...	...
జనకపితరం ...	... గోత్రం	...స్వ...	...
జనకమాతరం	... గోత్రాం	...స్వ...	...
మాతామహం	... గోత్రం	...స్వ...	...

మాతుఃపితామహం ... గోత్రం ...స్వ... ...

మాతుఃప్రపితామహం ... గోత్రం ...స్వ... ...

మాతామహీం ... గోత్రాం ...స్వ... ...

మాతుఃపితామహీం ... గోత్రాం ...స్వ... ...

మాతుఃప్రపితామహీం ... గోత్రాం ...స్వ... ...

ఆత్మపత్నీం ... గోత్రం ...స్వ... ...

సుతం ... గోత్రం ...స్వ... ...

భ్రాతరం ... గోత్రం ...స్వ... ...

పితృవ్యం ... గోత్రం ...స్వ... ...

మాతులం ... గోత్రం ...స్వ... ...

దుహితరం ... గోత్రాం ...స్వ... ...

భగినీం ... గోత్రాం ...స్వ... ...

దౌహిత్రం ... గోత్రం ...స్వ... ...

భాగినేయకం ... గోత్రం ...స్వధానమస్తర్పయామి.

పితృభగినీం ... గోత్రాం ...స్వ... ...

మాతృభగినీం ... గోత్రాం ...స్వ... ...

జామాతరం ... గోత్రం ...స్వ... ...

భ్రాతృపుత్రం ... గోత్రం ...స్వ... ...

స్నుషాం ... గోత్రాం ...స్వ... ...

శ్వశురం ... గోత్రం ...స్వ... ...

స్యాలకం ... గోత్రం ...స్వ... ...

శ్వశ్రూం ... గోత్రాం ...స్వ... ...

గురుం ... గోత్రం ...స్వ... ...

రిక్థినం ... గోత్రం ...స్వ... ...

ఏవం తర్పణం కుర్యాత్ ॥ యే కే చాఽస్మత్కులే జాతా అపుత్రా గోత్రిణో మృతాః। తే గృహ్ణంతు మయా దత్తం సూత్ర నిష్పీడనోదకమ్॥ ఏవంనిత్యతర్పణం కుర్యాత్ ॥

తిలతర్పణము కొందరిట్లు చేయుచున్నారు.

ఆచమ్య+ ర్థం తిలతర్పణ కాలేకూర్చావాహనం కరిష్యే॥ ఆయాతపితర స్సోమ్యా గంభీరైః పథిభిఃపూర్వైః ప్రజామస్మభ్యం దదత్రయించ దీర్ఘాయుత్వంచ శతశారదంచ॥ కూర్చేఆవాహయామి॥ సకృదాచ్ఛిన్నం బర్హిరూర్ణామృదుస్యోనం పితృభ్యస్త్వా భరామ్య హమ్ । అస్మిన్ సీదంతుమేపితరస్సోమ్యాః పితామహాః ప్రపితామహా శ్చానుగైస్సహ ఇదమాసనం॥ పిమ్మట తిలతర్పణము చేయవలయును.

మృత్యులాంగులన్యాసమ్.

అస్యశ్రీమృత్యులాంగులన్యాస స్తోత్రమహామన్త్రస్య ఉలూఖలాజల ఋషిః । కాలాగ్ని రుద్రో దేవతా । క్లాంబీజమ్ ॥ క్లీంశక్తిః। క్లోంకీలకమ్ । ఋతగ్ం సత్యమిత్యస్య మన్త్రస్య । యమఋషిః । మృత్యుర్దేవతా । మృత్యుపస్థానే వినయోగః ॥

క్లాం అఙ్గుష్ఠా...నమః॥ క్లీంతర్జ...నమః । క్లూమ్మధ్యమా... నమః॥ క్లైంఅనామికా...నమః । క్లౌంకనిష్ఠికా...నమః॥ క్లఃకరతలకర ...నమః॥ ఏవంహృదయాదిన్యాసః॥ భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బంధః॥ ధ్యానమ్॥ శ్లో॥ నీలపర్వతసంకాశ । కోటిసూర్య సమప్రభ । కాలదండ ధర శ్రీమాన్ వైవస్వతనమోస్తు తే॥ లంపృథివీ తత్త్వాత్మనే గధం సమర్పయామి । హంఆకాశ తత్త్వాత్మనే పుష్పం పరికల్పయామి॥ యంవాయుతత్త్వా...ధూపం పరికల్పయామి॥ రంఅగ్ని తత్త్వాత్మనే దీపం పరికల్పయామి॥ వం అమృత తత్త్వాత్మనే అమృత నైవేద్యం సమర్పయామి॥ సంసర్వతత్త్వాత్మనే తాంబూలాది సర్వోపచారాన్ సమర్పయామి ॥

వారుణ జపాః

పూర్వోక్త ఏవంగుణ విశేషణ విశిష్టాయాం శుభతిథౌ అస్మిన్గ్రామే అస్మిన్దేశే అస్మిన్రాష్ట్రే అనావృష్టిదోషపరిహారార్థం సద్యస్సువృష్టిసిద్ధ్యర్థం వాపీకూప తటాకాది పరిపూర్తి సిద్ధ్యర్థం ఋష్యశృంగ ఆవాహనాఖ్యం కర్మకరిష్యమాణః పుణ్యాహవాచనాఖ్యం కర్మకరిష్యే। తదంగగణపతి పూజాంకుర్యాత్ । వరుణకలశస్థాపనం కుర్యాత్॥ పురుషసూక్తవిధానేన షోడశోపచార పూజాంకుర్యాత్॥ తదంగ ఋత్విగ్వరణం కరిష్యే॥ ఆదౌ ఆచార్య బ్రహ్మఋత్విగ్వరణం కుర్యాత్ । ఆదౌగణపతి ప్రార్థనంకుర్యాత్ । ఋష్యశృంగాయమునయే విభాండకసుతాయవై । నమశ్శాంతాధిపతయే సద్యస్సద్వృష్టిహేతవే। పీవ్నోన్నాం=మనీషా । ఇమంమే=షీః । ఉన్నంభయ=దృతిం। విద్యున్మహసో=వర్షంతి । పురోవాతః=భూతరావృథ్వ్యాహా । పర్జన్యాయ=పురుషీణాం। పర్జన్యోవసోర్ధారా=సంపూరయతి । సమానమేతదుదకం=అగ్నయఇతి। ఏతైర్మంత్రైః ఏకైకస్య అష్టోత్తర శతజపం కుర్యాత్ । సర్వేఋత్విజః జానుదఘ్నం నాభిదఘ్నం వాజలమధ్యే స్థిత్వావారుణాను వాకాన్ సంకల్పపూర్వేణపఠేత్ । కృతవీర్యసుతోరాజాసహస్ర భుజమండలః । అవతారోహరేస్సాక్షాత్పాలయేత్పృథివీం మహీం। చంద్రప్రభంపంకజ సన్నివిష్టం పాశాంకుశాభీతి వరందధానం। ముక్తాకలాపాంచిత సర్వగాత్రంధ్యాయేత్ప్రసన్నంవరుణం సువృష్ట్యై। ఇతి సర్వేఋత్విజః ప్రార్థ్య। సుబ్రహ్మణ్యాహ్వానంకుర్యాత్ । సుబ్రహ్మణ్యోం ఇతిత్రిః। ఇంద్రాగచ్ఛ=ఉపస్తరణమసి। ఏహిపర్జన్యత్రిః। ఏహీంద్రత్రిః । ఏహివరుణత్రిః॥ ఏహిపుష్కలావర్తక మేఘత్రిః। మాందాః । వాశాః=సురాష్ట్రాః । ఇహావర్ష

యంతు। పర్జన్యోవర్షధారా=సంపూరయతి। పుష్కలావర్తకైర్మేఘైః ప్రవర్షంతు వసుంధరాం। విద్యుద్గర్జితసన్నద్ధంతో యాత్మానం నమామ్యహం। యస్యకేశేషుజీమూత నద్యస్సర్వాంగ సంధిషు। కుక్షౌ సముద్రాశ్చత్వార స్తస్మైతో యాత్మనేనమః। సమానమేతదుదకం=దివంజిన్వంత్యగ్నయ ఇతి॥ ఓంనమోభగవతే వరుణాయ జలాధిపతయే మకరవాహనాయ పాశహస్తాయవిష్ణుభక్తాయ నానాలంకృత మేఘవస్త్రాచ్ఛాదన విద్యుత్ప్రకాశ దీపజ్వాలాద్యోవ్యమ్నాఘున గర్జిత జీమూతఘోషాలం కృతసర్వ నదీతటాకవాపీకూప సమృద్ధి సంపూర్ణ బ్రహ్మవిష్ణు మహేశ్వర రాజర్షి దేవద్విజగణానాం సకల జీవప్రాణాధార సకల జీవ ఆహారార్థం శీఘ్రమేవ వరుణ ఆగచ్ఛ ఆగచ్ఛ వర్షప్రతిబాధం నివారయ నివారయ। వర్షంధారయ ధారయ। వర్షం విముంచయ విముంచయ పశ్చాద్వాతం శమయ శమయ పురోవాతం జనయ జనయ మహావృష్టిం స్రావయ స్రావయ సద్యస్సు వృష్టిం దేహిపర్జన్యోం॥ అస్మిన్గ్రామే అస్మిన్దేశే అస్మిన్రాష్ట్రే అనావృష్టిదోషపరిహారో అస్తు॥ సద్యస్సువృష్టి సిద్ధిరస్తు॥ చతుష్పథే దేవాలయ సన్నిధే సుబ్రహ్మణ్యాహ్వానం కుర్యాత్। తతఃనారు ను నాగాస్పర్శేత్॥

వారుణఅధ్యాలు। ఆపఉదంతు। ఉదాయుషా। వాచామేంద్రియేణ। ప్రజాపతిర్యజ్ఞాన్। ధృవ్రోసీత్యాహ। యోవైసప్తదశం। ఇంద్రంవ్రూహవామహే। ప్రజాపతిస్త్వావరుణం। వషట్కారోసా స్రీంవరుణ మాశ్వీన మిందప్రింవ్రూసరః। అగ్నింవాపతస్య। ప్రజాపతిర్వరుణాయ। యావామింద్రావరుణా। మారుతమసి మరుతామోజః। దేవావసవ్యా అగ్నే। మారుతమసి మరుతామోజఇతి। దేవావస

వ్యా దేవాశ్శర్మణ్యాః । అగ్నినారయిం । ఏతద్వాఅపాం । అపాంత్వో
మన్ష । ఇంద్రాగ్నిభ్యాంత్వా సయుజాయుజా । వృష్టిసనీరుప । జ్యో
తీగ్ంషికురుతే । గుదోసీవాఏషః । వసోర్ధారాం జుహోతి । అగ్నిర్దే
వేభ్యోపాక్రామత్ । సమీచీనామాసి । హిరణ్యవర్ణాః । అపాంగ్రీ
హాన్ । వాపుణో వ్రక్రీతః । దేవానైయజ్ఞ మాగ్నిధ్రే । అవభృథ
యుజూగ్ంషి । కూప్యాభ్యస్స్వాహా । అద్భ్యస్స్వాహా । పృథివ్యైస్వాహా ।
ఆబ్రహ్మన్ । ఆక్రాన్ వాజీ । ఇజ్యబీజం । యోవా అశ్వస్య మేధ్యస్య ।
బ్రహ్మసంధత్తం । పవమానః । ప్రజాపతిస్సవితాభూత్వా । ఉత్తరస్యాం
వేద్యాం । వసూనాంత్వా । అపాంయోద్రవణే । యుంతునదయః । తి
షోదేవీః । యత్తేగాత్రాణ్ । యద్దీక్షే । వారుణో వాఅశ్వః । యదశ్వ
శ్యాం । తదాహుః । ఏషవై విభూః । తార్ప్యేణ । ఆదిత్యాశ్చ । ప్రజా
పతింవై దేవాః పితరం । ప్రజాపతిర్దేవాన్ । ఇయంవావసరఘా । కశ్చి
ద్ధవై । యచ్ఛామృతగ్ం । సర్వాదిశస్సర్వాందివం । అగ్నిశ్చజాత
వేదాశ్చేతి ప్రశ్నాంతం జపేత్ । తస్యవై మేఘః । తస్యవైద్యౌ ।
ప్రజాపతిస్సంస్క్రియమాణః । సువర్ణంఘర్మః । సహస్రశీర్షా । అద్భ్య
స్సంభూతః । భర్తాసన్భ్రియమాణః । అంభస్యపారే । ఆదిత్యోవాఏష
ఏతత్ । ఆదిత్యోవై తేజః । మీనోన్నాం ప్రశ్నాంతం జపేత్ । తతః
దశ్శాంతులు-మిత్రోసి-న్యాసపూర్వక సహస్రఘటాభిషేక కాల
మందు తటాకంలోగాని ప్రవాహంలోగాని నాభిదఘ్నజల స్థితులయి
వారుణ అధ్యాయలు శతాను వాకములు చెప్పవలెను ।...... వంబీజం।
రుంశక్తిః । ణంకీలకం । అస్యశ్రీధ్రువాసుత్వేత్యస్య మంత్రస్య । ఋష్య
శృంగఋషిః । అనుష్టుప్ఛందః । వరుణోదేవతా । ఇంద్రప్రీత్యర్థే వర్ష
ప్రతిబంధక నివారణార్థే జపేవినియోగః । ధృవాసుత్వా అంగు=నమః ।

సుక్షితయః తర్జ=నమః। అస్మత్పాశంమధ్య=నమః। వరుణోము మో చత్ అనా=నమః। అహోవస్వానా అదితేరుపస్థాత్ కని=భ్యాంనమః। యూయంపాతస్వస్తి భిస్సదానః కరతల=నమః॥ ఏవంహృదయాదిన్యాసః॥ భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బంధః। ధ్యానం॥ శ్లోకం। ఋష్య శృంగాయమునయే విభాండక సుతాయచ। నమశ్శాంతాధి పతయే సద్యస్సద్వృష్టి హేతవే॥ ధృవాసుత్వాసుక్షితయస్సు పేశస్తో వ్యా 3 అస్మత్పాశం వరుణోము మోచత్। అహోవస్వానా అదితేరుపసాద్యూయంపాతస్వస్తిభిస్సదానః॥ ౧౦౮ యీమంత్రజపము। శతానువాకాలు-వివరించెద-ఎట్లనగా-త్వమగ్నే, త్వమగ్నె ప్రీతిపూరుషం ప్రతిపూరుషం రుద్రోవాఏషః। రుద్రోవాఏషః। ఆశు శ్శిశానః। ఋచాం ప్రాచీం। తేషామసురాణాం, సువర్గాయవా ఏషలోకాయ చియ్యతే యదగ్నిస్తం। సువర్గాయవా ఏషలోకా యదేవరథః। సువర్గాయవా ఏషలోకాయ చీయతేయ దగ్నిర్వ్రజః। అసావాదిత్యోదశరశ్మిభాం। సౌరీం। అసౌసోమూంరౌద్రం। ఇంద్రస్య వజ్రోసి వార్త్రఘ్నస్తనూపాః। వసోర్ధారాం। సువర్ణంఘర్మం। సహస్రశీర్షా। అద్భ్యస్సంభృతః। దశ్శాంతులు ౧౦ అణోరణీయాని త్రిప్రశ్నాంతం అనగా ఖండలు ౭౦ యిందులో సంహితలోవి ౧౩ పరాయణంతలోవి ౪ చిత్తిలోవి 3 నారాయణంలోవి ౭౦। దశ్శాంతులు ౧౦ మొత్తం ౧౦౦

ఇతి వారుణజపాలు సమాప్తము.

ఆశీర్వచన మన్త్రాః

(౧) యో వై తాం బ్రహ్మణో వేద। అమృతే నావృతాంపురీమ్।
తస్మై బ్రహ్మచ బ్రహ్మా చ। ఆయుః కీర్తిం ప్రజాం దదుః ॥ భాగధేయో
నై వైనం ప్రణయతి। బ్రాహ్మణ ఆర్షేయఉద్ధరేత్ । బ్రాహ్మణో వై
సర్వా దేవతాః । సర్వాభి రేవైనం దేవతాభి రుద్ధరతి ॥ యావతీ
ర్వై దేవతా స్తాస్సర్వా వేదవిది బ్రాహ్మణే వసంతి తస్మా బ్రాహ్మణే
భ్యో వేదవిద్భ్యో దివేదివే నమస్కుర్యాన్నాశ్లీలం కీర్తయే దేతా ఏవ
దేవతాః ప్రీణాతి ॥ పర్యాప్త్యా అనంతరాయాయ సర్వస్తోమోఽతి
రాత్ర ఉత్తమ మహ ర్భవతి సర్వ స్యాప్త్యై సర్వస్య జిత్యై సర్వ
మేవ తే నాప్నోతి సర్వం జయతి ॥

౨॥ శతం జీవ శరదో వర్ధమాన ఇత్యపి నిగమో భవతి శత
మితి శతం దీర్ఘమాయుః । మరుత ఏనావర్ధయంతి । శత మేన
మేవ శతాత్మానం భవతి శత మనంతం భవతి। శత మైశ్వర్యం భవతి।
శతమితి శతం దీర్ఘ మాయుః ॥ అగ్నే యశస్విన్ యశ సేమ
మర్పయేంద్రావతీ మపచితీ మి హావహ । అయం మూర్ధా పర
మేష్ఠీ సువర్చా స్సమానానా ముత్తమశ్లోకో అస్తు॥

(3) అయ మగ్ని గృహపతి స్సుసగ్ంసత్పుష్టివర్ధనః। యథా
భగస్యాభ్యాం దద ద్రయిం పుష్టి మథోప్రజామ్ । ప్రజాయాఆభ్యాం
ప్రజాపత ఇన్ద్రాగ్నీ శర్మ యచ్ఛతమ్ । యథైనయోర్న ప్రమీయాయా

తంతుభర్యో ర్జీవతోః ప్రజాః। తేనభూతేనహవిషాఽయ మాప్యాయ తాం పునః। జాయాం యామస్మా ఆవాక్షుస్తాగ్ం రసే నాభివర్ధతామ్। అభివర్ధతాం పయసాఽభిరాష్ట్రేణ వర్ధతామ్ । రయ్యా సహస్రపో ష సైమౌస్తా మనపేక్షితౌ । ఇ హైవ స్తం మావియోష్టం విశ్వ మాయు వ్యశ్నుతమ్ ।

(ర) ఆయుర్దా అగ్నే హవిషో జుషాణో ఘృతప్రతీకో ఘృత యోని రేధి । ఘృతం పీత్వా మధు చారు గవ్యం పితేవ పుత్ర మభి రక్షతాదిమమ్ ॥

ఆయు ర్దా ఇత్యాయుఃఽదాః । అగ్నే । హవిషః । జుషాణః । ఘృతప్రతీక ఇతి ఘృతఽప్రతీకః । ఘృతయోనిరితి ఘృతఽయోనిః। ఏధి । ఘృతం । పీత్వా । మధు । చారు । గవ్యం । పితా । ఇవ । పుత్రం । అభీతి। రక్షతాత్ । ఇమమ్ ॥

ఆయుర్దాఅగ్నే । ఆయుర్దాఇత్యాయుఃఽదాః । అగ్నే హవిషః । హవిషో జుషాణః । జుషాణో ఘృతప్రతీకః। ఘృతప్రతీకో ఘృతయోనిః । ఘృతప్రతీక ఇతి ఘృతఽప్రతీకః। ఘృతయోని రేధి । ఘృతయోనిరితి ఘృతఽయోనిః । ఏధీత్యేధి । ఘృతం పీత్వా । పీత్వా మధు। మధుచారు । చారుగవ్యం । గవ్యం పితా । పితేవ । ఇవపుత్రమ్ । పుత్రమభి । అభిరక్షతాత్ । రక్షతాదిమం । ఇమమితీమమ్ ॥ శోచిష్కేశో ఘృతనిర్ణి క్పావకః । సుయజ్ఞో అగ్ని ర్యజథాయ దేవాన్ ॥ ఘృతప్రతీకో ఘృతయోని రగ్నిః। ఘృతైః సమిద్ధో

ఘృత మ స్యాన్నమ్ । ఘృతప్రుష స్త్వా సరితో వహంతి । ఘృతం పిబం త్సుయజాయక్షి దేవాః ॥ ఆయుర్దా అగ్నే హవిషో జుషాణః॥ ఘృతప్రతీకో ఘృతయోని రేధి। ఘృతం పీత్వా మధు చారుగవ్యమ్। పితేవపుత్ర్ మభిరక్షతా దిమమ్॥ శతమానం..:తి ॥

(౫) అస్మే దేవాసోవపుషే చికిత్సత యమాశిరా దంపతీవామ మశ్నుతః। పుమా న్పుత్రో జాయతే విందతేవస్వథ విశ్వే అరపా ఏధ తేగృహః। ఆశీర్దాయాదంపతీవామమశ్ను తామరిష్టోరాయస్సచతాగ్ం సమోకసా । యఆసిచత్సందుగ్ధంకుంభ్యాసహే ష్టేన యామన్న మతింజ హాతుసః। సర్పిర్గ్రీవీపీవరిఅస్య జాయాపీ వానః పుత్రా అకృశాసో అస్య । సహజానిర్యస్సుమఖస్యమాన ఇన్ద్రాయాశిరగ్ం సహ కుంభ్యాదాత్ । ఆశీర్మ ఊర్జముత సుప్రజా స్త్వ మిషం దధాతు. ద్రవిణగ్ం సవర్చసమ్। సఞ్జయన్ క్షేత్రాణి సహ సాహ మిన్ద్రకృణ్వానో అన్యాగ్ం అధరాన్ త్సపత్నాన్ । ఆశిషమే వైతా మాశా స్తే పూర్ణపాత్రే। అంతతోఽనుష్టుభా । చతుష్పాద్వాఏతచ్ఛంద ప్రతిష్ఠితం పత్నియై పూర్ణపాత్రే భవతి। అస్మిన్ లోకే ప్రతితిష్ఠానీతి। అస్మి న్నేవ లోకే ప్రతితిష్ఠతి । అథో వాగ్వా అనుష్టుప్ । వాఙ్మిథున మ్ । ఆపో రేతః ప్రజననమ్ । ఏతస్మాద్వైమిథునాద్వి ద్యోతమాన స్తనయన్వర్షతి । రేతస్సించన్ । ప్రజాః ప్రజనయన్ । యద్వై యజ్ఞస్య బ్రహ్మణా యుజ్యతే। బ్రహ్మణ్వైతస్య విమోకః । అద్భిశ్శాన్తిః।

విముక్తం వా ఏతర్హి యోక్త్రం బ్రహ్మణా। ఆదాయైనత్పత్నీ సహాప ఉపగృహ్ణీతే శాన్త్యై। అఞ్జలౌ పూర్ణపాత్ర మానయతి। రేత ఏవా స్యాం ప్రజాం దధాతి। ప్రజయా హి మనుష్యః పూర్ణః। ముఖం విమృష్టే। అవభృథస్యైవ రూపం కృత్వోత్తిష్ఠతి॥ శతమానం...తి॥

(౬) మన్త్రమ్॥ ఆశాసానా సౌమనస సమ్ప్రజాగ్ం సౌభాగ్యం తనూమ్। అగ్నేరనువ్రతా భూత్వా సన్నహ్యే సుకృతాయ కమ్॥

పదం॥ ఆశాసానేత్యా-శాసానా। సౌమనసమ్। ప్రజామితి ప్ర-జామ్। సౌభాగ్యమ్। తనూమ్। అగ్నేః। అనువ్రతేత్యను-వ్రతా। భూత్వా। సమితి। నహ్యే। సుకృతాయేతి సు-కృతాయ। కమ్।

క్రమమ్॥ ఆశాసానా సౌమనసమ్। ఆశాసానేత్యా-శాసానా। సౌమనస సమ్ప్రజామ్। ప్రజాగ్ం సౌభాగ్యమ్। ప్రజామితి ప్ర-జాం। సౌభాగ్యంతనూమ్। తనూమితి తనూమ్। అగ్నేరనువ్రతా। అనువ్రతా భూత్వా। అనువ్రతేత్యను-వ్రతా। భూత్వాసమ్। సన్నహ్యే। నహ్యేసు కృతాయ। సుకృతాయ కమ్। సుకృతాయేతి సు-కృతాయ। కమితి కమ్॥

జట। ఆశాసానా సౌమనసగ్ం సౌమనస మాశాసానాశాసానా సౌమనసమ్। ఆశాసానేత్యా-శాసానా। సౌమనస సంప్రజా ప్రజాగ్ం సౌమనసగ్ం సౌమనసమ్ప్రజామ్। ప్రజాగ్ం సౌభాగ్యగ్ం సౌభాగ్యమ్ప్రజా ప్రజాగ్ం సౌభాగ్యమ్। ప్రజామితి ప్ర-జామ్। సౌభాగ్యంతనూంతనూగ్ం సౌభాగ్యగ్ం సౌభాగ్యంతనూమ్। తనూ

మితి త్రనూమ్ । అగ్నిరనువ్రతా నువ్రతాగ్నిరగ్ని రనువ్రతా । అను
వ్రతాభూత్వా భూత్వాను వ్రతాను వ్రతాభూత్వా । అనువ్రతేత్య
నువ్రతా । భూత్వా సగ్ం సంభూత్వా భూత్వాసమ్ । సన్న హ్యాన
హ్యాసగ్ం సంనహ్యా । నహ్యాసు క్రృతాయ సుక్రృతాయనహ్యా
నహ్యా సుక్రృతాయ । సుకృతాయకంకగ్ం సుకృతాయ సుక్రృతా
యకమ్ । సుక్రృతాయేతిసు-క్రృతాయ । కమితికమ్॥

ఘన॥ ఆశాసానా సౌమనసగ్ం సౌమన సమాశాసానా శాసా
నా సౌమన సప్రజాప్రజాగ్ం సౌమనసమాశాసానా శాసానా
సౌమనసప్రజామ్। ఆశాసానేత్యా-శాసానా। సౌమన సప్రజాప్ర
జాగ్ంసౌమనసగ్ం సౌమనసప్రజాగ్ం సౌభాగ్యగ్ం సౌభాగ్యప్ర
జాగ్ంసౌమనసగ్ం సౌమనసప్రజాగ్ం సౌభాగ్యమ్।ప్రజాగ్ం సౌభా
గ్యగ్ంసౌభాగ్యప్రజాప్రజాగ్ంసౌభాగ్యంతనూ న్తనూగ్ం సౌభా
గ్యప్రజాప్రజాగ్ం సౌభాగ్య న్తనూమ్।ప్రజామితి ప్ర-జామ్। సౌభా
గ్యంతనూ న్తనూగ్ం సౌభాగ్యగ్ం సౌభాగ్యంతనూమ్।తనూమితి తనూ
మ్।అగ్నిరను వ్రతానువ్రతాగ్నిరగ్ని రనువ్రతా భూత్వాభూత్వాను
వ్రతాగ్నిరగ్ని రనువ్రతా భూత్వా । అనువ్రతా భూత్వా భూత్వా
ను వ్రతాను వ్రతా భూత్వాసగ్ం సమ్భూత్వాను వ్రతాను వ్రతా
భూత్వాసమ్ । అనువ్రతే త్యను-వ్రతా । భూత్వాసగ్ం సమ్భూత్వా
భూత్వా సంనహ్యా నహ్యా సంభూత్వా భూత్వా సంనహ్యా । సంన

హ్యో నహ్యోసగ్ం సంనహ్యో సుకృతాయ సుకృతాయ నహ్యోస
గ్ం సంనహ్యో సుకృతాయ । నహ్యో సుకృతాయ సుకృతాయ
నహ్యో నహ్యో సుకృతాయ కంకగ్ం సుకృతాయ నహ్యో నహ్యో
సుకృతాయకమ్ । సుకృతాయకంకగ్ం సుకృతాయ సుకృతాయ
కమ్ । సుకృతాయేతిసు=కృతాయ । కమితికమ్॥

పది॥ యత్ప్రాశ్నోత్ప్రోచ్యన్వాసీత । అనయాస్య మదందధీత ।
దైవానా మృత్విక్యాస్య మదందధీత । దశాద్దక్షిణాత ఉదీచ్యన్వాస్తే ।
ఆత్మనో గోపీథాయ । ఆశాసానా సౌమనస మిత్యాహ । మేధ్యామై
వైనాజ్యవలీజ్కృత్వా । ఆశిషా సమర్ధయతి । అగ్నిరను వ్రతా
భూత్వా సన్నహ్యో సుకృతాయ కమిత్యాహ । ఏతద్వై పత్నియై
వ్రతోప నయనమ్। తేనైవైనాం వ్రతముపనయతి॥ శతమానం ॥

(౭) బృహస్పతే సవితర్బోధయైనగ్ం సగ్ంశితం చిత్సన్తరా
గ్ం సగ్ంశిశాధి। వర్ధయైనం మహతే సౌభగాయ విశ్వఏనమను మ
దను దేవాః ॥

పదం॥ బృహస్పతే । సవితః । బోధయ । ఏనమ్ । సగ్ంశితమి
తిసమ్=శితమ్ । చిత్ । సన్తరామితిసమ్=తరామ్ । సమితి । శిశాధి ।
వర్ధయ । ఏనమ్ । మహతే । సౌభగాయ । విశ్వే । ఏనమ్ । అన్వితి ।
మదన్తు । దేవాః॥

క్రమం । బృహస్పతే సవితః । సవితర్బోధయ । బోధయైనమ్।
ఏనగ్ం సగ్ంశితమ్ । సగ్ంశితంచిత్ । సగ్ంశితమితిసమ్=శితమ్ । చి

క్ష్న_స్తరామ్। స_న్తరాగ్ంసమ్। స_న్తరామితి సమ్=తరామ్। సగ్ంశిశాధి। శిశాధీతి శిశాధి। వర్ధయైనమ్। ఏనమ్మహతే। మహతే సౌభగాయ। సౌభగాయ విశ్వే। విశ్వఏనమ్। ఏనమను। అనుమదన్తు। మదన్తుదైవాః। దైవా ఇతిదైవాః॥

జట। బృహస్పతే సవితస్సవితర్బృహస్పతే బృహస్పతే సవితః। సవితర్బోధయ బోధయ సవితస్సవితర్బోధయ। బోధయైనమే నంబోధయ బోధయైనమ్। ఏనగ్ం సగ్ంశితగ్ం సగ్ంశితమేనమేనగ్ం సగ్ంశితమ్। సగ్ంశితం చిచ్చిత్సగ్ం శితగ్ం సగ్ంశితంచిత్। సగ్ంశితమితిసమ్=శితమ్। చిత్స_న్తరాగ్ం స_న్తరాం చిచ్చిత్స_న్తరామ్। సగ్ం సగ్ం సగ్ం స_న్తరాగ్ం స_న్తరాగ్ం సమ్। స_న్తరామితి సమ్=తరామ్। సగ్ంశిశాధి శిశాధి సగ్ం సగ్ం శిశాధి। శిశాధీతి శిశాధి। వర్ధయైన మేనం వర్ధయ వర్ధయైనమ్। ఏనం మహతే మహత ఏనమేనం మహతే। మహతే సౌభగాయ సౌభగాయ మహతే మహతే సౌభగాయ। సౌభగాయ విశ్వే విశ్వే సౌభగాయ సౌభగాయ విశ్వే। విశ్వఏనమేనం విశ్వే విశ్వఏనమ్। ఏనమన్వన్వే నమేనమను। అనుమదన్తు మదన్త్వన్వను మదన్తు। మదన్తు దైవా దైవామదన్తు మదన్తు దైవాః। దైవా ఇతిదైవాః॥

ఘన॥ బృహస్పతే సవితస్స వితర్బృహస్పతే బృహస్పతే సవితర్బోధయ బోధయ సవితర్బృహస్పతే బృహస్పతే సవితర్బోధయ। సవితర్బోధయ బోధయ సవితస్స వితర్బోధయైనమే నమ్బో

ధయ సవితస్స వితర్బోధయైనమ్ । బోధయై నమేనమ్బోధయ బోధ
యైనగ్ం సగ్ంశితగ్ం సగ్ంశితమేనం బోధయ బోధయైనగ్ం సగ్ం
శితమ్। ఏనగ్ం సగ్ం శితగ్ం సగ్ంశితమే నమేనగ్ం సగ్ంశితం చిచ్ఛి
త్సగ్ం శితమే నమేనగ్ం సగ్ంశితంచిత్ । సగ్ంశితం చిచ్ఛిత్సగ్ం
శితగ్ం సగ్ంశితం చిత్స న్తరాగ్ం స న్తరాం చిత్సగ్ం శితగ్ం సగ్ం
శితం చిత్స న్తరామ్। సగ్ంశిత మితిసమ్-శితమ్ । చిత్స న్తరాగ్ం స న్త
రాం చిచ్చిత్స న్తరాగ్ం సగ్ం సగ్ం స న్తరాం చిచ్చిత్స న్తరాగ్ం
స న్తరాగ్ం సగ్ం సగ్ం స న్తరాగ్ం స న్తరాగ్ం సగ్ం శిశాధి శిశా
ధిసగ్ం స న్తరాగ్ం స న్తరాగ్ం సగ్ం శిశాధి । స న్తరామితిసమ్-త
రామ్। సగ్ం శిశాధి శిశాధిసగ్ం సగ్ం శిశాధి। శిశాధీతి శిశాధి। వర్ధ
యైనమేనం వర్ధయ వర్ధయైనం మహతే మహతఏనం వర్ధయ వర్ధయై
నంమహతే । ఏనం మహతే మహత ఏనమేనం మహతే సౌభగాయ
సౌభగాయ మహత ఏనమేనం మహతే సౌభగాయ । మహతే సౌభ
గాయ సౌభగాయ మహతే మహతే సౌభగాయ విశ్వే విశ్వే సౌభ
గాయ మహతే మహతే సౌభగాయ విశ్వే। సౌభగాయ విశ్వే విశ్వే
సౌభగాయ సౌభగాయ విశ్వఏనమేనం విశ్వే సౌభగాయ సౌభగాయ
విశ్వఏనమ్। విశ్వఏనమేనం విశ్వే విశ్వ ఏనమన్వన్వేనం విశ్వే విశ్వ
ఏనమను । ఏనమన్వన్వే నమేనమను మదన్తు మదన్త్వన్వే నమేనమను
మదన్తు । అనుమదన్తు మదన్త్వన్వను మదన్తు దేవా దేవా మదన్త్వ

న్వను మదన్తు దేవాః। మద్దన్తు దేవా దేవా మదన్తు మదన్తు దేవాః।
దేవా ఇతి దేవాః॥

పది॥ వ్యానాదుపాగ్ం శుసవనమ్। వాచ ఐన్ద్రవాయవమ్।
దక్షక్రతుభ్యాం మైత్రావరుణమ్। శ్రోత్రాయాశ్వినమ్। చక్షుష శుక్ర
మన్థినౌ। ఆత్మన ఆగ్రయణమ్। అఙ్గేభ్య ఉక్థ్యమ్। ఆయుషో ధ్రువమ్॥

(౮) మంత్రః। పునస్త్వాదిత్యా రుద్రా వసవస్సమిన్ధతాం పునర్బ్ర
హ్మాణో వసునీథ యజ్ఞైః। ఘృతేన త్వం తనువో వర్ధయస్వ సత్యాస్సన్
తు యజమానస్య కామాః॥

పదం॥ పునః। త్వా। ఆదిత్యాః। రుద్రాః। వసవః। సమితి।
ఇన్ధతామ్। పునః। బ్రహ్మాణః। వసునీథేతి వసు-నీథ। యజ్ఞైః। ఘృ
తేన। త్వం। తనువః। వర్ధయస్వ। సత్యాః। సన్తు। యజమానస్య।
కామాః

క్రమం। పునస్త్వా। త్వాదిత్యాః। ఆదిత్యా రుద్రాః। రుద్రా
వసవః। వసవస్సం। సమిన్ధతామ్। ఇన్ధతాం పునః। పునర్బ్రహ్మాణః।
బ్రహ్మాణో వసునీథ। వసునీథ యజ్ఞైః। వసునీథేతి వసు-నీథ। యజ్ఞైరితి
యజ్ఞైః। ఘృతేన త్వమ్। త్వం తనువః। తనువో వర్ధయస్వ। వర్ధయ
స్వ సత్యాః। సత్యాస్సన్తు। సన్తు యజమానస్య। యజమానస్య కా
మాః। కామా ఇతి కామాః॥

జట॥ పునస్త్వా త్వా పునః పునస్త్వా। త్వాదిత్యా ఆదిత్యాస్త్వా

త్వాదిత్యాః । ఆదిత్యా రుద్రా రుద్రా ఆదిత్యా ఆదిత్యా రుద్రాః। రుద్రావసవో వసవో రుద్రా రుద్రావసవః। వసవస్సగ్ం సంవసవో వసవస్సమ్ । సమిన్ధతా మిన్ధతాగ్ం సగ్ం సమిన్ధతామ్। ఇన్ధతామ్పునః పునరిన్ధతా మిన్ధతామ్పునః । పునర్బ్రహ్మణో బ్రహ్మణః పునః పునర్బ్రహ్మణః । బ్రహ్మణో వసునీథ వసునీథ బ్రహ్మణో బ్రహ్మణో వసునీథ । వసునీథయజ్ఞైర్యజ్ఞైర్వసునీథ వసునీథయజ్ఞైః । వసునీథేతివసు-నీథ । యజ్ఞైరితియజ్ఞైః॥ ఘృతేనత్వంత్వ ఘృతేన ఘృతేన త్వమ్। త్వంతనువ స్తను వస్త్వం త్వం తనువః । తనువో వర్ధయస్వ వర్ధయ స్వతను వ స్తనువో వర్ధయస్వ । వర్ధయస్వ సత్యాస్సత్యా వర్ధయ స్వ వర్ధయస్వ సత్యాః । సత్యాస్సన్తు సన్తు సత్యా స్సత్యాస్సన్తు । సన్తు యజమానస్య యజమానస్య సన్తు సన్తు యజమానస్య । యజమానస్య కామాః కామా యజమానస్య యజమానస్యకామాః। కామాఇతి కామాః॥

ఘన॥ పునస్త్వాత్వా పునః పునస్త్వాదిత్యా ఆదిత్యాస్త్వా పునః పునస్త్వా దిత్యాః । త్వాదిత్యా ఆదిత్యా స్త్వా త్వాదిత్యా రుద్రా రుద్రా ఆదిత్యా స్త్వా త్వాదిత్యా రుద్రాః । ఆదిత్యా రుద్రా రుద్రా ఆదిత్యా ఆదిత్యా రుద్రావసవో వసవో రుద్రా ఆదిత్యాః ఆదిత్యా రుద్రావసవః । రుద్రావసవోవసవో రుద్రా రుద్రావసవస్సగ్ం సంవసవో రుద్రా రుద్రావసవస్సమ్ ।

వనవ్వసన్సగ్ం సంవసన్త్రావ సవ్వసన్సమిన్ధతా మిన్ధతాగ్ం సంవ
సన్త్రావ సవ్వసన్స మిన్ధతామ్ । సమిన్ధతా మిన్ధతాగ్ం సగ్ం సమి
న్ధతాఞ్పునః పునరిన్ధతాగ్ం సగ్ం సమిన్ధతాఞ్పునః । ఇన్ధతా
ఞ్పునః పునరిన్ధతా మిన్ధతాఞ్పు నర్బ్రహ్మణో బ్రహ్మణః పునరిన్ధతా
మిన్ధతాఞ్పునర్బ్రహ్మణః । పునర్బ్రహ్మణో బ్రహ్మణః పునః పునర్బ్ర
హ్మణో వసునీథ వసునీథ బ్రహ్మణః పునః పునర్బ్రహ్మణో వసునీథ ।
బ్రహ్మణో వసునీథ వసునీథ బ్రహ్మణో బ్రహ్మణో వసునీథయజ్ఞై ర్య
జ్ఞై ర్వసునీథ బ్రహ్మణో బ్రహ్మణో వసునీథయజ్ఞైః । వసునీథయజ్ఞై ర్య
జ్ఞై ర్వసు నీథవసు నీథయజ్ఞైః । వసునీథేతివసు-నీథ । యజ్ఞై రితియజ్ఞైః ।
ఘృతేనత్త్వంత్వఙ్ఘృతేన ఘృతేనత్త్వం తను వస్తను వస్త్వఙ్ఘృ
తేన ఘృతేనత్వం తనువః । త్వంతను వస్తను వస్త్వంత్వంతనువో
వర్ధయస్వ వర్ధయస్వ తనువస్త్వంత్వంతనువో వర్ధయస్వ । తనువో
వర్ధయస్వ వర్ధయస్వ తనువస్తనువో వర్ధయస్వ సత్యాస్సత్యా వర్ధ
యస్వతను వస్తనువో వర్ధయస్వ సత్యాః । వర్ధయస్వ సత్యా స్స
త్యా వర్ధయస్వ వర్ధయస్వ సత్యా స్సన్తు సన్తు సత్యా వర్ధయస్వ వ
ర్ధయస్వ సత్యాస్సన్తు । సత్యాస్సన్తు సన్తు సత్యాస్సత్యాస్సన్తు య
జమానస్య యజమానస్యసన్తు సత్యా స్సత్యా స్సన్తు యజమానస్య ।
సన్తు యజమానస్య యజమానస్య సన్తు సన్తు యజమానస్య కా
మాః కామా యజమానస్య సన్తు సన్తు యజమానస్య కామాః ।

యజమానస్య కామాః కామా యజమానస్య యజమానస్య కామాః । కామా ఇతి కామాః॥

పద॥ పునస్త్వాదిత్యా రుద్రావసవస్సమిన్ధతామిత్యాహై తావా ఏతం దేవతా అగ్నిసమైన్ధత తాభిరేవైనగ్ం సమిన్ధే బోధాస బోధీత్యుపతిష్ఠతే బోధయత్యేవైనం తస్మాత్సుప్త్వా ప్రజాః ప్రబుధ్యంతే యథాస్థానము పతిష్ఠతే తస్మాద్యథా స్థానమ్పశవః పునరేత్యోపతిష్ఠన్తే॥ శతమానం...తి॥

(౯) మన్త్రః॥ సన్త్వాసిఞ్చామి యజుషా ప్రజామాయుర్ధనఞ్చ॥

పదమ్ । సమితి । త్వా । సిఞ్చామి । యజుషా । ప్రజామితి ప్ర=జామ్ । ఆయుః । ధనమ్ । చ ॥

క్రమం॥ సన్త్వా । త్వాసిఞ్చామి । సిఞ్చామి యజుషా । యజుషా ప్రజామ్ । ప్రజామాయుః । ప్రజామితి ప్ర=జామ్ । ఆయుర్ధనమ్ ధనఞ్చ । చేతిచ॥

జట॥ సన్త్వా త్వాసగ్ం సన్త్వా । త్వాసిఞ్చామి సిఞ్చామిత్వా త్వాసిఞ్చామి । సిఞ్చామి యజుషా యజుషా సిఞ్చామి సిఞ్చామి యజుషా । యజుషా ప్రజాం ప్రజాం యజుషా యజుషా ప్రజామ్। ప్రజామాయురాయుః ప్రజాం ప్రజామాయుః । ప్రజామితి ప్ర=జామ్।ఆయుర్ధనం ధనమాయురా యుర్ధనమ్ । ధనఞ్చ చధనం ధనఞ్చ । చేతిచ॥

ఘన । సన్త్వాత్వాసగ్ం సన్త్వా సిఞ్చామి సిఞ్చామిత్వాసగ్ం

నన్త్వాసిఞ్చామి। త్వాసిఞ్చామి సిఞ్చామిత్వా త్వాసిఞ్చామి యజుషా యజుషా సిఞ్చామిత్వాత్వా సిఞ్చామి యజుషా । సిఞ్చామి యజుషా యజుషా సిఞ్చామి సిఞ్చామి యజుషా ప్రజాప్ప్రజాం యజుషా సిఞ్చామి సిఞ్చామి యజుషా ప్రజామ్ । యజుషా.ప్రజాం ప్రజాం యజుషా యజుషా ప్రజామాయురాయుః ప్రజాం యజుషా యజుషా ప్రజామాయుః । ప్రజామాయ్యురాయుః ప్రజాప్ప్రజామాయుర్ధనం ధనమాయుః ప్రజాప్ప్రజామాయుర్ధనమ్ । ప్రజామితి ప్ర-జామ్ । ఆయుర్ధనం ధనమాయురాయుర్ధనమ్। ధనఞ్చచధనమాయురాయుర్ధనంచ। దనంచ చధనం ధనంచ । చేతిచ॥

పది॥ శ్రేయోవసీయ ఆయుథ్సముభ్యా తముభ్యాతమ్ । చిత్రః క్రతుః ప్రభానాభాన్సమ్భాన్ । జ్యోతిష్మాగ్ స్తేజస్వానా తపగ్స్త పన్నభితపన్న్ । రోచనో రోచమానశ్శోభనశ్శోభ మానః కల్యాణః॥

(౧౦) సం॥ ఓజసేజుహోమ్యోజో విదస్యోజోమామాహా సీన్మాహామోజో హాసిష్టం మామామోజో హాసీత్సూర్య భ్రాజస్విభ్రాజస్వీత్వం దేవేషు భూయ్యాభ్రాజస్వంతం మామాయుష్మంతం వర్చస్వంతంమనుష్యేషు కురువాయోశ్చత్వా పాంచభ్రాజసేజుహోమి సువర్విదసి సువర్మామాహా సీన్మాహార్గం సువర్హాసిష్టం మామాగ్ం సువర్హాసీన్మయి మేధాంమ్మయి ప్రజాంమయ్యగ్నిస్తేజోదధాత్తుమయి మేధాంమయి ప్రజాంమయీంద్ర ఇంద్రియం దధాత్తుమయి మేధాంమయి ప్రజాంమయి సూర్యో భ్రాజో దధాతు॥

పది॥ మేధాదేవీజుషమాణాన ఆగాద్విశ్వాచీభద్రాసు మన స్యమానా। త్వయాజుష్టానుదమానాదురుక్తాన్బృహద్వదేమ విదథేసువీరాః। త్వయాజుష్ట ఋషిర్భవతి దేవిత్వయా బ్రహ్మాగతశ్రీ రుతత్వయా। త్వయాజుష్టశ్చిత్రం విందతేవసు సానోజుష స్వద్రవి ణోనమేధే। మేధాంమ ఇంద్రో దధాతు మేధాం దేవీసరస్వతీ। మేధాంమే అశ్వినావు భావాధత్తాం పుష్కరస్రజా। అప్సరాసుచ యా మేధాగంధర్వేషుచ యన్మనః। దైవీంమేధా సరస్వతీ సామాం మేధాసు రభిర్జుషతాగ్ స్వాహా। ఆమాంమేధాసు రభిర్విశ్వరూపా హిరణ్యవర్ణా జగతీ జగమ్యా। ఊర్జస్వతీ పయసా పిన్వమానాసా మాంమేధాసు ప్రతీకాజుషం తామ్। మయిమేధాం మయిప్రజాం మయ్యగ్నిస్తేజో దధాతు। మయిమేధాం మయిప్రజాం మయీంద్ర ఇంద్రియం దధాతుమయి మేధాంమయి ప్రజాంమయి సూర్యోభ్రా జో దధాతు॥ శతమానం...తి॥

(౧౧) సం॥ ప్రజాకామా అచిన్వత తతో వై తే సహస్రగ్ం సహస్రం పుత్రాన విందంత ప్రథతే ప్రజయా పశుభిస్తాం మాత్రామాప్నోతి యాంతే గచ్ఛన్ య ఏవం విద్వాన్ తమగ్నిం చినుతే॥

పది॥ ప్రజాకామా ఇతిప్రజా-కామాః। అచిన్వత। తతః। వై। తే। సహస్రగ్ం సహస్రమితి సహస్రం-సహస్రం। పుత్రాన్। అవిం దంత। ప్రథతే। ప్రజయేతి-ప్ర-జయా। పశుభిరితి పశు-భిః। తాం।

మాత్రాం। ఆప్నోతి। యాం-తే అగచ్ఛన్। యః। ఏవం। విద్వాన్। ఏతం। అగ్నిం। చినుతే॥

క్రమం॥ ప్రజాకామా అచిన్వత। ప్రజాకామా ఇతిప్రజా-కామాః। అచిన్వతతతః। తతో వై। వై తే। తేసహస్రగ్ం సహస్రం-సహస్రగ్ం సహస్రం పుత్రాన్। సహస్రగ్ం సహస్రమితి సహస్రం। సహస్రం। పుత్రానవిందంత। అవిందంతప్రథతే। ప్రథతే ప్రజయా। ప్రజయాపశుభిః। ప్రజయేతి ప్ర జయా। పశుభిస్తాం। పశుభిరితి పశు-భిః। తాంమాత్రాం। మాత్రా మాప్నోతి। ఆప్నోతియాం। యాంతే। తేగచ్ఛన్। అగచ్ఛన్యః। యఏవం। ఏవంవిద్వాన్। విద్వానేతం। ఏతమగ్నిం। అగ్నించినుతే। చినుత ఇతిచినుతే।

జట॥ ప్రజాకామా అచిన్వతా చిన్వత ప్రజాకామాః ప్రజాకామా అచిన్వత। ప్రజాకామా ఇతిప్రజా-కామాః। అచిన్వత తత స్తతో చిన్వతా చిన్వత తతః। తతో వై వై తత స్తతో వై। వై తేతే వై వై తే। తేసహస్రగ్ం సహస్రగ్ం సహస్రగ్ం సహస్రంతేతె సహస్రగ్ం సహస్రం। సహస్రగ్ం సహస్రం పుత్రాన్పుత్రాన్థ్సహస్రగ్ం సహస్రగ్ం। సహస్రగ్ం సహస్రంపుత్రాన్। సహస్రగ్ం సహస్రమితిసహస్రం సహస్రం। పుత్రాన విందంతా విందంత పుత్రాన్పుత్రానవిందంత। అవిందంత ప్రథతే ప్రథతే విందంతా విందంత ప్రథతే। ప్రథతే ప్రజయా ప్రజయా ప్రథతే ప్రథతే ప్రజయా। ప్రజయా పశుభిః పశుభిః ప్రజయా ప్రజయా పశుభిః। ప్రజయేతి ప్ర-జయా।

పశుభిస్తాంతాం పశుభిః పశుభిస్తాం । పశుభిరితి పశు-భిః । తాంమా
త్రాం మాత్రాం తాం తాం మాత్రాం । మాత్రామాప్నోత్యా
ప్నోతి మాత్రాం మాత్రాం మాప్నోతి ఆప్నోతియాం యామా
ప్నోత్యాప్నోతియాం । యాంతేతే యాం యాంతే । తేగచ్ఛన్న
గచ్ఛంతేతే గచ్ఛన్ ।। అగచ్ఛన్యో యోగచ్ఛన్న గచ్ఛన్యః ।
యఏవమేవంయో యఏవం । ఏవంవిద్వాన్ విద్వానేవ మేవం వి
ద్వాన్ । విద్వానేతమేతం విద్వాన్ విద్వానేతం । ఏతమగ్ని మగ్ని
మేత మేత మగ్నిం । అగ్నిం చినుతే చినుతేఽగ్ని మగ్ని చినుతే ।
చినుత ఇతి చినుతే॥

ఘన॥ ప్రజాకామా అచిన్వతా చిన్వత ప్రజాకామాః ప్రజా
కామా అచిన్వత తతస్తతో చిన్వతప్రజాకామాః ప్రజాకామా అచి
న్వత, తతః । ప్రజాకామా ఇతి ప్రజా-కామాః । అచిన్వత తతస్తతో
చిన్వతా చిన్వత తతోవై వైతతో చిన్వతా చిన్వత తతోవై । తతో
వై వైతతస్తతో వై తేతే వైతతస్తతోవైతే । వై తేతే వైవైతే స
హస్రగ్ం సహస్రగ్ం సహస్రిగ్ం సహస్రం,తే వైవైతే సహస్రిగ్ం
సహస్రం । తేసహస్రగ్ం సహస్రగ్ం సహస్రిగ్ం సహస్రింతేతే
సహస్రిగ్ం సహస్రంపుత్రాన్ పుత్రాన్థ్సహస్రగ్ం సహస్రగ్ం సహ
స్రగ్ం సహస్రంతేతే సహస్రగ్ం సహస్రం పుత్రాన్ । సహస్రగ్ం
సహస్రం పుత్రాన్ పుత్రాన్థ్సహస్రిగ్ం సహస్రగ్ం సహస్రగ్ం స
హస్రం పుత్రాన విందంతా విందంతపుత్రాన్థ్సహస్రగ్ంసహస్రగ్ం

సహస్రగ్ం సహస్రం పుత్రాన విందంత । సహస్రగ్ం సహస్రమితి
సహస్రం। సహస్రం। పుత్రాన విందంతా విందంత పుత్రాన్ పుత్రా
న విందంత ప్రథత్తే ప్రథతె విందంత పుత్రాన్పుత్రాన విందంత ప్ర
థ తే అవిందంత ప్రథత్తే ప్రథతె విందంతా విందంత ప్రథతె ప్రజ
యా ప్రజయా ప్రథతె విందంతా విందంత ప్రథత్తే ప్రజయా। ప్రథత్తె
ప్రజయా ప్రజయా ప్రథత్తె ప్రథతే ప్రజయా పశుభిః పశుభిః ప్రజయా
ప్రథత్తె ప్రథతె ప్రజయా పశుభిః। ప్రజయా పశుభిః పశుభిః ప్రజయా
ప్రజయా పశుభిస్తాంతాం పశుభిః ప్రజయా ప్రజయా పశుభిస్తాం।
ప్రజయేతి ప్రజయా। పశుభి స్తాంతాం పశుభిః పశుభిస్తాంమాత్రాం
మాత్రాంతాం పశుభిః పశుభిస్తాం మాత్రాం । పశుభిరితి పశు-భిః ।
తాంమాత్రాం మాత్రాం తాంతాం మాత్రా మాప్నోత్యాప్నో
తి మాత్రాం తాంతాం మాత్రా మాప్నోతి । మాత్రామాప్నో
త్యాప్నోతి మాత్రాం మాత్రా మాప్నోతియాం యామాప్నోతి
మాత్రాం మాత్రా మాప్నోతియాం । ఆప్నోతియాం యామా
ప్నోత్యా ప్నోతియాంతెతె యామాప్నోత్యా ప్నోతియాంతె ।
యాంతెతె యాంయాంతె గచ్ఛన్న గచ్ఛన్తెయాంయాం తెగచ్ఛా ।
తెగచ్ఛన్న గచ్ఛన్తె తెగచ్ఛాయో యోగచ్ఛన్తె తెగచ్ఛాయః ।
అగచ్ఛాయో యోగచ్ఛన్న గచ్ఛా యఏవమేవం యోగచ్ఛన్న
గచ్ఛా యఏవం। యఏవమేవంయోయఏవం విద్వాన్విద్వానె

వం యో యఏవం విద్వాన్ । ఏవం విద్వాన్విద్వా నైవమేవం విద్వా నైతమేతం విద్వా నైవమేవం విద్వానైతం । విద్వానైత మేతం విద్వా న్విద్వా నైతమగ్ని మగ్నిమేతం విద్వా న్విద్వా నైతమగ్నిం । ఏతమ గ్ని మగ్నిమేత మేతమగ్నిం చినుతె చినుతేగ్ని మేతమేత మగ్నిం చినుతె। అగ్నిం చినుతె చినుతేగ్ని మగ్నిం చినుతె । చినుతఇతిచి-నుతె॥

పది॥ ప్రాంగ్రహాంణ్యేష్ట్వా యజతె । ఇమాం జనతాగ్ం సం గృహ్ణానేతి । ద్వాదశారత్ని రశనాభవతి । ద్వాదశమాసాస్సంవత్స రః । సంవత్సరమే వావరుంధె । పూ౯ంజీభవతి । ఊర్గ్వైముంజాః । ఊర్జమేవావరుంధె । చిత్రానక్షత్రం భవతి । చిత్రంవా ఏతత్కర్మ । యదశ్వమేధస్సమృద్ధ్యై॥ శతమానం...తి॥

౧౨॥ సగ్ంహితా॥ఓషధయస్సంవదంతె సోమేన సహ రాజ్ఞా। య స్మైకరోతి । బ్రాహ్మణ స్తగ్ం రాజన్పారయామసి॥

పదం॥ ఓషధయః । సమితి । వదంతె । సోమేనసహ । రాజ్ఞా। య స్మై । కరోతి । బ్రాహ్మణః । తం । రాజన్ పారయామసి॥

క్రమః॥ ఓషధయస్సం। సంవదంతె। వదంతె సోమేన । సోమే నసహ । సహ రాజ్ఞా । రాజ్ఞేతి రాజ్ఞా ॥ య స్మైకరోతి । కరోతిబ్రా హ్మణః । బ్రాహ్మణస్తం । తగ్ంరాజన్ ! రాజన్పారయామసి । పార యామసీతి పారయామసి ॥

జటా॥ ఓషధయస్సగ్ం సమోషధయ ఓషధయస్సం । సంవ దంతె వందతె సగ్ంసంవదంతె । వదంతె సోమేన సోమేనవదంతె

వదంతె సోమేన । సోమేన సహాసహ సోమేన సోమేనసహ। సహారా
జ్ఞా రాజ్ఞాసహ సహరాజ్ఞా । రాజ్ఞేతి రాజ్ఞా । యస్మై కరోతి కరోతి
యస్మై యస్మై కరోతి । కరోతి బ్రాహ్మణో బ్రాహ్మణః కరోతి కరోతి
బ్రాహ్మణః । బ్రాహ్మణస్తం తం బ్రాహ్మణో బ్రాహ్మణస్తం। తగ్ంరాజ
న్రాజన్ తం తగ్ంరాజన్। రాజన్పారయామసి పారయామసి రాజ
న్పారయామసి। పారయామసీతి పారయామసి॥ శతమానం...తి॥

౧౩॥ ఏతా అసదన్సుకృతస్య లోకె తావిష్ణో పాహి। పాహియజ్ఞమ్।
పాహియజ్ఞపతిమ్ పాహిమాంయజ్ఞనియమ్॥

పదము.

ఏతాః । అసదన్ । సుకృతస్యేతిసు-కృతస్య । లోకె । తాః।
విష్ణో ఇతి । పాహి। పాహి । యజ్ఞమ్ । పాహి। యజ్ఞపతి మితియజ్ఞ-
పతిమ్। పాహి । మామ్ । యజ్ఞనియమితియజ్ఞ-నియమ్॥

క్రమము.

ఏతా అసదన్ । అసదన్సుకృతస్య । సుకృతస్యలోకె । సు
కృతస్యేతిసు-కృతస్య। లోకెతాః।తావిష్ణో । విష్ణోపాహి । విష్ణోఇతి
విష్ణో। పాహి పాహి । పాహి యజ్ఞమ్ । యజ్ఞమ్పాహి । పాహియజ్ఞ
పతిమ్। యజ్ఞపతిమ్పాహి । యజ్ఞపతిమితియజ్ఞ-పతిమ్ । పాహిమామ్।
మాంయజ్ఞనియమ్ । యజ్ఞనియమితి యజ్ఞ-నియమ్॥

జటా.

ఏతా అసదన్నసదన్నేతా ఏతా అసదన్ । అసదన్థ్సు కృతస్య సుకృతస్యా సదన్న సదన్థ్సుకృతస్య । సుకృతస్యలోకే లోకే సుకృతస్య సుకృతస్యలోకే । సుకృతస్యేతిసు-కృతస్య। లోకేతాస్తా లోకేలోకేతాః । తావిష్ణో విష్ణోతాస్తావిష్ణో । విష్ణోపాహి పాహివిష్ణో విష్ణోపాహి। విష్ణోఇతి విష్ణో। పాహి పాహి పాహి పాహి పాహి పాహి। పాహియజ్ఞం యజ్ఞమ్పాహి పాహియజ్ఞమ్ । యజ్ఞమ్పాహి పాహి యజ్ఞం యజ్ఞమ్పాహి । పాహియజ్ఞ పతింయజ్ఞ పతింపాహి పాహియజ్ఞపతిమ్ । యజ్ఞపతిమ్పాహి పాహియజ్ఞపతిం యజ్ఞపతిమ్పాహి । యజ్ఞపతి మితియజ్ఞ-పతిమ్ । పాహిమామ్మామ్పాహి పాహిమామ్ । మాంయజ్ఞనియం యజ్ఞనియం మాంమాం యజ్ఞనియమ్ । యజ్ఞనియమితియజ్ఞ-నియమ్ ॥

ఘన.

ఏతా అసదన్నస దన్నేతా ఏతా అసదన్థ్సుకృతస్య సుకృతస్యా సదన్నేతాఏతా అసదన్థ్సుకృతస్య। అసదన్థ్సు కృతస్య సుకృతస్యాసదన్న సదన్థ్సుకృతస్య లోకేలోకేసుకృతస్యా సదన్నసదన్థ్సుకృతస్య లోకే। సుకృతస్య లోకేలోకేసుకృతస్య సుకృతస్యలోకే తాస్తాలోకే సుకృతస్య సుకృతస్య లోకేతాః । సుకృతస్యేతిసు-కృతస్య । లోకేతాస్తా లోకే లోకేతా విష్ణోవిష్ణోతాలోకే లోకే

తావిష్ణో । తావిష్ణోవిష్ణోతా స్త్వావిష్ణో పాహిపాహి విష్ణోతాస్త్వా విష్ణోపాహి । విష్ణోపాహిపాహివిష్ణోవిష్ణోపాహి పాహిపాహి పాహివిష్ణో విష్ణోపాహిపాహి । విష్ణోఇతివిష్ణో । పాహిపాహి పాహిపాహిపాహి పాహి యజ్ఞం యజ్ఞమ్పాహిపాహి పాహిపాహి యజ్ఞమ్। పాహియజ్ఞంయజ్ఞమ్పాహి పాహియజ్ఞ మ్పాహి పాహియజ్ఞ మ్పాహిపాహియజ్ఞమ్పాహి । యజ్ఞమ్పాహిపాహియజ్ఞం యజ్ఞమ్పాహియజ్ఞపతిం యజ్ఞపతిమ్పాహియజ్ఞంయజ్ఞమ్పాహి యజ్ఞపతిమ్। పాహియజ్ఞ పతిం యజ్ఞపతిమ్పాహి పాహియజ్ఞ పతిమ్పాహి పాహియజ్ఞపతి మ్పాహిపాహి యజ్ఞపతిమ్పాహి । యజ్ఞపతిమ్పాహి పాహి యజ్ఞపతిం । యజ్ఞపతిమ్పాహి మామ్మామ్పాహి యజ్ఞపతిమ్ యజ్ఞపతిం పాహిమామ్ । యజ్ఞపతిమితియజ్ఞ-పతిమ్। పాహిమామ్మామ్పాహిపాహిమాం యజ్ఞనియంయజ్ఞని యమ్మామ్పాహిపాహిమాం యజ్ఞనియమ్ । మాం యజ్ఞ నియంయజ్ఞ నియమ్మాంమాం యజ్ఞనియమ్ । యజ్ఞనియమితి యజ్ఞ-నియమ్ ॥

బ్రా హ్మ ణ మ్.

ఏతా అసదన్సు కృతస్య లోకఇత్యాహ । సత్యంవై సు కృతస్యలోకః । సత్యఏవైనాన్సుకృతస్య లోకేసాదయతి । తావిష్ణోపాహీత్యాహ । యజ్ఞోవైవిష్ణుః । యజ్ఞస్యధృత్యై పాహియజ్ఞంపాహి యజ్ఞపతిం పాహిమాంయజ్ఞనియమిత్యాహ । యజ్ఞాయయజమానాయాత్మనే । తేభ్యఏవాశిషమాశాస్తేనార్త్యై ॥ శతమానం...తి॥

౧౮॥ కదాచన స్తరీరసి నేన్ద్రసశ్చసిదాశుషే।ఉపోపేన్నుమఘవన్ భూయఇన్నుతేదానం దేవస్యపృచ్యతే । ఉపయామగృహీతోఽస్యాదిత్యేభ్యస్త్వా। కదాచనప్రయుచ్ఛస్యుభే నిపాసిజన్మనీ । తురీయాదిత్యసవనంత ఇన్ద్రియమాత స్థావమృతందివి । యజ్ఞోదేవానాం ప్రత్యేతి సుమ్నమాదిత్యా సోభవతామృడయన్తః । ఆవోఽర్వాచీసుమతిర్వవృత్యా దగ్ంహోశ్చిద్యావరివోవిత్తరాసత్ । వివస్వఆదిత్యై ష తేసోమపీథస్తే నమన్దస్వ తే నతృప్యతృప్యాస్మతేన యంతర్పయితారో యాదివ్యావృష్టి స్తయాత్వాశ్రీణామి॥

పదము.

కదా । చన । స్తరీః । అసి । న । ఇంద్ర । సశ్చసి । దాశుషే । ఉపోపేత్యుప - ఉప । ఇత్ । ను । మఘవన్నితిమఘ - వన్। భూయః । ఇత్ । ను । తే । దానమ్ । దేవస్య । పృచ్యతే । ఉపయామ గృహీతఇత్యుపయామ-గృహీతః । అసి । ఆదిత్యేభ్యః । త్వా । కదా । చన । ప్రేతి । యుచ్ఛసి । ఉభెఇతి । నీతి । పాసి । జన్మనీఇతి । తురీయ । ఆదిత్య । సవనమ్ । తే । ఇంద్రియమ్ । ఏతి। తస్థౌ । అమృతమ్ । దివి । యజ్ఞః । దేవానామ్ । ప్రతీతి । ఏతి । సుమ్నమ్ । ఆదిత్యాసః । భవత । మృడయన్తః । ఏతి । వః । అర్వాచీ సుమతిరితిసు-మతిః । వవృత్యాత్ । అగ్ంహోః । చిత్ । యా । వరివోవిత్తరేతివరివోవిత్-తరా । అసత్ । వివస్వః । ఆదిత్య ।

ప్రపః । తే । సోమపీథ ఇతిసోమ-పీథః । తేన । మందస్వ । తేన । తృప్య । తృప్యా స్మ । తేవయం । తర్పయితారః । యా । దివ్యా । వృష్టిః । తయా । త్వా । శ్రీణామి॥

కద్రిమము.

కదాచన । చన స్తరీః । స్తరీరసి । అస్మిన్, । నేంద్ర । ఇంద్రసశ్చసి । సశ్చసిదాశుషే । దాశుష ఇతిదాశుషే । ఉపోపేత్ । ఉపోపేత్యుప-ఉప । ఇన్ను । నుమఘవన్ । మఘవన్భూయః । మఘవన్నితి మఘ-వన్ । భూయఇత్ । ఇన్ను । నుతే । తేదానమ్ । దానందేవస్య । దేవస్యపృచ్యతే ॥ పృచ్యత ఇతిపృచ్యతే । ఉపయామగృహీతోసి । ఉపయామగృహీత ఇత్యుపయామ-గృహీతః । అస్యాదిత్యేభ్యః । ఆదిత్యేభ్యస్త్వా । త్వేతిత్వా । కదాచన । చనప్ర । ప్రయుచ్ఛసి । యుచ్ఛస్యుభే । ఉభేని । ఉభఇత్యుభే । నిపాసి । పాసిజన్మనీ । జన్మనీఇతిజన్మనీ । తురీయాదిత్య । ఆదిత్యసవనం । సవనన్తె । తఇంద్రియమ్ । ఇంద్రియమా । ఆతస్థౌ । తస్థావమృతమ్ । అమృతందివి । దివీతి దివి । యజ్ఞో దేవానామ్ । దేవానాంప్రతి । ప్రత్యేతి । ఏతిసుమ్నమ్ । సుమ్నమాదిత్యాసః । ఆదిత్యాసోభవత । భవతామృడయన్తః । మృడయన్త ఇతిమృడయన్తః । ఆవః । వోర్వాచీ । అర్వాచీసుమతిః । సుమతిర్వవృత్యాత్ । సుమతిరితిసు-మతిః । వవృత్యాదగ్ంహోః । అగ్ంహోశ్చిత్ । చిద్యా । యావరివోవిత్తరా । వరివోవిత్తరాసత్ । వరి

వ్యోవిత్త రేతివరివ్యోవిత్-తరా। అస్పదిత్యసత్। వివస్వఆదిత్య। ఆది
త్యైషః। ఏష తే। తెస్సోమపీథః। సోమపీథస్తెన। సోమపీథఇతిసోమ-
పీథః। తెనమందస్వ। మందస్వ తెన। తెనతృప్య। తృప్యత్రప్యాస్మ।
తృప్యాస్మతె। తెవయం। వయంతర్పయితారః। తర్పయితారోయా
యాద్దివ్యా। దివ్యావృష్టిః। వృష్టిస్తయా। తయాత్వా। త్వాశ్రీణా
మి। శ్రీణామీతి శ్రీణామి॥

జటా.

కదాచనచసకదాకదాచన। చనస్తరీస్తరీశ్చనచనస్తరీః। స్తరీ
రస్యసిస్తరీ స్తరీరసి। అసినన్యసిన। నేంద్రేంద్రనినేంద్ర। ఇంద్రస
శ్చసిసశ్చసీంద్రేంద్రసశ్చసి। సశ్చసిదాశుషేదాశుషే సశ్చసిసశ్చ
సిదాశుషే। దాశుష ఇతిదాశుషే। ఉపోపేదిదు పోపోపోపేత్।
ఉపోపేత్యుప-ఉప। ఇన్నున్విదిన్ను। నుమఘ వన్మఘువన్నుమఘ
వన్। మఘవన్భూయో భూయోమఘవన్మఘవన్భూయః। మఘవన్ని
తిమఘ-వన్। భూయఇదిద్భూయోభూయఇత్। ఇన్నున్విదిన్ను। ను
తె తెను నుతె। తెదానందానం తెతెదానం। దానం దేవస్యదేవస్య
దానందానం దేవస్య। దేవస్యపృచ్యతెపృచ్యతె దేవస్యదేవస్యపృచ్య
తె। పృచ్యతఇతిపృచ్యతె। ఉపయామగృహీతోస్యస్యుపయామ
గృహీత ఉపయామ గృహీతోసి।ఉపయామగృహీత ఇత్యుపయామ-
గృహీతః। అస్యాదిత్యేభ్య ఆదిత్యేభ్యోస్యస్యాదిత్యేభ్యః। ఆదిత్యే
భ్యస్త్వాత్వాదిత్యేభ్య ఆదిత్యేభ్యస్త్వా। త్వేతిత్వా। కదాచనచసక

దాశ దాశ్వన । చనసప్రిప్రుచ్ఛ నచనప్రి । ప్రియుచ్ఛసియుచ్ఛసి ప్రప్ర
యుచ్ఛసి । యుచ్ఛస్యుభేఉభేయుచ్ఛసి యుచ్ఛస్యుభ। ఉభసిన్యుభేఉ
భైని । ఉభెఇత్యుభ । నిపాసిపాసినినిపాసి । పాసిజన్మనీజన్మసిపాసిపాసి
జన్మనీ । జన్మనీఇతిజన్మనీ। తురీయాది త్యాదిత్యతురీయతురీయాదత్య।
ఆదిత్యసవనగ్ం సవనమాదిత్యా దిత్యసవనం । సవనం తే తేసవనగ్ం
సవనం తే । తఇన్ద్రియమిన్ద్రియం తేతఇన్ద్రియం । ఇన్ద్రియమొన్ద్రి
యమిన్ద్రియమా , ఆతస్థాతస్థా నాతస్థా । తస్థావమృత మమృతంత
స్థాతస్థావమృతమ్ । అమృతం దివిదివ్యమృత మమృతందివి। దివీతిదివి।
యజ్ఞో దేవానాం దేవానాం యజ్ఞోయజ్ఞో దేవానాం। దేవానాంప్రతి
ప్రతిదేవానాం దేవానాంప్రతి। ప్రత్యేత్యేతిప్రతిప్రత్యేతి। ఏతిసుమ్నగ్ం
సుమ్నమేత్యేతి సుమ్నం। సుమ్నమాది త్యాస ఆదిత్యాసఃసుమ్నగ్ం
సుమ్నమాదిత్యాసః। ఆదిత్యాసోభవత భవతాదిత్యాస ఆదిత్యాసోభ
వత। భవతామృడయంతో మృడయంతోభవతభవతా మృడయన్తః।
మృడయన్త ఇతిమృడయంతః। ఆవోవఆవః।వో ర్వాచ్యర్వాచీవోవో
ర్వాచీ। అర్వాచీసుమతిః సుమతిరర్వాచ్యర్వాచీసుమతిః।సుమతిర్వవృ
త్యాద్వవృత్యాత్సుమతిస్సుమతిర్వవృత్యాత్ । సుమతిరితిసు-మతిః ।
వవృత్యాదగ్ంహోరగ్ంహోర్వవృత్యాద్వవృ త్యాదగ్ంహోః ।
అగ్ంహోశ్చిచ్చిదగ్ంహోరగ్ంహోశ్చిత్ । చిద్యాయాచిచ్చి
ద్యా । యావరివోవరివిత్తరావరివోవిత్తరాయా, యావరివోవిత్తరా। వరి

వ్రావిత్తరాస్సదసద్వరివ్రావిత్తరావరివ్రావిత్తరాసత్ । వరివ్రావిత్తరేతివరివ్రః-విత్-తరా । అసదిత్యసత్ । వివస్వ ఆదిత్యాదిత్యవివస్వో వివస్వ ఆదిత్య । అదిత్యైష ఏష ఆదిత్యాదిత్యైషః । ఏష తేతఏషఏష తే । తేసోమపీథస్సోమపీథస్తే తేసోమపీథః । సోమపీథ స్తేస తేససోమపీథస్సోమపీథ స్తేస । సోమపీథ ఇతి సోమ-పీథః । తేనమన్దస్వమన్దస్వ తేన తేన మన్దస్వ । మన్దస్వ తేన తేన మన్దస్వ మన్దస్వ తేన । తేనతృప్యతృప్య తేన తేనతృప్య । తృప్యతృప్యాస్మతృప్యాస్మ తృప్యతృప్యతృప్యాస్మ । తృప్యాస్మ తేతే తృప్యాస్మతృప్యాస్మ తే । తేవయంవయం తే తేవయమ్ । వయంతర్పయితారస్తర్పయితారో వయంవయంతర్పయితారః । తర్పయితారోయాయాతర్పయితారస్తర్పయితారోయా । యాదివ్యాదివ్యాయాయాదివ్యా । దివ్యావృష్టిర్వృష్టిర్దివ్యాదివ్యావృష్టిః । వృష్టిస్తయాతయావృష్టిర్వృష్టిస్తయా । తయాత్వాత్వాతయాతయాత్వా । త్వాశ్రీణామిశ్రీణామిత్వాత్వా శ్రీణామి । శ్రీణామీతి శ్రీణామి ॥

ఘ న.

కదాచనచన కదాకదా చన స్తరీస్తరీశ్చనకదాకదాచన స్తరీః । చన స్తరీస్తరీశ్చ నచన స్తరీరస్యసి స్తరీశ్చనచన స్తరీరసి । స్తరీరస్యసి స్తరీ స్తరీరసినవాసి స్తరీ స్తరీరసిన । అసినవాస్యసి నేంద్రేంద్రనాస్యసి నేంద్ర । నేంద్రేంద్రన నేంద్రసశ్చసి సశ్చసీంద్రన నేంద్రసశ్చసి । ఇం

ద్రసశ్చసిసశ్చసీంద్రేంద్రసశ్చసి దాశుషే. దాశుషేసశ్చసీం ద్రేంద్రసశ్చసి
దాశుషే। సశ్చసి దాశుషే దాశుషే సశ్చసిసశ్చసి దాశుషే। దాశుష ఇతి
దాశుషే । ఉపో పేదిదుపో పేపో పేన్ను న్విదుపో పేపో పేన్ను । ఉపో
పేత్యుప - ఉప ఇన్ను న్విదిన్ను మఘవన్మఘవన్నిదిన్ను మఘవన్ । నుమ
ఘవన్మఘవన్ను నుమఘవన్భూయో భూయో మఘవన్ను ను మఘవ
న్భూయః। మఘవన్భూయో భూయో మఘవన్మఘవన్భూయ ఇదిద్భూ
యో మఘవన్మఘవన్భూయ ఇత్ । మఘవన్నితి మఘ - వన్ । భూయ
ఇదిద్భూయో భూయ ఇన్ను న్విద్భూయో భూయ ఇన్ను । ఇన్ను న్విది
న్ను తే తే న్విదిన్ను తే । ను తే తేనును తే దానం దానం తేను తే దా
నం । తే దానం దానం తే తే దానం దేవస్య దేవస్య దానం తే తే దానం
దేవస్య । దానం దేవస్య దేవస్య దానం దానం దేవస్య పృచ్యతే పృచ్య
తే దేవస్య దానం దానం దేవస్య పృచ్యతే । దేవస్య పృచ్యతే పృచ్యతే
దేవస్య దేవస్య పృచ్యతే । పృచ్యత ఇతి పృచ్యతే। ఉపయామగృహీతో
స్యస్యుపయామగృహీత ఉపయామగృహీతో స్యాదిత్యేభ్య ఆదిత్యే
భ్యో స్యుపయామగృహీత ఉపయామగృహీతో స్యాదిత్యేభ్యః। ఉప
యామగృహీత ఇత్యుప యామ - గృహీతః । అస్యాదిత్యేభ్య ఆదిత్యే
భ్యోస్యస్యాదిత్యే భ్యస్త్వా త్వాదిత్యేభ్యోస్యస్యాదిత్యేభ్యస్త్వా॥ ఆది
త్యేభ్యస్త్వా త్వాదిత్యేభ్య ఆదిత్యేభ్యస్త్వా॥ త్వేతి త్వా॥ కదా చ న చ
న కదా కదా చన ప్రప్ర చన కదా కదా చన ప్ర। చన ప్రప్ర చన చన ప్ర

యుచ్ఛసియుచ్ఛసిప్రచ్చన చ్చన ప్రయుచ్ఛసి । ప్రయుచ్ఛసియుచ్ఛసి ప్రప్ర యుచ్ఛస్యుభౌ ఉభయుచ్ఛసి ప్రప్రయుచ్ఛస్యుభ । యుచ్ఛస్యుభ ఉభ యుచ్ఛసియుచ్ఛస్యుభౌనిన్యుభయుచ్ఛసి యుచ్ఛస్యుభని॥ ఉభౌనిన్యుభ ఉభౌని పాసిపాసిన్యుభఉభౌనిపాసి । ఉభౌఇత్యుభౌ । నిపాసిపాసినినిపాసి జన్మనీజన్మనీ పాసినినిపాసిజన్మనీ॥ పాసిజన్మనీజన్మనీ పాసిపాసిజన్మనీ । జన్మనీఇతిజన్మనీ॥ తురీయమాదిత్యాదిత్యతురీయతురీయాదిత్యసవనగ్ సవ నమాదిత్యతురీయతురీయాదిత్యసవనం । ఆదిత్యసవనగ్ సవనమాది త్యాదిత్యసవనం తే తేసవనమాదిత్యాదిత్యసవనం తే । సవనం తే తేసవ నగ్ సవనం త ఇంద్రియమింద్రియం తేసవనగ్ సవనంత ఇంద్రియం । తే ఇంద్రియమింద్రియం తేత ఇంద్రియమింద్రియం తే ఇంద్రియమా । ఇంద్రియమింద్రియమింద్రియ మాతస్థాతస్థా వేంద్రియమింద్రియమా తస్థౌ । ఆతస్థాతస్థా వాతస్థావమృత మమృతంతస్థావాతస్థావమృతం । తస్థావమృతమమృతం తస్థాతస్థావమృతం దివి దివ్యమృతం తస్థాతస్థావ మృతం దివి । అమృతందివి దివ్యమృత మమృతందివి । దివీతి దివి । యజ్ఞో దేవానాం దేవానాం యజ్ఞో యజ్ఞో దేవానాం ప్రతి ప్రతి దేవానాం యజ్ఞో యజ్ఞో దేవానాంప్రతి । దేవానాంప్రతిప్రతిదేవా నాం దేవానాం ప్రత్యేత్యేతి ప్రతి దేవానాం దేవానాం ప్రత్యేతి । ప్రత్యేత్యేతి ప్రతిప్రత్యేతిసుమ్నగ్ సుమ్న మేతి ప్రతి ప్రత్యేతిసుమ్న మ్ । ఏతిసుమ్నగ్ సుమ్న మేత్యేతిసుమ్న మాదిత్యాస ఆదిత్యాస

సుమ్న మేత్యేతి సుమ్నమాదిత్యాసః। సుమ్నమాదిత్యాస ఆదిత్యా
సస్సుమ్నగ్ం సుమ్నమాదిత్యాసోభవత భవతాదిత్యాసస్సుమ్నగ్ం
సుమ్నమాదిత్యాసోభవత। ఆదిత్యాసోభవతభవతాదిత్యాస
ఆదిత్యాసోభవతా మృడయంతో మృడయంతో భవతాదిత్యాస
ఆదిత్యాసోభవతా మృడయంతః। భవతా మృడయంతో మృడ
యంతో భవతభవతా మృడయంతః॥ మృడయంత ఇతిమృడయం
తః॥ ఆవోవ ఆవో ర్వాచ్యర్వాచీవ ఆవో ర్వాచీ। అర్వాచ్యర్వా
చీవో వో ర్వాచీసుమతి స్సుమతిరర్వాచీవో వో ర్వాచీసుమతిః।
అర్వాచీ సుమతిస్సుమతిరర్వాచ్యర్వాచీ సుమతిర్వవృత్యాద్వవృ
త్యాత్సుమతిరర్వాచ్యర్వాచీసుమతిర్వవృత్యాత్॥ సుమతిర్వవృత్యా
ద్వవృత్యాత్సుమతిస్సుమతిర్వవృత్యాదగ్ంహోరగ్ంహోర్వ
వృత్యాత్సుమతిస్సుమతిర్వవృత్యాదగ్ంహోః। సుమతిరితిసు-మతిః।
వవృత్యాదగ్ంహోరగ్ంహోర్వవృత్యాద్వవృత్యాదగ్ంహో
శ్చిచ్చిదగ్ంహోర్వవృత్యాద్వవృత్యాదగ్ంహోశ్చిత్। అగ్ం
హోశ్చిచ్చిదగ్ంహోరగ్ంహోశ్చిద్యా యాచిదగ్ంహోరగ్ం
హోశ్చిద్యా। చిద్యా యా చిచ్చిద్యా వరివో వరివోవిత్తరా వరివో విత్త
రాయా చిచ్చిద్యావరివో విత్తరా। యావరివో విత్తరావరివో విత్త
రాయాయా వరివో విత్తరాసదసద్వరివో విత్తరాయా యావరివో
విత్తరాసత్। వరివో విత్తరాసద సద్వరివో విత్తరావరివో విత్త రా

సత్ । వరివోవిత్తరేతివరివోవిత్ - తరా । అసదిత్యసత్ । వివస్వ
ఆదిత్యాదిత్యవివస్వోవివస్వ ఆదిత్యైషఏష ఆదిత్యవివస్వోవివస్వ ఆది
త్యైషః। ఆదిత్యైషఏషః ఆదిత్యాదిత్యైష తేతఏష ఆదిత్యాదిత్యైష తే ।
ఏష తేతఏష ఏష తేసోమ పీథస్సోమపీథ స్తఏషఏష తేసోమపీథః। తేసో
మపీథస్సోమపీథస్తేతే సోమపీథ స్తేన తేనసోమపీథస్తే తేసోమపీథ స్తేన
సోమపీథ స్తేన తేన సోమపీథస్సోమపీథ స్తేన మందస్వమందస్వ తేనసో
మపీథస్సోమ పీథ స్తేనమందస్వ సోమపీథ ఇతిసోమ పీథః॥ తేనమంద
స్వ మందస్వ తేన తేనమందస్వ తేన తేనమందస్వ తేన తేనమందస్వ
తేన మందస్వ తేన తేనమందస్వ మందస్వ తేనతృప్యతృప్య తేనమం
దస్వమందస్వ తేనతృప్య । తేనతృప్యతృప్య తేన తేనతృప్య తృప్యా
స్మతృప్యాస్మ తృప్య తేన తేనతృప్యతృప్యాస్మ । తృప్యతృప్యాస్మ
తృప్యాస్మతృప్యతృప్యతృప్యాస్మతే తేతృప్యాస్మతృప్య తృప్యతృ
ప్యాస్మతే। తృప్యాస్మతే తేతృప్యాస్మతృప్యాస్మతే వయంవయంతే
తృప్యాస్మతృప్యాస్మతే వయమ్ । తేవయంవయంతే తేవయంతర్ప
యితారస్తర్పయితారోవయంతే తేవయంతర్పయితారః । వయంతర్ప
యితారస్తర్పయితారో వయంవయంతర్పయితారో యాయాతర్పయి
తారోవయం వయంతర్పయితారోయా । తర్పయితారోయాయా
తర్పయితారస్తర్పయితారో యాదివ్యాదివ్యా యాతర్పయితారస్తర్ప
యితారోయాదివ్యా॥ యాదివ్యాదివ్యాయా యాదివ్యావృష్టిర్వృష్టి

ర్దివ్యాయా యాదివ్యావృష్టిః। దివ్యావృష్టిర్వృష్టిర్దివ్యా దివ్యావృష్టిస్తస్యా తయావృష్టిర్దివ్యా దివ్యావృష్టిస్తయా। వృష్టిస్తయాత యా వృష్టిర్వృష్టిస్తయా త్వాత్వాత యా వృష్టిర్వృష్టిస్తయాత్వా। త యాత్వాత్వాత యాత యాత్వా శ్రీణామి శ్రీణామిత్వా తయాతయా త్వాశ్రీణామి। త్వాశ్రీణామిశ్రీణామిత్వాత్వా శ్రీణామి। శ్రీణామీతి శ్రీణామి॥

పది.

ఆశాస్తేయం యజమానోసౌ। ఆయురాశాస్తే। సుప్రజాస్త్వమాశాస్తే। సజాతవనస్యామాశాస్తే। ఉత్తరాందేవయజ్యామాశాస్తే। భూయోహవిష్కరణమాశాస్తే। దివ్యంధామాశాస్తే। విశ్వంప్రియమాశాస్తే। యదనేనహవిషాశాస్తే। తదస్యాత్తదృధ్యాత్। తదస్మైదేవారాసంతాం। తదగ్నిర్దేవోదేవేభ్యోవనతే। వయమగ్నేర్మానుషాః। ఇష్టంచవీతంచ। ఉభేచనోద్యావాపృథివీఅంహసస్పాతాం। ఇహగతిర్వామస్యేదంచ। నమోదేవేభ్యః॥

౧౫. బృహస్పతిసుతస్యత ఇందో, ఇంద్రియావతః పత్నీవంతం గ్రహంగృహ్ణామ్యగ్నా 3 ఇపత్నీవా 3 స్సజూర్దేవేన త్వష్ట్రాసోమం పిబస్వాహా।

పదము.

బృహస్పతిసుతస్యేతి బృహస్పతి-సుతస్య। తే। ఇందో ఇతి। ఇంద్రియావత ఇతీంద్రియ-వతః। పత్నీవంతమితిపత్నీ-వంతం। గ్ర

హం । గృహ్ణామి । అగ్నా ౩ ఇ । పత్నీవా ౩ ఇతి పత్నీ-వాః । సజూరితిస-జూః । దేవేన । త్వష్ట్రా । సోమం । పిబ । స్వాహా ॥

క్ర మ ము.

బృహస్పతిసుతస్య తే । బృహస్పతిసుతస్యేతి బృహస్పతి-సుతస్య । త ఇందో । ఇందో ఇంద్రియావతః । ఇందో ఇతీందో । ఇంద్రియావతః పత్నీవంతం । ఇంద్రియావత ఇతీంద్రియ-వతః । పత్నీవంతంగ్రహం । పత్నీవంత మితిపత్నీ-వంతం । గ్రహంగృహ్ణామి । గృహ్ణామ్యగ్నా ౩ ఇ । అగ్నా ౩ ఇపత్నీవా ౩ । పత్నీవా ౩ స్సజూః । పత్నీవా ౩ ఇతిపత్నీ-వా ౩ః । సజూర్దేవేన । సజూరితి స-జూః । దేవేనత్వష్ట్రా । త్వష్ట్రాసోమం । సోమంపిబ । పిబస్వాహా । స్వాహేతిస్వాహా ।

జ టా.

బృహస్పతిసుతస్య తేతే బృహస్పతిసుతస్య బృహస్పతి సుతస్య తే । బృహస్పతిసుతస్యేతి బృహస్పతి-సుతస్య । త ఇందో ఇందో తేత ఇందో । ఇందో ఇంద్రియావత ఇంద్రియావత ఇందో ఇందో ఇంద్రియావతః । ఇందో ఇతీందో । ఇంద్రియావతః పత్నీవంతం పత్నీవంత మింద్రియావత ఇంద్రియావతః పత్నీవంతం । ఇంద్రియావత ఇతీంద్రియ-వతః । పత్నీవంతంగ్రహం గ్రహంపత్నీవంతం పత్నీవంతంగ్రహం । పత్నీవంతమితిపత్నీ-వంతం । గ్రహంగృహ్ణామి గృహ్ణామిగ్రహం గ్ర

హాఙ్గృహ్ణామి।గృహ్ణామ్యగ్నా 3 అగ్నా 3ఇగృహ్ణామి గృహ్ణామ్యగ్నా ఇ। అగ్నా 3 ఇపత్నీవా3ః పత్నీవా3 అగ్నా 3 అగ్నా 3 ఇపత్నీవా3ః । పత్నీవా3సజూస్సజూః పత్నీవా3ః పత్నీవాస్సజూః। పత్నీవా3 ఇతిపత్ని-వా3ః । సజూర్దేవేన దేవేన సజూస్సజూర్దేవేన । సజూరితి స-జూః । దేవేనత్వష్ట్రాత్వష్ట్రాదేవేన దేవేనత్వష్ట్రా। త్వష్ట్రాసోమగ్ం సోమంత్వష్ట్రాత్వష్ట్రాసోమం ।సోమంపిబపిబసోమగ్ంసోమంపిబ । పిబ స్వాహాస్వాహా పిబపిబస్వాహా । స్వాహేతిస్వాహా ॥

ఘ న.

బృహస్పతిసుతస్య తేతే బృహస్పతి సుతస్య బృహస్పతి సుతస్యత ఇందో ఇందోతే బృహస్పతిసుతస్య బృహస్పతి సుతస్యతఇందో। బృహస్పతిసుతస్యేతి బృహస్పతి-సుతస్య । తఇందోఇన్ద్రోతేత । ఇందో ఇంద్రియావత ఇంద్రియావత ఇందోతేత ఇందో ఇంద్రియావతః । ఇందో ఇంద్రియావత ఇంద్రియావత ఇందోఇందోఇంద్రియావతః పత్నీవంతం పత్నీవంత మిన్ద్రియావతఇందో ఇందోఇంద్రియావతః పత్నీవంతం । ఇందోఇతీందో । ఇంద్రియావతఃపత్నీ వంతం పత్నీవంతమిన్ద్రియావత ఇంద్రియావతఃపత్నీవంతం గ్రహంగ్రహంపత్నీవంతమిన్ద్రియావతఇంద్రియావతః పత్నీవంతంగ్రహం। ఇంద్రియావత ఇతీంద్రియ-వతః । పత్నీ వంతంగ్రహం గ్రహంపత్నీవంతం పత్నీవంతంగ్రహం గృహ్ణామి గృహ్ణామిగ్రహంపత్నీవంతం పత్నీవంతంగ్రహం

గృహ్ణామి । పత్నీవన్త మితిపత్నీ-వన్తం । గ్రహంగృహ్ణామి గృహ్ణామి
గ్రహం గ్రహం గృహ్ణామ్యగ్నా3 అగ్నా3 ఇగృహ్ణామిగ్రహం గ్రహం
గృహ్ణామ్యగ్నా3 ఇ । గృహ్ణామ్యగ్నా3 అగ్నా3 ఇగృహ్ణామి గృహ్ణా
మ్యగ్నా 3 ఇపత్నీవా3ః పత్నీవా3 అగ్నా3 ఇగృహ్ణామి గృహ్ణా
మ్యగ్నా3 ఇపత్నీవా3ః। అగ్నా3 ఇపత్నీవా3ః పత్నీవా3 అగ్నా3
అగ్నా ఇపత్నీవా3 సజూస్సజూఃపత్నీవా3 అగ్నా3 అగ్నా3 ఇప
త్నీవా3 సజూః । పత్నీవా3సజూస్సజూః పత్నీవా3ః పత్నీ
వా3 సజూర్దేవేన దేవేనసజూః పత్నీవా3ః పత్నీవాసజూర్దేవేన।
పత్నీవా3 ఇతిపత్నీవా3ః । సజూర్దేవే నదేవేన సజూస్సజూర్దేవేన
త్వష్ట్రాత్వష్ట్రా దేవేనసజూ స్సజూర్దేవే నత్వష్ట్రా । సజూరితిస-జూః।
దేవేనత్వష్ట్రా త్వష్ట్రాదేవేన దేవేనత్వష్ట్రా సోమగ్ం సోమంత్వష్ట్రా
దేవేన దేవేన త్వష్ట్రా సోమం। త్వష్ట్రాసోమగ్ం సోమం త్వష్ట్రాత్వ
ష్ట్రా సోమంపిబపిబసోమం త్వష్ట్రాత్వష్ట్రా సోమంపిబ । సోమంపిబపిబ
సోమగ్ంసోమంపిబస్వాహాస్వాహా పిబసోమగ్ం సోమంపిబస్వాహా ।
పిబస్వాహాస్వాహా పిబపిబస్వాహా । స్వాహేతిస్వాహా॥

దీనికి,పది. అనంగ-బ్రాహ్మణము.

ప్రాంగ్రిహాణ్మ్యష్టా యజతే । ఇమాంజనతాగ్ం సంగృహ్ణా
తీతి । ద్వాదశారత్నిరశనాభవతి । ద్వాదశమాసా స్సంవత్సరః ।
సంవత్సరమేవావరుంధే । ప్రాంజీభవతి । ఊర్గ్వైముంజాః। ఊర్జ

మైవా వసుంధా । చిత్రానక్షత్రంభవతి । చిత్రింవాప్తతత్కర్మ । య
దశ్వమైధన్సమృధ్ద్యై॥

ఈపది అనంతరమందు " శతనూనంభవతి " అనునది చెప్ప
వలయును.

సగంహితా.

వాచామెన్ద్రి యెణావిశవసన్త మృతూనాం పీణామి సమాప్రీ
తఃపీణాతు గ్రీష్మమృతూనాం పీణామి సమాప్రీతః పీణాతు వర్షా
ఋతూనాంపీణామి తామా ప్రీతాః ప్రీణన్తు శరదమృతూనాం పీ
ణామి సామాప్రీతా ప్రీణాతు హేమన్తశిశిరా వృతూనాంప్రీణామితౌ
మాప్రీతౌ ప్రీణీతామగ్నీ షోమయోరహందేవయజ్యయా చక్షుష్మా
న్భూయాస మగ్నేరహందేవ యజ్యయాన్నాదో భూయాసం॥

పదం

వాచా । మా । ఇన్ద్రియెణ । ఎతి । విశ । వసంతం। ఋతూ
నాం । ప్రీణామి । సః । మా । ప్రీతః । పీణాతు । గ్రీష్మ । ఋతూ
నాం । ప్రీణామి । సః । మా । ప్రీతః । పీణాతు । వర్షాః। ఋతూ
నాం । ప్రీణామి । తాః । మా । ప్రీతాః । ప్రీణంతు । శరదం । ఋ
తూనాం । ప్రీణామి । సా। మా । ప్రీతా । ప్రీణాతు । హేమంతశిశి
రావితిహేమంత-శిశిరా । ఋతూనాం । ప్రీణామి । తౌ । మా ।
దో దేవ యజ్యయా దేవయజ్యయాన్నాదః । దేవయజ్యయేతి దేవ-

ప్రీతౌ। ప్రీణీతాం। అగ్నీషోమయోరిత్యగ్నీ-సోమయోః। అహం। దేవయజ్యయేతి దేవ-యజ్యయా। చక్షుష్మాన్। భూయాసం। అగ్నేః। అహం। దేవయజ్యయేతి దేవ-యజ్యయా। అన్నాద ఇత్యన్న-అదః। భూయాసమ్॥

క్రమం

వాచామా। మేన్ద్రియేణ। ఇన్ద్రియేణా। ఆవిశ। వివశవసంతం। వసంతమృతూనాం। ఋతూనాంప్రీణామి। ప్రీణామిసః। సమా। మాప్రీతః। ప్రీతఃప్రీణాతు। ప్రీణాతుగ్రీష్మం। గ్రీష్మమృతూనాం। ఋతూనాంప్రీణామి। ప్రీణామిసః। సమా। మాప్రీతః। ప్రీతఃప్రీణాతు। ప్రీణాతువర్షాః। వర్షాఋతూనాం। ఋతూనాం ప్రీణామి। ప్రీణామితాః। తామా। మాప్రీతాః। ప్రీతాఃప్రీణాంతు। ప్రీణాంతు శరదం। శరదమృతూనాం। ఋతూనాంప్రీణామి। ప్రీణామిసా। సామా। మాప్రీతా। ప్రీతాప్రీణాతు। ప్రీణాతు హేమంతశిశిరౌ। హేమంతశిశిరావృతూనాం। హేమంతశిశిరా విితి హేమంత। శిశిరౌ। ఋతూనాం ప్రీణామి। ప్రీణామితౌ। తౌమా। మాప్రీతౌ। ప్రీతౌప్రీణీతాం। ప్రీణీతామగ్నీషోమయోః। అగ్నీషోమయోరహం। అగ్నీషోమయో రిత్యగ్నీ-సోమయోః। అహం దేవయజ్యయా। దేవయజ్యయాచక్షుష్మాన్। దేవయజ్యయేతి దేవ-యజ్యయా। చక్షుష్మాన్భూయాసం। భూయాసమగ్నేః। అగ్నేరహం। అహందేవ యజ్యయా। దేవ యజ్యయాన్నాదః। దేవయజ్యయేతి దేవ-యజ్యయా। అన్నాదోభూయాసం।

అన్నాదఇత్యన్న-అదః । భూమాస్మూస్సందబ్ధిః ।

జటా.

వాచావామావాచా వాచావా। మేంద్రి యేణేంద్రి యేణ మామేంద్రి-యేణ। ఇంద్రియేణేంద్రి యేణేంద్రియేణా। ఆవిశవిశావిశ। విశవసంతం వసంతం విశవిశవసంతం। వసంతమృతూనా మృతూనాం సంతంవసంత మృతూనాం। ఋతూనాంప్రీణామి ప్రీణామ్యృతూనా మృతూనాంప్రీణామి। ప్రీణామిస స ప్రీణామి ప్రీణామిసః। సమామాస సమా। మాప్రీతః ప్రీతోమామాప్రీతః। ప్రీతఃప్రీణాతు ప్రీణాతుప్రీతః ప్రీతః ప్రీణాతు। ప్రీణాతు గ్రీష్మం గ్రీష్మం ప్రీణాతు ప్రీణాతు గ్రీష్మం। గ్రీష్మమృతూనా మృతూనాం గ్రీష్మం గ్రీష్మ మృతూనాం। ఋతూనాం ప్రీణామి ప్రీణామ్యృతూనా మృతూనాం ప్రీణామి। ప్రీణామిసస ప్రీణామిప్రీణామిసః । సమామాససమా । మాప్రీతః ప్రీతోమామా ప్రీతః। ప్రీతః ప్రీణాతు ప్రీణాతు ప్రీతః ప్రీతః ప్రీణాతు। ప్రీణాతువర్షా వర్షాః ప్రీణాతుప్రీణాతువర్షాః।వర్షాఋతూనామృతూనాం వర్షావర్షా ఋతూనాం।ఋతూనాం ప్రీణామిప్రీణామ్యృతూనా మృతూనాం ప్రీణామి। ప్రీణామితాస్తాః ప్రీణామి ప్రీణామితాః। తామామా తాస్తామా।మాప్రీతాః ప్రీతామా మాప్రీతాః ప్రీతాః ప్రీణంతు ప్రీణంతు ప్రీతాఃప్రీతాః ప్రీణంతు। ప్రీణంతు శరదగ్ంశరదం ప్రీణంతు ప్రీణంతు శరదం। శరద మృతూనా మృతూనాగ్ంశరదగ్ శరద మృ

తూనాం। ఋతూనాం ప్రీణామి ప్రీణామ్యృతూనా మృతూనాం ప్రీణా
మి। ప్రీణామి సా సా ప్రీణామి ప్రీణామి సా। సామా మా సా సామా। మా
ప్రీతా ప్రీతా మా మా ప్రీతా । ప్రీతా ప్రీణాతు ప్రీణాతు ప్రీతా ప్రీతా
ప్రీణాతు । ప్రీణాతు హేమంతశిశిరా హేమంతశిశిరా ప్రీణాతు ప్రీణా
తు హేమంత శిశిరౌ । హేమంత శిశిరావృతూనా మృతూనాగ్
హేమంతశిశిరౌ హేమంతశిశిరావృతూనాం । హేమంతశిశిరావితి
హేమంత-శిశిరౌ । ఋతూనాం ప్రీణామి ప్రీణామ్యృతూనా మృ
తూనాం ప్రీణామి । ప్రీణామి తౌ తౌ ప్రీణామి ప్రీణామి తౌ । తౌ మా
మా తౌ తౌ మా । మా ప్రీతౌ ప్రీతౌ మా మా ప్రీతౌ । ప్రీతౌ ప్రీణీతాం
ప్రీణీతాం ప్రీతౌ ప్రీతౌ ప్రీణీతాం । ప్రీణీతామగ్నీ షోమయో రగ్నీ
షోమయోః ప్రీణీతాం ప్రీణీతా మగ్నీషోమయోః । అగ్నీషో మయో
రహ మహమగ్నీషో మయోరగ్నీషో మయోరహం । అగ్నీషోమ
యోరిత్యగ్నీ-షోమయోః । అహం దేవయజ్యయా దేవయజ్యయాహ
మహం దేవయజ్యయా । దేవయజ్యయా చక్షుష్మాగ్ శ్చక్షుష్మాన్
దేవయజ్యయా దేవయజ్యయా చక్షుష్మాన్ । దేవయజ్యయేతి దేవ-
యజ్యయా । చక్షుష్మాన్భూయాసం భూయాసం చక్షుష్మాగ్ శ్చక్షు
ష్మాన్భూయాసం । భూయాసమగ్నే రగ్నేర్భూయాసం భూయాస
మగ్నేః । అగ్నేరహమహమగ్నే రగ్నేరహం । అహం దేవయజ్యయా
దేవయజ్యయాహమహం దేవయజ్యయా । దేవయజ్యయాన్నాదో న్నా

యజ్ఞ్యయా । అన్నాదో భూయా సంభూయా సమన్నాదోన్నాదో
భూయాసమ్ । అన్నాద ఇత్యన్న - అదః । భూయాసం దద్భిరద్భిర్భూయా
సంభూయాసం దద్భిః ॥

ఘన.

వాచా మా మా వాచా వాచా మేంద్రియేణేంద్రియేణ మా వా
చా వాచా మేన్ద్రియేణ । మేన్ద్రియేణేన్ద్రియేణ మా మేంద్రియేణేంద్రి
యేణ మా మేంద్రియేణ । ఇంద్రియేణేంద్రియేణేంద్రియేణా విశ విశేంద్రి
యేణేంద్రియేణా విశ । ఆవిశ విశా విశ వసంతం వసంతం విశా విశ వసంతం ।
విశ వసంతం వసంతం విశ విశ వసంత మృతూనా మృతూనాం వసంత విశ వి
శ వసంతమృతూనాం । వసంతమృతూనా మృతూనాం వసంతం వసంత
మృతూనాం ప్రీణామి ప్రీణామ్యృతూనాం వసంతం వసంతమృతూ
నాం ప్రీణామి । ఋతూనాం ప్రీణామి ప్రీణామ్యృతూనా మృతూనాం
ప్రీణామి స స ప్రీణామ్యృతూనామృతూనాం ప్రీణామి సః । ప్రీణామి స స
ప్రీణామి ప్రీణామి స మా మా స ప్రీణామి ప్రీణామి స మా । స మా మా స స
మా ప్రీతః ప్రీతో మా స స మా ప్రీతః । మా ప్రీతః ప్రీతో మా మా ప్రీతః
ప్రీణాతు ప్రీణాతు ప్రీతో మా మా ప్రీతః ప్రీణాతు । ప్రీతః ప్రీణాతు ప్రీ
ణాతు ప్రీతః ప్రీతః ప్రీణాతు గ్రీష్మం గ్రీష్మం ప్రీణాతు ప్రీతః ప్రీతః ప్రీణాతు
గ్రీష్మం । ప్రీణాతు గ్రీష్మం గ్రీష్మం ప్రీణాతు ప్రీణాతు గ్రీష్మమృతూనా మృ

తూనాంగ్రీష్మం ప్రీణాతు ప్రీణాతు గ్రీష్మ మృతూనాం । గ్రీష్మమృతూ
నా మృతూనాం గ్రీష్మంగ్రీష్మమృతూనాం ప్రీణామి ప్రీణా మ్యృతూ
నాంగ్రీష్మం గ్రీష్మమృతూనాం ప్రీణామి । ఋతూనాం ప్రీణామి
ప్రీణామ్యృతూనా మృతూనాం ప్రీణామి సస ప్రీణామ్యృతూనా
మృతూనాం ప్రీణామిసః । ప్రీణామిసస ప్రీణామి ప్రీణామి సమా
మాస ప్రీణామి ప్రీణామిసమా । సమామాస సమా ప్రీతః ప్రీతో
మాస సమాప్రీతః । మాప్రీతః ప్రీతో మామా ప్రీతః ప్రీణాతు
ప్రీణాతు ప్రీతో మామా ప్రీతః ప్రీణాతు । ప్రీతఃప్రీణాతు ప్రీణాతు
ప్రీతః ప్రీతఃప్రీణాతు వర్షావర్షా ప్రీణాతు ప్రీతః ప్రీతః ప్రీణాతు వర్
షాః । ప్రీణాతువర్షా వర్షాః ప్రీణాతు ప్రీణాతువర్షా ఋతూనా
మృతూనాం వర్షాప్రీణాతు ప్రీణాతు వర్షాఋతూనాం। వర్షాఋ
తూనాంమృతూనాం వర్షావర్షా ఋతూనాంప్రీణామి ప్రీణామ్యృ
తూనాం వర్షా వర్షా ఋతూనాం ప్రీణామి। ఋతూనాం ప్రీణామి
ప్రీణామ్యృతూనా మృతూనాం ప్రీణామి తాస్తాః ప్రీణామ్యృతూనా
మృతూనాంప్రీణామితాః। ప్రీణామితాస్తాః ప్రీణామిప్రీణామి తామా
మాతాః ప్రీణామిప్రీణామితామా । తామామా తాస్తామా ప్రీతాః
ప్రీతామా తాస్తామా ప్రీతాః । మా ప్రీతాః ప్రీతా మామా ప్రీతాః ప్రీ
ణంతు ప్రీణంతు ప్రీతామామా ప్రీతాః ప్రీణంతు । ప్రీతాః ప్రీణంతు
ప్రీణంతు ప్రీతాః ప్రీతాః ప్రీణంతు శరదశ్ శరదం ప్రీణంతు ప్రీతాః
ప్రీతాః ప్రీణంతు శరదం । ప్రీణంతు శరదగ్ శరదం ప్రీణంతు ప్రీణం

తు శరదమృతూనా మృతూనాగ్ం శరదం ప్రీణంతు ప్రీణంతు శరద
మృతూనాం। శరదమృతూనా మృతూనాగ్ం శరదగ్ం శరద మృతూ
నాం ప్రీణామి ప్రీణామ్యృతూనాగ్ం శరదగ్ం శరద మృతూనాం ప్రీ
ణామి। ఋతూనాంప్రీణామి ప్రీణామ్యృతూనా, మృతూనాం ప్రీణామి
సాసా ప్రీణామ్యృతూనామృతూనాం ప్రీణామిసా। ప్రీణామిసాసా
ప్రీణామిప్రీణామిసామామాసా ప్రీణామిప్రీణామిసామా। సామా మా
సాసామా ప్రీతాప్రీతామాసాసామాప్రీతా। మాప్రీతా ప్రీతామా
మాప్రీతా ప్రీణాతుప్రీణాతు ప్రీతామామా ప్రీతాప్రీణాతు। ప్రీతాప్రీ
ణాతు ప్రీణాతు ప్రీతాప్రీతా ప్రీణాతు హేమంతశిశిరా హేమంతశిశి
రా ప్రీణాతుప్రీతా ప్రీతాప్రీణాతు హేమంతశిశిరా ప్రీణాతు హేమంత
శిశిరా హేమంతశిశిరా ప్రీణాతు ప్రీణాతు హేమంతశిశిరావృతూ
నామృతూనాగ్ం హేమంతశిశిరాప్రీణాతు ప్రీణాతు హేమంతశిశిరావృ
తూనాం। హేమంతశిశిరా వృతూనా మృతూనాగ్ం హేమంతశిశిరా
హేమంత శిశిరావృతూనాంప్రీణామిప్రీణామ్యృతూనాగ్ం హేమంతశి
శిరా హేమంతశిశిరావృతూనాం ప్రీణామి। హేమంతశిశిరావితి హే
మంత-శిశిరా। ఋతూనాం ప్రీణామి ప్రీణామ్యృతూనా మృతూనాం
ప్రీణామితౌతౌ ప్రీణామ్యృతూనా మృతూనాం ప్రీణామితౌ। ప్రీణామి
తౌతౌప్రీణామి ప్రీణామితౌమామాతౌప్రీణామిప్రీణామితౌమా। తౌమా
మాతౌతౌమాప్రీతౌప్రీతౌమాతౌతౌ మాప్రీతౌ। మాప్రీతౌప్రీతౌ మా
మాప్రీతౌప్రీణీతాంప్రీణీతాం ప్రీతౌమామాప్రీతౌ ప్రీణీతాం। ప్రీతౌ

ప్రీణీతాం ప్రీణీతాం ప్రీతౌ ప్రీతౌ ప్రీణీతా మగ్నీషోమయో రగ్నీషోమ
యోః ప్రీణీతాం ప్రీతౌ ప్రీతౌ ప్రీణీతా మగ్నీషోమయోః । ప్రీణీతా
మగ్నీషోమయో రగ్నీషోమయోః ప్రీణీతాం ప్రీణీతామగ్నీషోమ
యోరహమహమగ్నీషోమయోః ప్రీణీతాం ప్రీణీతామగ్నీషోమయో
రహం। అగ్నీషోమయో రహమహమగ్నీషోమయో రగ్నీషోమయో
రహం దేవయజ్యయా దేవయజ్యయాహమగ్నీషోమయో రగ్నీషోమ
యోరహం దేవయజ్యయా । అగ్నీషోమయో రిత్యగ్నీ-సోమయోః ।
అహం దేవయజ్యయా దేవయజ్యయాహమహం దేవయజ్యయా చక్షు
ష్మాగ్ శ్చక్షుష్మాం దేవయజ్యయాహమహం దేవయజ్యయా చక్షుష్మా
న్ । దేవయజ్యయా చక్షుష్మాగ్ శ్చక్షుష్మాం దేవయజ్యయా దేవయ
జ్యయా చక్షుష్మాన్భూయాసం భూయాసం చక్షుష్మాన్ దేవయజ్యయా
దేవయజ్యయా చక్షుష్మాన్భూయాసం। దేవయజ్యయేతి దేవ-యజ్య
యా । చక్షుష్మాన్భూయాసం భూయాసం చక్షుష్మాగ్ శ్చక్షుష్మాన్భూ
యాసమగ్నే రగ్నే ర్భూయాసం చక్షుష్మాగ్ శ్చక్షుష్మాన్భూయాసమ
గ్నేః । భూయాసమగ్నే రగ్నే ర్భూయాసం భూయాసమగ్నే రహ మహ
మగ్నే ర్భూయాసం భూయాసమగ్నే రహం । అగ్నే రహమహమగ్నే
రగ్నే రహం దేవయజ్యయా దేవయజ్యయాహ మగ్నే రగ్నే రహం దేవ
యజ్యయా । అహం దేవయజ్యయా దేవ యజ్యయాహమహం దేవ
యజ్యయాన్నాదో న్నాదో దేవయజ్యయాహ మహం దేవ యజ్య
యాన్నాదః । దేవయజ్యయాన్నాదో న్నాదో దేవయజ్యయా దేవయ

జ్యయాన్నాదో భూయాసం భూయాసమన్నాదో దేవయజ్యయా దేవయజ్యయాన్నాదో భూయాసం । దేవయజ్యయేతి దేవ-యజ్యయా । అన్నాదో భూయాసం భూయాసమన్నాదోన్నాదో భూయాస్తం దధ్ధిర్దధ్ధిర్భ్యాయాసమన్నాదోన్నాదో భూయాసందధ్ధిః। అన్నాద ఇత్యన్న-అదః । భూయాస్తందధ్ధిర్దధ్ధిర్భ్యాయాసం । భూయాస్తం దధ్ధిరస్య సిదధ్ధిర్భ్యాయాసం భూయాస్తందధ్ధిరసి ॥

(పది) వసన్తేనర్తునాదేవాః । వసవస్త్రివృతాస్తుతమ్ । రథన్తరేణ తేజసా । హవిరిన్ద్రే వయోదధుః । గ్రీష్మేణదేవాఋతునా । రుద్రాః పంచదశేస్తుతమ్ । బృహతాయశసాబలమ్ । హవిరిన్ద్రే వయోదధుః । వర్షాభిఋతునాదిత్యాః । స్తోమేసప్తదశేస్తుతమ్ ॥ ౧ ॥ వైరూపేణవిశౌజసా । హవిరిన్ద్రే వయోదధుః । శారదేనర్తునాదేవాః । ఏకవిగ్ంశఋభవస్తుతమ్ । వైరాజేనశ్రియాశ్రియమ్ హవిరిన్ద్రే వయోదధుః । హేమన్తేనర్తునాదేవాః । మరుతస్త్రిణవేస్తుతమ్ । బలేనశక్వరీస్సహః । హవిరిన్ద్రే వయోదధుః । శైశిరేణర్తునాదేవాః । త్రయస్త్రిగ్ంశేమృతగ్గ్ స్తుతమ్ । సత్యేనరేవతీఃక్షత్రమ్ । హవిరిన్ద్రే వయోదధుః ॥

సగ్ంహిత.

।బహ్మా త్వాగ్ం రాజన్బ్రహ్మాసిమి త్రోసిసు శేవో బ్రహ్మా త్వాగ్ం రాజన్బ్రహ్మాసివరుణోసిసత్యధర్మేంద్రస్యవజ్రోసివార్త్రఘ్నస్తేన

మేరధ్యేదిశోభ్యయగ్ం రాజాభూత్సుశ్లోకా(ఽ)ం సుమంగలా (ఽ)ం సత్యరాజా(ఽ)౬। అపాంనప్త్రే స్వాహోర్జోనప్త్రే। స్వాహాగ్నయె గృహపతయె స్వాహా ॥

పదం.

బ్రహ్మన్ । త్వమ్ । రాజన్ । బ్రహ్మా। అసి । మిత్రః । అసి। సుశేవ ఇతిసు-శేవః । బ్రహ్మన్ । త్వమ్ । రాజన్ । బ్రహ్మా। అసి। వరుణః । అసి । సత్యధర్మేతిసత్య-ధర్మా । ఇంద్రస్య । వజ్రః । అసి। వార్త్రఘ్న ఇతి వార్త్రిఘ్నః । తేన। మే।రధ్య। దిశః।అభీతి। అయం। రాజా।అభూత్ । సుశ్లోకా (ఽ)ం ఇతిసు-శ్లోకా (ఽ)ం సుమంగలా (ఽ)ం ఇతిసు-మంగలా (ఽ)ం సత్యరాజా (ఽ)ం నితిసత్య-రాజా (ఽ)౬ । అపాం । నప్త్రే । స్వాహా । ఊర్జః । నప్త్రే । స్వాహా । అగ్నయె । గృహపతయఇతి గృహ-పతయె । స్వాహా॥

క్రమం.

బ్రహ్మన్త్వం । త్వగ్ం రాజన్ । రాజన్బ్రహ్మా.। బ్రహ్మాసి। అసి మిత్రః । మిత్రోసి । అసిసు శేవః। సుశేవోబ్రహ్మన్ । సుశేవ ఇతి సు-శేవః । బ్రహ్మన్త్వం । త్వగ్ం రాజన్ । రాజన్బ్రహ్మా । బ్రహ్మాసి। అసివరుణః । వరుణోసి । అసిసత్యధర్మా । సత్యధర్మేంద్రస్య। సత్యధర్మేతి సత్య-ధర్మా । ఇంద్రస్య వజ్రః। వజ్రోసి। అసివార్త్రఘ్నః। వార్త్రఘ్నస్తేన । వార్త్రిఘ్నఇతి-వార్త్రిఘ్నః । తేనమే। మేరధ్య।

రథ్యదితః । త్రిశోభి । అభ్యయం । అయగ్‌ం రాజా । రాజాభూత్ । అభూత్సుశ్లోకా (౩)ం సుశ్లోకా (౩)ం సుమంగలా (౩)ం। సుశ్లోకా(౩)ం ఇతి సు-శ్లోకా (౩)ం । సుమంగలా (౩)ం సత్యరాజా (౩)న్। సుమంగలా (౩)ం ఇతి సు-మంగలా (౩)ం సత్యరాజా.(౩) నితిసత్య-రాజా (౩)న్ । అపాంనప్త్రే । నప్త్రేస్వాహా। స్వాహోర్జః। ఊర్జోనప్త్రే। నప్త్రేస్వాహా । స్వాహాగ్నయే । అగ్నయేగృహపతయె । గృహపతయేస్వాహా । గృహపతయ ఇతి గృహ-పతయె । స్వాహేతిస్వాహా॥

జటా

బ్రహ్మన్త్వంత్వంబ్రహ్మన్బ్రహ్మన్త్వం । త్వగ్‌ంరాజన్రాజన్త్వం త్వగ్‌ంరాజన్ । రాజన్బ్రహ్మబ్రహ్మ రాజన్రాజన్బ్రహ్మ । బ్రహ్మాస్యసి బ్రహ్మబ్రహ్మాసి । అసి మిత్రోమిత్రోస్యసి మిత్రః। మిత్రోస్యసిమిత్రో మిత్రోసి । అసిసు శేవస్సు శేవోస్యసిసు శేవః । సుశేవో బ్రహ్మన్బ్రహ్మన్సు శేవస్సు శేవో బ్రహ్మన్ । సుశేవ ఇతి సు-శేవః। బ్రహ్మన్త్వం త్వం బ్రహ్మన్బ్రహ్మన్త్వం । త్వగ్ రాజన్రాజన్త్వంత్వగ్ రాజన్ । రాజన్బ్రహ్మబ్రహ్మరాజన్రాజన్బ్రహ్మ । బ్రహ్మాస్యసి । బ్రహ్మబ్రహ్మాసి। అసివరుణోవరుణోస్యసివరుణః । వరుణోస్యసివరుణోవరుణోసి। అసి సత్యధర్మాసత్యధర్మాస్యసిసత్యధర్మా। సత్యధర్మేంద్రస్యేంద్రస్యసత్యధర్మాసత్యధర్మేంద్రస్య । సత్యధర్మేతి సత్య-ధర్మా । ఇంద్రస్యవజ్రోవజ్ర ఇంద్రస్యేంద్రస్యవజ్రః। వజ్రోస్యసివజ్రోవజ్రోసి । అసివార్త్రఘ్నో వార్త్రఘ్నో స్యసివార్త్రఘ్నః । వార్త్రఘ్నస్తేన తేన వా

ర్త్రిష్ణూ వార్త్రఘ్నస్తేన। వార్త్రఘ్న ఇతి వార్త్రఘ్నః। తేన
మే మై తేన తేనమే। మైరధ్యైరధ్యైమై మైరధ్య। రధ్యాదిశోదిశోఽధ్యర
ధ్యదిశః। దిశోభ్యభి దిశోదిశోభి। అభ్యయమనుయమభ్యా॥ ౨॥
అభ్యయం। అయగ్ంరాజా రాజాయమయగ్ంరాజా। రాజాభూద
భూద్రాజా రాజాభూత్। అభూత్సుశ్లోకా (౪)ం సుశ్లోకా (౪)ం
అభూదభూత్సుశ్లోకా (౪)ం। సుశ్లోకా (౪)ం సుమంగలా (౪)ం సు
మంగలా (౪)ం సుశ్లోకా (౪)ం సుశ్లోకా (౪ం) సుమంగలా (౪)ం।
సుశ్లోకా (౪)ం ఇతి సు-శ్లోకా। (౪)ం సుమంగలా (౪)ం సత్యరాజా
(౪)థ్సత్యరాజా (౪)థ్సుమంగలా (౪ం) సుమంగలా (౪)ం సత్యరా
జాన్। సుమంగలా (౪)ం ఇతి సు-మంగలా (౪)ం। సత్యరాజానితి
సత్య-రాజాన్। ఆపాంనప్త్రేనప్త్రేపాంపాంనప్త్రే। నప్త్రేస్వాహా॥
స్వాహానప్త్రేనప్త్రే స్వాహా। స్వాహోర్జ ఊర్జః స్వాహాస్వా
హోర్జః। ఊర్జోనప్త్రేనప్త్ర ఊర్జ ఊర్జోనప్త్రే। నప్త్రే
స్వాహాస్వాహానప్త్రే నప్త్రేస్వాహా। స్వాహాగ్నయే గ్నయే స్వాహా
స్వాహాగ్నయే। అగ్నయే గృహపతయే గృహపతయేగ్నయే గ్నయే
గృహపతయే। గృహపతయే స్వాహా స్వాహా గృహపతయే గృహప
తయే స్వాహా। గృహపతయ ఇతి గృహ-పతయే। స్వాహేతి స్వాహా॥

(ఘన.) బ్రహ్మ స్త్వంత్వం బ్రహ్మన్బ్రహ్మ స్త్వగ్ం రాజన్రాజ
న్త్వంబ్రహ్మన్బ్రహ్మ స్త్వగ్ం రాజన్। త్వగ్ం రాజన్రాజన్త్వంత్వగ్

రాజన్బ్రహ్మ బ్రహ్మ రాజన్త్వం త్వగ్ం రాజన్బ్రహ్మ। రాజన్బ్రహ్మ
బ్రహ్మ రాజన్రాజన్బ్రహ్మ స్యసి బ్రహ్మ రాజన్రాజన్బ్రహ్మాసి।
బ్రహ్మాస్యసి బ్రహ్మ బ్రహ్మాసి మిత్రో మిత్రోసి బ్రహ్మ బ్రహ్మాసి
మిత్రః। అసిమిత్రో మిత్రోస్యసి మిత్రోస్యసి మిత్రోస్యసి మిత్రోసి।
మిత్రోస్యసి మిత్రో మిత్రోసి సుశేవస్సు శేవో మిత్రో మిత్రోసి
సుశేవః। అసిసు శేవస్సు శేవోస్యసి సుశేవో బ్రహ్మన్బ్రహ్మన్త్సు
శేవోస్యసిసు శేవో బ్రహ్మన్। సుశేవో బ్రహ్మన్బ్రహ్మన్త్సు శేవస్సు
శేవో బ్రహ్మన్త్వం త్వం బ్రహ్మన్త్సు శేవస్సు శేవో బ్రహ్మన్త్వం।
సుశేవ ఇతిసు-శేవః। బ్రహ్మన్త్వం త్వం బ్రహ్మన్బ్రహ్మన్త్వగ్ం రాజ
న్రాజన్త్వం బ్రహ్మన్బ్రహ్మన్త్వగ్ం రాజన్। త్వగ్ం రాజన్రాజన్త్వం
త్వగ్ం రాజన్బ్రహ్మ బ్రహ్మ రాజన్త్వం త్వగ్ం రాజన్బ్రహ్మ। రాజన్బ్రహ్మ
బ్రహ్మ రాజన్రాజన్బ్రహ్మాస్యసి బ్రహ్మ రాజన్రాజన్బ్రహ్మాసి।
బ్రహ్మాస్యసి బ్రహ్మ బ్రహ్మాసి వరుణో వరుణోసి బ్రహ్మ బ్రహ్మాసి వరుణః।
అసివరుణో వరుణోస్యసి వరుణోస్యసి వరుణోస్యసి వరుణోసి। వరు
ణోస్యసి వరుణో వరుణోసి సత్యధర్మా సత్యధర్మాసి వరుణో వరుణోసి
సత్యధర్మా। అసిసత్యధర్మా సత్యధర్మాస్యసి సత్యధర్మేన్ద్రస్యేన్ద్రస్య
సత్యధర్మాస్యసి సత్యధర్మేన్ద్రస్య। సత్యధర్మేన్ద్రస్యేన్ద్రస్యసత్యధర్మా
సత్యధర్మేన్ద్రస్య వజ్రో వజ్ర ఇన్ద్రస్య సత్యధర్మాసత్యధర్మేన్ద్రస్యవ
జ్రః। సత్యధర్మేతిసత్య-ధర్మా। ఇన్ద్రస్య వజ్రో వజ్ర ఇన్ద్రస్యేన్ద్రస్య

వజ్రోఽస్యసి వజ్ర ఇన్ద్రస్యేన్ద్రస్య వజ్రోఽసి। వజ్రోఽస్యసి వజ్రో వజ్రోఽసి
వార్త్రఘ్నో వార్త్రఘ్నోఽసి వజ్రో వజ్రోఽసి వార్త్రఘ్నః। అసి వా
ర్త్రఘ్నో వార్త్రఘ్నోఽస్యసి వార్త్రఘ్నస్తేన తేన వార్త్రఘ్నోఽస్యసి
వార్త్రఘ్నస్తేన। వార్త్రఘ్నస్తేన తేన వార్త్రఘ్నో వార్త్రఘ్న
స్తేన మెమె తేన వార్త్రఘ్నో వార్త్రఘ్నస్తేన మె। వార్త్రఘ్న ఇతి
వార్త్ర-ఘ్నః। తేన మెమె తేన తేన మెరధ్యరధ్య మె తేన తేన మెరధ్య।
మెరధ్యరధ్య మె మెరధ్య దిశో దిశో రధ్య మె మెరధ్య దిశః। రధ్య దిశో దిశో
రధ్యరధ్య దిశోభ్యభి దిశో రధ్యరధ్య దిశోభి। దిశోభ్యభి దిశో దిశోభ్యయ
మయమభి దిశో దిశోభ్యయం। అభ్యయమ యమభ్యా3 అభ్యయగ్
రాజా రాజాయమభ్యా3 అభ్యయగ్ం రాజా। అయగ్ం రాజా రాజా
యమయగ్ం రాజాభూద భూద్రాజాయమయగ్ం రాజాభూత్। రాజా
భూదభూద్రాజా రాజాభూత్సుశ్లోకా (ర)ం సుశ్లోకా (ర)ం అభూద్రా
జా రాజాభూత్సుశ్లోకా (ర)ం। అభూత్సుశ్లోకా (ర)ం సుశ్లోకా (ర)ం
అభూదభూత్సుశ్లోకా (ర)ం సుమంగలా (ర)ం సుమంగలా (ర)ం
సుశ్లోకా (ర)ం అభూదభూత్సుశ్లోకా (ర)ం సుమంగలా (ర)ం। సు
శ్లోకా (ర)ం సుమంగలా (ర)ం సుమంగలా (ర)ం సుశ్లోకా (ర)ం సు
శ్లోకా (ర)ం సుమంగలా (ర)ం సత్యరాజా (ర) స్సత్యరాజా (ర) స్సుమం
గలా (ర)ం సుశ్లోకా (ర)ం సుశ్లోకా (ర)ం సుమంగలా (ర)ం సత్య
రాజా। సుశ్లోకా (ర)ం ఇతి సు-శ్లోకా (ర)। సుమంగలా (ర)ం సత్య

రాజా (ర) స్సత్యరాజా (ర) స్సుమంగలా (ర)ం సుమంగలా (ర)ం సత్యరాజాః । సుమంగలా (ర)ం ఇతిసు-మంగలా(ర)ం। సత్యరాజా (3)నితిసత్య రాజాః ।. అపాంనప్త్రే నప్త్రే పామపాంనప్త్రేస్వాహా స్వాహానప్త్రే పామపాంనప్త్రే స్వాహా। నప్త్రేస్వాహాస్వాహానప్త్రే నప్త్రే స్వాహోర్జఊర్జ స్వాహానప్త్రే నప్త్రేస్వాహోర్జః । స్వాహోర్జఊర్జ స్వాహాస్వాహోర్జో నప్త్రేనప్త్రే ఊర్జస్వాహాస్వాహోర్జోనప్త్రే। ఊర్జోనప్త్రే నప్త్రేఊర్జఊర్జోనప్త్రే స్వాహాస్వాహానప్త్రే ఊర్జఊర్జోనప్త్రే స్వాహా । నప్త్రేస్వాహాస్వాహా నప్త్రేనప్త్రేస్వాహా గ్నయేగ్నయే స్వాహానప్త్రేనప్త్రేస్వాహాగ్నయే । స్వాహాగ్నయేగ్నయే స్వాహాస్వాహాగ్నయే గృహపతయే గృహపతయే గ్నయే స్వాహాస్వాహాగ్నయే గృహపతయే । అగ్నయేగృహపతయే గృహపతయేగ్నయేగ్నయే గృహపతయేస్వాహాస్వాహా గృహపతయే గ్నయేగ్నయే గృహపతయేస్వాహా । గృహపతయేస్వాహాస్వాహా గృహపతయేగృహపతయేస్వాహా। గృహపతయ ఇతి గృహ-పతయే। స్వాహేతిస్వాహా॥

(దీనికి పది.) ఓదనముద్బ్రువతే । పరమేష్ఠీవాఏషః । యదోదనః । పరమామేవైనగ్గ్ శ్రియంగమయతి । సుశ్లోకా (ర)ం సుమంగలా (ర)ంసత్యరాజా (3)నిత్యాహ । ఆశిషమేవై తామాశాస్తే । శౌనశ్శేపమాఖ్యాపయతే । వరుణపాశాదేవైనంముంచతి । పరశ్శ

తంభవతి । శతాయుః పురుషః శతేంద్రియః ఆయుష్యేవేంద్రియే ప్రతితిష్ఠతి॥

౧౫ (సంహిత) ప్రజాపతే త్వా జాతవేదః జీవనస్యాయుషా అగ్నే త్వామా త్రమా జగత్యై వర్తన్యాగ్ని యణస్య ప్రైర్యేణ దైవస్త్వా సవితోత్సృజతు జాతవేదో జీవన స్యాయుషా త్విమమస్మై ఆయుషే వర్చసే కృధి ప్రియం రేతో వరుణ సోమ రాజన్ । మాతేవాస్మా అదితే శర్మ యచ్ఛ విశ్వే దేవా జరదష్టిర్యథాసత్ । అగ్నిరాయుష్మాన్త్స వనస్పతి భిరాయుష్మా న్తేన త్వా యుషాయుష్మంతం కరోమి సోమ ఆయుష్మాన్త్స ఓషధీభిర్యజ్ఞ ఆయుష్మాన్త్స దక్షిణాభిర్బ్రహ్మాయుష్మత్ తద్బ్రాహ్మణైరాయుష్మ ద్దేవా ఆయుష్మంత స్తే ఽమృతేన పితర ఆయుష్మంత స్తే స్వధయాయుష్మంత స్తేన త్వాయుషాయుష్మంతం కరోమి॥

(పదము) సృజతు । జాతవేదః । జీవనస్యాయై । అగ్నే । త్వా । మాత్రమా । జగత్యై । వర్తన్యా । అగ్నియణస్య । ప్రైర్యేణ । దేవః । త్వా । సవితా । ఉత్ । సృజతు । జాతవేదః । జీవనస్యాయై । ఇమం । అగ్నే । ఆయుషే । వర్చసే । కృధి । ప్రియం । రేతః । వరుణ । సోమ । రాజన్ । మాతా । ఇవ । అస్మై । అదితే । శర్మ । యచ్ఛ । విశ్వే । దేవాః । జరదష్టిరితి జరత్-అష్టిః । యథా । అసత్ । అగ్నిః । ఆయుష్మాన్ । సః । వనస్పతిభిరితి వనస్పతి-భిః । ఆయుష్మాన్ । తేన । త్వా । ఆయుషా । ఆయుష్మంతం । కరోమి । సోమః । ఆయుష్మాన్ । సః ।

ఓషధీభిరిత్యోషధీ-భిః । యజ్ఞః । ఆయుష్మాన్ । సః । దక్షిణాభిః । బ్ర
హ్మ । ఆయుష్మత్ । తత్ । బ్రాహ్మణైః । ఆయుష్మత్ । దేవాః ।
ఆయుష్మంతః । తే । అమృతేన । పితరః । ఆయుష్మంతః । తే । స్వధ
యేతిస్వ-ధయా । ఆయుష్మంతః । తేన । త్వా । ఆయుషా । ఆయు
ష్మంతం । కరోమి ॥

(క్రమము.) సృజతు జీవాతవే । జీవాతవే జీవనస్యాయై । జీవనస్యా
యా అగ్నిః । అగ్నిస్త్వా । త్వామాత్రయా । మాత్రయా జగత్యై ।
జగత్యై వర్తన్యా । వర్తన్యాఽఽగ్రయణస్య । ఆగ్రయణస్య వీర్యేణ । వీ
ర్యేణ దేవః । దేవస్త్వా । త్వా సవితా । సవితోత్ । ఉత్సృజతు ।
సృజతు జీవాతవే । జీవాతవే జీవనస్యాయై । జీవనస్యాయా ఇమం ।
ఇమమగ్నే । అగ్న ఆయుషే । ఆయుషే వర్చసే । వర్చసే కృధి । కృ
ధి ప్రియం । ప్రియగ్ం రేతః । రేతో వరుణ । వరుణ సోమ । సోమ రాజన్ ।
రాజన్నితి రాజన్ । మాతేవ । ఇవాస్మై । అస్మా అదితే । అదితే శర్మ ।
శర్మ యచ్ఛ । యచ్ఛ విశ్వే । విశ్వే దేవాః । దేవా జరదష్టిః । జరదష్టి
ర్యథా । జరదష్టిరితి జరత్-అష్టిః । యథాఽసత్ । అసదిత్యసత్ ।
అగ్నిరాయుష్మాన్ । ఆయుష్మాన్త్సః । స వనస్పతిభిః । వనస్పతిభిరాయు
ష్మాన్ । వనస్పతిభిరితి వనస్పతి-భిః । ఆయుష్మాన్ తేన । తేన త్వా ।
త్వాయుషా । ఆయుషాయుష్మంతం । ఆయుష్మంతం కరోమి । కరోమి
సోమః । సోమ ఆయుష్మాన్ । ఆయుష్మాన్త్సః । స ఓషధీభిః । ఓషధీభి
ర్యజ్ఞః । ఓషధీభిరిత్యోషధీ-భిః । యజ్ఞ ఆయుష్మాన్ । ఆయుష్మాన్త్సః ।

సదక్షిణాభిః । దక్షిణాభిర్బ్రహ్మ । బ్రహ్మాయుష్మత్ । ఆయుష్మత్తత్ । తద్బ్రాహ్మణైః । బ్రాహ్మణైరాయుష్మత్ । ఆయుష్మద్దేవాః । దేవా ఆయుష్మంతః । ఆయుష్మంతస్తే । తేమృతేన । అమృతేనపితరః । పితర ఆయుష్మంతః । ఆయుష్మన్తస్తే । తేస్స్వధయా । స్వధయాయుష్మంతః । స్వధయేతిస్వ-ధయా । ఆయుష్మంతస్తేన । తేనత్వా । త్వాయుషా । ఆయుషాయుష్మంతం । ఆయుష్మంతంకరోమి కరోమీతి కరోమి॥

(జటా.) సృజతు జీవాతవే జీవాతవే సృజతుసృజతు జీవాతవే । జీవాతవే జీవనస్యాయైజీవనస్యాయై జీవాతవే జీవాతవే జీవనస్యాయై । జీవనస్యాయా అగ్నేరగ్నేర్జీవనస్యాయై జీవనస్యాయా అగ్నేః । అగ్నేస్త్వాత్వాగ్నేరగ్నేస్త్వా । త్వామాత్రయా మాత్రయా త్వాత్వామాత్రయా। మాత్రయాజగత్యైజగత్యైమాత్రయా మాత్రయాజగత్యై। జగత్యైవర్తన్యావర్తన్యాజగత్యై జగత్యైవర్తన్యా। వర్తన్యాగ్రయణస్యాగ్రయణస్య వర్తన్యా వర్తన్యాగ్రయణస్య । ఆగ్రయణస్య వీర్యేణ వీర్యేణాగ్రయణస్యాగ్రయణస్య వీర్యేణ । వీర్యేణదేవో దేవో వీర్యేణ వీర్యేణదేవః। దేవస్త్వాత్వా దేవో దేవస్త్వా। త్వాసవితా సవితాత్వాత్వాసవితా। సవితోదుత్సవితా సవితోత్ । ఉత్సృజతు సృజతూదుత్సృజతు। సృజతు జీవాతవే జీవాతవే సృజతు సృజతు జీవాతవే జీవాతవే జీవనస్యాయై జీవనస్యాయై జీవాతవే జీవాతవే జీవనస్యాయై జీవనస్యాయా ఇమమిమం జీవనస్యాయై జీవనస్యాయా ఇమం। ఇమమ

గ్నేగ్న ఇమమిమమగ్నే । అగ్న ఆయుష ఆయుషేగ్నేగ్న ఆయుషే।
ఆయుషే వర్చసే వర్చస ఆయుష ఆయుషే వర్చసే।వర్చసే కృధికృధి వర్చ
సే వర్చసే కృధి। కృధిప్రియంప్రియంకృధి కృధి ప్రియం।ప్రియగ్ం రేతో
రేతః ప్రియంప్రియగ్ం రేతః। రేతో వరుణవరుణ రేతో రేతో వరుణ
వరుణ సోమసోమ వరుణ వరుణ సోమ। సోమ రాజన్రాజన్థ్సోమ సోమ
రాజన్ । రాజన్నితి రాజన్ । మాతేవేవ మాతా మాతేవ। ఇవాస్మా అ
స్మా ఇవేవాస్మై । అస్మా అదితేదితేస్మా అస్మా అదితే। అదితేశర్మశ
ర్మాదితేదితే శర్మ । శర్మయచ్ఛయచ్ఛ శర్మశర్మయచ్ఛ । యచ్ఛ
విశ్వే విశ్వేయచ్ఛ యచ్ఛవిశ్వే । విశ్వేదేవా దేవా విశ్వే విశ్వేదే
వాః । దేవా జరదష్టిర్జరదష్టిర్దేవా దేవాజరదష్టిః । జరదష్టిర్యథాయ
థా జరదష్టిర్జరదష్టిర్యథా । జరదష్టిరితి జరత్ - అష్టిః । యథాసదస
ద్యథాయథాసత్ । అసదిత్యసత్ । అగ్ని రాయుష్మానా యుష్మాన
గ్ని రగ్ని రాయుష్మాన్ । ఆయుష్మాన్థ్స ఆయుష్మా నాయుష్మాన్థ్సః।
సవనస్పతిభిర్వనస్పతిభిస్స వనస్పతిభిః । వనస్పతిభిరాయుష్మానా
యుష్మాన్ వనస్పతిభిర్వనస్పతిభి రాయుష్మాన్ । వనస్పతిభిరితి వనస్పతి-
భిః । ఆయుష్మాన్తేన తేనాయుష్మానాయుష్మాన్తేన । తేనత్వాత్వాతేన
తేనత్వా। త్వాయుషాయుషాత్వాత్వాయుషా । ఆయుషా యుష్మంతే
మాయుష్మంత మాయుషాయుషాయుష్మన్తం । ఆయుష్మంతం కరోమి
కరోమ్యాయుష్మంతమాయుష్మంతంకరోమి । కరోమిసోమస్సోమః క
రోమికరోమిసోమః । సోమ ఆయుష్మానాయుష్మాన్థ్సోమస్సోమ ఆయు

ష్మాన్ । ఆయుష్మాన్త్సస ఆయుష్మానాయుష్మాన్త్సః । స ఓషధీభిరోషధీభిస్స స
ఓషధీభిః । ఓషధీభిర్యజ్ఞో యజ్ఞ ఓషధీభిరోషధీభిర్యజ్ఞః । ఓషధీభిరి
త్యోషధీ-భిః । యజ్ఞ ఆయుష్మానాయుష్మాన్ యజ్ఞో యజ్ఞ ఆయుష్మాన్ ।
ఆయుష్మాన్త్సస ఆయుష్మానాయుష్మాన్త్సః । స దక్షిణాభిర్దక్షిణాభిస్స స దక్షి
ణాభిః । దక్షిణాభిర్బ్రహ్మ బ్రహ్మ దక్షిణాభిర్దక్షిణాభిర్బ్రహ్మ । బ్రహ్మా
యుష్మదాయుష్మద్బ్రహ్మ బ్రహ్మాయుష్మత్ । ఆయుష్మత్తత్తదాయుష్మదా
యుష్మత్తత్ । తద్బ్రాహ్మణైర్బ్రాహ్మణైస్తత్తద్బ్రాహ్మణైః । బ్రాహ్మ
ణైరాయుష్మదాయుష్మద్బ్రాహ్మణైర్బ్రాహ్మణైరాయుష్మత్ । ఆయు
ష్మద్దేవా దేవా ఆయుష్మదాయుష్మద్దేవాః । దేవా ఆయుష్మన్త ఆయు
ష్మన్తో దేవా దేవా ఆయుష్మన్తః । ఆయుష్మన్తస్తే త ఆయుష్మన్త ఆ
యుష్మన్తస్తే । తేఽమృతేనామృతేన తే తేఽమృతేన । అమృతేన పితరః
పితరోఽమృతేనామృతేన పితరః । పితర ఆయుష్మన్త ఆయుష్మన్తః పిత
రః పితర ఆయుష్మన్తః । ఆయుష్మన్తస్తే త ఆయుష్మన్త ఆయుష్మన్త
స్తే । తే స్వధయా స్వధయా తే తే స్వధయా । స్వధయాఽయుష్మన్త
ఆయుష్మన్తస్స్వధయా స్వధయాఽయుష్మన్తః । స్వధయేతి స్వ-ధయా ।
ఆయుష్మన్తస్తేన తేనాయుష్మన్త ఆయుష్మన్తస్తేన । తేన త్వా త్వా తేన
తేన త్వా । త్వాఽయుషాఽయుషా త్వా త్వాఽయుషా । ఆయుషాఽయుష్మన్త మా
యుష్మన్తమాయుషాఽయుషాఽయుష్మన్తం । ఆయుష్మన్తం కరోమి
కరోమ్యాయుష్మన్తమాయుష్మన్తం కరోమి । కరోమీతి కరోమి ॥

(ఘన.) సృజతుజీవాతవె జీవాతవె సృజతుసృజతుజీవాతవెజీ
వనస్యాయై జీవనస్యాయై జీవాతవె సృజతుసృజతు జీవాతవె జీవన
స్యాయై । జీవాతవెజీవనస్యాయై జీవనస్యాయై జీవాతవెజీవాతవె జీ
వనస్యాయా అగ్నెరగ్నెర్జీవనస్యాయై జీవాతవె జీవాతవె జీవనస్యా
యా అగ్నెః । జీవనస్యాయా అగ్నెరగ్నెర్జీవనస్యాయై జీవనస్యాయా
అగ్నెస్త్వాత్వాగ్నెర్జీవనస్యాయై జీవనస్యాయా అగ్నెస్త్వా । అగ్నె
స్త్వాత్వాగ్నెరగ్నెస్త్వా మాత్రియా మాత్రియా త్వాగ్నెరగ్నెస్త్వా
మాత్రియా । త్వామాత్రియా మాత్రియా త్వాత్వామాత్రియా
జగత్యై జగత్యై మాత్రియా మాత్రియా త్వాత్వామాత్రియా జగత్యై । మాత్రి
యాజగత్యై జగత్యై మాత్రియా మాత్రియా జగత్యై వర్తన్యా
వర్తన్యా జగత్యై మాత్రియా మాత్రియా జగత్యైవర్తన్యా । జగ
త్యైవర్తన్యా వర్తన్యాజగత్యై జగత్యై వర్తన్యా ఆగ్రయణస్యాగ్రి
యణస్య వర్తన్యా జగత్యై జగత్యైవర్తన్యాఆగ్రయణస్య । వర్తన్యా
ఆగ్రయణస్యాగ్రయణస్యవర్తన్యా వర్తన్యాఆగ్రయణస్యవీర్యేణ వీర్యే
ణాగ్రయణస్య వర్తన్యావర్తన్యా ఆగ్రియణస్యవీర్యేణ । ఆగ్రియణస్య
వీర్యేణ వీర్యేణాగ్రియణస్యాగ్రయణస్య వీర్యేణ దేవోదేవో వీ
ర్యేణా ఆగ్రయణస్యాగ్రయణస్య వీర్యేణదేవః । వీర్యేణదేవోదేవో
వీర్యేణ వీర్యేణ దేవ స్త్వాత్వా దేవో వీర్యేణవీర్యేణ దేవస్త్వా। దేవ
స్త్వాత్వా దేవో దేవస్త్వా సవితా సవితాత్వా దేవో దేవస్త్వా సవితా।
త్వాసవితాసవితాత్వా త్వాసవితో మత్సవితాత్వా త్వాసవితోత్।

సవితోదుత్సవితాసవితోత్సృజతు సృజతూత్సవితా సవితో త్సృజ
తు। ఉత్సృజతుసృజతూ దుత్సృజతు జీవాతవె జీవాతవె సృజతూ
దుత్సృజతు జీవాతవె। సృజతు జీవాతవె జీవాతవె సృజతుసృజతు
జీవాతవెజీవనస్యాయై జీవనస్యాయై జీవాతవె సృజతుసృజతు జీవాత
వె జీవనస్యాయై॥ జీవాతవె జీవనస్యాయై జీవనస్యాయై జీవాతవె జీవా
తవె జీవనస్యాయూ ఇమమిమం జీవనస్యాయై జీవాతవే జీవాతవే
జీవనస్యాయూ ఇమమ్। జీవనస్యాయూ ఇమమిమం జీవనస్యాయై
జీవనస్యాయూ ఇమమగ్నగ్న ఇమం జీవనస్యాయై జీవనస్యాయూ ఇమ
మగ్నె। ఇమమగ్నగ్న ఇమ మిమమగ్న ఆయుష ఆయుషేగ్న ఇమ
మిమమగ్న ఆయుషే। అగ్న ఆయుష ఆయుషెగ్నగ్న ఆయుష వ
ర్చసెవర్చస ఆయుషేగ్నగ్న ఆయుషేవర్చసె। ఆయుష వర్చసె
వర్చస ఆయుష ఆయుష వర్చసెకృధి కృధివర్చస ఆయుష ఆయుషే
వర్చసెకృధి। వర్చసెకృధి కృధివర్చసెవర్చసెకృధి ప్రియం ప్రియం
కృధివర్చసె వర్చసెకృధి ప్రియం। కృధిప్రియం ప్రియంకృధి కృధిప్రి
యగ్ంరేతో రేతః ప్రియంకృధి కృధిప్రియగ్ంరేతః। ప్రియగ్ంరేతో
రేతఃప్రియంప్రియగ్ంరేతో వరుణవరుణరేతః ప్రియంప్రియగ్ంరేతో
వరుణ। రేతోవరుణ వరుణరేతో రేతోవరుణ సోమసోమ వరుణ
రేతో రేతోవరుణ సోమ। వరుణ సోమసోమవరుణవరుణసోమ రాజ
న్రాజన్త్సోమవరుణవరుణసోమరాజన్। సోమరాజన్రాజన్త్సోమ సోమ
రాజన్। రాజన్నితిరాజన్। మాతేవేవమాతా మాతేవాస్మా అస్మా

ఇవమాతా మాతేవాస్మై । ఇవాస్మా అస్మా ఇవేవాస్మా అదితేది
తేస్మా ఇవేవాస్మా అదితే । అస్మా అదితేదితేస్మా అస్మా అదితే శర్మ
శర్మాదితేస్మా అస్మా అదితే శర్మ । అదితే శర్మ శర్మాదితేదితే శర్మయ
చ్ఛ యచ్ఛ శర్మాదితేదితే శర్మయచ్ఛ । శర్మయచ్ఛ యచ్ఛ శర్మ శర్మ
యచ్ఛ విశ్వే విశ్వే యచ్ఛ శర్మ శర్మ యచ్ఛ విశ్వే । యచ్ఛ విశ్వే విశ్వే
యచ్ఛ యచ్ఛ విశ్వే దేవా దేవా విశ్వే యచ్ఛ యచ్ఛ విశ్వే దేవాః । విశ్వే
దేవా దేవా విశ్వే విశ్వే దేవా జరదష్టిర్జర దష్టిర్దేవా విశ్వే విశ్వే దేవా
జరదష్టిః । దేవా జరదష్టిర్జరదష్టిర్దేవా దేవా జరదష్టిర్య థా యథా
జరదష్టిర్దేవా దేవా జరదష్టిర్యథా । జరదష్టిర్యథా యథా జర దష్టిర్జర
దష్టిర్యథా సదసద్యథా జరదష్టిర్జర దష్టిర్యథాసత్ । జరదష్టిరితిజ
రత్-అష్టిః । యథాసదసద్య థా యథాసత్ । అసదిత్యసత్ । అగ్ని
రాయుష్మా నాయుష్మా నగ్ని రగ్ని రాయుష్మాన్థ్స స ఆయుష్మా నగ్ని రగ్ని
రాయుష్మాన్థ్సః । ఆయుష్మాన్థ్స స ఆయుష్మా నాయుష్మాన్థ్స వనస్పతిభిర్వ
నస్పతిభిస్స ఆయుష్మా నాయుష్మాన్థ్స వనస్పతిభిః । స వనస్పతి భిర్వనస్పతి
భిస్స స వనస్పతి భిరాయుష్మా నాయుష్మాన్ వనస్పతిభిస్స స వనస్పతిభి రా
యుష్మాన్ । వనస్పతిభిరాయుష్మా నాయుష్మాన్ వనస్పతిభిర్వనస్పతిభిరా
యుష్మాన్తేన తేనాయుష్మాన్ వనస్పతి భిర్వనస్పతి భిరాయుష్మాన్తేన ।
వనస్పతిభిరితి వనస్పతి-భిః । ఆయుష్మాన్తేన తే నాయుష్మా నాయుష్మాన్తే
న త్వా త్వా తేనాయుష్మా నాయుష్మాన్తేన త్వా । తేన త్వా త్వా తేన తేన
త్వాయుషాయు షా త్వా తేన తేన త్వాయుషా । త్వాయుషాయు షా

త్వాత్వాయుషాయుష్మంత మాయుష్మంత మాయుషాత్వా త్వా యు
షాయుష్మంతం। ఆయుషాయుష్మంత మాయుష్మంత మాయుషాయు
షాయుష్మంతంకరోమికరోమ్యాయుష్మంత మాయు షాయుషా యు
ష్మంతంకరోమి। ఆయుష్మంతంకరోమి కరోమ్యాయుష్మంత మాయు
ష్మంతంకరోమిసోమః సోమఃకరోమ్యాయుష్మంతమా యుష్మంతం
కరోమిసోమః। కరోమిసోమః సోమఃకరోమి కరోమిసోమ ఆయుష్మా
నాయుష్మా న్త్సోమః కరోమి కరోమి సోమ ఆయుష్మాన్। సోమ
ఆయుష్మానాయుష్మాన్ త్సోమసోమ ఆయుష్మాన్థ్సస ఆయుష్మాన్థ్సో
మసోమఆయుష్మాన్థ్సః। ఆయుష్మాన్థ్ససఆయుష్మానాయుష్మాన్థ్స ఓష
ధీభిరోష ధీభిస్సఆయుష్మా నాయుష్మాన్థ్సఓషధీభిః। సఓషధీభిరోష ధీభి
స్ససఓష ధీభిర్యజ్ఞో యజ్ఞఓషధీభిస్సస ఓషధీభిర్యజ్ఞః। ఓషధీభిర్య
జ్ఞఓష ధీభిరోష ధీభిర్యజ్ఞ ఆయుష్మానాయుష్మాన్ యజ్ఞఓషధీభిరోష
ధీభిర్యజ్ఞ ఆయుష్మాన్। ఓషధీభిరిత్యోషధి-భిః। యజ్ఞ ఆయుష్మానా
యుష్మాన్ యజ్ఞో యజ్ఞ ఆయుష్మాన్థ్సస ఆయుష్మాన్ యజ్ఞో యజ్ఞ ఆయు
ష్మాన్థ్సః। ఆయుష్మాన్థ్సస ఆయుష్మా నాయుష్మాన్ త్స దక్షిణాభిర్దక్షి
ణాభిస్స ఆయుష్మానాయుష్మాన్థ్సదక్షిణాభిః। సదక్షిణాభిర్దక్షిణాభి స్సస
దక్షిణాభిర్బ్రహ్మ బ్రహ్మదక్షిణాభిస్స సదక్షిణాభిర్బ్రహ్మ। దక్షిణాభిర్బ్ర
హ్మ బ్రహ్మదక్షిణాభిర్దక్షిణాభిర్బ్రహ్మాయుష్మదా యుష్మద్బ్రహ్మదక్షిణాభి
ర్దక్షిణాభిర్బ్రహ్మాయుష్మత్। బ్రహ్మాయుష్మదాయుష్మద్బ్రహ్మ బ్రహ్మా

యుష్మత్త్తదాయుష్మద్బ్రహ్మ బ్రహ్మాయుష్మత్తత్ । ఆయుష్మత్త
త్తదాయుష్మదా యుష్మత్బ్రాహ్మణా బ్రాహ్మణా స్తదా యుష్మదా
యుష్మత్త బ్రాహ్మణాః। తద్బ్రాహ్మణా బ్రాహ్మణా స్తత్బ్రాహ్మణా రా
యుష్మదాయుష్మ బ్రాహ్మణా స్తత్బ్రాహ్మణా రాయుష్మత్ । బ్రాహ్మ
ణా రాయుష్మదాయుష్మ బ్రాహ్మణా బ్రాహ్మణా రాయుష్మద్దేవా దేవా ఆ
యుష్మద్బ్రాహ్మణా బ్రాహ్మణా రాయుష్మ ద్దేవాః । ఆయుష్మ ద్దేవా
దేవా ఆయుష్మదాయుష్మద్దేవా ఆయుష్మంత ఆయుష్మంతో దేవా ఆయు
ష్మదా యుష్మద్దేవా ఆయుష్మంతః । దేవా ఆయుష్మంత ఆయుష్మంతో
దేవా దేవా ఆయుష్మంతస్తేత ఆయుష్మంతో దేవా దేవా ఆయుష్మంతస్తే।
ఆయుష్మంత స్తేత ఆయుష్మంత ఆయుష్మంతస్తే మృతేనామృతేనత ఆ
యుష్మంత ఆయుష్మన్తస్తేమృతేన। తేమృతేనామృతేన తే తేమృతేన
పితరః పితరో మృతేన తే తేమృతేన పితరః । అమృతేన పితరః పితరో
మృతేనా మృతేన పితర ఆయుష్మంత ఆయుష్మంతః పితరోమృతేనా
మృతేన పితర ఆయుష్మంతః । పితర ఆయుష్మంత ఆయుష్మంతః పితర
పితర ఆయుష్మంతస్తేత ఆయుష్మంతః పితరః పితర ఆయుష్మంతస్తే। ఆయు
ష్మంతస్తేత ఆయుష్మంత ఆయుష్మంతస్తేస్వధయా స్వధయాత ఆయుష్మంత
ఆయుష్మంతస్తే స్వధయా । తేస్వధయా స్వధయా తే తేస్వధయా యు
ష్మంత ఆయుష్మంతస్వధయా తే తేస్వధయా యుష్మంతః। స్వధయా యు
ష్మంత ఆయుష్మంతస్వధయా స్వధయా యుష్మంతస్తేన తేనాయుష్మంత

స్వధయా స్వధయాయుష్మంత స్తేన । స్వధయేతిస్వ-ధయా। ఆయుష్మం తస్తేన తేనాయుష్మంత ఆయుష్మంత స్తేనత్వాత్వా తేనాయుష్మంత ఆయుష్మంత స్తేనత్వా । తేనత్వాత్వా తేన తేనత్వాయుషా యుషాత్వా తేన తేనత్వాయుషా । త్వాయుషాయు షాత్వాత్వాయుషా యుష్మంత మా యుష్మంతమాయుషా త్వాత్వాయుషాయుష్మంతం । ఆయుషా యుష్మంత మాయుష్మంత మాయుషాయుషా యుష్మంతం కరోమి కరోమ్యా యుష్మంతమాయుషాయుషాయుష్మంతం కరోమి । ఆయు ష్మంతంకరోమి కరోమ్యాయుష్మంతమాయుష్మంతంకరోమి । కరో మీతికరోమి॥

(దీనికి పది.) అగ్నిస్త్వామాత్రే యేత్యాహాత్మానమే వాస్మిన్నే తేనదదాత్యృత్విజఃపర్యాహు స్త్యావంతప వ ర్త్విజ స్తపనంభిషజ్యంతి బ్రహ్మణో హ స్త మన్వారభ్య పర్యాహు రేకధై వయజమాన ఆయుద్ధ ధతియ దైవతస్యతద్ధిరణ్యాద్ఘృతంనిష్పిబత్యాయుర్వైఘృత మమృతగ్ం హిరణ్యామ మృతాదైవాయుర్నిష్పిబతి శతమాన్యంభవతి శతాయుః పురుషశ్శ్య తేంద్రియ ఆయుష్యే వేంద్రియె ప్రతితిష్ఠతి॥

౧౬. (సంహిత.) మారుతమసిమరుతా మోజో౽పాంధారాంభి న్ధిరమయతమరుతః శ్యేనమాయినం మనోజవసం వృషణగ్ంసు వృక్తిమ్॥

(పదము.) మారుతమ్ । అసి । మరుతాం । ఓజః । అపాం । ధారాం । భింధి । రమయత । మరుతః । శ్యేనం । ఆయినం । మనో

జవస మితిమనః - జవసం । వృషణం । సువృక్తి మితిసు- వృక్తిమ్॥

• (క్రమం.) మారుతమసి । అసిమరుతాం । మరుతామోజః । ఓజోపాం । అపాంధారాం । ధారాంభింధి । భింధిరమయత । రమయత మరుతః । మరుత శ్యేనం । శ్యేనమాయినం । ఆయినంమనోజవసం । మనో జవసవృషణం । మనోజవసమితిమనః-జవసం । వృషణగ్ంసువృక్తిమ్ । సువృక్తి మితిసు-వృక్తిమ్॥

(జటా.) మారుతమస్యసి మారుతం మారుతమసి। అసిమరుతాం మరుతామస్యసి మరుతాం । మరుతామోజ ఓజోమరుతాం మరుతామోజః । ఓజోపామపామోజ ఓజోపాం। అపాంధారాం ధారామపామపాంధారాం। ధారాంభింధిభింధి ధారాంధారాంభింధి। భింధిరమయతరమయత భింధిభింధిరమయత । రమయతమరుతో మరుతో రమయతరమయతమరుతః । మరుత శ్యేనగ్ శ్యేనం మరుతో మరుత శ్యేనం । శ్యేనమాయినమాయినగ్ శ్యేనగ్ శ్యే నమాయినం । ఆయినం మనోజవసంమనోజవ సమాయినమాయినం మనోజవసం । మనోజవసం వృషణంవృషణం మనోజవసంమనో జవసంవృషణం । మనోజవసమితిమనః-జవసం। వృషణగ్ సువృక్తిగ్ సువృక్తిం వృషణం వృషణగ్ సువృక్తిమ్। సువృక్తి మితిసు-వృక్తిమ్॥

(ఘన.) మారుత మస్యసి మారుతం మారుతమసి మరుతాం మరుతామసి మారుతం మారుతమసి మరుతాం। అసిమరుతాం మరు

తామస్యసిమరుతామోజఓజో మరుతా మస్యసి మరుతామోజః ।
మరుతామోజ ఓజో మరుతాం మరుతామోజో పామపామోజో మరు
తాం మరుతామోజో పాం । ఓజో పామపామోజ ఓజో పాంధారాం
ధారామపామోజ ఓజో పాంధారాం। అపాంధారాంధారామ పామ
పాంధారాంభింధి భింధిధారామపామ పాంధారాంభింధి । ధారాం
భింధి భింధిధారాంధారాం భింధిరమయతర మయతభింధి ధారాం
ధారాం భింధిరమయత। భింధిరమయతరమయత భింధిభింధిరమయత
మరుతో మరుతోరమయతభింధి భింధిరమయతమరుతః । రమయత
మరుతో మరుతోరమయతరమయతమరుత శ్యేనగ్ శ్యేనం మరుతో
రమయత రమయత మరుత శ్యేనం । మరుత శ్యేనగ్ శ్యేనం మరుతో
మరుత శ్యేన మాయిన మాయినగ్ శ్యేనం మరుతోమరుత శ్యే నమా
యినం । శ్యేనమాయిన మాయినగ్ శ్యే నగ్ శ్యేనమాయి నంమనో
జవసం మనోజవసమాయినగ్ శ్యేనగ్ శ్యే నమాయినం మనోజవసం।
ఆయినంమనోజవసం మనోజవసమాయిన మాయినంమనోజవస
వృషణంవృషణం మనోజవసమాయి నమాయినం మనోజవసం వృ
షణం । మనోజవసం వృషణం వృషణా మనోజవసం మనోజవసం
వృషణగ్ం సువృక్తిగ్ం సువృక్తిం వృషణం మనోజవసం మనోజ
వసం వృషణగ్ం సువృక్తిమ్ । మనోజవ సమితిమనః-జవసం । వృ
షణగ్ం సువృక్తిగ్ం సువృక్తిమ్ వృషణం వృషణగ్ సువృక్తిమ్।
సువృక్తిమితిసు-వృక్తిమ్ ॥

(పదః) ప్రజాపతిః ప్రణేతా । బృహస్పతిః పురఏతా । యమః పంథాః । చన్ద్రమాః పునరసుస్స్వాహా । అగ్నిరన్నాదోన్నపతిః । అన్నాద్యమస్మిన్ యజ్ఞేయజమానాయదదాతుస్వాహా । సోమోరాజారాజపతిః । రాజ్యమస్మిన్ యజ్ఞేయజమానాయదదాతుస్వాహా । వరుణస్సమ్రాట్థ్సమ్రాట్పతిః । సామ్రాజ్యమస్మిన్ యజ్ఞేయజమానాయదదాతుస్వాహా ॥

౨౦ (సగ్ంహిత.) నవోనవో భవతి జాయమానోహ్నాం కేతురుషసామేత్యగ్రే । భాగం దేవేభ్యో విదధాత్యాయన్ప్ర చన్ద్రమాస్తిరతి దీర్ఘమాయుః ।

(పదము.) నవోనవఇతినవః-నవః । భవతి । జాయమానః । అహ్నామ్ । కేతుః । ఉషసామ్ । ఏతి । అగ్రే । భాగమ్ । దేవేభ్యః । వీతి । దధాతి । ఆయన్నిత్యా-యన్ । ప్రేతి । చన్ద్రమాః । తిరతి । దీర్ఘం । ఆయుః ॥

(క్రమము.) నవోనవో భవతి । నవోనవ ఇతినవః-నవః । భవతి జాయమానః । జాయమానోహ్నామ్ । అహ్నాం కేతుః కేతురుషసామ్ । ఉషసామేతి । ఏత్యగ్రే । అగ్రఇత్యగ్రే । భాగం దేవేభ్యః । దేవేభ్యోవి । విదధాతి । దధాత్యాయన్ । ఆయన్ప్ర । ఆయన్నిత్యా-యన్ । ప్రచంద్రమాః । చంద్రమాస్తిరతి । తిరతిదీర్ఘమ్ । దీర్ఘమాయుః । ఆయురిత్యాయుః ॥

(జటా॰) నవోనవోభవతిభవతినవోనవోనవో నవోభవతి । నవోనవఇతినవః-నవః ।భవతిజాయమానో జాయమానోభవతి భవతిజాయమానః । జాయమానోఽహ్నామహ్నాంజాయమానోజాయమానోఽహ్నాం। అహ్నాంకేతుఃకేతు రహ్నామహ్నాంకేతుః। కేతురుషసాముషసాంకేతుః కేతురుషసాం। ఉషసామే త్యేత్యుష సాముషసామేతి । ఏత్యగ్రమగ్రమేత్యేత్యగ్రం । అగ్రమిత్యగ్రం। భాగందేవేభ్యోదేవేభ్యోభాగం భాగందేవేభ్యః । దేవేభ్యోవివి దేవేభ్యో దేవేభ్యోవి। విదధాతిదధాతివివిదధాతి । దధాత్యాయన్నాయన్దధాతి దధాత్యాయన్ । ఆయన్ప్రప్రాయన్నాయన్ప్ర । ఆయన్నిత్యా-యన్ । ప్రచంద్రమాశ్చంద్రమాఃప్రప్రచంద్రమాః । చంద్రమాస్తిరతితిరతి చంద్రమాశ్చంద్రమాస్తిరతి తిరతిదీర్ఘం దీర్ఘం తిరతితిరతిదీర్ఘం । దీర్ఘమాయురా యుర్దీర్ఘందీర్ఘమాయుః । ఆయురిత్యాయుః ॥

(ఘన॰) నవోనవోభవతిభవతి నవోనవోనవోనవోభవతి జాయమానోజాయమానోభవతి నవోనవోనవోనవో భవతిజాయమానః । నవోనవఇతినవః-నవః। భవతిజాయమానోజాయమానో భవతి భవతిజాయమానోఽహ్నామహ్నాంజాయమానోభవతి భవతిజాయమానోఽహ్నాం। జాయమానోఽహ్నామహ్నాంజాయమానో జాయమానోఽహ్నాంకేతుః కేతురహ్నాంజాయమానోజాయమానో

హ్నాం కేతుః । అహ్నాం కేతుః కేతురహ్నామహ్నాం కేతురుషసా ముషసాం కేతు రహ్నామహ్నాం కేతురుషసాం । కేతురుషసా ముషసాం కేతుః కేతురుషసామేత్యే త్యుషసాం కేతుః । కేతురుషసామేతి । ఉషసామేత్యేత్యుషసాముషసామేత్యగ్ర అగ్రమేత్యుషసా ముషసామేత్యగ్రం । ఏత్యగ్ర అగ్రమేత్యేత్యగ్రం । అగ్రమిత్యగ్రం । భాగం దేవేభ్యో దేవేభ్యో భాగంభాగం దేవేభ్యోవి విదేవేభ్యో । భాగంభాగం దేవేభ్యోవి । దేవేభ్యోవివి దేవేభ్యో దేవేభ్యోవిదధాతి దధాతివి దేవేభ్యో దేవేభ్యోవిదధాతి । విదధాతిదధాతివివిదధాత్యాయన్నాయన్దధాతి వివిదధాత్యాయన్ । దధాత్యాయన్నాయన్దధాతి దధాత్యాయన్ప్ర ప్రాయన్దధాతి దధాత్యాయన్ప్ర । ఆయన్ప్ర ప్రాయన్నాయన్ప్రచంద్ర మాశ్చంద్రమాః ప్రాయన్నాయన్ప్రచంద్రమాః । ఆయన్నిత్యాయన్ । ప్రచంద్రమాశ్చంద్రమాః ప్రప్రచంద్రమాస్తిరతితిరతిచంద్రమాః ప్రప్రచంద్రమాస్తిరతి । చంద్రమాస్తిరతి తిరతిచంద్రమాశ్చంద్రమాస్తిరతి దీర్ఘందీర్ఘం తిరతిచంద్రమాశ్చంద్రమాస్తిరతి దీర్ఘం । తిరతిదీర్ఘందీర్ఘం తిరతితిరతిదీర్ఘమాయురాయుర్దీర్ఘంతిరతి తిరతిదీర్ఘమాయుః । దీర్ఘమాయు రాయుర్దీర్ఘం దీర్ఘమాయుః । ఆయురిత్యాయుః ॥

(దీనికి ప్రతి.) నవోనవో భవతి జాయమాన ఇతి పురోనువాక్యా భవత్యాయురేవాస్మిన్దధాతి యమాదిత్యా అంశుమాప్యాయ యన్తీతి యాజ్యైవైనమేతయాప్యాయయతి॥

౨౧. (సంహిత.) (కురుతే) తస్మాదాహుర్యశ్చైవం వేదయశ్చన కథా పుత్రస్య కేవలంకథాసాధారణం పితురిత్యస్కన్న మేవతద్య త్ప్రయాజే ష్విష్టేష్ఉస్కన్దతి గాయత్ర్యేవ తేనగర్భం ధత్తేసాప్రజాం పశూన్ యజమానాయప్రజనయతి॥

(పదము.) (కురుతే) తస్మాత్ । ఆహుః । యః । చ । ఏవమ్। వేద । యః । చ । న । కథా । పుత్రస్య । కేవలమ్ । కథా । సాధారణమ్ । పితుః। ఇతి । అస్కన్నమ్ । ఏవ । తత్ । యత్ । ప్రయాజేష్వితిప్ర-యాజేషు । ఇష్టేషు । స్కన్దతి । గాయత్రీ । ఏవ। తేన । గర్భం । ధత్తే । సా । ప్రజామితిప్ర-జామ్ । పశూన్ । యజమానాయ । ప్రేతి । జనయతి॥

(క్రమము.) (కురుతేతస్మాత్) తస్మాదాహుః । ఆహుర్యః । యశ్చ । చైవం । ఏవంవేద । వేదయః । యశ్చ । చన । నకథా । కథాపుత్రస్య । పుత్రస్య కేవలమ్ । కేవలంకథా । కథాసాధారణం। సాధారణంపితుః । పితురితి । ఇత్యస్కన్నమ్ । అస్కన్నమేవ । ఏవ తత్ । తద్యత్ । యత్ప్రయాజేషు । ప్రయాజేష్విష్టేషు । ప్రయాజేష్వితిప్ర-యాజేషు । ఇష్టేషుస్కందతి । స్కందతిగాయత్రీ । గాయత్ర్యేవ । ఏవతేన । తేనగర్భమ్ । గర్భంధత్తే । ధత్తేసా । సాప్రజామ్ । ప్రజాంపశూన్ । ప్రజామితిప్ర-జాం । పశూన్యజమానాయ । యజమానాయప్ర। ప్రజనయతి । జనయతీతిజనయతి॥

(జటా॰) కురు తేతస్మా త్తస్మాత్కురు తేకురు తేతస్మాత్ ।॰తస్మా దాహురాహుస్తస్మా త్తస్మాదాహుః । ఆహుర్యో యఆహు రాహుర్యః। యశ్చచయోయశ్చ । చైవమేనంచ చైవం । ఏనం వేద వేదైవ మేవం వేద । వేదయో యో వేదవేదయః। యశ్చచయోయశ్చ । చనన చ చన । నకథాకథానన కథా । కథాపుత్రస్య పుత్రస్యకథా కథాపుత్ర స్య । పుత్రస్య కేవలం కేవలం పుత్రస్యపుత్రస్య కేవలం । కేవలంకథా కథా కేవలం కేవలంకథా । కథాసాధారణగ్ం సాధారణంకథా కథా సాధారణం । సాధారణంపితుః పితుఃసాధారణగ్ంసాధారణం పితుః। పితురితీతిపితుః పితురితి । ఇత్యస్కన్న మస్కన్న మితీత్యస్కన్నం । అస్కన్న మేవైవాస్కన్న మస్కన్న మేవ । ఏవత త్తదేవైవతత్ । త ద్యద్య త్తద్యత్ । యత్ప్రియాజేషు ప్రియాజేషు యద్యత్ప్రి య్రాజేషు। ప్రియాజేష్వేష్వే ష్వేషు ప్రయాజేషుప్రయాజేష్వేషు। ప్రయాజేష్వితి ప్రయాజేషు।ఇష్వేషుస్కందతి స్కందతీష్వేష్వేషు స్కందతి। స్కందతి గాయత్రీగాయత్రీ స్కందతిస్కందతి గాయత్రీ। గాయత్ర్యైవైవగాయత్రీగాయత్ర్యేవ । ఏవతేనతేనైవతేన । తేనగ ర్భంగర్భం తేనతేనగర్భం । గర్భంధత్తేధత్తేగర్భంగర్భంధత్తే । ధత్తే సాసాధత్తే ధత్తేసా । సాప్రజాంప్రజాగ్ం సాసాప్రజాం । ప్రజామ్పశూన్ పశూన్ప్రజాంప్రజాం పశూన్ । ప్రజామితి ప్ర-జాం । పశూ న్ యజమానాయ యజమానా యపశూన్ పశూన్ యజమానా

య। యజమానాయ ప్రప్రయజమానాయయజమానాయప్ర। ప్రజనయతిజనయతిప్ర ప్రజనయతి। జనయతీతి జనయతి॥

(ఘన.) కురుతే తస్మాత్తస్మాత్కురుతే కురుతేతస్మాదాహు రాహుస్తస్మాత్కురుతే కురుతేతస్మాదాహుః। తస్మాదాహురాహు స్తస్మాత్తస్మాదాహుర్యోయ ఆహుస్తస్మాత్తస్మా దాహుర్యః। ఆహుర్యోయ ఆహురాహుర్యశ్చచయ ఆహురాహుర్యశ్చ। యశ్చ చయో యశ్చైవమే వంచయోయశ్చైవం। చైవమేవంచచైవం వేదవేదైవంచ చైవంవేద। ఏవం వేదవేదైవమేనం వేదయోయో వేదైవమేవం వేదయః। వేదయోయో వేద వేదయశ్చచ యోవేద వేదయశ్చ। యశ్చచయో యశ్చనన చయో యశ్చన। చనన చచన కథాకథానచచనకథా। నకథా కథాననకథా పుత్రస్యపుత్రస్య కథా ననకథా పుత్రస్య। కథాపుత్రస్య పుత్రస్యకథాకథా పుత్రస్య కేవలం కేవలంపుత్రస్య కథాకథాపుత్రస్య కేవలం। పుత్రస్య కేవలం కేవలం పుత్రస్యపుత్రస్య కేవలం కథాకథా కేవలంపుత్రస్య పుత్రస్య కేవలంకథా। కేవలంకథాకథా కేవలం కేవలంకథా సాధారణగ్ం సాధారణం కథాకేవలం కేవలంకథా సాధారణం। కథాసాధారణగ్ం సాధారణం కథాకథా సాధారణం పితుఃపితుః సాధారణం కథాకథాసాధారణం పితుః సాధారణంపితుః పితుస్సాధారణగ్ం సాధారణం పితురితీతిపితు స్సాధారణగ్ం సాధారణంపితురితి। పితురితీతి పితుః పితురిత్యస్కన్న మస్కన్నమితి పితుఃపితు రిత్యస్కన్నమ్। ఇత్యస్కన్న మస్కన్న

మితీత్యస్కన్నమేవైవాస్కన్నమితీత్యస్కన్నమేవ । అస్కన్నమేవైవ
వాస్కన్నమస్కన్నమేవ తత్తదేవాస్కన్నమస్కన్నమేవ తత్ ।
ఏవ తత్తదేవైవ తత్ప్రయాజేషు ప్రయాజేషు తదేవైవ తత్ప్రయాజేషు ।
తత్ప్రయాజేషు ప్రయాజేషు తత్తత్ప్రయాజేష్విష్టేష్విష్టేషు ప్రయా
జేషు తత్తత్ప్రయాజేష్విష్టేషు । ప్రయాజేష్విష్టేష్విష్టేషు ప్రయా
జేషు ప్రయాజేష్విష్టేషు స్కందతి స్కందతీష్టేషు ప్రయాజేషు ప్ర
యాజేష్విష్టేషు స్కందతి । ప్రయాజేష్వితి ప్రయాజేషు । ఇష్టేషు
స్కందతి స్కందతీష్టేష్విష్టేషు స్కందతి గాయత్రీ గాయత్రీ స్కం
దతీష్టేష్విష్టేషు స్కందతి గాయత్రీ । స్కందతి గాయత్రీ గాయత్రీ
స్కందతి స్కందతి గాయత్ర్యేవైవ గాయత్రీ స్కందతి స్కందతి గాయ
త్ర్యేవ । గాయత్ర్యేవైవ గాయత్రీ గాయత్ర్యేవ తేన తేనైవ గాయత్రీ
గాయత్ర్యేవ తేన । ఏవ తేన తేనైవైవ తేన గర్భం గర్భం తేనైవైవ తే
న గర్భం । తేన గర్భం గర్భం తేన తేన గర్భం ధత్తే ధత్తే గర్భం తేన
తేన గర్భం ధత్తే । గర్భం ధత్తే ధత్తే గర్భం గర్భం ధత్తే సా సా ధత్తే
గర్భం గర్భం ధత్తే సా । ధత్తే సా సా ధత్తే ధత్తే సా ప్రజాం ప్రజాగ్ం
సా ధత్తే ధత్తే సా ప్రజాం । సా ప్రజాం ప్రజాగ్ం సా సా ప్రజాం పశూన్ ప
శూన్ ప్రజాగ్ం సా సా ప్రజాం పశూన్ । ప్రజాం పశూన్ పశూన్ ప్ర
జాం ప్రజాం పశూన్ యజమానాయ యజమానాయ పశూన్ ప్రజాం
ప్రజాం పశూన్ యజమానాయ । ప్రజామితి ప్ర-జామ్ । పశూన్
యజమానాయ యజమానాయ పశూన్ పశూన్ యజమానాయ

ప్ర ప్రయజమానాయపశూన్ పశూన్ యజమానాయ ప్ర। య
జమానాయప్రప్ర యజమానాయ యజమానాయ ప్రజనయతి జన
యతి ప్రయజమానాయ యజమానాయప్రజనయతి। ప్రజనయతిజన
యతి ప్రప్రజనయతి । జనయతీతిజనయతి ॥

(పది.) ఐంద్రాగ్న ముపసాదితమ్ । సర్వాభ్యోవా ఏషదేవ
తాభ్యోజుహోతి । యో౽గ్నిహోత్రంజుహోతి । యథాఖలు
వైధేనుంతీర్థే తర్పయతి । ఏవమగ్నిహోత్రీ యజమానంతర్ప
యతి। తృప్యతి ప్రజయాపశుభిః । ప్రసువర్గంలోకం జానాతి । పశ్య
తిపుత్రమ్ । పశ్యతిపౌత్రమ్ । ప్రప్రజయాపశుభిర్మిథునైర్జాయతే।
యస్యైవంవిదుషో౽గ్నిహోత్రం జుహ్వతి । యఉచైనదేవంవేద॥

౨౨. (సంహిత.) యదాజ్యేన ప్రయాజా ఇజ్యన్త ఆజ్యేనపత్నీ
సంయాజా ఋచమనూచ్యపత్నీ సంయాజానామృచాయజత్య జా
మిత్వాయాథోమిథునత్వాయ పఙ్క్తిప్రాయణో వైయజ్ఞః పఙ్క్త్యుద
యనః పఞ్చప్రయాజా ఇజ్యన్తేచత్వారః పత్నీసంయాజా స్సమిష్ట
యజుః పఞ్చమం పఙ్క్తిమేవాను ప్రయన్తిపఙ్క్తిమనూద్యన్తి ॥

(పదము.) యత్ । ఆజ్యేన । ప్రయాజా ఇతి ప్ర-యాజాః ।
ఇజ్యన్తే । ఆజ్యేన। పత్నీసంయాజా ఇతిపత్నీ-సంయాజాః । ఋచమ్।
అనూచ్యేత్యను-ఉచ్య। పత్నీసంయాజానామితి పత్నీ-సంయాజానామ్।
ఋచా । యజతి । అజామిత్వాయేత్యజామి-త్వాయ । అథో ఇతి ।
మిథునత్వాయేతి మిథున-త్వాయ । పఙ్క్తిప్రాయణ ఇతిపఙ్క్తి-ప్రా

యణః । వై । యజ్ఞః ప్రత్యుదయన ఇతిప్రతి-ఉదయనః । పఞ్చ
ప్రయాజా ఇతి ప్ర-యాజాః । ఇజ్యన్తే । చత్వారః । పత్నీసంయా
జా ఇతిపత్నీ-సంయాజాః । సమిష్టయజురితి సమిష్ట-యజుః । పఞ్చ
మం । పఙ్క్తిం । ఏవ । అన్వితి । ప్రయన్తీతిప్ర-యన్తి । పఙ్క్తిం । అను
ఉదతి । యంతి ॥

(క్రమం.) యదాజ్యేన । ఆజ్యేన ప్రయాజాః । ప్రయాజా
ఇజ్యన్తే । ప్రయాజా ఇతిప్ర-యాజాః । ఇజ్యంతఆజ్యేన । ఆజ్యేనపత్నీ
సంయాజాః । పత్నీసంయాజాఋచమ్ । పత్నీసంయాజా ఇతిపత్నీ-
సంయాజాః । ఋచమనూచ్య । అనూచ్యపత్నీ సంయాజానాం । అ
నూచ్యేత్యను-ఉచ్య । పత్నీసంయాజానామృచా । పత్నీసంయా
జానామితిపత్నీ-సంయాజానామ్ । ఋచాయజతి । యజత్యజామి
త్వాయ । అజామిత్వాయాథో । అజామిత్వాయేత్యజామి-త్వాయ
అథోమిథునత్వాయ । అథోఇత్యథో । మిథునత్వాయ పఙ్క్తిప్రా
యణః । మిథునత్వాయేతి మిథున-త్వాయ । పఙ్క్తిప్రాయణోవై ।
పఙ్క్తిప్రాయణఇతిపఙ్క్తి-ప్రాయణః । వైయజ్ఞః । యజ్ఞఃప్రత్యుదయనః ।
ప్రత్యుదయనఃపఞ్చ । ప్రత్యుదయనఇతి ప్రతి-ఉదయనః । పఞ్చప్రయా
జాఃప్రయాజాఇజ్యన్తే । ప్రయాజాఇతిప్ర-యాజాః । ఇజ్యన్తేచత్వా
రః । చత్వారః పత్నీసంయాజాః । పత్నీసంయాజా స్సమిష్టయజుః ।
పత్నీసంయాజాఇతిపత్నీ-సంయాజాః । సమిష్టయజుః పఞ్చమమ్ ।

స్విష్టకృద్యజు రితిస్విష్ట-యజుః । పత్ర్యంపఙ్క్తిమ్ । పఙ్క్తి-మేవ । ఏవాను । అనుప్రయన్తి । ప్రయంతిపఙ్క్తిమ్ । ప్రయంతీతి ప్ర-యన్తి । పఙ్క్తిమను । అనూత్ । ఉద్యన్తి । యంతీతి యన్తి॥

(జటా॰) యద్వాజ్యేనాజ్యేన యద్యదాజ్యేన । ఆజ్యేన ప్రయాజాః ప్రయాజా ఆజ్యేనాజ్యేన ప్రయాజాః । ప్రయాజా ఇజ్యంత ఇజ్యంతేప్రయాజాః ప్రయాజా ఇజ్యంతే । ప్రయాజా ఇతి ప్ర-యాజాః । ఇజ్యంత ఆజ్యేనాజ్యేనే జ్యంతఇజ్యంత ఆజ్యేన । ఆజ్యేన పత్నీ సంయాజాః పత్నీసంయాజా ఆజ్యేనాజ్యేనపత్నీసంయాజాః । పత్నీ సంయాజా ఋచమృచంపత్నీ సంయాజాః పత్నీసంయాజా ఋచం । పత్నీసంయాజా ఇతిపత్నీ-సంయాజాః । ఋచమనూచ్యా నూచ్య ర్చమృచమనూచ్య । అనూచ్యపత్నీసంయాజానాంపత్నీసంయాజానామనూచ్యానూచ్య పత్నీసంయాజానాం । అనూచ్యేత్యను-ఉచ్య । పత్నీసంయాజానామృచర్చా పత్నీసంయాజానాం పత్నీసంయాజానామృచా । పత్నీసంయాజానామితిపత్నీ-సంయాజానాం । ఋచాయజతియజత్యృచర్చాయజతి । యజత్యజామిత్వాయాజామిత్వాయయజతి యజత్యజామిత్వాయ । అజామిత్వాయాథో అథోఅజామిత్వాయాజామిత్వాయాథో । అజామిత్వాయేత్యజామి-త్వాయ । అథోమిథునత్వాయ మిథునత్వాయాథో అథోమిథునత్వాయ । అథో ఇత్యథో । మిథునత్వాయపంక్తిః ప్రాయణః పంక్తిప్రాయణో మిథునత్వాయ మిథునత్వాయపంక్తిప్రాయణః । మిథు

స్తత్వా యేతిమిథున-త్వాయ । పంక్తిః ప్రాయణో వైవై పంక్తిః ప్రాయణః పంక్తిః ప్రాయణో వై । పంక్తిః ప్రాయణ ఇతి పంక్తి-ప్రాయణః వై యజ్ఞో యజ్ఞో వై వై యజ్ఞః । యజ్ఞః పంక్త్యుదయనః పంక్త్యుదయనో యజ్ఞో యజ్ఞః పంక్త్యుదయనః । పంక్త్యుదయనః పంచపంచ పంక్త్యుదయనః పంక్త్యుదయనః పఞ్చ । పంక్త్యుదయన ఇతి పంక్తి-ఉదయనః॥ పంచ ప్రయాజాః ప్రయాజాః పంచపంచ ప్రయాజాః । ప్రయాజా ఇజ్యన్త ఇజ్యన్తే ప్రయాజాః ప్రయాజా ఇజ్యంతే । ప్రయాజా ఇతి ప్ర-యాజాః । ఇజ్యంతే చత్వార శ్చత్వార ఇజ్యంత ఇజ్యంతే చత్వారః । చత్వారః పత్నీసంయాజాః పత్నీసంయాజా శ్చత్వార శ్చత్వారః పత్నీసంయాజాః । పత్నీసంయాజా స్సమిష్టయజు స్సమిష్టయజుః పత్నీసంయాజాః పత్నీసంయాజా స్సమిష్టయజుః । పత్నీసంయాజా ఇతి పత్నీ సంయాజాః । సమిష్టయజుః పంచమం పంచమగ్‌ం సమిష్టయజు స్సమిష్టయజుః పంచమం । సమిష్టయజు రితి సమిష్ట-యజుః । పంచమం పంక్తిం పంక్తిం పంచమం పంచమం పంక్తిం । పంక్తి మేవైవ పంక్తిం పంక్తి మేవ । ఏవాన్వన్వేవైవాను । అను ప్రయంతి ప్రయంత్యన్వను ప్రయంతి । ప్రయంతి పంక్తిం పంక్తిం ప్రయంతి ప్రయంతి పంక్తిం । ప్రయంతీతి ప్ర-యంతి । పంక్తిం పంక్తి మన్వను పంక్తిం పంక్తి మను । అనూదు దన్వనూత్ । ఉద్యంతి యంత్యుదు ద్యంతి । యంతీతి యాంతి॥

(ఘన.) యదాజ్యేనాజ్యేన యద్యదాజ్యేన ప్రయాజాః ప్రయా

జాఆజ్యేన యద్యదాజ్యేన ప్రయాజాః। ఆజ్యేన ప్రయాజాః ప్రయాజా
ఆజ్యేనాజ్యేన ప్రయాజా ఇజ్యన్త ఇజ్యన్తే ప్రయాజా ఆజ్యేనాజ్యేన
ప్రయాజా. ఇజ్యన్తే । ప్రయాజా ఇజ్యన్తఇజ్యన్తే ప్రయాజాః ప్ర
యాజ ఇజ్యన్త ఆజ్యేనాజ్యేనే జ్యన్తే ప్రయాజాః ప్రయాజా ఇజ్యన్త
ఆజ్యేన । ప్రయాజా ఇతి ప్ర-యాజాః। ఇజ్యన్త ఆజ్యేనాజ్యేనేజ్యన్త ఇ
జ్యన్త ఆజ్యేన పత్నీసంయాజాః పత్నీసంయాజా ఆజ్యేనేజ్యన్త ఇజ్యం
తఆజ్యేనపత్నీ సంయాజాః। ఆజ్యేనపత్నీ సంయాజాః పత్నీసంయాజా
ఆజ్యేనాజ్యేన పత్నీసంయాజాఋచమృచం పత్నీసంయాజా ఆజ్యేనా
జ్యేనపత్నీ సంయాజాఋచం। పత్నీసంయాజాఋచమృచంపత్నీసం
యాజాః పత్నీసంయాజాఋచ మనూచ్యానూచ్యర్చం పత్నీసం
యాజాః పత్నీసంయాజాఋచమనూచ్య । పత్నీసంయాజా ఇతిప
త్నీ-సంయాజాః । ఋచమనూచ్యానూచ్యర్చ మృచమనూచ్య
పత్నీ సంయాజానాం పత్నీసంయాజా నామనూచ్యర్చ మృచమ
నూచ్య పత్నీసంయాజానాం । అనూచ్యపత్నీసంయాజానాం పత్నీ
సంయాజానామనూచ్యానూచ్య పత్నీసంయాజానామృచర్చాపత్నీ
సంయాజా నామనూచ్య నూచ్యపత్నీ సంయాజానామృచా। అనూ
చ్యేత్యను-ఉచ్య । పత్నీసంయాజానా మృచర్చాపత్నీ సంయాజా
నాం పత్నీసంయాజానా మృచాయజతి యజత్యృచా పత్నీసంయా
జానా పత్నీసంయాజానా మృచాయజతి । పత్నీసంయాజానామితి
పత్నీ-సంయాజానాం। ఋచాయజతి యజత్యృచర్చాయజత్యజామి

త్వాయాజా మిత్వాయయజత్యౌ చచాఽయజత్య జామిత్వాయ ।
యజత్యజామిత్వాయా జామిత్వాయ యజతియజత్యజామిత్వాయా
ధ్రో అధ్రోఽజామిత్వాయ యజతియజత్యజామిత్వాయాధ్రో। అజామి
త్వాయాధ్రో అధ్రో అజామిత్వాయా జామిత్వా యధ్రోమిధునత్వా
య మిధునత్వాయాధ్రో అజామిత్వాయాజా మిత్వాయాధ్రో మిధున
త్వాయ । అజామిత్వా యేత్యజామి-త్వాయ । అధ్రోమిధునత్వాయ
మిధునత్వాయాధ్రో అధ్రోమిధునత్వాయపంక్తిప్రాయణః పంక్తిప్రాయ
ణోమిధునత్వాయాధ్రో అధ్రోమిధునత్వాయపంక్తిప్రాయణః । అధ్రో
ఇత్యధ్రో। మిధునత్వాయపంక్తిప్రాయణః పంక్తిప్రాయణోమిధునత్వా
యమిధునత్వాయపంక్తిప్రాయణో వైవైపంక్తిప్రాయణో మిధున
త్వాయమిధునత్వాయ పంక్తిప్రాయణో వై । మిధునత్వాయేతి మిధు
న-త్వాయ।పంక్తిప్రాయణో వైవై పంక్తిప్రాయణః పంక్తిప్రాయణో
వైయజ్ఞోయజ్ఞో వై పంక్తిప్రాయణఃపంక్తిప్రాయణో వైయజ్ఞః। పంక్తి
ప్రాయణ ఇతిపంక్తి-ప్రాయణః। వైయజ్ఞో యజ్ఞోవైవై యజ్ఞః పం
క్త్యుదయనః పంక్త్యుదయనో యజ్ఞోవైవై యజ్ఞః పంక్త్యుదయనః ।
యజ్ఞః పంక్త్యుదయనః పంక్త్యుదయనో యజ్ఞోయజ్ఞః పంక్త్యుదయనః
పంచపంచ పంక్త్యుదయనో యజ్ఞోయజ్ఞః పంక్త్యుదయనః పంచ। పం
క్త్యుదయనః పంచపంచ పంక్త్యుదయనః పంక్త్యుదయనః పంచప్రయా
జాః ప్రయాజాః పంచపంక్త్యు దయనః పంక్త్యుదయనః పంచప్రయా

జాః । పంక్త్యుదయన్త ఇతిపంక్తి-ఉద్యన్తః పంచప్రయాజాః ప్రయా
జాః పంచపంచప్రయాజా ఇజ్యన్త ఇజ్యన్తేప్రయాజాః పంచపంచ
ప్రయాజాఇజ్యన్తే । ప్రయాజా ఇజ్యన్త ఇజ్యన్తేప్రయాజాః ప్రయా
జా ఇజ్యన్తే చత్వారశ్చత్వార ఇజ్యన్తే ప్రయాజాః ప్రయాజా ఇజ్య
న్తే చత్వారః । ప్రయాజా ఇతిప్ర-యాజాః । ఇజ్యన్తే చత్వారశ్చ
త్వార ఇజ్యన్త ఇజ్యన్తే చత్వారః పత్నీసంయాజాః పత్నీసంయా
జాః శ్చత్వార ఇజ్యన్త ఇజ్యన్తే చత్వారః పత్నీసంయాజాః । చ
త్వారః పత్నీసంయాజాః పత్నీసంయాజాశ్చ త్వార శ్చత్వారః ప
త్నీసంయాజాస్సమిష్ట యజుస్సమిష్ట యజుః పత్నీ సంయాజా శ్చ
త్వారశ్చత్వారః పత్నీసంయాజా స్సమిష్టయజుః । పత్నీసంయాజా
స్సమిష్టయజుస్సమిష్టయజుః పత్నీసంయాజాః పత్నీసంయాజా స్సమి
ష్టయజుః పంచమం పంచమగ్ంసమిష్టయజుః పత్నీసంయాజాః పత్నీ
సంయాజాః సమిష్టయజుః పంచమం । పత్నీసంయాజా ఇతిపత్నీ-
సంయాజాః । సమిష్టయజుః పంచమంపంచమగ్ం సమిష్టయజుః సమి
ష్టయజుః పంచమంపంక్తింపంక్తింపంచమగ్ం సమిష్టయజుస్సమిష్టయ
జుః । పంచమంపంక్తిం సమిష్టయజు రితిసమిష్ట-యజుః పంచమం
పంక్తిం పంక్తిం పంచమం పంచమం పంక్తిమేవై వపంక్తిం పంచ
మం పంచమం పంక్తిమేవ । పంక్తిమేవైవ పంక్తిం పంక్తిమేవాన్వ
న్వేవ పంక్తిం పంక్తిం మేవాను । ఏవాన్వన్వేవైవాను ప్రయన్తి ప్ర

యంత్యన్వై వైవాను ప్రయంతి । అనుప్రయంతి ప్రయంత్యన్వను ప్రయంతి పంక్తిం పంక్తిం ప్రయంత్యన్వను ప్రయంతి పంక్తిం । ప్రయంతి పంక్తిం పంక్తిం ప్రయంతి ప్రయంతి పంక్తిమన్వను పంక్తిం ప్రయంతి ప్రయంతి పంక్తిమను । ప్రయంతీతి ప్ర-యంతి । పంక్తిమన్వను పంక్తిం పంక్తిమనూదుదన్వను పంక్తిం పంక్తిమనూత్ । అనూదుదన్వనూద్యంతి యంత్యుదన్వనూద్యంతి । ఉద్యంతి యంత్యుదుద్యంతి । యంతీతియంతి॥

(దీనికిపది.) ఆశాస్తేయంయజమానోఽసౌ । ఆయురాశాస్తే । సుప్రజాస్త్వమాశాస్తే । సజాతవనస్యామాశాస్తే । ఉత్తరాం దేవయజ్యా మాశాస్తే । భూయోహవిష్కరణమాశాస్తే । దివ్యంధామాశాస్తే । విశ్వం ప్రియమాశాస్తే । యదనేనహవిషాశాస్తే । తదశ్యాత్త దృధ్యాత్ । తదస్మైదేవారాసంతామ్ । తదగ్నిర్దేవోదేవేభ్యోవనతే । వయమగ్నేర్మానుషాః । ఇష్టంచవీతంచ । ఉభేచనో ద్యావాపృథివీఅగ్ంహసస్పాతామ్। ఇహగతిర్వామస్యేదంచ। నమోదేవేభ్యః ॥ శతమానం...॥

౨౩ శ్రీగురుభ్యోనమః హరిఃఓమ్॥ నేష్టఃపత్నీ ముదానయేత్యాహాగ్నీ దేవనేష్టరిరేతోఽ దధాతినేష్టాపత్నియా ముద్గాతాసజ్ఞ్యాపయతి ప్రజాపతిర్వా ఏషయదుద్గాతా ప్రజానాంప్రజననాయాప ఉపప్రవర్తయతి రేతఏవతత్సిఞ్చత్యూరుణోపప్రవర్త యత్యూరుణాహి రేతస్సిచ్యతే నగ్నంకృత్యోరుముపప్రవర్తయతి యదాహినగ్న ఊ

రుర్భవత్యథమిథునీభవతో౽థ రేతస్సిచ్యతే౽థప్రజాః ప్రజాయన్తే॥

(పది.) సోమోరాజామృతగ్ం సుతః। ఋజీషేణాజహాన్మృత్యుమ్। ఋతేనసత్యమిన్ద్రియమ్। విపానగ్ం శుక్రమన్ధసః। ఇన్ద్రస్యేన్ద్రియమ్। ఇదమ్పయో౽మృతంమధు। సోమమద్భ్యోవ్యపిబత్। ఛన్దసాహగ్ం సశ్శుచిషత్। ఋతేన సత్యమిన్ద్రియమ్। అద్భ్యః। క్షీరంవ్యపిబత్॥ ౧॥ కృఙ్ఙాఙ్గిరసోధియా। ఋతేన సత్యమిన్ద్రియమ్। అన్నాత్పరిస్రుతోరసమ్। బ్రహ్మణావ్యపిబత్క్షత్రమ్। ఋతేన సత్యమిన్ద్రియమ్। రేతోమూత్రం విజహాతి। యోనిమ్ప్రవిశదిన్ద్రియమ్। గర్భోజరాయుణావృతః। ఉల్బంజహాతి జన్మనా। ఋతేన సత్యమిన్ద్రియమ్। ౨॥ వేదేనరూపేవ్యకరోత్। సతాసతీ ప్రజాపతిః। ఋతేనసత్య మిన్ద్రియమ్। సోమేనసోమౌవ్యపిబత్। సుతాసుతౌ ప్రజాపతిః। ఋతేన సత్యమిన్ద్రియమ్। దృష్ట్వారూపేవ్యాకరోత్। సత్యానృతే ప్రజాపతిః। అశ్రద్ధామనృతే దధాత్। శ్రద్ధాగ్ం సత్యే ప్రజాపతిః। ఋతేన సత్యమిన్ద్రియమ్। దృష్ట్వాపరిస్రుతో రసమ్। శుక్రేణశుక్రంవ్యపిబత్। పయస్సోమమ్ప్రజాపతిః। ఋతేన సత్యమిన్ద్రియమ్। విపానగ్ం శుక్రమన్ధసః। ఇన్ద్రస్యేన్ద్రియమ్। ఇదమ్పయో౽మృతం మధు॥ 3॥

౨౮ అగ్నే గృహపతేసు గృహపతిరహంత్వయా గృహపతినాభూయాసగ్ం సుగృహపతిర్మయాత్వఙ్గృహపతి నాభూయాశ్శతగ్ం హి

మా స్తామాశిషమాశాస్తే తన్తవే జ్యోతిష్మతీం తామాశిషమాశాస్తే
ముష్మై జ్యోతిష్మతీమ్॥

(పది.) అగ్నే గృహపత ఇత్యాహ యథాయజురేవైతచ్ఛతగ్ం
హిమా ఇత్యాహ శతం త్వా హేమన్తా నిన్ధిషీయేతి వావైత దాహ
పుత్రస్య నామగృహ్ణాత్యన్నాద మేవైనం కరోతి తామాశిష మాశా
స్తేత న్తవే జ్యోతిష్మతీమితి బ్రూయాద్యస్య పుత్రోజా తస్యాత్తేజ
స్వ్యేవాస్య బ్రహ్మవర్చసీ పుత్రో జాయతే తామాశిషమాశాస్తే ము
ష్మై జ్యోతిష్మతీమితి బ్రూయాద్యస్య పుత్రో జాతస్యాత్తేజ ఏవాస్మై
న్బ్రహ్మ వర్చసం దధాతి॥

౨౫ (మన్త్రమ్.) ప్రజాతు జీవాతవే జీవనస్యాయా అగ్నే స్త్వామా
త్రియా జగత్యై వర్తన్యాగ్రయణస్య వీర్యేణ దేవస్త్వా సవితోద్వప్ర
జతు జీవాతవే జీవనస్యాయా ఇమమగ్న ఆయుషే వర్చసే కృధిప్రి
యగ్ం రేతో వరుణ సోమ రాజన్। మా తేవాస్మా అదితే శర్మ య
చ్ఛ విశ్వే దేవా జరదష్టిర్యథాసత్। అగ్నిరాయుష్మాన్స వన స్పతిభిరా
యుష్మాన్తేన త్వాయుషాయుష్మన్తం కరోమి సోమ ఆయుష్మాన్స ఓ
షధీభిర్యజ్ఞ ఆయుష్మాన్స దక్షిణాభిర్బ్రహ్మాయుష్మత్తద్బ్రాహ్మణై
రాయుష్మద్దేవా ఆయుష్మన్తస్తేఽమృతేన పితర ఆయుష్మన్తస్తే
స్స్వధయా ఽఽయుష్మన్తస్తేన త్వాయుషా యుష్మన్తం కరోమి॥

(పది.) ఘృతం నిష్పిబత్యాయుర్వై ఘృతమమృతగ్ం హిరణ్యా
మమృతా దేవాయుర్నిష్పిబతి శతమానమ్భవతి శతాయుః పురుష

శ్చ తేన్ద్రియ ఆయుష్యే వేన్ద్రియే ప్రతితిష్ఠత్య థోఖల్వు యావతీస్స మా ఏషష్యన్మన్యేత తావన్మానగ్ స్యాత్సమృద్ధ్యా ఇమమగ్న ఆయు షైవర్చసే కృధీత్యాహాయురేవాస్మిన్ వర్చోదధాతి విశ్వేదేవాజర దష్టిర్యథాసదిత్యాహాజరదష్టిమేవైన ఙ్కరోత్యగ్ని రాయుష్మానితి హ స్తఙ్గృహ్ణాత్యేతే వైదైవా ఆయుష్మన్తస్త ఏవాస్మిన్నాయుర్దధతి స ర్వమాయు రేతి॥

౨౮ ఆశాస్తేయం యజమానోసౌ। ఆయురాశాస్తే। సుప్రజా స్త్వమాశాస్తే। సజాతవనస్యామాశాస్తే। ఉత్తరాన్దేవయజ్యామా శాస్తే। భూయోహవిష్కరణ మాశాస్తే। దివ్యన్ధామాశాస్తే। విశ్వమ్ప్రియమాశాస్తే। యదనేనహవిషాశాస్తే। తదశ్యాత్తదృ ధ్యాత్। తదస్మైదేవారాసన్తామ్। తదగ్నిర్దేవో దేవేభ్యోవనతే। వయమగ్నేర్మానుషాః। ఇష్టఞ్చ వీతఞ్చ। ఉభేచనో ద్యావాపృథివీ అగంహసస్పాతామ్। ఇహగతిర్వా మస్యేదఞ్చ। నమో దేవేభ్యః॥

ఆశాస్తేయం యజమానోసావిత్యాహాశీ శ్చైవ వైనగ్ం సువ ర్గంలోకం గమయత్యాయురాశాస్తే సుప్రజా స్త్వమాశాస్త ఇత్యా హాశిషమేవైతా మాశాస్తే సజాతవనస్యామాశాస్త ఇత్యాహ ప్రా ణావై సజాతాః ప్రాణానేవ। నాన్త రేతితదగ్నిర్దేవో దేవేభ్యోవనతే వయమగ్నేర్మానుషా ఇత్యాహాగ్నిర్దేవేభ్యో వనుతేవయం మనుష్యే భ్య ఇతివావైత దాహేహగతిర్వా మస్యేదఞ్చ నమోదేవేభ్య ఇ త్యాహ యాశ్చైవదేవతా యజతి యాశ్చనతాభ్య ఏవోభ యీభ్యోనమస్కరోత్యాత్మనో నార్త్యై॥

౨౭॥ అగ్నే తేజస్విన్తే జస్వీత్వం దేవేషు భూయాస్తే జస్వన్తమ్మా మాయుష్మన్తం వర్చస్వన్తం మనుష్యేషు కురుదీక్షాయై చత్వా తప సశ్చ తేజసే జుహోమి । తేజోఽవిదసి తేజో మా మా హాసీన్మాహం త్వాన్తేజో హాసిషం మా మాన్తేజో హాసీ దిన్ద్రౌజస్విన్నోజస్వీత్వం దేవేషు భూయా ఓజస్వన్తం మామాయుష్మన్తం వర్చస్వన్తం మనుష్యేషు కురు బ్రహ్మణశ్చత్వా క్షత్రస్య చ॥

సహోజాన్ విశ్వేభిర్దేవేభిః పృతనాజయామి జాగతేన ఛన్దసా సప్తదశేన స్తోమేన వామదేవ్యేన సామ్నా వషట్కారేణ వజ్రేణా పరజానిన్ద్రేణ సయుజో వయగ్ం సాసహ్యామ పృతన్యతః । ఘ్నన్తో వృత్రాణ్యప్రతి । యత్తే అగ్నే తేజస్తేనాహం తేజస్వీ భూయాసం యత్తే అగ్నే వర్చస్తేనాహం వర్చస్వీ భూయాసం యత్తే అగ్నే హరస్తేనాహగ్ం హరస్వీ భూయాసమ్ ॥

అహస్తస్మిన్నైన్ద్రౌ వాయువో గృహ్యేతే తస్మాదైన్ద్రౌ వాయువస్యాయతనే సప్తమేహన్త్సుక్రో గృహ్యేత ఆగ్రయణస్య వా ఏతదాయతనం యత్సప్తమమహస్తస్మిన్త్సుక్రో గృహ్యేతే తస్మాచ్ఛుక్రస్యాయతనేష్టమేహన్నాగ్రయణో గృహ్యేతే ఛన్దాగ్ంస్యేవ తద్వ్యావాహయతి ప్రవస్యసో వివాహం మాప్నోతియ ఏవం వేదాథో దేవతాభ్య ఏవ యజ్ఞే సంవిదం దధాతి తస్మాదిదమన్యోన్యస్మై దదాతి ॥

అథ ఋగ్వేదాశీః

౨౮॥ ఇన్ద్ర శ్రేష్ఠాని ద్రవిణాని ధేహి చిత్తిం దక్షస్య సుభ

గత్వ మస్మైపోషం రయీణా మరిష్టిం తనూనాం స్వాద్మానం వాచ స్సుదినత్వ మహ్నామ్ ॥ ఇన్ద్ర శ్రేష్ఠాని । శ్రేష్ఠాని ద్రవిణాని । ద్రవిణాని ధేహి । ధేహి చిత్తిం । చిత్తిం దక్షస్య । దక్షస్య సుభగత్వం। సుభగత్వ మస్మే । సుభగత్వ మితి సుభగ-త్వమ్ । అస్మే ఇ త్యస్మే। పోషం రయీణాం। రయీణా మరిష్టిం । అరిష్టిం తనూనాం । తనూనాం స్వాద్మానం । స్వాద్మానం వాచః। వాచ స్సుదినత్వం ॥ సుదినత్వ మహ్నాం । సుదినత్వమితి సుదిన-త్వం । అహ్నా మి త్యహ్నాం। తేత్రో నద్రేతాం ద్వంద్వ మింద్రేణ దేవతా స్సస్యంతే। ద్వంద్వం వై మిథునం తస్మా ద్ద్వంద్వా న్మిథునం ప్రజాయతే । ప్రజాత్యై ప్రజాయతే । ప్రజయా పశుభిర్య ఏవంవేద ॥ శతమానం ... తి॥ ఇత్యృగ్వేదాశీః ॥

ఆశాస్తే యం యజమా నోసౌ । ఆయు రాశాస్తే। సుప్రజాస్త్వ మాశాస్తే । సజాతవనస్యా మాశాస్తే । ఉత్తరాం దేవయజ్యా మాశాస్తే। భూయో హవిష్కరణ మాశాస్తే। దివ్యం ధామాశాస్తే। విశ్వంప్రియమాశాస్తే। య ద్దనేన హవి షాశాస్తే। త దస్యా తదృధ్యాత్। త దస్మై దేవారాసంతాం। తదగ్ని ర్దేవో దేవేభ్యో వనతే । వయమగ్నే ర్మానుషాః।ఇష్టం చ వీతచం। ఉభే చ నో ద్యావాపృథివీ అగ్ంహసస్పాతామ్।ఇహ గతి ర్వామస్యేదం చ । నమోదైవేభ్యః ॥ శతమానం...తి ॥

౨౯॥ ఆయుర్దా దేవజరసం గృణానో ఘృతప్రతీకో ఘృత

పృష్ఠో అగ్నే । ఘృతం పిబ న్నమృతం చారుగవ్యం పితేవ పుత్రం జరసే న యేమమ్ । సుప్రజాః ప్రజయా భూయాస్సువీరో వీరై స్సువర్చా వర్చసాసుపోషః పోషైః । నారాయణశర్మ న్రేష తే దేవసూర్యబ్రహ్మచారీ తంగోపాయసమామృతేష తే సూర్యపుత్రస్స దీర్ఘాయు స్సమామృత । యాగ్ం స్వస్తి మగ్ని ర్వాయు స్సూర్య శ్చంద్రమా ఆపోఽనుసంచరంతి తాగ్ంస్వస్తి మనుసంచర నారాయణశర్మన్ । ఇమ మగ్న ఆయుషే వర్చసే కృధి ప్రియగ్ం రేతో వరుణసోమరాజన్ । మాతే వాస్తా అదితే శర్మయచ్ఛ విశ్వే దేవా జరదష్టిర్యథాసత్ । అగ్నిష్ట ఆయుః ప్రతరాం దధా త్వగ్నిష్టే పుష్టిం ప్రతరాంకృణోతు । ఇన్ద్రో మరుద్భిరృతుథా కృణోత్వాఽదిత్యైస్తే వసుభి రాదధాతు । మేధాం తే దేవస్సవితా మేధాందేవీ సరస్వతీ । మేధాం తేఅశ్వినా దేవావాధత్తాం పుష్కరస్రజా । త్వయి మేధాం త్వయిప్రజాం త్వ య్యగ్ని స్తేజోదధాతు। త్వయి మేధాం త్వయి ప్రజాం త్వ యీంద్ర ఇన్ద్రియం దధాతు। త్వయి మేధాం త్వయి ప్రజాం, త్వయి సూర్యో భ్రాజో దధాతు॥ శతమానం...తి॥

త్వష్టా జాయామ జనయత్త్వష్టాస్యై త్వాం పతిమ్।త్వష్టాసహస్రమాయూగ్ంషి దీర్ఘమాయుః కృణోతు వామ్॥ శతమానం...తి॥

30॥ ఓషధయస్సగ్ం సమోషధయ ఓషధయస్సం । సంవదంతే వదంతేసగ్ం సంవదంతే । వద్రంతె సోమేన సోమేన వదంతే

వదం త్రైసోమేన । సోమేన సహ సహ సోమేన సోమేన సహ। సహ రాజ్ఞా రాజ్ఞా సహ సహ రాజ్ఞా! రాజ్ఞేతి రాజ్ఞా । యస్త్వైకరోతి కరోతి యస్త్వైయస్త్వైకరోతి । కరోతి బ్రాహ్మణో బ్రాహ్మణః కరోతి కరోతి బ్రాహ్మణః । బ్రాహ్మణ స్తం తం బ్రాహ్మణో బ్రాహ్మణ స్తం। తగ్ం రాజన్యాజన్యత్వం తగ్ం రాజన్ । రాజన్యార్థయామసిపారయా మసిరాజన్యాజన్యార్థయామసి । పార్థయామసీతి పారయామసి ॥ బహుగ్వై బహ్వాశ్వాయై । బహ్వాజావికాయై । బహువ్రీహియవా యై । బహుమాషతిలాయై । బహుహిరణ్యాయై బహుహస్తి కాయై బహుదాసపూరుషాయై । రయిమత్యై పుష్టిమత్యై । బహురాయ స్పోషాయై రాజాస్తు ॥ శతమానం...తి ॥

అథ సామవేదాఽశీర్వాదః-

30॥ అనుహ్యావం॥ ఋక్కు-॥ ౧॥ ఉచ్చాతేజ తమంధసోది విమద్భ్యా మాయ్యాదీదే । ఉగ్రంశర్మమహిశ్రవః । ససఇన్ద్రాయయజ్యవె వరుణా యమరుద్భ్యః । పరివోవిత్పరిస్రవా । ఏనావిశ్వాన్యర్య ఆద్యుమ్నాని మానుషాణాం । సిషాసంతోవనామహే॥

(సామా) ఉచ్చాతా ఆఇజాతా అమ్హంధసోహా । దీవాయిసా అద్భ్యాఉ । మ్యాఆదదాయి । ఉగ్రంశర్మా । మహాఆయిశ్రవా ఉవా అ । స్తా ఉషెవప । సనాఆఆ ఇన్ద్రాఅయాయజ్యవాయి । వారూణా ఆ హ్యాఅ । మరూఉద్భ్యః । పరివ్రా భవాఇత్ । పదాఆయిశ్రవా ఉ వాఅ । స్తా ఉషెవప। ఏనావా ఆవిశ్వా ఆని అర్య అ । ద్యుమ్నా నాఆయిమాఅ । నుషా ఆణాం । సీషాసంతాః । వనా అమహా ఉవా అస్తా ఉషేవప॥ శతమానం...తి॥

3౨॥ ఇమంస్తో ఓమూం। అహో ఆఆతెవేజ। తావె. వదాసెవ హైహాయి। రాధా ఆఆమిాఈన। సంమా ఆఆహెూవమ। మాసీఈ షాయా ఆహైహాయి। భద్రాఆఆహీ ఈనాహ। ప్రమా ఆఆతీఈర। స్యాసంసదేవహైహాఘు। అగ్నా ఆఆయుసా ఆఖ్యాయి। మాథాయ్యు షా ఆమ। వాయంతషాఆఆహైహా౭౭ఇడ॥

33॥ వామదేవ్యం॥ ఋక్కు॥ 3॥ కయానశ్చిత్ర ఆభువదూతీసదా వృధస్సఖా। కయాశచిష్ఠయావృతా॥ కస్త్వాసత్యో మదానాంమం హిష్ఠోమత్సదంధసః। దృఢాచిదారుజెవసు। అభీషుణస్సఖీనా మవి తాజరిత్యాణామ్। శతంభవాస్యూతయే॥

సామం॥ కా౨అయా౨అ। నశ్చి ౨ఆఆయిత్రా౨ ఆఆ భువాత్॥ (తి) ఓమూ౨తీ౨సాదావృధస్సు। ఖాజౌ ఉహైహాఓహా యి। కయా౨ఆశచాయి। ష్ఠయా హైహా౨ఓ। హింమా౨అ। వా ౨అగ్తో౨ఓ। హాయి। కా౨అస్త్వా౨అ। సత్యో౨ఓఓమద్వా౨అనాం। ఓంమా౨। హిష్ఠో ఓమా౨త్సా౨దంధ। సాజౌ౨ఉహైహాఓహా యి। దృఢా౨ఆచిద। రుజౌ౨హైహాఓ। హింమా౨అ। వా౨ ఆసోఓ। హాయి। ఆ౨ఆభీషుణా౨ఆఆసాఆభీఈనాం। ఓంమా౨ వితాఅ। జరా౨యిత్యా౨। ణా౨। ఔఊవహోఓ.హాయి। శతా౨ అంభవ। సియా౨హైహా౨ఓ। హింమా౨ఆ। తా౨ఆయో౨ఓ హాయి॥

3౪॥ కాలేయం॥ ఋక్కు॥ తరోభిర్వోవిదద్వసుమింద్రంస బాధఉ తయె। బృహద్గాయంతస్సుతసోమె। అధ్వరెహువెభరం నకారిణం।

సంయదుథ్వాత్రవరం తెనన్థిరావః రోమదెషు శ్రీపమంధసః। యఆద్య త్యాశశమానాయనున్వ తెదాతా జరితృఉక్థ్యమ్॥

(సామ) తరోఓభ్యాఆయురో్వ ఓవీదద్వసూం। ఇందాృంసా ఆజా। ధాఉఉతాయా ఆయిబీృహద్గాఅయాఆం। తాఅఆఅసూతా అసోమెఎఅ। ధ్వాఆరాయి। హువాయిభాగా। వాఅఅఅఓఓవ। నకాఅరీణాం హాఓఇడా॥

హువెభాఆరంనాకాఅరీణాం। షువాయిభారాం। నాకా అరీణాఆం। నాయంచుథాృఅ। వాఆఆఅ। రంతె ఏనస్థిఈరావా। మూఊరాః। మదాయిషుశౌ। వాఅఅఅ। ఓఓవ। ప్రమాంధసాహా హై ఇడ॥

మదె ఏషూఊశాయి। ప్రామంధసాహా। మాదాయిషుశా యి। ప్రామంధాస్తాఆః। యఆఅదృత్యాఅ। శాఅఆఅ। శమానా అయాను। న్వాఆతాయి। దాతాజారా। వాఅఅఅ। ఓఓవ। తౄ ఉక్థ్యాంపాఇడ॥

పది॥ త్రయీవిద్యా హింకారస్త్రయ ఇమెలోకాస్స ప్రస్తా వోగ్ని ర్వాయురాత్యస్స ఉద్గీధోనక్షత్రాణి నయాంసిమరీచ యస్స ప్రతిహారస్సర్పా గంధర్వాః పితరస్తం నిధనమ్మొత్సామ సర్వస్మి న్ప్రోతం॥

ఆయుర్విశ్వాయుర్విశ్వం విశ్వమాయురసీ మహిప్రాజాంత్వ ష్టారాజనీధహ్య స్తే॥ శతంజీవే మశెటోవ...నుంతె సర్వాన్కామాన నీమహి॥ శతమానం...తి॥

3గ॥ పునానస్సోమధారయా పోవసానో ఋషస్సి। ఆరత్న ధామో నిమృతస్వ సీదస్యుత్సో దేవోహిరణ్యయం। దుహాన ఊధర్దివ్యం

మధుప్రియం ప్రిత్నం సధ స్తమాసదత్ । ఆపృచ్ఛ్యంధర్ ణం వాజ్య ఋుపసిన్నృభిర్థాతో విచక్షణః॥

రౌరవం॥ పునానసో్న ఓమ్హా౨ఆధా౨రా౨ఆ౨ఆయ॰। ఓ౨ మా౨పాోవసానో అర్షస్యారత్న ధాయో౨ విమృతస్యసా౨ఆయిధ సాయి। ఓ౨హాో౨ఆఉవా। ఉతో్స దేవో౨హిరా౨ఆహాోయి। ఓ ౨హాఆఉహ। ణ్యాయా౨। జౌఊ హోవాఓహి హోవాఇడ। ఉతో్స దేవ్రోఓహ౨ఆయిరణ్యా౨ఆ౨ఆయాహ। ఓ౨యూ౨తో్స దేవ్రోహిర ణ్య యోదుహాన ఊ౨ధర్ద్ది వ్యం మధూ౨ఉప్రియాం। ఓ౨హాఆఉవ। ప్రత్నం స్థ స్తమా ఆహాోయి। ఓ౨హాఆఉవ। సాదా౨త్। ఔఊ హోవాఓ వాహాోఈడ। ప్రత్నం సధస్థా౨ఆనూ౨సా౨ఆ౨ఆదాతు। ఓంపా౨త్నం సధ స్తమాసదదా పృచ్ఛ్యంధరుణంవా౨జియా౨అర్ష సాయి। ఓ౨హాఆఉవ। నృభిర్థాతో౨విచా౨ఆహాోయి। ఓ౨హాఆ ఉవ। క్షూణా౨। ఔఊ హోవాఓవాహాో ఈడ॥

3౬॥ అభిత్వాశూరనోను మోదుగ్ధా ఇవధేనవః। ఈశానమస్యజగ తస్సు వర్దృశమీశాన మింద్రసుస్థుషః। నత్వావాజనో్య దివ్రో్యవ పార్థివ్రోన జాతోన జనిష్యతె। అశ్వాయంతో మఘువన్నింద్రవా జినోగవ్యంతస్త్వాహవామహే॥

రథంతరం॥ హింఽ ఆ౨భిత్వా శూరనో ఓనూమో౨వా౨। ఆ౨దుగ్ధా ఇవధేనవ ఈశానమస్య జగతః। ఓంవాగ్భా౨భూభాభి భభభభభీభాభాభభభభభే। సుహా౨అర్దృశాం। ఆ౨ఈశా౨నా మా౨ఆయింద్రా౨ఆఆ। సూ౨స్థూ౨ఉ౨ఉషా। ఓఓవాజహాఉవా

అస్సు। ఈఈశో౨వా౨॥

నామింద్రసుష్టుషోనత్వావాం అన్యో ఓదివియః। ఓంవాగ్భ౨భీభభుభుభోభభా। భభోభిభిభో ఓనపా౨ర్థివాః। ననజా౨తో ఓనా౨ఆజా౨ఆఆ। న్వా౨౦ఉష్యా౨ఆ౨ఆతా। ఓఓవాజహాఉవాఅస్సు। నాజో౨వా౨। తో౨నాజనిష్యతె అశ్వాయంతో ఓమఘువన్ని। ఓవాగ్భ౨। భాభభిభభేభభోభభోభభ్యభభి। దివా౨ఆజినాః। గవ్యంతస్త్వా౨ఆ౨హో౨ఆఆ। వా౨మా౨ ఆఆహా। ఓఓవాజహాఉవాఅస్సు॥

శ్లో॥ నమః కృష్ణాయ దేవాయ బ్రహ్మణేఽనంతశక్తయే। యోగేశ్వరాయయోగాయత్వా మహాంశరణంగతః॥ నిత్యోత్సవే భవే త్తేషాం నిత్యశ్రీర్నిత్య మంగళమ్। యేషాంహృదిస్థో భగవాన్ మంగళాయతనం హరిః॥

శ్లో॥ కృష్ణాతటిసీతటగత బృందాపురనాసి విప్రవర్యేణ। కౌండిన్యసగోత్ర జనుషా లక్ష్మీనరసింహశాస్త్రిణాఽకుముదే॥ యాజుషస్మార్తమన్త్రపాఠోద్వితీయ భాగోద్య ముద్రితోగ్రంథః। ఆసేతు శీతనగమధ్యస్థాయే బాడబామహా పూజ్యాః।। తేషాం తోషాద్భగవాన్ హరిస్తు తుష్యన్మమాపి భవుకోస్తు॥ ప్రమాదీచాఖ్య సద్వర్షే శ్రావణేకృష్ణపక్షకే। భగవత్కృపయా స్మార్తమన్త్రపాఠస్సు ముద్రితః॥

గ్రంథశ్చాయం సమాప్తః

ఓంతత్సత్.

ఏతత్ఫలం శ్రీపరమేశ్వరార్పణమస్తు॥